ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΠΛΗΡΗ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε, στις 17 Νοεμβρίου 2025, με την εξής σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Πρόεδρος, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Μαρία Αθανασοπούλου, Ασημίνα Σαντοριναίου, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Ελένη Λυκεσά και Δημήτριος Πέππας, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Βασιλική Προβίδη, Ασημίνα Σακελλαρίου, Κωνσταντίνος Κρέπης, Γεωργία Παπαναγοπούλου, Νεκταρία Δουλιανάκη, Νικολέτα Ρένεση, Αικατερίνη Μποκώρου, Βασιλική Πέππα, Γρηγόριος Βαλληνδράς, Κωνσταντίνα Σταμούλη, Δημήτριος Κοκοτσής, Ευφροσύνη Παπαδημητρίου, Χριστίνα Κούνα, Ιωάννα Ρούλια, Ιωάννης Καλακίκος, Ιωάννης Βασιλόπουλος, Άννα Παπαπαναγιώτου, Ελένη Σκορδά, Νικόλαος Βόγκας, Εριέττα Πίσχου, Βιολέττα Τηνιακού, Ευθύμιος Καρβέλης, Χρυσούλα Μιχαλάκη, Ιωάννα Ευθυμιάδου, Ευπραξία Δημολιού και Αικατερίνη Σπηλιοπούλου, Σύμβουλοι. Οι Αντιπρόεδροι Αγγελική Μαυρουδή και Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη και οι Σύμβουλοι Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Αργυρώ Μαυρομμάτη, Αντιγόνη Στίνη, Γεώργιος Παπαϊσιδώρου και Ευαγγελία Πασπάτη απουσίασαν δικαιολογημένα, ενώ η Σύμβουλος Ιουλία Παπαθεοδώρου αποχώρησε από τη διάσκεψη, σύμφωνα με τη διάταξη της παραγράφου 5 του άρθρου 18 του ν. 4820/2021.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Σταμάτιος Πουλής, Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Μαρία Δανιήλ, Προϊσταμένη Τμήματος, η οποία αναπληρώνει νόμιμα την Επίτροπο του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία Σταυρούλα Τσάλα.

Βάσει των άρθρων

(1) 98 παρ. 1 (ε) και 79 παρ. 7 του Συντάγματος,

(2) 31 και 167 του ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α΄ 143),

(3) 26 παρ. 1 (β), 53 και 99 του Οργανικού Νόμου του Ελεγκτικού Συνεδρίου - ν. 4820/2021 (Α΄ 130) και

Αφού έλαβε υπόψη

(α) Την Έκθεση της Υπηρεσίας Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνεδρίου «Απολογισμός και Ισολογισμός του Κράτους» που απεστάλη, σύμφωνα με το άρθρο 167 παρ. 1 του ν. 4270/2014, στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους στις 25.9.2025 (με το διαβιβαστικό έγγραφο 50437/25.9.2025),

(β) την από 31.10.2025 Έκθεση του Υφυπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, που απεστάλη στο Ελεγκτικό Συνέδριο ηλεκτρονικά στις 5.11.2025 (με το διαβιβαστικό έγγραφο 192036 ΕΞ 2025/5.11.2025),

(γ) την 1/2025 Πράξη του Ενάτου Τμήματος (πρώην Τμήμα Ελέγχων ΙΙ) και

(δ) την ενώπιον της Ολομέλειας εισήγηση της Συμβούλου Νεκταρίας Δουλιανάκη, όπως διατυπώθηκε στη 13η συνεδρίαση αυτής της 17ης Νοεμβρίου 2025 (Θέμα Α΄).

Και άκουσε

Τον Γενικό Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Ενέκρινε ομόφωνα

Τη συνημμένη Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί του Απολογισμού των Εσόδων και Εξόδων του Κράτους έτους 2024 και του Ισολογισμού (Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης) και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Κεντρικής Διοίκησης της 31ης Δεκεμβρίου 2024, που διαβιβάστηκαν στο Δικαστήριο με το 114447 ΕΞ 2025/ΥΠΕΘΟΟ/30.6.2025 έγγραφο της Διεύθυνσης Λογιστικής Γ.Κ.-Τμήμα Α΄ της Γενικής Διεύθυνσης Θησαυροφυλακίου και Δημοσιονομικών Κανόνων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ **Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ α.α.**

ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ **ΜΑΡΙΑ ΔΑΝΙΗΛ**

Για την ακρίβεια
Η Γραμματέας

STAVROULA TSALA
19/11/2025 10:29

Σταυρούλα Τσάλα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΕΤΟΥΣ 2024 ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ) ΚΑΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΗΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024

Αθήνα, Νοέμβριος 2025

Πίνακας Περιεχομένων

ΣΥΝΤΜΗΣΕΙΣ - ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ 5
ΣΥΝΟΨΗ 7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ 13
ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΤΟΥΣ 2024 .. 17
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ΈΣΟΔΑ 19
Έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού 19
Έσοδα Απολογισμού 20
Εισπραχθέντα έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών 21
Μη αναγραφή Εσόδων και αποκλίσεις Εσόδων 23
Μη αναγραφή εσόδων στον Κρατικό Προϋπολογισμό 23
Αποκλίσεις στα Έσοδα 24
Υπερβάσεις εισπράξεων 26
Υστερήσεις εισπράξεων 27
Επιστραφέντα έσοδα 27
Διαγραφέντα έσοδα 30
Εισπρακτέο υπόλοιπο 31
Ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις 33
Έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών 36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ΈΞΟΔΑ 41
Έξοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού 41
Έξοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών 43
Μη αναγραφή Εξόδων και Αποκλίσεις Εξόδων 46
Μη αναγραφή εξόδων στον Κρατικό Προϋπολογισμό 46
Αποκλίσεις στα έξοδα 47
Υπερβάσεις πληρωμών 48
Υστερήσεις πληρωμών 51
Πιστώσεις υπό κατανομή 52
Πιστώσεις Αποθεματικού 53
Μεταβιβάσεις 59
Επισκόπηση διαδικασίας μεταβιβάσεων των Υπουργείων 60
Έξοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών 62
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΗΣ ΕΚΤΕΛΕΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ 65
Αποτέλεσμα της εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού 65
Απολογισμός του Κράτους και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν 66
Εκτέλεση Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων 68
Ισοζύγιο οικονομικών σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με φορείς του εξωτερικού 70
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΟΣ ΈΛΕΓΧΟΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ 73
Μητρώο Δεσμεύσεων 73
Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου 76
Έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας δαπανών - Διαδικασία αντιρρήσεων 77
Δημόσιες Συμβάσεις και Δημοσιονομική Διαχείριση 80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΑΡΘΡΩΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ 85
Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας 85
Επισκόπηση πορείας υλοποίησης έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας .. 86
Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων 91
Λογιστική μεταρρύθμιση 92

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ 95
ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024 ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ 95
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 97
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ (ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ) ΤΗΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024..... 97
Ισολογισμός..... 98
Περιουσιακά στοιχεία..... 98
Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία..... 98
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα..... 99
Απαιτήσεις 101
Προκαταβολές..... 105
Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία..... 106
Επενδύσεις σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες..... 106
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία..... 108
Ενσώματα και Άυλα Πάγια 112
Υποχρεώσεις 113
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις..... 113
Πληρωτέες υποχρεώσεις..... 113
Άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις..... 115
Παροχές σε εργαζόμενους 115
Χρέος Κεντρικής Διοίκησης 115
Σχέση δημοσίου χρέους και Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος 123
Άλλες μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις..... 123
Προβλέψεις..... 124
Εγγυήσεις Ελληνικού Δημοσίου 126
Χορήγηση νέων εγγυήσεων 127
Καταπτώσεις εγγυήσεων 129
Εγγυήσεις Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας..... 131
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 133
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΤΗΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024..... 133
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης..... 133
Παρατηρήσεις επί των εσόδων 135
Παρατηρήσεις επί των εξόδων..... 137
Παρατηρήσεις επί των λοιπών εσόδων και κερδών/εξόδων και ζημιών 137
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 141
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ ΤΗΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024..... 141
Κατάσταση Ταμειακών Ροών 142
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 143
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΚΑΘΑΡΗΣ ΘΕΣΗΣ ΤΗΣ 31ΗΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2024 143
Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης..... 143
ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ 145
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ..... 145
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ ΚΑΙ ΣΥΣΤΑΣΕΙΣ..... 147
Συμπέρασμα..... 147
Συστάσεις..... 147

Συντμήσεις - Ακρωνύμια

Α.Α.Δ.Ε.	Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων
Α.Ε.	Ανώνυμη Εταιρεία
Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Α.Κ.Α.ΓΕ.	Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών
ΑΛΕ	Αριθμός Λογαριασμού Εσόδου/Εξόδου
Α.Φ.ΕΚ.	Ατομικό Φύλλο Έκπτωσης
Α.Φ.Μ.	Αριθμός Φορολογικού Μητρώου
Γ.Δ.Ο.Υ.	Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
Γ.Κ.	Γενική Κυβέρνηση
Γ.Λ.Κ.	Γενικό Λογιστήριο του Κράτους
Δ.Ε.Η. Α.Ε.	Δημόσια Επιχείρηση Ηλεκτρισμού Ανώνυμη Εταιρεία
ΔΙ.Ε.Σ.Ε.Ε.	Διεύθυνση Επιχειρησιακού Σχεδιασμού Εισπράξεων και Επιστροφών
Δ.Κ.Ε.Κ.Κ.	Διεύθυνση Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων
Δ.Ν.Τ.	Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
Δ.Ο.Υ.	Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία
Δ.ΥΠ.Α.	Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης
Δ.Χ.	Δημόσιο Χρέος
Ε.Α.Δ.	Εθνική Αρχή Διαφάνειας
Ε.Γ.Τ.Ε.	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Εγγυήσεων
Ε.Γ.Τ.Α.Α.	Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης
Ε.Δ.	Ελληνικό Δημόσιο
Ε.Δ.ΕΛ.	Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου
Ε.Δ.Ε.Τ.	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
Ε.Δ.Σ.	Ελληνικό Δημοσιονομικό Συμβούλιο
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.ΣΥ.Π.	Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε.
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα
ΕΛ.ΣΤΑΤ.	Ελληνική Στατιστική Αρχή
Ε.Μ.Σ.	Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας
ΕΝ.Φ.Ι.Α.	Ενιαίος Φόρος Ιδιοκτησίας Ακινήτων
Ε.Ο.Π.Υ.Υ.	Εθνικός Οργανισμός Παροχών Υπηρεσιών Υγείας
Ε.Π.Ε.	Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης
ΕλΣυν	Ελεγκτικό Συνέδριο
Ε.Σ.Π.Α.	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΤ.Α.Δ.	Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου
Ε.Τ.Ε.ΑΝ.	Εθνικό Ταμείο Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης
Ε.Τ.Χ.Σ.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
Ε.Υ.Α.Θ. Α.Ε.	Εταιρεία Ύδρευσης και Αποχέτευσης Θεσσαλονίκης Α.Ε.
Ε.ΥΔ.Α.Π. Α.Ε.	Εταιρεία Υδρεύσεως και Αποχετεύσεως Πρωτευούσης Α.Ε.
Ε.Φ.Κ.	Ειδικός Φόρος Κατανάλωσης
Ε.Φ.Κ.Α.	Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
Κ.Α.Ε.Κ.	Κωδικός Αριθμός Εθνικού Κτηματολογίου
Κ.Δ.	Κεντρική Διοίκηση
ΚΕ.Β.ΕΙΣ.	Κέντρο Βεβαίωσης και Είσπραξης

Συντμήσεις - Ακρωνύμια

Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
Κ.Π.	Κρατικός Προϋπολογισμός
Κ.Υ.Α.	Κοινή Υπουργική Απόφαση
Λ.Π.Γ.Κ.	Λογιστικό Πλαίσιο της Γενικής Κυβέρνησης
Λ.Π.Π.Ε.	Λογιστική Πολιτική για την Πρώτη Εφαρμογή
Μ.Α.Δ.Κ.Α.Ε.Σ.	Μονάδα Αποκρατικοποιήσεων, Διαχείρισης Κινητών Αξιών και Επιχειρησιακού Σχεδιασμού
Ν.Π.	Νομικό Πρόσωπο
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ν.Σ.Κ.	Νομικό Συμβούλιο του Κράτους
Ο.Δ.Α.Π.	Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων
Ο.Δ.ΔΗ.Χ.	Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους
Ο.Κ.Α.	Οργανισμός Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Ο.Π.Ε.Κ.Α.	Οργανισμός Προνοιακών Επιδομάτων και Κοινωνικής Αλληλεγγύης
Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε.	Οργανισμός Πληρωμών και Ελέγχου Κοινοτικών Ενισχύσεων Προσανατολισμού και Εγγυήσεων
Ο.Π.Σ.	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
Ο.Π.Σ.Δ.Π.	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Δημοσιονομικής Πολιτικής
Ο.Τ.Α.	Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Δ./ π.δ	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Δ.Ε.	Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων
π.δ.ε	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
Π/Υ	Προϋπολογισμός
Σ.Λ.Θ.	Σύστημα Λογαριασμών Θησαυροφυλακίου
Τ.Α.Α.	Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ.	Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.
Τ.Π.Δ.	Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων
ΤτΕ	Τράπεζα της Ελλάδος
Τ.Χ.Σ.	Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
Φ.Π.Α.	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας
E.F.S.F.	European Financial Stability Facility
E.S.A.	European System of National and Regional Accounts
E.S.M.	European Stability Mechanism
G.L.F.	Greek Loan Facility
N.A.T.O.	North Atlantic Treaty Organization

Σύνοψη

1. Ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί του Απολογισμού συνιστά έλεγχο αξιοπιστίας του λογαριασμού και νομιμότητας και κανονικότητας των υποκείμενων στον λογαριασμό πράξεων, συμπεριλαμβανομένων και των αποκλίσεων που προέκυψαν από την εκτέλεση του Προϋπολογισμού του ίδιου οικονομικού έτους.

2. Τα βασικά μεγέθη του Απολογισμού του οικονομικού έτους 2024 έχουν ως ακολούθως:

(α) Τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα (μετά μείωση επιστροφών), εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών συναλλαγών, ανήλθαν σε 74,16 δις ευρώ και υπερέβησαν τον στόχο του Προϋπολογισμού, που προέβλεπε έσοδα ποσού 72,74 δις ευρώ, κατά 1,42 δις ευρώ ή ποσοστό 1,96%. Έναντι του προηγούμενου έτους είναι αυξημένα κατά 7,29 δις ευρώ ή ποσοστό 9,82%.

(β) Τα εισπραχθέντα έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών ανήλθαν σε 1.452,36 δις ευρώ και υπερέβησαν τα προϋπολογισθέντα κατά 417,46 δις ευρώ ή ποσοστό 40,34%.

(γ) Τα έξοδα του Προϋπολογισμού, εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών συναλλαγών, ανήλθαν σε 73,75 δις ευρώ και υστέρησαν έναντι των προβλέψεων του αρχικού Προϋπολογισμού, ο οποίος προέβλεπε έξοδα ύψους 75,74 δις ευρώ, κατά 1,98 δις ευρώ ή ποσοστό 2,62%. Έναντι του προηγούμενου έτους είναι αυξημένα κατά 2,98 δις ευρώ ή ποσοστό 4,21%.

(δ) Τα έξοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών ανήλθαν σε 1.455,10 δις ευρώ και υπερέβησαν τον στόχο του Προϋπολογισμού κατά το ποσό των 422,65 δις ευρώ ή ποσοστό 40,94%.

(ε) Το αποτέλεσμα του Κρατικού Προϋπολογισμού (Κ.Π.) από δραστηριότητες, πλην χρηματοοικονομικών συναλλαγών, διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα ποσού 410 εκατ. ευρώ (0,17% του Α.Ε.Π.), ενώ, σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό, αναμενόταν έλλειμμα ποσού 2,99 δις ευρώ.

3. Κατά τα λοιπά, από τον διενεργηθέντα έλεγχο επί της ορθότητας και αξιοπιστίας του Απολογισμού του οικονομικού έτους 2024 και της νομιμότητας και κανονικότητας των υποκείμενων σε αυτόν πράξεων, διαπιστώθηκαν αποκλίσεις και αδυναμίες, οι σημαντικότερες εκ των οποίων συνοψίζονται στις επόμενες παραγράφους.

4. Ζητήματα πληρότητας και ακρίβειας κατά την κατάρτιση και την εκτέλεση του Προϋπολογισμού

Ορισμένα ποσά εσόδων και εξόδων της Κεντρικής Διοίκησης (Κ.Δ.) δεν είχαν ενσωματωθεί στις προβλέψεις, επανειλημμένη υποεκτίμηση των προβλέψεων του Προϋπολογισμού ως προς το ύψος επιμέρους εσόδων και εξόδων, διαφορές μεταξύ των προβλέψεων του Προϋπολογισμού και των πραγματοποιηθεισών συναλλαγών που αφορούν τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση μέσω συμφωνιών επαναγοράς τίτλων (repos).

5. Ζητήματα ορθής διάθεσης των πιστώσεων των αποθεματικών και διαχείρισης των μεταβιβαστικών πληρωμών

Διάθεση των πιστώσεων των αποθεματικών για τη χρηματοδότηση δαπανών φορέων της Κ.Δ. που δεν είναι συμβατές με τον κατά νόμο προορισμό του, καθώς και υψηλά αδιάθετα υπόλοιπα σε ορισμένους από τους φορείς, κατά τη λήξη της χρήσης, προερχόμενα από το Αποθεματικό. Απουσία ενός κατάλληλου και επαρκούς συστήματος διαχείρισης, ελέγχου και αξιολόγησης των επιχορηγήσεων και λοιπών μεταβιβαστικών πληρωμών.

6. Ζητήματα αξιοπιστίας δεδομένων και επάρκειας μηχανισμών ελέγχου και είσπραξης

Ελλείψεις στις διαδικασίες ελέγχου και επαλήθευσης των οικονομικών στοιχείων, ιδίως κατά τη βεβαίωση των εσόδων. Στο εισπρακτέο υπόλοιπο περιλαμβάνονται ποσά αβέβαιης εισπραξιμότητας και παλαιές απαιτήσεις, η ύπαρξη και η ορθότητα των οποίων απαιτούν περαιτέρω διερεύνηση. Αποκλίσεις μεταξύ των δεδομένων που τηρούνται στα πληροφοριακά συστήματα της Κ.Δ. (ΟΠΣΔΠ και TAXISNET).

7. Ζητήματα εσωτερικού ελέγχου, διενέργειας δαπανών, δημοσίων συμβάσεων και διαχείρισης δημοσιονομικών υποχρεώσεων.

Η λειτουργία των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου (Μ.Ε.Ε.) παραμένει ανεπαρκής, παρά τη θεσμική τους σύσταση στην πλειονότητα των φορέων.
Παρατυπίες στη διαδικασία διενέργειας δαπανών και αδυναμίες στην εφαρμογή της δικλίδας του άρθρου 26 του ν. 4270/2014, που αφορά τον έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών πριν από την ανάληψη υποχρεώσεων.
Ασυμφωνίες μεταξύ των στοιχείων των δημοσίων συμβάσεων που τηρούνται στα εσωτερικά μητρώα των φορέων και σε εκείνα που καταχωρίζονται στα κεντρικά πληροφοριακά συστήματα (ΚΗΜΔΗΣ). Ευρεία χρήση εξαιρετικών διαδικασιών (διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης, απευθείας ανάθεση). Σημαντικό ποσοστό συμβάσεων ((43%) κατόπιν διαγωνισμού και 61% κατόπιν εξαιρετικής διαδικασίας) ανατίθενται με την υποβολή μίας μόνο προσφοράς.
Αύξηση των απλήρωτων και ληξιπρόθεσμων οφειλών της Κ.Δ. σε σχέση με το 2023 και ελλιπής τήρηση του Μητρώου Δεσμεύσεων από ορισμένους φορείς. Η αξιοπιστία του Μητρώου Δεσμεύσεων επηρεάζεται από ελλείψεις στην ενημέρωση και απουσία αυτοματοποιημένων διασυνδέσεων με τα λοιπά συστήματα, γεγονός που δύναται να προκαλέσει δημοσιονομικούς κινδύνους και έκτακτες προγραμματισμένες επιβαρύνσεις.

8. Ζητήματα δημοσιονομικών παρεμβάσεων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων

Η απορρόφηση των πιστώσεων από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Τ.Α.Α.) κατά το έτος 2024 ανήλθε περίπου σε 94%, παρουσιάζοντας ωστόσο σημαντικές αποκλίσεις μεταξύ των Υπουργείων. Αντίθετα, η υλοποίηση των έργων του Τ.Α.Α. έως το τέλος του 2024 εμφανίζει σημαντικές καθυστερήσεις, καθώς επί συνόλου 792 ενταγμένων έργων, ανήλθε μόλις στο 34,17% του συνολικού προϋπολογισμού. Καθυστερήσεις σε διαγωνισμούς, αδειοδοτήσεις και υπογραφές συμβάσεων, καθώς και ελλείψεις συντονισμού και διοικητικής ωριμότητας των έργων, συνέβαλαν στην περιορισμένη πρόοδο.

Η λογιστική μεταρρύθμιση, αν και ακολουθεί καθορισμένο χρονοδιάγραμμα, παρουσιάζει σημαντικές οργανωτικές καθυστερήσεις. Η απουσία κατάλληλων προσαρμογών στα οργανωτικά σχήματα των οικονομικών υπηρεσιών των φορέων, περιορίζει τη δυνατότητα ουσιαστικής μετάβασης στη λογιστική δεδουλευμένης βάσης.

9. Ο έλεγχος επί του Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Κ.Δ. συνιστά έλεγχο αξιοπιστίας των λογαριασμών, με αναφορά των κυριότερων διαπιστώσεων που προκύπτουν από την απεικόνιση της χρηματοοικονομικής θέσης και τη διάρθρωση της περιουσιακής κατάστασης της Κ.Δ., ώστε να παρασχεθεί ένα υψηλό επίπεδο διασφάλισης ότι οι σχετικές πληροφορίες που περιέχονται σε αυτές δεν πάσχουν από ουσιώδεις ανακρίβειες.

10. Σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, τα περιουσιακά στοιχεία της Κ.Δ. μειώθηκαν κατά 1,29 δις ευρώ, λόγω κυρίως της μείωσης των ταμειακών διαθεσίμων κατά 2,89 δις ευρώ, ενώ οι συνολικές υποχρεώσεις παρέμειναν στα ίδια επίπεδα.

11. Η μη συμπερίληψη της αξίας των ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης θέτει ζήτημα πληρότητας της Κατάστασης αυτής, ενώ επηρεάζει αρνητικά τη συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων της Κ.Δ. και, κατ' αποτέλεσμα, το ύψος στο οποίο διαμορφώνεται η Καθαρή Θέση των Πολιτών.

12. Το χρέος της Κ.Δ. ως ποσοτικό μέγεθος μειώθηκε κατά την περίοδο αναφοράς κατά το ποσό των 2,66 δις ευρώ (από 406,52 δις ευρώ το 2023 σε 403,86 δις ευρώ το 2024) ή ποσοστό 2,66 %.
Η σχέση του χρέους προς το Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές βελτιώθηκε ουσιωδώς, κυρίως λόγω της μεγάλης αύξησης του Α.Ε.Π. (από 224,69 δις ευρώ η αναθεωρημένη εκτίμηση για το 2023 σε 236,74 δις ευρώ), καθώς ενώ την 31η.12.2023 το χρέος ως ποσοστό του Α.Ε.Π. ανήλθε σε 180,93%, κατά την περίοδο αναφοράς αντιστοιχεί σε ποσοστό 170,60% του Α.Ε.Π. (μείωση κατά 10,33 ποσοστιαίες μονάδες).

13. Κατά τα λοιπά, από τον διενεργηθέντα έλεγχο επί της αξιοπιστίας του Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του οικονομικού έτους 2024 διαπιστώθηκαν σφάλματα και ελλείψεις, τα σημαντικότερα εκ των οποίων συνοψίζονται στις επόμενες παραγράφους.

14. Επί της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης (Ισολογισμός)

Ταμειακά διαθέσιμα
Διαπιστώθηκε εσφαλμένη ταξινόμηση ποσού μεταξύ ταμειακών διαθεσίμων και προκαταβολών, με αποτέλεσμα την ανακριβή απεικόνιση των στοιχείων ενεργητικού.

Απαιτήσεις
Η αποτίμηση των απαιτήσεων συνεχίζει να γίνεται με βάση τη λογιστική πολιτική της 31.12.2018 και όχι σύμφωνα με την παρ. 19 της ΛΠΠΕ, αναγνωρίζοντας μόνο τα εισπρακτέα ποσά της επόμενης χρήσης και χρησιμοποιώντας απλό μέσο όρο εισπραξιμότητας.
Η καταγραφή και αποτίμησή τους παρουσιάζει συστημικές αδυναμίες, καθώς σημαντικά ποσά είτε δεν έχουν αναγνωριστεί καθόλου, είτε είναι υποεκτιμημένα ή υπερεκτιμημένα.

Επενδύσεις σε ελεγχόμενες και συγγενείς εταιρείες
Σε ορισμένες περιπτώσεις η αποτίμηση επενδύσεων του Δημοσίου σε ελεγχόμενες και συγγενείς εταιρείες πραγματοποιήθηκε με χρήση μεθόδου που δεν συνάδει με τα προβλεπόμενα από το εφαρμοζόμενο λογιστικό πλαίσιο. Συνεπεία αυτού, η αξία των επενδύσεων σε οντότητες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο (ελεγχόμενες και συγγενείς) εμφανίζεται υποεκτιμημένη κατά 283,60 εκατ. ευρώ και η αξία των επενδύσεων σε οντότητες μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο (ελεγχόμενες και συγγενείς), εμφανίζεται υπερεκτιμημένη, κατά 306,73 εκατ. ευρώ.

Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία
Δεν έχει αναγνωριστεί η συμμετοχή του Ε.Δ. στην αύξηση του εγγεγραμμένου μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης για μερίδια ποσού 18 εκατ. ευρώ, και στη Δέκατη Όγδοη Αναπλήρωση των Πόρων του Διεθνούς Οργανισμού Ανάπτυξης για μερίδια ποσού 2,88 εκατ. ευρώ, για το έτος 2025.
Δεν έχει αναγνωριστεί αποτίμηση παραγώγων προϊόντων που σχετίζονται με τοποθετήσεις σε προθεσμιακές καταθέσεις, με αποτέλεσμα ο λογαριασμός να εμφανίζεται υποεκτιμημένος, με συνέπεια την υπερεκτίμηση των ζημιών εύλογης αξίας που καταχωρίστηκαν στα αποτελέσματα χρήσης, καθώς και την υποεκτίμηση της καθαρής θέσης.
Η επιμέτρηση των λοιπών μακροπρόθεσμων τίτλων και των λοιπών μακροπρόθεσμων δανείων της Κ.Δ., εξακολουθεί να πραγματοποιείται στην ονομαστική τους αξία, σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική που ίσχυε κατά την 31.12.2018.

Πληρωτέες υποχρεώσεις
Η επιμέτρηση των πληρωτέων υποχρεώσεων από αγορές αγαθών, λήψη υπηρεσιών και τόκους δεν πραγματοποιείται με βάση τα οριζόμενα στις παρ. 27 και 25 της ΛΠΠΕ (αρχή του δεδουλευμένου).

Δεν έχουν αναγνωριστεί υποχρεώσεις που αφορούν τη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου σε διεθνείς οργανισμούς, παρότι η καταβολή τους έχει ήδη προβλεφθεί με κανονιστικές πράξεις. Η μη αναγνώριση αυτών των υποχρεώσεων οδηγεί σε υποεκτίμηση του ύψους των σχετικών οφειλών και σε ελλιπή απεικόνιση των δεσμεύσεων της Κ.Δ.
Εντοπίστηκαν περιπτώσεις εσφαλμένης ταξινόμησης υποχρεώσεων αλλά και υποεκτιμήσεις λόγω μη αναγνώρισης συγκεκριμένων υποχρεώσεων και καταχωρίσεων που επηρεάζουν την ακρίβεια των καταστάσεων.

Χρέος Κ.Δ.
Η αρχική αναγνώριση και η μεταγενέστερη επιμέτρηση των υποχρεώσεων που σχετίζονται με το χρέος της Κ.Δ. πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική που ίσχυε κατά την 31η.12.2018 και όχι με βάση τα οριζόμενα στην παρ. 25 της ΛΠΠΕ.
Στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το Δημόσιο Χρέος, εντοπίστηκαν αδυναμίες.

Άλλες μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις
Δεν έχει αναγνωριστεί η συμμετοχή του Ε.Δ. στην αύξηση του εγγεγραμμένου μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης για μερίδια ποσού 18 εκατ. ευρώ, και στη Δέκατη Όγδοη Αναπλήρωση των Πόρων του Διεθνούς Οργανισμού Ανάπτυξης για μερίδια ποσού 2,88 εκατ. ευρώ, για το έτος 2026.

Προβλέψεις
Η Κ.Δ. δεν έχει καταρτίσει μητρώο παρακολούθησης ζημιών και υποχρεώσεων, όπως απαιτείται από την παρ. 26 της ΛΠΠΕ, ούτε έχουν αναγνωριστεί προβλέψεις για κινδύνους από καταπτώσεις εγγυήσεων ή δικαστικές διεκδικήσεις.
Δεν παρακολουθούνται σε δεδουλευμένη βάση οι λογαριασμοί γενικής λογιστικής για καταπτώσεις εγγυήσεων, λόγω αδυναμιών στις λογιστικές πρακτικές και τα πληροφοριακά συστήματα.

15. Επί της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Επίδοσης

Το έτος 2024, σύμφωνα με την Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης, ήταν ελλειμματικό κατά ποσό 1,23 δις ευρώ, το οποίο αποτυπώθηκε στο σωρευμένο έλλειμμα της Κ.Δ., που αυξήθηκε ισόποσα, με περαιτέρω επακόλουθο την επιβάρυνση της Καθαρής Θέσης των Πολιτών, η οποία παρέμεινε αρνητική (από -362,02 δις ευρώ την 31η.12.2023 σε -363,36 δις ευρώ την 31η.12.2024).
Κατά τον έλεγχο των εσόδων της χρήσης, εντοπίστηκαν περιπτώσεις υπερεκτίμησης, λόγω πρόωρης αναγνώρισης ή αναγνώρισης εσόδων προηγούμενων χρήσεων ή μη αναγνώρισης επιστροφών φόρων. Παράλληλα, διαπιστώθηκε η υποεκτίμησή τους, καθώς δεν αναγνωρίστηκαν δεδουλευμένα έσοδα της χρήσης, όπως εισπράξεις παραχωρήσεων μετά από την ημερομηνία αναφοράς, ΦΠΑ τρέχουσας περιόδου, αμοιβές παραχώρησης και λοιπά έσοδα από υπηρεσίες ή μερίσματα. Ακόμη δεν αναγνωρίστηκαν τα έσοδα των Στρατιωτικών Νοσοκομείων από την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών σε ασφαλισμένους του Ε.Ο.Π.Υ.Υ και άλλων οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Επιπλέον, υπήρξαν περιπτώσεις εσφαλμένης επιμέτρησης ή μέτρησης, κυρίως λόγω εσφαλμένης κατηγοριοποίησης ή προβλημάτων στα πληροφοριακά συστήματα.
Τα έξοδα της χρήσης 2024 είναι υποεκτιμημένα λόγω μη αναγνώρισης δαπανών των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, οργανικών μονάδων του Υπουργείου Άμυνας, του Υπουργείου Υγείας, των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη και Εσωτερικών, καθώς και του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.
Τα λοιπά έξοδα και ζημίες από την εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι υπερεκτιμημένα καθόσον η αποτίμηση της αξίας συμμετοχών έγινε χωρίς να ληφθεί υπόψη η ορθή εύλογη αξία, και οι εν λόγω συμμετοχές επιμετρήθηκαν με βάση τη χρηματιστηριακή αξία αντί για το κόστος κτήσης μείον τυχόν ζημίες απομείωσης. Τα λοιπά έσοδα και κέρδη από την εύλογη αξία

χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι υπερεκτιμημένα διότι υπολογίστηκε εσφαλμένα η καθαρή θέση του Τ.Χ.Σ.

16. Επί της Κατάστασης Ταμειακών Ροών

Οι καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές και επενδυτικές δραστηριότητες της Κ.Δ. παρουσιάζουν συνολικό έλλειμμα ύψους 1,11 δις ευρώ, μειωμένο κατά 4,46 δις ευρώ σε σχέση με την προηγούμενη χρήση.
Οι καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες παρουσιάζουν έλλειμμα 1,38 δις ευρώ, έναντι πλεονάσματος 7,38 δις ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση.

17. Επί της Κατάστασης Μεταβολών Καθαρής Θέσης

Η καθαρή θέση διαμορφώθηκε αρνητική, επιβαρυμένη κυρίως από το καθαρό έλλειμμα της περιόδου λόγω αυξημένων τόκων και απομειώσεων απαιτήσεων.
Αναγνωρίστηκαν διαφορές απογραφής που επηρέασαν αρνητικά την καθαρή θέση.
Η καθαρή θέση είναι υποεκτιμημένη, κυρίως λόγω υπερεκτίμησης του ελλείματος περιόδου, μη αναγνώρισης διαθεσίμων, εσόδων και δαπανών προηγούμενων χρήσεων, και λανθασμένης αποτίμησης σε συμμετοχή και χρηματοοικονομικά μέσα..

Εισαγωγή

1. Θεσμική βάση του ελέγχου – Συνταγματική αρμοδιότητα (άρθρο 98 Σ)

Ο δικαστικός έλεγχος της δημόσιας διαχείρισης, ο οποίος ανατίθεται από το Σύνταγμα στο Ελεγκτικό Συνέδριο, το Ανώτατο Δημοσιονομικό Δικαστήριο, ολοκληρώνεται με τον έλεγχο επί του Απολογισμού και του Ισολογισμού του Κράτους (άρθρο 98 παρ. 1 στοιχ. ε΄ του Συντάγματος).

Η αρμοδιότητα αυτή του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ασκούμενη προκειμένου να ενημερωθεί η Βουλή για την ορθότητα και αξιοπιστία των λογαριασμών αυτών, εντάσσεται στο πλαίσιο του συνταγματικού ελέγχου της δημόσιας διαχείρισης και αποτελεί συνδυασμό ελεγκτικής και γνωμοδοτικής λειτουργίας, με σκοπό την ενίσχυση της δημοσιονομικής λογοδοσίας και της διαφάνειας.

Κατ' ενάσκηση της αρμοδιότητας αυτής, το Ελεγκτικό Συνέδριο διενεργεί τον έλεγχο του Απολογισμού, του Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Κράτους, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 53 του ν. 4820/2021 και 167 του ν. 4270/2014, καθώς και τις αρχές και τα πρότυπα του Διεθνούς Οργανισμού Ανώτατων Ελεγκτικών Θεσμών (INTOSAI).

Από τον διενεργηθέντα έλεγχο προκύπτει η παρούσα Διαδήλωση, η οποία συνιστά το τελικό και θεσμικώς προβλεπόμενο πόρισμα του Δικαστηρίου επί των αρμοδίως υποβληθέντων λογαριασμών του οικονομικού έτους 2024.

2. Διαδικασία διεξαγωγής του ελέγχου (άρθρο 167 ν. 4270/2014)

Η διαδικασία διεξαγωγής του ανωτέρω ελέγχου εκκινεί με την αποστολή, μέχρι το τέλος Ιουνίου κάθε έτους, του Απολογισμού και Ισολογισμού του Κράτους, μαζί με τις λοιπές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, από το Υπουργείο Οικονομικών – ήδη Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (άρθρο 1 παρ. 1 π.δ/τος 82/1.8.2023, Α΄ 139) - στην αρμόδια Υπηρεσία Επιτρόπου του Ελεγκτικού Συνέδριου, η οποία, αφού ελέγξει την ορθότητα και την αξιοπιστία τους, τούς επιστρέφει στο Γενικό Λογιστήριο του Κράτους εντός δύο (2) μηνών από την αποστολή τους, μαζί με τις τυχόν παρατηρήσεις που περιλαμβάνονται στην αρχική έκθεσή της. Επί των παρατηρήσεων της Υπηρεσίας Επιτρόπου, ο Υπουργός Οικονομικών εκφράζει εγγράφως τις απόψεις και τα σχόλιά του και τα διαβιβάζει στο Ελεγκτικό Συνέδριο εντός είκοσι (20) ημερών από την αποστολή τους. Το Ελεγκτικό Συνέδριο, στην αρχή σε Τμήμα και εν συνεχεία σε Ολομέλεια, συνεκτιμώντας την έκθεση της Υπηρεσίας Επιτρόπου και τις διατυπωθείσες απόψεις του Υπουργού Οικονομικών επ' αυτής, αποφαίνεται για την ορθότητα και την αξιοπιστία του Απολογισμού, του Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Κράτους με την τελική Έκθεσή του (Διαδήλωση), την οποία αποστέλλει στο Υπουργείο Οικονομικών μέχρι και το τέλος Οκτωβρίου κάθε έτους. Το σύνολο δε των ως άνω λογαριασμών, μαζί με τη Διαδήλωση του Ελεγκτικού Συνεδρίου που υποχρεωτικώς τους συνοδεύει, εισάγονται από τον Υπουργό Οικονομικών στη Βουλή προς κύρωση, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 79 παρ. 7 του Συντάγματος.

Στο πλαίσιο αυτό η Διαδήλωση δεν εξαντλείται σε ελεγκτική διατύπωση γνώμης αλλά παράγει θεσμική συνέπεια στο πλαίσιο του συνταγματικού ελέγχου της δημόσιας διαχείρισης και ενσωματώνεται στη διαδικασία κύρωσης του Απολογισμού και του Ισολογισμού από τη Βουλή.

3. Φύση και περιεχόμενο του ελέγχου (Απολογισμός & Ισολογισμός)

Η διαδικασία του ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο του Απολογισμού, του Ισολογισμού και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Κράτους στηρίζεται στις βασικές αρχές της νομιμότητας, της αξιοπιστίας των λογαριασμών και της αποτελεσματικής διαχείρισης των δημοσίων πόρων.
Οι ελεγκτικές εργασίες αποσκοπούν στην επαλήθευση της ακρίβειας και της πληρότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, καθώς και στη διασφάλιση ότι η δημοσιονομική διαχείριση συνάδει με τις θεμελιώδεις αρχές της χρηστής διοίκησης.

Ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου είναι, ως προς τον Απολογισμό, έλεγχος αξιοπιστίας του λογαριασμού και νομιμότητας και κανονικότητας των υποκείμενων στον λογαριασμό πράξεων, συμπεριλαμβανομένων και των αποκλίσεων που προέκυψαν από την εκτέλεση του Προϋπολογισμού του ίδιου οικονομικού έτους και, ως προς τον Ισολογισμό και τις λοιπές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Κ.Δ., έλεγχος αξιοπιστίας του λογαριασμού, με αναφορά των κυριότερων διαπιστώσεων που προκύπτουν από την απεικόνιση της χρηματοοικονομικής θέσης και τη διάρθρωση της περιουσιακής κατάστασης του Δημοσίου και των συναφών με αυτές παρατηρήσεων και των μη δεσμευτικού χαρακτήρα συστάσεων που αποσκοπούν στη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης και της διαφάνειας.

4. Σκοπός και μεθοδολογική προσέγγιση της Διαδήλωσης

Ο σκοπός της έκθεσης δεν είναι μόνο η τεκμηριωμένη αποτίμηση της δημοσιονομικής διαχείρισης, αλλά η ολοκληρωμένη αποτίμηση της δημοσιονομικής διαχείρισης και λογοδοσίας του Κράτους και η ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαφάνειας της Διοίκησης προς το Κοινοβούλιο και τους πολίτες.

Η μεθοδολογία της συνδυάζει χρηματοοικονομική αξιολόγηση με επισκοπήσεις κανονικότητας και επίδοσης, προκειμένου να εξεταστεί η ορθότητα, πληρότητα και αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών στοιχείων, καθώς και η επαρκής λειτουργία και η αποτελεσματικότητα των μηχανισμών εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού.

Περιλαμβάνει θεματικές επισκοπήσεις που αποτιμούν τη λειτουργία των διαδικασιών δημοσιονομικού ελέγχου, των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου, της διαχείρισης υποχρεώσεων και των συναφών μεταρρυθμιστικών παρεμβάσεων.

Συγκεκριμένα, η επισκόπηση κανονικότητας καλύπτει θέματα όπως το Μητρώο Δεσμεύσεων, οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις, η λειτουργία των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου, ο έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών και η τήρηση των κανόνων ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, με σκοπό την αποτίμηση της συμμόρφωσης της εκτέλεσης του προϋπολογισμού προς το θεσμικό πλαίσιο.

Αντίστοιχα, η επισκόπηση επίδοσης εστιάζει στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των μεταρρυθμίσεων στο σύστημα δημοσιονομικής διαχείρισης (επισκόπηση δαπανών και εσόδων των φορέων, εξέλιξη της λογιστικής μεταρρύθμισης), παράλληλα με την αποτίμηση της πορείας υλοποίησης του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και του Προγράμματος Αποκρατικοποιήσεων.

Η προσέγγιση αυτή ευθυγραμμίζεται με τη διεθνή πρακτική δημοσιονομικής λογοδοσίας, σύμφωνα με την οποία ο Απολογισμός του Κράτους δεν περιορίζεται στην αριθμητική ακρίβεια των λογαριασμών, αλλά περιλαμβάνει και αξιολόγηση της κανονικότητας, της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας της λειτουργίας των μηχανισμών δημοσιονομικού ελέγχου και της εν γένει της δημόσιας διαχείρισης, ως βασικών παραγόντων της χρηστής δημοσιονομικής διακυβέρνησης.

Οι διαπιστώσεις που προκύπτουν από τον έλεγχο και τις επισκοπήσεις αποτυπώνονται στη Διαδήλωση κατά τρόπο που να παρέχει στη Βουλή και στη Διοίκηση τεκμηριωμένη εικόνα της δημοσιονομικής διαχείρισης και να συμβάλλει στη βελτίωσή της.
Εκτός των διαπιστώσεων η Διαδήλωση περιλαμβάνει τις συναφείς παρατηρήσεις και συστάσεις που απορρέουν από τα αποτελέσματα του ελέγχου και των επισκοπήσεων.

Οι συστάσεις αυτές δεν έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, αλλά αποτελούν οργανικό μέρος της αποστολής του Δικαστηρίου για την ενημέρωση της Βουλής και την προαγωγή της χρηστής δημοσιονομικής διακυβέρνησης, επιτελούν ρόλο θεσμικής καθοδήγησης των δημοσίων φορέων για τη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης, την ενίσχυση της λογοδοσίας και την πρόληψη μελλοντικών αποκλίσεων.

5. Τεχνικές επισημάνσεις για τη βάση κατάρτισης των λογαριασμών

Ο Απολογισμός έχει καταρτιστεί σε ταμειακή βάση, περιέχει δηλαδή τις πραγματικές εισπράξεις (έσοδα) και πληρωμές που έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια του έτους 2024.

Όσον αφορά τις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Κ.Δ., αυτές καταρτίστηκαν με βάση την 2/30886/ΔΛΓΚ/23.7.2020 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών (Β΄ 3136), που συνιστά τη Λογιστική Πολιτική για την Πρώτη Εφαρμογή (ΛΠΠΕ) του νέου Λογιστικού Πλαισίου της Γενικής Κυβέρνησης, το οποίο προβλέπεται να εφαρμοστεί πλήρως από 1.1.2025 (αντί 1.1.2023 που ήταν ο αρχικός στόχος).

Παράλληλα, για την ορθή διάρθρωση και αναλυτική ταξινόμηση των εσόδων και εξόδων του Κ.Π., ούτως ώστε να εξασφαλίζεται το απαιτούμενο επίπεδο ανάλυσης και συγκέντρωσης των σχετικών πληροφοριών, έχει εκδοθεί η 2/58493/ΔΠΓΚ/31.7.2018 απόφαση του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών (Β΄ 3240), όπως τροποποιήθηκε μεταγενέστερα, στην οποία, μεταξύ άλλων, προβλέπεται η αντιστοίχιση των νέων αναλυτικών λογαριασμών εσόδων και εξόδων (ΑΛΕ) του Προϋπολογισμού με τους προϋφιστάμενους (παλαιούς) κωδικούς εσόδων και εξόδων (ΚΑΕ) αυτού.

6. Διάρθρωση της Διαδήλωσης

Η Διαδήλωση διαρθρώνεται ως εξής:

Στο Κεφάλαιο 1 – Έσοδα, παρουσιάζονται τα συνολικά έσοδα του Κράτους, οι αποκλίσεις από τις προβλέψεις, οι επιστροφές και οι διαγραφές εσόδων, καθώς και η πορεία των ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων. Εξετάζεται επίσης η σύγκριση εισπράξεων μεταξύ των ετών 2023 και 2024.

Στο Κεφάλαιο 2 – Έξοδα, αναλύονται οι κρατικές δαπάνες, οι υπερβάσεις και οι καθυστερήσεις πληρωμών, καθώς και η διάθεση των πιστώσεων του Αποθεματικού. Παρουσιάζονται επίσης τα αποτελέσματα από την επισκόπηση των μεταβιβαστικών πληρωμών.

Στο Κεφάλαιο 3 – Αποτέλεσμα της εκτέλεσης Κρατικού Προϋπολογισμού, περιγράφεται το τελικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα και η σχέση του με το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν. Περιλαμβάνεται η εκτέλεση του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και οι οικονομικές σχέσεις με την Ε.Ε. και το εξωτερικό.

Στο Κεφάλαιο 4 – Δημοσιονομικός Έλεγχος και Διαχείριση Δαπανών, εξετάζεται η λειτουργία του Μητρώου Δεσμεύσεων, οι ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις και οι μηχανισμοί εσωτερικού ελέγχου. Περιλαμβάνονται τα αποτελέσματα του δειγματοληπτικού ελέγχου της νομιμότητας και κανονικότητας των εξοφληθέντων χρηματικών ενταλμάτων και της επισκόπησης των δημόσιων συμβάσεων.

Στο Κεφάλαιο 5 – Δημοσιονομικές Παρεμβάσεις και Μεταρρυθμίσεις, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της επισκόπησης των δράσεων που υλοποιούν ή εποπτεύονται από τα Υπουργεία και χρηματοδοτούνται από το Τ.Α.Α., το πρόγραμμα αποκρατικοποιήσεων και η πρόοδος της λογιστικής μεταρρύθμισης στην Κεντρική Διοίκηση.

Στο Κεφάλαιο 6 – Ισολογισμός του Κράτους την 31η.12.2024, παρουσιάζονται τα περιουσιακά στοιχεία, οι υποχρεώσεις και το δημόσιο χρέος. Αναλύεται η σχέση χρέους-ΑΕΠ, οι προβλέψεις και οι κρατικές εγγυήσεις.

Στο Κεφάλαιο 7 – Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης, παρουσιάζονται τα συνολικά αποτελέσματα χρήσης, με σχόλια επί των εσόδων, εξόδων και λοιπών οικονομικών μεγεθών που επηρεάζουν την καθαρή θέση του Κράτους.

Στο Κεφάλαιο 8 – Κατάσταση Ταμειακών Ροών, καταγράφονται οι εισροές και εκροές μετρητών.

Στο Κεφάλαιο 9 – Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης, αναλύονται οι μεταβολές στην καθαρή θέση του Κράτους.

Στο Κεφάλαιο 10 - Συμπέρασμα και Συστάσεις, παρατίθεται η δήλωση του Ελεγκτικού Συνεδρίου σχετικά με την αξιοπιστία των λογαριασμών και διατυπώνονται προτάσεις για τη βελτίωση της δημοσιονομικής διαχείρισης και την ενίσχυση της διαφάνειας.

Πρώτο μέρος

Απολογισμός εκτέλεσης του Προϋπολογισμού έτους 2024

Κεφάλαιο 1
Έσοδα

Έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού

Οι προβλέψεις των δημοσίων εσόδων οφείλουν να διαμορφώνονται με τεκμηριωμένα και ρεαλιστικά κριτήρια, προκειμένου να εξασφαλίζεται η ακρίβεια και η αξιοπιστία του Προϋπολογισμού.

1. Ο Προϋπολογισμός Εσόδων προσδιορίζει το (ελάχιστο) εκτιμώμενο όριο προσδοκώμενων εσόδων σε αντιδιαστολή με τον Προϋπολογισμό Εξόδων, για την εκτέλεση του οποίου καθορίζεται ανώτατο όριο δαπανών. Οι προβλέψεις των δημοσίων εσόδων, τόσο ως προς το ύψος όσο και ως προς τη σύνθεσή τους, πρέπει να είναι κατά το δυνατόν ακριβείς, τεκμηριωμένες και αξιόπιστες, ώστε να εξασφαλίζεται η ρεαλιστική αποτύπωση των δημοσιονομικών μεγεθών και να αποτρέπονται αποκλίσεις κατά την εκτέλεση του Κ.Π.

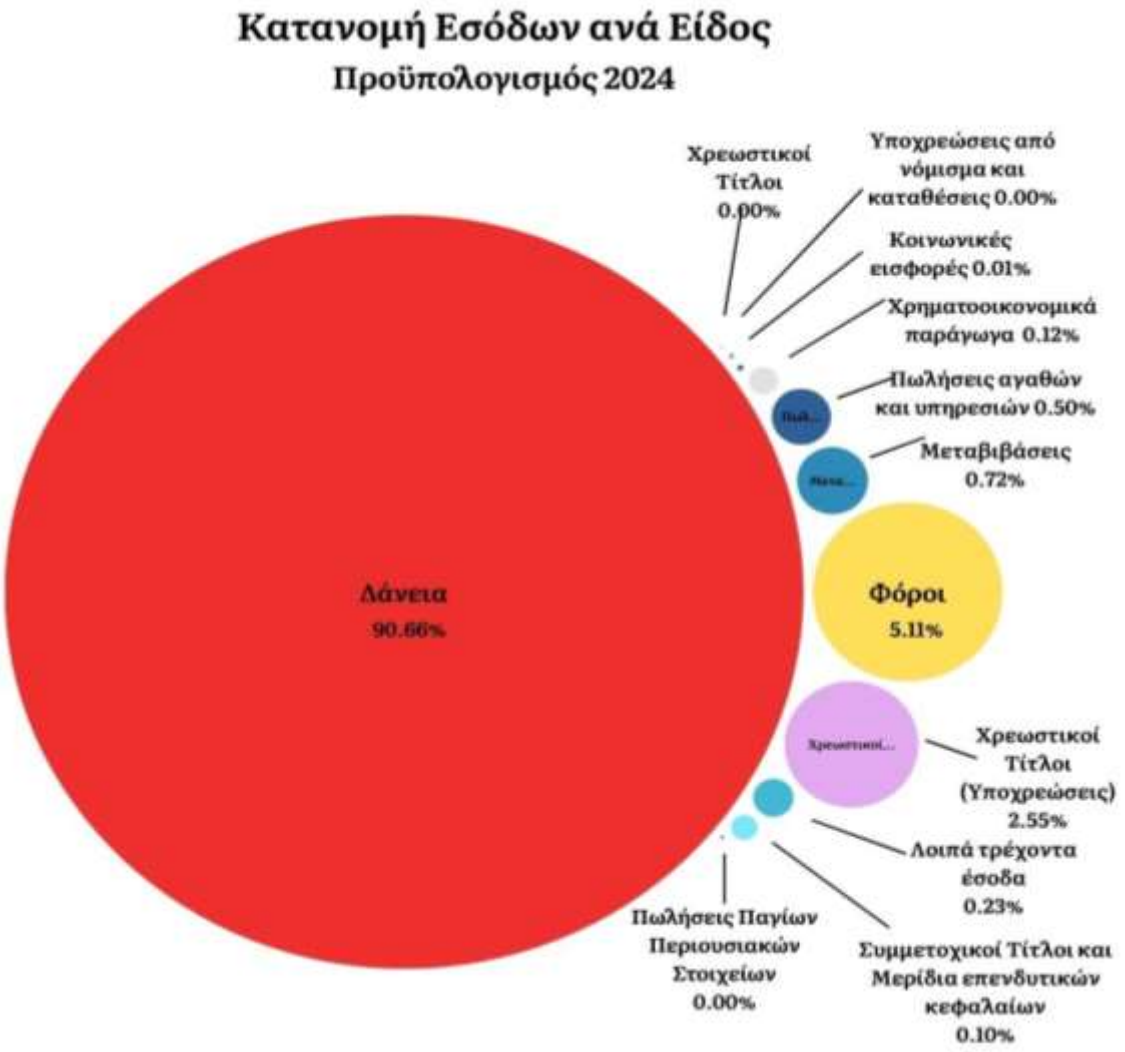
2. Στο πλαίσιο αυτό η κατάρτιση του Κ.Π. Εσόδων προϋποθέτει μια ευρεία διαδικασία συγκέντρωσης και επεξεργασίας πληροφοριών, από τις εμπλεκόμενες σε αυτή υπηρεσίες. Η διαδικασία αυτή εκκινεί τον Ιούλιο του έτους ν-1 (έτος προηγούμενο της εκτέλεσης του προϋπολογισμού), με οδηγίες και κατευθύνσεις από την αρμόδια διεύθυνση του Προϋπολογισμού Γ.Κ. του Γ.Λ.Κ. λαμβάνοντας υπόψη τους στόχους του δημοσιονομικού αποτελέσματος, με βάση το υποβληθέν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή Πρόγραμμα Σταθερότητας και των θεσμοθετημένων δημοσιονομικών παρεμβάσεων.

3. Ο Κ.Π. οικονομικού έτους 2024 κυρώθηκε με τον ν. 5077/18.12.2023 (Α΄, 209) και περιλαμβάνει έσοδα συνολικού ποσού 1.107.649.000.000,00 ευρώ.

Πίνακας 1
Κρατικός Προϋπολογισμός Εσόδων οικ. έτους 2024
(ποσά σε ευρώ)

ΑΛΕ	Ονομασία εξόδου	Προϋπολογισμός
R11	Φόροι	56.597.000.000,00
R12	Κοινωνικές εισφορές	56.000.000,00
R13	Μεταβιβάσεις	7.960.000.000,00
R14	Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών	5.547.000.000,00
R15	Λοιπά τρέχοντα έσοδα	2.555.000.000,00
R31	Πωλήσεις Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων	23.000.000,00
R43	Χρεωστικοί τίτλοι	11.000.000,00
R45	Συμμετοχικοί τίτλοι και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων	1.095.000.000,00
R52	Υποχρεώσεις από νόμισμα και καταθέσεις	55.000.000,00
R53	Χρεωστικοί τίτλοι (υποχρεώσεις)	28.205.000.000,00
R54	Δάνεια	1.004.195.000.000,00
R57	Χρηματοοικονομικά παράγωγα	1.350.000.000,00
	ΣΥΝΟΛΟ	**1.107.649.000.000,00**

Γράφημα 1
Κατανομή Εσόδων Προϋπολογισμού

Έσοδα Απολογισμού

4. Έσοδα Απολογισμού είναι οι χρηματικές εισροές που βεβαιώνονται ή εισπράττονται κατά το οικονομικό έτος από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές, όπως φόροι, τέλη, πρόστιμα και άλλες δημοσιονομικές απαιτήσεις, καθώς και από χρηματοοικονομικές συναλλαγές, όπως τόκοι, δάνεια, εκδόσεις τίτλων και άλλες συναλλαγές σχετικές με τη διαχείριση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων. Τα έσοδα του Απολογισμού αποτελούν το τελικό αποτέλεσμα εκτέλεσης του Προϋπολογισμού Εσόδων. Ο Απολογισμός παρουσιάζει τα προϋπολογισθέντα, τα βεβαιωθέντα, τα εισπραχθέντα και τα επιστραφέντα έσοδα, τις διαγραφές εσόδων και τα υπόλοιπα προς είσπραξη στο τέλος του έτους.

Εισπραχθέντα έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Το 2024, τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές ανήλθαν σε 74,16 δις ευρώ, αντιπροσωπεύοντας το 31,33% του Α.Ε.Π. σε τρέχουσες τιμές, το οποίο εκτιμάται σε 236,74 δις ευρώ[1].
Κύρια πηγή εσόδων αποτέλεσαν οι φόροι (82,13% των εισπράξεων).

5. Τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα (μετά μείωση επιστροφών) το έτος 2024 από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές ανήλθαν στο ποσό των **74,16 δις** ευρώ και εμφανίζονται αυξημένα κατά 1, 42 δις ευρώ σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα.

6. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται τα έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών.

Πίνακας 2
Έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών οικ. έτους 2024
(ποσά σε ευρώ)

Ονομασία εσόδου	Προϋπολογισμός 2024 (1)	Βεβαιωθέντα 2024 (2)	Διαγραφέντα (3)	Επιστραφέντα (4)	Εισπραχθέντα προ μείωσης επιστροφών (5)	Εισπραχθέντα μετά μείωση επιστροφών (6)	Εισπρακτέο υπόλοιπο (6) =(2)-(3)-[(4)+(6)]	% Εκτέλ. Προϋπο-λογισμού (6)/(1)
ΕΣΟΔΑ (ΑΑΕ R1)	**72.715.000.000,00**	**312.150.790.241,32**	**108.305.106.198,68**	**8.010.968.810,91**	**82.132.941.785,39**	**74.121.972.974,48**	**121.712.742.257,25**	**101,93%**
Φόροι (ΑΑΕ R11)	56.597.000.000,00	189.205.189.970,80	77.602.812.857,17	7.880.087.789,52	68.787.101.551,47	60.907.013.761,95	42.815.275.562,16	107,62%
Κοινωνικές εισφορές (ΑΑΕ R12)	56.000.000,00	67.475.776,90	0,00	4.838,67	60.882.099,91	60.877.261,24	6.593.676,99	108,71%
Μεταβιβάσεις (ΑΑΕ R13)	7.960.000.000,00	9.359.181.017,80	60.110.506,47	503.426,10	5.738.617.649,23	5.738.114.223,13	3.560.452.862,10	72,09%
Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών (ΑΑΕ R14)	5.547.000.000,00	4.178.192.188,06	1.558.315,69	12.602.896,02	3.498.594.131,72	3.485.991.235,70	678.039.740,65	62,84%
Λοιπά τρέχοντα έσοδα (ΑΑΕ R15)	2.555.000.000,00	109.340.751.287,76	30.640.624.519,35	117.769.860,60	4.047.746.353,06	3.929.976.492,46	74.652.380.415,35	153,82%
ΕΝΣΩΜΑΤΑ ΠΑΓΙΑ, ΑΥΛΑ ΠΑΓΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΕΜΑΤΑ (ΑΑΕ R3)	**23.000.000,00**	**43.729.577,10**	**0,10**	**0,00**	**40.192.893,53**	**40.192.893,53**	**3.536.683,47**	**174,75%**
Πωλήσεις Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων (ΑΑΕ R31)	23.000.000,00	43.729.577,10	0,10	0,00	40.192.893,53	40.192.893,53	3.536.683,47	174,75%
Πωλήσεις Τιμαλφών (ΑΑΕ R33)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	-
Σύνολο Εσόδων	**72.738.000.000,00**	**312.194.519.818,42**	**108.305.106.198,78**	**8.010.968.810,91**	**82.173.134.678,92**	**74.162.165.868,01**	**121.716.278.940,72**	**101,96%**

7. Τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα των 74,16 δις ευρώ υπερβαίνουν τα αντίστοιχα κατά το προηγούμενο έτος κατά 7,29 δις ευρώ ή ποσοστό 9,82%. Η υπέρβαση αυτή οφείλεται κυρίως στις αυξημένες έναντι του προηγούμενου έτους εισπράξεις φορολογικών εσόδων (υπέρβαση κατά 6,14 δις ευρώ), εισπράξεις από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών (υπέρβαση κατά 2,60 δις ευρώ) και εισπράξεις λοιπών τρεχόντων εσόδων (υπέρβαση κατά 265,22 εκατ. ευρώ), σε συνδυασμό με μειωμένες εισπράξεις από μεταβιβάσεις κατά 1,76 δις ευρώ.

8. Τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα του Προϋπολογισμού προήλθαν κατά το ποσό των 60,91 δις ευρώ (82,13% επί των εισπράξεων) από φόρους, και, κυρίως, από τον Φ.Π.Α., κατά το ποσό των

[1] Δελτίο τύπου Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ) «Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί και Ετήσιοι Εθνικοί Λογαριασμοί Έτος 2024 (2η εκτίμηση)»,16.10.2025.

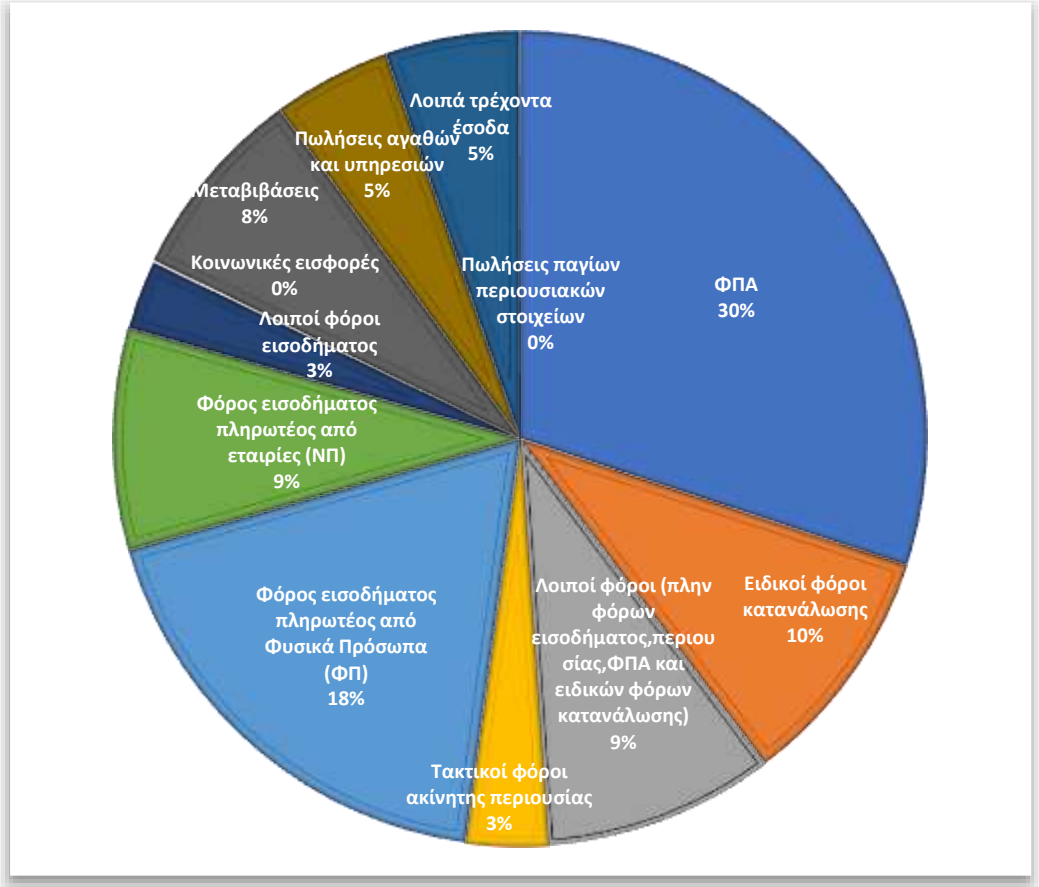
22,29 δις ευρώ (36,59% επί των εισπραχθέντων φορολογικών εσόδων), και από τον Φόρο εισοδήματος, κατά το ποσό των 22,22 δις ευρώ (36,48% επί των εισπραχθέντων φορολογικών εσόδων).

9. Τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα του Προϋπολογισμού προήλθαν κατά το ποσό των 5,74 δις ευρώ (7,74% επί των εισπράξεων) από μεταβιβάσεις και, κυρίως, από Επιχορηγήσεις επενδύσεων από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (Ε.Δ.Ε.Τ.), κατά το ποσό των 5,11 δις ευρώ (89,05% επί των εισπράξεων από μεταβιβάσεις), συμπεριλαμβανομένου και του Τ.Α.Α. κατά 1,16 δις ευρώ, και από Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις, κατά το ποσό των 505,66 εκατ. ευρώ (8,81% επί των εισπράξεων από μεταβιβάσεις).

10. Κατά το ποσό των 3,93 δις ευρώ (5,30% επί των εισπράξεων) προήλθαν από τα λοιπά τρέχοντα έσοδα και κατά το ποσό των 3,49 δις ευρώ (4,70% επί των εισπράξεων) από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων και μισθωμάτων ποσού 2,56 δις ευρώ.

11. Η ποσοστιαία σύνθεση των εισπραχθέντων εσόδων μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών απεικονίζεται στο ακόλουθο Γράφημα:

Γράφημα 2
Εισπραχθέντα Έσοδα Μη Χρηματοοικονομικών Συναλλαγών
Κ.Π. **2024**
(μετά μείωση επιστροφών)

12. Τα Εισπραχθέντα έσοδα προ μείωσης επιστροφών και τα Επιστραφέντα είναι υπερεκτιμημένα κατά 784,80 εκατ. ευρώ, λόγω αρχικής λανθασμένης καταχώρισης του ΦΠΑ 24% επί του εφάπαξ αντιτίμου παραχώρησης της Αττικής Οδού (3.270 εκατ. ευρώ), χωρίς, ωστόσο, από την εσφαλμένη καταχώριση να επηρεάζονται τα Εισπραχθέντα έσοδα μετά μείωση επιστροφών. Το εν λόγω ποσό Φ.Π.Α., το οποίο περιλαμβάνεται στα Εισπραχθέντα έσοδα μετά μείωση επιστροφών οικονομικού

έτους 2024 στην κατηγορία «Φόροι», επεστράφη εντός του μηνός Ιανουαρίου του επόμενου οικονομικού έτους 2025, για να εισαχθεί εκ νέου στα εισπραχθέντα έσοδα υπό την κατηγορία «Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών», σε εξόφληση του καθαρού εφάπαξ αντιτίμου παραχώρησης της Αττικής Οδού.

Τα Εισπραχθέντα έσοδα προ μείωσης επιστροφών και τα Επιστραφέντα είναι υπερεκτιμημένα κατά 784,80 εκατ. ευρώ, λόγω εσφαλμένης λογιστικής καταχώρισης ΦΠΑ (24%) επί του εφάπαξ αντιτίμου παραχώρησης της Αττικής Οδού.
Το ποσό αυτό αντιλογίστηκε τον Ιανουάριο 2025 και καταχωρίστηκε εκ νέου υπό την κατηγορία «Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών».
Η τελική επίδραση στα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα του 2024 είναι μηδενική.

Συνιστάται η συνεπής καταγραφή των εσόδων ανά κατηγορία και η τακτική επιβεβαίωση της λογιστικής τους αποτύπωσης, ώστε να διασφαλίζεται η ακρίβεια και η αξιοπιστία των δημοσιονομικών στοιχείων, περιορίζοντας προσωρινές υπερεκτιμήσεις ή ανακατατάξεις.

Μη αναγραφή Εσόδων και αποκλίσεις Εσόδων

Κατά το οικονομικό έτος 2024, τα καθαρά εισπραχθέντα έσοδα υπερέβησαν τον στόχο του Προϋπολογισμού, σε ποσοστό 1,96%. Η θετική αυτή απόκλιση αποδίδεται, αφενός, στην αυξημένη απόδοση των φορολογικών εσόδων και, αφετέρου, στην εισροή πρόσθετων μη προβλεφθέντων ποσών.

13. Η ανάλυση των αποκλίσεων μεταξύ προβλεφθέντων και πραγματοποιηθέντων εσόδων, καθώς και η διαπίστωση περιπτώσεων μη αναγραφής εσόδων στον Κ.Π. αποτελούν βασικά στοιχεία για την αξιολόγηση της ακρίβειας και της πληρότητας του δημοσιονομικού σχεδιασμού. Οι υπερβάσεις ή υστερήσεις εσόδων αποτυπώνουν την αποτελεσματικότητα των προβλέψεων και των μηχανισμών είσπραξης, ενώ η μη ενσωμάτωση ορισμένων εσόδων δυσχεραίνει την αποτίμηση της πραγματικής δημοσιονομικής θέσης. Η συστηματική καταγραφή και η βελτίωση των μεθόδων πρόβλεψης συνιστούν προϋποθέσεις για τη διαμόρφωση ρεαλιστικών και διαφανών δημοσιονομικών εκτιμήσεων.

Μη αναγραφή εσόδων στον Κρατικό Προϋπολογισμό

Κατά το 2024 διαπιστώθηκαν περιπτώσεις μη πρόβλεψης εσόδων στον Κρατικό Προϋπολογισμό, συνολικού ύψους περίπου 540 εκατ. ευρώ. Η πρακτική αυτή μειώνει την αξιοπιστία της δημοσιονομικής πληροφόρησης, δημιουργώντας αποκλίσεις μεταξύ προϋπολογισθέντων και πραγματικών μεγεθών.

14. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι κατά το έτος 2024 σε ορισμένες περιπτώσεις τηρήθηκαν πλημμελώς οι αρχές της καθολικότητας, της ειλικρίνειας και της ακρίβειας, που διέπουν την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, λόγω μη ενσωμάτωσης στον Προϋπολογισμό του συνόλου των εσόδων ή και υποεκτίμησης των σχετικών προβλέψεων.

15. Συγκεκριμένα, στον Απολογισμό εισήχθησαν ως δημόσια έσοδα, υπό τον ΑΛΕ «Έσοδα από πλειστηριασμούς αδιάθετων δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου», τα ποσά των 206,37 εκατ. ευρώ, 51 εκατ. ευρώ και 22,22 εκατ. ευρώ, χωρίς να έχει συμπεριληφθεί στα έσοδα του Προϋπολογισμού, οικονομικού έτους 2024, σχετική πρόβλεψη.

16. Στον Απολογισμό εισήχθη ως δημόσιο έσοδο, υπό τον ΑΛΕ «Επιστροφές ιδίων πόρων Ε.Ε.», ποσό 96,23 εκατ. ευρώ, χωρίς να έχει συμπεριληφθεί στα έσοδα του Προϋπολογισμού, οικονομικού έτους 2024, σχετική πρόβλεψη. Σημειώνεται συναφώς ότι κατά τα προηγούμενα οικονομικά έτη 2019, 2020, 2021 και 2023 είχαν εισπραχθεί για την ίδια αιτία τα ποσά των 59,71 εκατ. ευρώ, 42,91 εκατ. ευρώ, 252,71 εκατ. ευρώ και 197,26 εκατ. ευρώ αντίστοιχα, χωρίς να έχουν προβλεφθεί τα έσοδα αυτά στους Προϋπολογισμούς των παραπάνω ετών (κατά το έτος 2022 δεν πραγματοποιήθηκε αντίστοιχη είσπραξη).

17. Στον Απολογισμό εισήχθη ως δημόσιο έσοδο, υπό τον ΑΛΕ «Απολήψεις από Ν.Π.Δ.Δ.», ποσό των 81,21 εκατ. ευρώ που ο Οργανισμός Διαχείρισης και Ανάπτυξης Πολιτιστικών Πόρων (Ο.Δ.Α.Π.-πρώην Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων), απέδωσε στο Υπουργείο Πολιτισμού, στο πλαίσιο της υποχρέωσής του να αποδίδει, κατ' άρθρο 17 του ν. 4761/2020 (Α΄ 248), κατ' έτος, ποσοστό 40% των ταμειακών διαθεσίμων του, ως δημόσιο έσοδο, στον Κ.Π. Για το ποσό αυτό δεν είχε συμπεριληφθεί πρόβλεψη στον Κ.Π., ενώ αντίστοιχη πρόβλεψη δεν είχε συμπεριληφθεί ούτε στους Προϋπολογισμούς των προηγούμενων οικονομικών ετών 2019, 2020, 2021, 2022 και 2023, κατά τα οποία είχαν εισπραχθεί για την ίδια αιτία τα ποσά των 66,36 εκατ. ευρώ, 67 εκατ. ευρώ, 57,89 εκατ. ευρώ, 52,71 εκατ. ευρώ και 63,93 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα.

18. Στον Απολογισμό εισήχθη ως δημόσιο έσοδο, υπό τον ΑΛΕ «Κράτηση στις συμβάσεις της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας», ποσό 42,30 εκατ. ευρώ, χωρίς να έχει συμπεριληφθεί στα έσοδα του Προϋπολογισμού, οικονομικού έτους 2024, σχετική πρόβλεψη.

19. Στον Κ.Π. δεν περιλαμβάνονται τα έσοδα των Στρατιωτικών Νοσοκομείων[2], που προέρχονται από την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών σε ασφαλισμένους του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., τα έσοδα λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας από ίδια δραστηριότητα (Στρατιωτικό Φαρμακείο Αθηνών, Υπηρεσία Φάρων, Κέντρο Εκπαίδευσης Ναυτικής Αποτροπής, Υδρογραφική Υπηρεσία κ.λπ.), ύψους 34,90 εκατ. ευρώ, καθώς και τα έσοδα των μονάδων – υπηρεσιών και εκμεταλλεύσεων του ίδιου Υπουργείου από την παροχή αγαθών και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση έργων ή σκοπών κοινής ωφελείας, ύψους 6,62 εκατ. ευρώ.

Κρίνεται αναγκαία η συνολική αποτύπωση και πρόβλεψη όλων των εσόδων στον Κ.Π., προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνεια, η πληρότητα και η αξιοπιστία των δημοσιονομικών δεδομένων και μεγεθών.

Αποκλίσεις στα Έσοδα

20. Κατά το οικονομικό έτος 2024, τα συνολικά πραγματικά έσοδα του Προϋπολογισμού υπερέβησαν τις προβλέψεις κατά περίπου 6,1 δις ευρώ, εκ των οποίων 4,31 δις ευρώ αφορούσαν φορολογικές εισπράξεις και το υπόλοιπο λοιπές κατηγορίες εσόδων. Η υπέρβαση αντισταθμίστηκε εν μέρει από υστέρηση εσόδων στις μεταβιβάσεις και στις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, με αποτέλεσμα η καθαρή υπέρβαση έναντι του Προϋπολογισμού να διαμορφωθεί σε 1,42 δις ευρώ.

[2] Μετά την ψήφιση του ν. 5173/2025, εκδόθηκε η 2/4714/ΔΠΓΚ/11 Μαρ 25 (ΑΔΑ:6Ξ2ΔΗ-9ΣΠ)-(Β΄ 1198) Απόφαση, με την οποία εγγράφηκαν στη διοικητική ταξινόμηση του Κ.Π. πέντε (5) νέοι Ε.Φ. στον Φορέα του ΥΠΕΘΑ για την παρακολούθηση των εξόδων των 401 ΓΣΝΑ,424 ΓΣΝΕ, ΝΝΑ, ΝΝΚ και 251 ΓΝΑ. Επιπλέον με την 2/4795/ΔΠΣΓΚ/11 Μαρ 25 (ΑΔΑ:96Π5Η-ΥΗΝ)-(Β΄ 1198) Απόφαση, εγγράφηκε στην οικονομική ταξινόμηση του Κ.Π. νέος ΑΛΕ Εσόδου (1420107001) στον οποίο κατατίθενται-καταγράφονται τα οφειλόμενα ποσά του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και των λοιπών ασφαλιστικών φορέων προς τα ΣΝ.

Πίνακας 3
Υπερβάσεις - Υστερήσεις Εσόδων Έναντι Προϋπολογισμού οικ. έτους 2024
(ποσά σε ευρώ)

ΑΛΕ	Ονομασία εσόδου	Προϋπολογισμός 2024	Εισπραχθέντα (μετά μείωση επιστροφών)	Υπέρβαση έναντι π/υ	Υστέρηση έναντι π/υ
R111	Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	31.476.000.000,00	33.372.035.052,13	1.896.035.052,13	-
R112	Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	392.000.000,00	366.410.975,26	-	-25.589.024,74
R113	Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	2.452.000.000,00	2.419.661.891,18	-	-32.338.108,82
R114	Λοιποί φόροι επί παραγωγής	478.000.000,00	561.645.886,30	83.645.886,30	-
R115	Φόρος εισοδήματος	20.214.000.000,00	22.216.277.716,33	2.002.277.716,33	-
R116	Φόροι κεφαλαίου	235.000.000,00	231.373.887,63	-	-3.626.112,37
R119	Λοιποί τρέχοντες φόροι	1.350.000.000,00	1.739.608.353,12	389.608.353,12	-
R121	Εισφορές κοινωνικής ασφάλισης	0,00	-628,51	-	-628,51
R122	Λοιπές κοινωνικές εισφορές	56.000.000,00	60.877.889,75	4.877.889,75	-
R131	Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις	286.000.000,00	505.656.387,98	219.656.387,98	-
R132	Τρέχουσες μεταβιβάσεις από οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ε.	15.000.000,00	25.493.252,59	10.493.252,59	-
R133	Τρέχουσες μεταβιβάσεις από φορείς του εξωτερικού	6.000.000,00	8.681.249,90	2.681.249,90	-
R134	Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού	30.000.000,00	5.936.737,23	-	-24.063.262,77
R135	Επιχορηγήσεις επενδύσεων από την Ε.Ε.	7.551.000.000,00	5.109.736.272,14	-	-2.441.263.727,86
R139	Λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	72.000.000,00	82.610.323,29	10.610.323,29	-
R141	Πωλήσεις αγαθών	2.000.000,00	2.603.366,69	603.366,69	-
R142	Παροχή υπηρεσιών	324.000.000,00	294.716.356,34	-	-29.283.643,66
R143	Μισθώματα	4.675.000.000,00	2.562.794.443,18	-	-2.112.205.556,82
R144	Προμήθειες	352.000.000,00	415.999.177,19	63.999.177,19	-
R145	Διοικητικές αμοιβές	188.000.000,00	205.974.613,05	17.974.613,05	-
R149	Λοιπές πωλήσεις	6.000.000,00	3.903.279,25	-	-2.096.720,75
R151	Τόκοι	561.000.000,00	1.011.651.950,67	450.651.950,67	-
R152	Διανεμόμενο εισόδημα εταιριών	387.000.000,00	681.400.634,69	294.400.634,69	-
R153	Ενοίκια φυσικών πόρων	39.000.000,00	75.446.487,44	36.446.487,44	-
R156	Πρόστιμα, ποινές και καταλογισμοί	1.021.000.000,00	1.157.271.965,56	136.271.965,56	-
R159	Επιστροφές δαπανών	547.000.000,00	1.004.205.454,10	457.205.454,10	-
R311	Κτήρια και συναφείς υποδομές	23.000.000,00	21.109.589,79	-	-1.890.410,21
R312	Μηχανήματα και εξοπλισμός	0,00		-	-

ΑΑΕ	Ονομασία εσόδου	Προϋπολογισμός 2024	Εισπραχθέντα (μετά μείωση επιστροφών)	Υπέρβαση έναντι π/υ	Υστέρηση έναντι π/υ
R313	Οπλικά συστήματα	0,00	15.000.000,00	15.000.000,00	
R314	Προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας	0,00	7.105,47	7.105,47	-
R315	Μη παραγόμενα περιουσιακά στοιχεία	0,00	4.076.198,27	4.076.198,27	-
R317	Πάγια υπό κατασκευή	0,00	0,00	-	-
	ΣΥΝΟΛΟ	**72.738.000.000,00**	**74.162.165.868,01**	**6.096.523.064,52**	**-4.672.357.196,51**

Υπερβάσεις εισπράξεων

Κατά το οικονομικό έτος 2024, τα συνολικά έσοδα παρουσίασαν υπέρβαση έναντι των αρχικών προβλέψεων, κυρίως λόγω της αυξημένης απόδοσης των φορολογικών εσόδων, κατά 4,31 δις ευρώ, με σημαντικότερες συνεισφορές από τον Φ.Π.Α., τον Φόρο Εισοδήματος και τα Τέλη Κυκλοφορίας.

Η υπέρβαση των συνολικών εσόδων συνέβαλε στη βελτίωση του ταμειακού αποτελέσματος, υπογραμμίζοντας, ωστόσο, την ανάγκη για πληρέστερη πρόβλεψη και ενσωμάτωση όλων των πηγών εσόδων στους μελλοντικούς προϋπολογισμούς, με στόχο την ακρίβεια, τη διαφάνεια και την αξιοπιστία των δημοσιονομικών εκτιμήσεων.

21. Η υπέρβαση των εσόδων σε σχέση με τα προϋπολογισθέντα οφείλεται κυρίως στις αυξημένες, σε σχέση με τον Προϋπολογισμό, εισπράξεις από φόρους (υπέρβαση κατά 4,31 δις ευρώ), με κυριότερες κατηγορίες, τον Φ.Π.Α. όπου το εισπραχθέν μέσω Δ.Ο.Υ. ποσό των 14,63 δις ευρώ υπερέβη κατά 1,50 δις ευρώ το ποσό που είχε προβλεφθεί στον Προϋπολογισμό, τον Φόρο Εισοδήματος, όπου το εισπραχθέν ποσό των 22,21 δις ευρώ υπερέβη κατά 2 δις ευρώ το ποσό που είχε προβλεφθεί στον Προϋπολογισμό, με μεγαλύτερη υπέρβαση στον Φόρο Εισοδήματος πληρωτέο από Φυσικά Πρόσωπα κατά 1,01 δις ευρώ, και τα Τέλη Κυκλοφορίας, όπου το εισπραχθέν ποσό των 1,77 δις ευρώ υπερέβη κατά 561,58 εκατ. ευρώ το ποσό που είχε προβλεφθεί στον Προϋπολογισμό.

22. Η αύξηση των φορολογικών εσόδων έναντι του Προϋπολογισμού συνδέεται με τον επίμονο πληθωρισμό, τη μεγέθυνση της ελληνικής οικονομίας και την ενίσχυση της κατανάλωσης, την αύξηση των εισοδημάτων σε συνδυασμό με τη μείωση της ανεργίας και την αυξημένη κερδοφορία των επιχειρήσεων[3].

23. Αιτία υπέρβασης των εσόδων από Φ.Π.Α. σε σχέση με τα αντίστοιχα προϋπολογισθέντα αποτελούν και οι συνεχείς παρεμβάσεις με σκοπό την καταπολέμηση της φοροδιαφυγής [π.χ. υποχρεωτική διασύνδεση των συστημάτων πληρωμών (POS) με τις ταμειακές μηχανές των επιχειρήσεων που έλαβε χώρα εντός του 2024][4], αλλά και η είσπραξη τον Δεκέμβριο του έτους 2024 του Φ.Π.Α. της συναλλαγής παραχώρησης της Αττικής Οδού, ποσού 784,8 εκατ. ευρώ, το οποίο δεν είχε προβλεφθεί κατά την κατάρτιση του Κ.Π., και το οποίο επεστράφη εντός του μηνός Ιανουαρίου του επόμενου οικονομικού έτους 2025.

[3] Σύμφωνα με το 2/58489/ΔΠΓΚ/28.7.2025 έγγραφο του Γ.Λ.Κ.
[4] Σύμφωνα με το 2/58489/ΔΠΓΚ/28.7.2025 έγγραφο του Γ.Λ.Κ.

24. Ακόμη, υπέρβαση σημειώθηκε, στα λοιπά τρέχοντα έσοδα, κατά 1,37 δις ευρώ, στους Τόκους, κατά 450,65 εκατ. ευρώ, και στις Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις, κατά το ποσό των 219,66 εκατ. ευρώ.

Συνιστάται η συστηματική καταγραφή και η ορθή, στο μέτρο του εφικτού, πρόβλεψη όλων των εσόδων στον Προϋπολογισμό, με ενίσχυση των διαδικασιών παρακολούθησης και εκτίμησης, ώστε να διασφαλίζεται η πληρότητα και η διαφάνεια.

Υστερήσεις εισπράξεων

Κατά το οικονομικό έτος 2024, ορισμένες κατηγορίες εσόδων του Προϋπολογισμού παρουσίασαν υστέρηση έναντι των προβλέψεων κατά περίπου 4,7 δις ευρώ, με κύριες πηγές υστέρησης τις μεταβιβάσεις (–2,22 δις ευρώ) και τις πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών (–2,06 δις ευρώ).

25. Έναντι του Προϋπολογισμού υστέρησαν οι εισπράξεις από μεταβιβάσεις, κατά 2,22 δις ευρώ και από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, κατά 2,06 δις ευρώ. Συγκεκριμένα, υστέρηση σημειώθηκε: Στα Έσοδα από επιχορηγήσεις επενδύσεων από την Ε.Ε., όπου το εισπραχθέν ποσό υστέρησε κατά 2,44 δις ευρώ εκείνου που είχε προϋπολογιστεί, λόγω, κυρίως, των μειωμένων απολήψεων από το Τ.Α.Α. Στα Λοιπά μισθώματα κτηρίων και υποδομών, όπου το εισπραχθέν ποσό υστέρησε κατά 2,11 δις ευρώ εκείνου που είχε προϋπολογιστεί, λόγω, κυρίως, της μη είσπραξης προϋπολογισθέντος ποσού 1,35 δις ευρώ από τη σύμβαση παραχώρησης του δικαιώματος χρήσης και εκμετάλλευσης του αυτοκινητόδρομου της Εγνατίας Οδού και τριών κάθετων οδικών αξόνων της, καθώς και της είσπραξης καθαρού αντιτίμου από την παραχώρηση της Αττικής Οδού (εφάπαξ αμοιβής παραχώρησης) 2,46 δις ευρώ, υπολειπόμενου του αντίστοιχου προϋπολογισθέντος κατά 784,80 εκατ. ευρώ. Το υπολειπόμενο αυτό ποσό εισπράχθηκε εντός του οικονομικού έτους 2025.

Η υστέρηση εντοπίζεται κυρίως στα έσοδα από μεταβιβάσεις και πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, αντικατοπτρίζοντας καθυστερήσεις στην απορρόφηση ενωσιακών πόρων και αναβολές συμβάσεων παραχώρησης.

Συνιστάται η ενίσχυση της ακρίβειας των δημοσιονομικών προβλέψεων με ενσωμάτωση επικαιροποιημένων δεδομένων και δυναμικών μεταβλητών, ώστε να περιοριστούν οι αποκλίσεις και να ενισχυθεί η ρεαλιστικότητα και ακρίβεια των προβλέψεων και συνακόλουθα η αξιοπιστία του Προϋπολογισμού.

Επιστραφέντα έσοδα

Τα Επιστραφέντα έσοδα ανήλθαν στο ποσό των 8,01 δις ευρώ, έναντι 6,99 δις ευρώ κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος 2023.

26. Τα επιστραφέντα έσοδα αποτελούν σημαντική συνιστώσα του δημοσιονομικού αποτελέσματος, καθώς αφορούν ποσά που, ενώ έχουν εισπραχθεί, επιστρέφονται εκ των υστέρων στους δικαιούχους. Περιλαμβάνουν κυρίως επιστροφές φόρων και λοιπών αχρεωστήτως εισπραχθέντων ποσών και επηρεάζουν άμεσα τον υπολογισμό των καθαρών εισπράξεων. Η συστηματική παρακολούθησή τους είναι κρίσιμη για την αξιολόγηση της ποιότητας των δημοσιονομικών προβλέψεων και της λειτουργικής αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης.

27. Κατά το έτος 2024, τα επιστραφέντα έσοδα ανήλθαν σε 8,01 δις ευρώ, ποσό που αντιστοιχεί στο 9,75% του συνόλου των εισπραχθέντων εσόδων (82,17 δις ευρώ). Η αναλογία αυτή είναι σημαντική, καθώς επηρεάζει τη διαμόρφωση των καθαρών δημοσιονομικών εσόδων.

Η παρακολούθηση των επιστρεφόμενων εσόδων είναι κρίσιμη, καθώς επηρεάζει άμεσα το ύψος των καθαρών δημοσιονομικών εισπράξεων και αποτελεί ένδειξη της ακρίβειας των προβλέψεων και της αποτελεσματικότητας των φορολογικών διαδικασιών.

28. Τα επιστραφέντα έσοδα αφορούν κατά το ποσό των 7,88 δις ευρώ (98,37% επί των επιστραφέντων εσόδων), ήτοι κατά το μεγαλύτερο μέρος τους, σε φόρους.

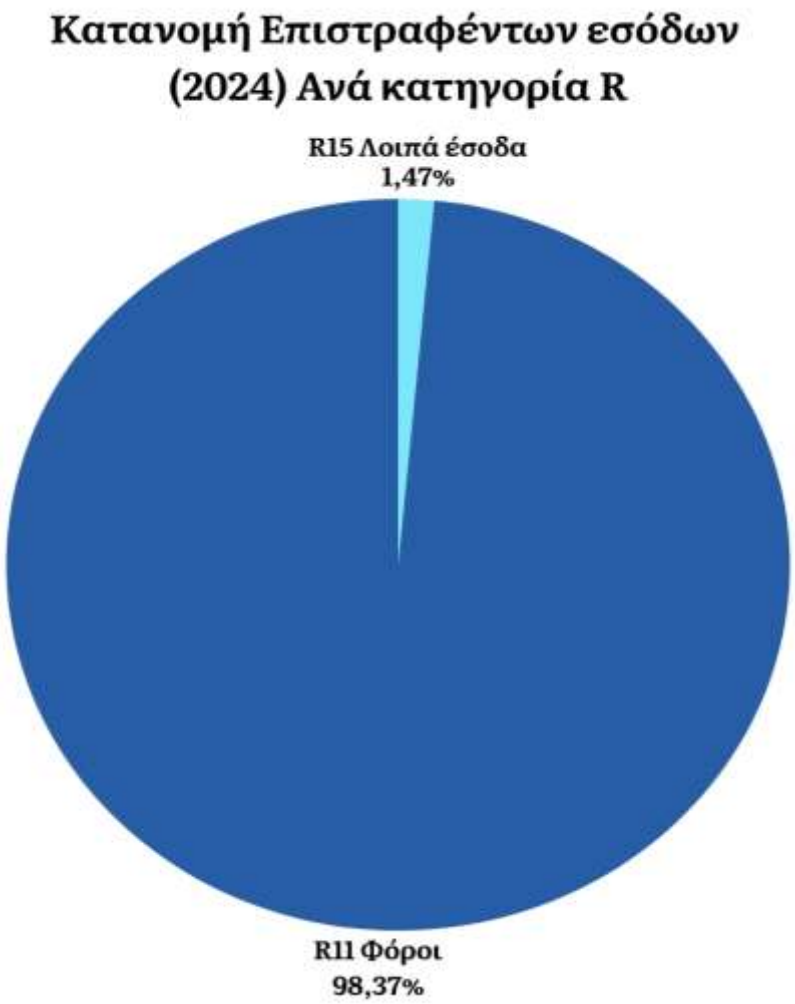
29. Στα λοιπά τρέχοντα έσοδα διενεργήθηκαν επιστροφές συνολικού ποσού 117,77 εκατ. ευρώ (1,47% επί των επιστραφέντων εσόδων).

30. Τα Επιστραφέντα έσοδα εμφανίζονται υπερεκτιμημένα κατά ποσό 784,80 εκατ. ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί στον Φ.Π.Α. 24% επί του εφάπαξ αντιτίμου παραχώρησης της Αττικής Οδού (ποσού 3.270 εκατ. ευρώ), εξαιτίας διορθωτικών εγγραφών λόγω της μη ορθής εξ αρχής καταχώρισης του εν λόγω Φ.Π.Α. στον ορθό ΑΛΕ εσόδων.
31. Τα επιστραφέντα έσοδα εμφανίζονται αναλυτικά στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 4
Επιστραφέντα έσοδα οικ. έτους 2024 (ποσά σε ευρώ)

ΑΛΕ	Ονομασία	Επιστραφέντα έσοδα
R11	**Φόροι**	**7.880.087.789,52**
R111	Φόροι επί αγαθών και υπηρεσιών	4.179.665.588,80
R112	Φόροι και δασμοί επί εισαγωγών	0,00
R113	Τακτικοί φόροι ακίνητης περιουσίας	47.559.848,74
R114	Λοιποί φόροι επί παραγωγής	24.426.627,79
R115	Φόρος εισοδήματος	1.775.499.802,06
R116	Φόροι κεφαλαίου	3.770.270,46
R119	Λοιποί τρέχοντες φόροι	1.849.165.651,67
R12	**Κοινωνικές εισφορές**	4.838,67
R13	**Μεταβιβάσεις**	503.426,10
R14	**Πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών**	12.602.896,02
R15	**Λοιπά τρέχοντα έσοδα**	117.769.860,60
R156	Πρόστιμα, ποινές και καταλογισμοί	115.483.007,91
	Λοιπά	2.286.852,69
R3	**Ενσώματα πάγια, άυλα πάγια και αποθέματα**	**0,00**
ΣΥΝΟΛΟ ΕΠΙΣΤΡΑΦΕΝΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ		**8.010.968.810,91**

Γράφημα 3
Κατανομή επιστραφέντων εσόδων

32. Τα επιστραφέντα έσοδα των Τελωνείων, ποσού που δεν υπερβαίνει τα 24,46 εκατ. ευρώ, δεν περιλαμβάνονται στα συνολικά Επιστραφέντα έσοδα, δεδομένου ότι η απόδοση και η εισαγωγή των εσόδων των Τελωνείων, η οποία διενεργείται μέσω των αρμόδιων φορολογικών υπηρεσιών (ΚΕΒΕΙΣ/Δ.Ο.Υ.), αφορά στο καθαρό αποδοτέο ποσό μετά τη μείωση των επιστροφών.

33. Στα Επιστραφέντα Έσοδα του Απολογισμού, που καταρτίζεται σε ταμειακή βάση, δεν περιλαμβάνονται οι επιστροφές φόρων της Α.Α.Δ.Ε. για τις οποίες έχουν εκδοθεί Α.Φ.ΕΚ. που δεν έχουν εξοφληθεί μέχρι τη λήξη του οικονομικού έτους.

34. Κατά την 31.12.2024, οι εκκρεμείς υποχρεώσεις της Α.Α.Δ.Ε. από επιστροφές φόρων (ληξιπρόθεσμες και μη) ανήλθαν σε 731 εκατ. ευρώ[5], εκ των οποίων 331 εκατ. ευρώ ήταν ληξιπρόθεσμες — με 210 εκατ. ευρώ να μην μπορούν να αποπληρωθούν λόγω εξωγενών παραγόντων — και 400 εκατ. ευρώ μη ληξιπρόθεσμες. Συνολικά, οι εκκρεμείς επιστροφές φόρων, συμπεριλαμβανομένων και όσων δεν έχει ακόμη εκδοθεί Α.Φ.ΕΚ., ανήλθαν σε 1,04 δις ευρώ[6]. Η

[5] Δελτίο μηνιαίων στοιχείων Γ.Κ.. Δεκεμβρίου 2024, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών-Γ.Λ.Κ. (σελ. 22 - Πίνακας Δ.1: Εκκρεμείς και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις από επιστροφές φόρων και σελ.27). Πρόκειται για επιστροφές φόρων προς φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης, για τις οποίες έχουν εκδοθεί Α.Φ.ΕΚ. (εκκαθαρισμένα και μη) με εξαίρεση εκείνες που παραμένουν σε καθεστώς νομικής αντιδικίας. Δεν περιλαμβάνονται οι εκκρεμείς επιστροφές από τα Τελωνεία και ειδικά για τις κατηγορίες Ε.Φ.Κ. και Φ.Π.Α. σε βιομηχανίες, ξενοδοχεία, αλιευτικά σκάφη και πλοία, καθώς και όποιες επιστροφές πραγματοποιούνται από τα Τελωνεία και αφορούν ιδιώτες ή ελεύθερους επαγγελματίες.

[6] Στοιχεία από Α.Α.Δ.Ε. (βλ. Α.Α.Δ.Ε.: Έκθεση Απολογισμού 2024 και Προγραμματισμού Δραστηριοτήτων για το 2025, Μάρτιος 2025, https://www.aade.gr/sites/default/files/2025-04/ekthesi_apologismou2024.pdf).

τακτική παρακολούθηση των υποχρεώσεων αυτών είναι κρίσιμη για την ορθή αποτύπωση των δημοσιονομικών επιβαρύνσεων και τη διαφάνεια στην εκτέλεση του Προϋπολογισμού.

Κατά το οικονομικό έτος 2024, τα επιστραφέντα έσοδα του Προϋπολογισμού ανήλθαν συνολικά σε 8,01 δις ευρώ, εκ των οποίων 7,88 δις ευρώ (98,4%) αφορούν επιστροφές φόρων και εμφανίζονται υπερεκτιμημένα κατά 784,8 εκατ. ευρώ, λόγω εσφαλμένης καταχώρισης του Φ.Π.Α. του εφάπαξ αντιτίμου της παραχώρησης της Αττικής Οδού.
Οι εκκρεμείς υποχρεώσεις επιστροφών φόρων της Α.Α.Δ.Ε. στις 31.12.2024 ανήλθαν σε 1,04 δις ευρώ, εκ των οποίων 0,33 δις ευρώ ληξιπρόθεσμες.

Συνιστάται η ενίσχυση της ακρίβειας καταχώρισης και παρακολούθησης των επιστροφών φόρων, ιδίως σε περιπτώσεις σημαντικών οικονομικών πράξεων (όπως συμβάσεις παραχώρησης), καθώς και η αποτύπωση στον Απολογισμό στοιχείων επιστροφών από τα Τελωνεία, για τη διασφάλιση της πληρότητας και της διαφάνειας των δημοσιονομικών δεδομένων. Παράλληλα, προτείνεται η τακτική παρακολούθηση των εκκρεμών υποχρεώσεων από επιστροφές φόρων και η ενίσχυση των μηχανισμών έγκαιρης εξόφλησης, ιδιαίτερα των ληξιπρόθεσμων.

Διαγραφέντα έσοδα

Τα διαγραφέντα έσοδα ανήλθαν στο ποσό των 108,31 δις ευρώ, έναντι ποσού 12,54 δις ευρώ κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος 2023.

35. Τα διαγραφέντα έσοδα αποτελούν σημαντική παράμετρο στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και αντικατοπτρίζουν τις απώλειες εσόδων που προκύπτουν από απαιτήσεις που είτε προέρχονται από εσφαλμένες βεβαιώσεις, είτε για άλλο λόγο δεν μπορούν να εισπραχθούν. Κατά το έτος 2024 ανήλθαν στο ποσό των 108,31 δις ευρώ.

Η απουσία επαρκών δικλίδων ελέγχου, ιδίως ηλεκτρονικών, δεν αποτρέπει εγκαίρως τα σφάλματα κατά τη βεβαίωση, ούτε διασφαλίζει τη συμμόρφωση με τους ισχύοντες κανόνες.

36. Αιτία του ιδιαίτερα υψηλού ποσού διαγραφέντων εσόδων αποτελεί κυρίως η εσφαλμένη βεβαίωση εσόδων, η οποία δεν αποτρέπεται λόγω έλλειψης κατάλληλων δικλίδων ελέγχου που να προλαμβάνουν σφάλματα σε περιπτώσεις όπου το προς βεβαίωση ποσό υπερβαίνει ορισμένο ανώτατο όριο. Η έλλειψη ηλεκτρονικών δικλίδων για τον έγκαιρο εντοπισμό εσφαλμένων βεβαιώσεων που προκύπτουν κατά την υποβολή φορολογικών δηλώσεων έχει διαπιστωθεί και από τη Διεύθυνση Εσωτερικών Ελέγχων (Δ.ΕΣ.ΕΛ.) της Α.Α.Δ.Ε., η οποία έχει υποβάλει σχετική πρόταση υλοποίησης ηλεκτρονικών δικλίδων με χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης έως την 26η.12.2025.

37. Οι κυριότερες διαγραφές εσόδων κατά το έτος 2024 αφορούσαν: (α) Ποσό 66,67 δις ευρώ στο ΚΕ.Β.ΕΙΣ. Θεσσαλονίκης, λόγω λάθους από τον ίδιο τον υπόχρεο σε φόρο στην καταχώριση φόρου πλοίων β' κατηγορίας 2023, το οποίο διορθώθηκε με τροποποιητική δήλωση (η διαγραφή εκκαθαρίστηκε την 17η.9.2024). (β) Ποσό 30,90 δις ευρώ στο ΚΕ.Β.ΕΙΣ. Αττικής, από τρεις περιπτώσεις εσφαλμένων βεβαιώσεων φόρων και προστίμων (ποσό 9,99 δις ευρώ, λόγω εσφαλμένης καταχώρισης/βεβαίωσης φόρου κληρονομιάς κατά το έτος 2023 από σφάλμα του φορολογούμενου, ποσό 10,02 δις ευρώ λόγω εσφαλμένης βεβαίωσης προστίμου μητρώου, και ποσό 10,03 δις ευρώ, λόγω, επίσης εσφαλμένης βεβαίωσης προστίμου μητρώου). (γ) Ποσό 10,20 εκατ. ευρώ στη Δ.Ο.Υ. Βέροιας, λόγω εσφαλμένης βεβαίωσης προστίμου μητρώου.

Ποσοστό μεγαλύτερο από 90% των διαγραφών οφείλεται σε εσφαλμένες βεβαιώσεις φόρων, λόγω κυρίως της έλλειψης ηλεκτρονικών δικλίδων ελέγχου για τον έγκαιρο εντοπισμό σφαλμάτων κατά τη βεβαίωση.

Συνιστάται η ενίσχυση των δικλίδων ελέγχου, ώστε να διασφαλίζεται η εγκυρότητα των βεβαιούμενων εσόδων και να περιορίζεται η ανάγκη για εκ των υστέρων διαγραφές, ενισχύοντας παράλληλα την αποτελεσματικότητα στη φορολογική διοίκηση.

Εισπρακτέο υπόλοιπο

Το εισπρακτέο υπόλοιπο εσόδων μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών του Απολογισμού ανήλθε κατά την 31η.12.2024 σε 121,72 δις ευρώ, συγκροτούμενο κυρίως από ληξιπρόθεσμες φορολογικές απαιτήσεις, με προεξάρχουσες εκείνες που αφορούν στον Φ.Π.Α. και στον Φόρο Εισοδήματος, καθώς και από λοιπά τρέχοντα έσοδα, στα οποία περιλαμβάνονται κατά κύριο λόγο πρόστιμα για φορολογικές και τελωνειακές παραβάσεις.

38. Το εισπρακτέο υπόλοιπο των εσόδων προσδιορίζεται ως η διαφορά μεταξύ του συνόλου των βεβαιωθέντων εσόδων και του αθροίσματος των διαγραφών και των εισπραχθέντων ποσών μετά την αφαίρεση των επιστροφών, σύμφωνα με τη λογιστική παρακολούθηση σε ταμειακή βάση. Η ανάλυση του υπολοίπου αυτού, διακρινόμενου σε ληξιπρόθεσμο και μη, επιτρέπει την αξιολόγηση της εισπρακτικής ικανότητας των φορέων είσπραξης (κυρίως της Α.Α.Δ.Ε.), τον εντοπισμό διαχρονικών καθυστερήσεων και τη διερεύνηση της πιθανής ανάγκης για διαγραφή, ρύθμιση ή αναθεώρηση βεβαιώσεων.

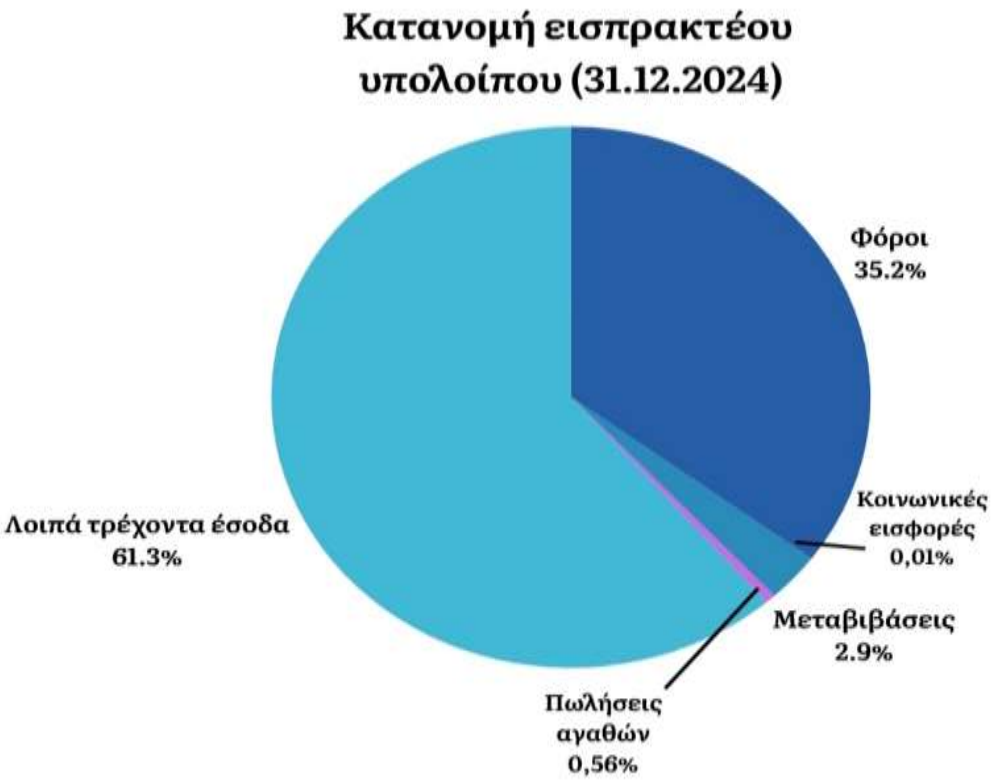
39. Το εισπρακτέο υπόλοιπο εσόδων μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών του Απολογισμού κατά την 31η.12.2024 ανήλθε σε 121,72 δις ευρώ, μειωμένο κατά 6,1 δις ευρώ έναντι του αντίστοιχου υπολοίπου κατά την 31η.12.2023 (127,82 δις ευρώ).

40. Κατά την 31η.12.2024, το εισπρακτέο υπόλοιπο διαμορφώθηκε κυρίως από εισπρακτέους φόρους ύψους 42,82 δις ευρώ (35,2% επί του εισπρακτέου υπολοίπου), εκ των οποίων 19,11 δις ευρώ αφορούν Φ.Π.Α., 17,49 δις ευρώ Φόρο Εισοδήματος, 2,20 δις ευρώ Ενιαίο Φόρο Ιδιοκτησίας Ακινήτων (ΕΝ.Φ.Ι.Α.), και 1,53 δις ευρώ Λοιπούς Φόρους επί παραγωγής.

41. Τα Εισπρακτέα λοιπά τρέχοντα έσοδα ανήλθαν σε 74,65 δις ευρώ (61,30% επί του εισπρακτέου υπολοίπου) και περιλαμβάνουν κυρίως Πρόστιμα, Προσαυξήσεις και Ποινές σε φορολογικά έσοδα ποσού 61,63 δις ευρώ, Πρόστιμα τελωνειακών παραβάσεων και λαθρεμπορίας ποσού 6,09 δις ευρώ, Πρόστιμα και χρηματικές ποινές επιβαλλόμενες από τα ποινικά δικαστήρια ποσού 1,86 δις ευρώ, Επιστροφές μεταβιβάσεων με τη μορφή της επιστρεπτέας προκαταβολής ποσού 1,53 δις ευρώ, Λοιπά μη ταξινομημένα μη φορολογικά έσοδα ποσού 1,12 δις ευρώ.

42. Οι υπολειπόμενες εισπρακτέες μεταβιβάσεις ανήλθαν σε 3,56 δις ευρώ (2,90% επί του εισπρακτέου υπολοίπου) προερχόμενες κυρίως από επιστροφές καταπτώσεων εγγυήσεων ποσού 2,54 δις ευρώ και έσοδα από την ανάκτηση παράνομων κρατικών ενισχύσεων ποσού 908,68 εκατ. ευρώ.

Γράφημα 4
Κατανομή εισπρακτέου υπολοίπου

43. Στο εισπρακτέο υπόλοιπο του Απολογισμού κατά την 31η.12.2024, περιλαμβάνεται υπόλοιπο ποσού 173,64 εκατ. ευρώ του προϋφιστάμενου ΚΑΕ Εσόδων 3622 «Υπόλοιπα Π.Ο.Ε. - απολογιστικές διαφορές του ισοζυγίου οφειλετών την 31-12-06», το οποίο παραμένει αμετάβλητο από προηγούμενα οικονομικά έτη. Το εν λόγω υπόλοιπο κατά την 31η.12.2024 έχει συμπεριληφθεί στο εισπρακτέο υπόλοιπο του ΑΛΕ R1140989001 «Λοιποί φόροι επί της παραγωγής» (ποσού 227,50 εκατ. ευρώ) και λόγω της παλαιότητας και της περιγραφής του Κ.Α.Ε. Εσόδων από τον οποίο προέρχεται, χρήζει διερεύνησης από τις αρμόδιες υπηρεσίες, προκειμένου να διαπιστωθεί η ύπαρξη, η ακρίβεια και η εισπραξιμότητά του.

44. Ακόμη, περιλαμβάνεται υπόλοιπο ποσού 2,40 δις ευρώ, που αφορά σε βεβαιωθέν κατά το οικονομικό έτος 2023 έσοδο από Φ.Π.Α. πλέον προσαυξήσεων, για την ορθότητα του οποίου δημιουργείται αμφιβολία, λόγω του ύψους του. Σημειώνεται, ότι ο εν λόγω Φ.Π.Α. βεβαιώθηκε σε εταιρεία υπό εκκαθάριση βάσει δηλωθέντος κύκλου εργασιών οικονομικού έτους 2021 ιδιαίτερα υψηλού ποσού (δηλωθείς κύκλος εργασιών Ιανουαρίου 2021, 10 δις ευρώ), ενώ για τα έτη 2018-2020 ο ετήσιος Φ.Π.Α. προς καταβολή δεν υπερέβη τις 3.502,00 ευρώ. Η εν λόγω απαίτηση, τελικώς, διαγράφηκε στις 02.10.2025.

Στο εισπρακτέο υπόλοιπο του Απολογισμού (31.12.2024) περιλαμβάνονται παλιά και αμφιβόλου ορθότητας υπόλοιπα, όπως υπόλοιπο 173,6 εκατ. ευρώ από προϋφιστάμενο ΚΑΕ και 3,12 δις ευρώ από βεβαίωση Φ.Π.Α. σε εταιρεία υπό εκκαθάριση.

Οι περιπτώσεις αυτές αναδεικνύουν αδυναμίες στις εσωτερικές δικλίδες ελέγχου του Γ.Λ.Κ. και της Α.Α.Δ.Ε. να εντοπίζουν οίκοθεν, να αξιολογούν και να διορθώνουν έγκαιρα περιπτώσεις (πιθανών) σφαλμάτων με επιπτώσεις στην αξιοπιστία του Απολογισμού.

Προτείνεται η διερεύνηση των εν λόγω υπολοίπων για επιβεβαίωση της ύπαρξης, της ακρίβειας και της εισπραξιμότητάς τους, καθώς και η ενίσχυση των δικλίδων ελέγχου για τη βελτίωση της

αξιοπιστίας των δημοσιονομικών στοιχείων και την αποφυγή παρόμοιων προβλημάτων στο μέλλον.

45. Το εισπρακτέο υπόλοιπο των Τελωνείων ανέρχεται σε 6,66 δις ευρώ και αφορά ληξιπρόθεσμες οφειλές από προηγούμενα έτη. Αυτό υπολείπεται κατά 117,24 εκατ. ευρώ σε σχέση με τα στοιχεία της Διεύθυνσης Ανάπτυξης Τελωνειακών, Ελεγκτικών Επιχειρησιακών Εφαρμογών (6,77 δις ευρώ). Ανάλογη διαφορά είχε καταγραφεί και το 2023, με το υπόλοιπο του Απολογισμού να υπερβαίνει εκείνο της Διεύθυνσης κατά 19,20 εκατ. ευρώ.

46. Η διασύνδεση του ΟΠΣΔΠ SAP του Γ.Λ.Κ. με το ΟΠΣ TAXIS[7] της Α.Α.Δ.Ε. γίνεται μέσω διεπαφής, με αποτέλεσμα το πρώτο να μην ενημερώνεται άμεσα και πλήρως με τα δημοσιονομικά στοιχεία εσόδων. Στις 31.12.2024, το εισπρακτέο υπόλοιπο του TAXIS υπερβαίνει αυτό του ΟΠΣΔΠ SAP κατά μόλις 8,77 χιλ. ευρώ, ενώ σε προηγούμενα έτη οι διαφορές ήταν μεγαλύτερες λόγω καθυστερήσεων ενημέρωσης και επαναβεβαίωσης υπολοίπων. Η Διεύθυνση Εσωτερικού Ελέγχου της Α.Α.Δ.Ε. έχει προτείνει διερεύνηση και βελτίωση της διασύνδεσης, ενώ είναι υπό σύσταση ομάδα έργου του Γ.Λ.Κ. και της Α.Α.Δ.Ε. για τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων.

47. Στην κατάσταση «Έσοδα κατά Υπηρεσία Είσπραξης» των οριστικών στοιχείων που υπεβλήθησαν για έλεγχο, περιλαμβάνονται και Δ.Ο.Υ. οι οποίες έχουν συγχωνευθεί με άλλες. Το Γ.Λ.Κ. πρέπει να διενεργήσει τις απαραίτητες προσαρμογές, ώστε στην εν λόγω κατάσταση να εμφανίζονται οι Δ.Ο.Υ. σε λειτουργία.

Εντοπίστηκαν διαφορές στο εισπρακτέο υπόλοιπο των Τελωνείων και προβλήματα διασύνδεσης μεταξύ ΟΠΣΔΠ SAP και ΟΠΣ TAXIS, που επηρεάζουν την αξιοπιστία των δεδομένων.

Συνιστάται η συμφωνία των υπολοίπων, η βελτίωση της διαλειτουργικότητας των συστημάτων και η επικαιροποίηση των καταστάσεων εσόδων.

Ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις

Κατά την 31η Δεκεμβρίου 2024, το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο της Φορολογικής Διοίκησης παρέμεινε σε υψηλά επίπεδα (109,70 δις ευρώ), περιλαμβάνοντας τόσο απαιτήσεις του Κ.Π. όσο και υπόλοιπα εκτός Προϋπολογισμού και χρηματοοικονομικές απαιτήσεις.

Ένα σημαντικό μέρος των ληξιπρόθεσμων οφειλών (79,7%) αφορά σε παλαιές υποχρεώσεις, με το ποσοστό άνω της πενταετίας να κυμαίνεται σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα. Παράλληλα, ένα μέρος του συνολικού υπολοίπου έχει χαρακτηριστεί ως ανεπίδεκτο είσπραξης, γεγονός που περιορίζει τις πραγματικές εισπρακτικές δυνατότητες της Διοίκησης (26,35 δις ευρώ).

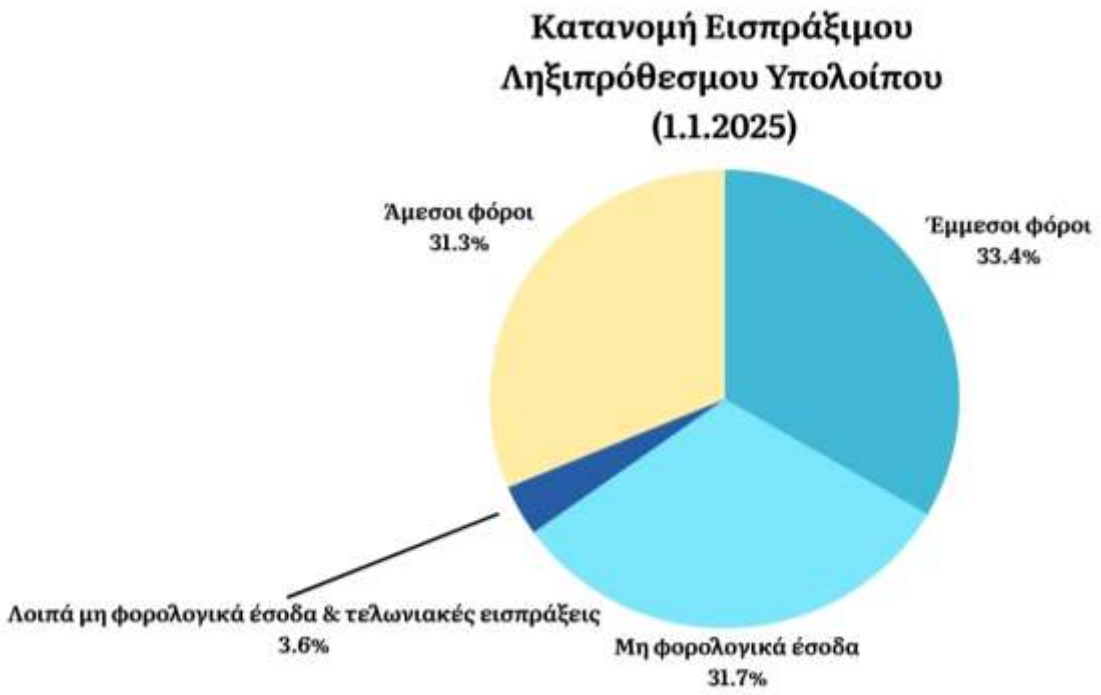
48. Οι ληξιπρόθεσμες φορολογικές απαιτήσεις του Δημοσίου αναφέρονται σε οφειλές από φόρους και τέλη που δεν έχουν εξοφληθεί εντός των νόμιμων προθεσμιών και έχουν καταστεί απαιτητές. Η καταγραφή και ανάλυσή τους στον Απολογισμό δεν εξυπηρετεί μόνο λογιστικούς σκοπούς αλλά είναι απαραίτητη τόσο για λόγους διαφάνειας, όσο και για την αποτύπωση και την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών αρχών και της φοροεισπρακτικής τους ικανότητας, ενώ αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό και τη συμμόρφωση των φορολογουμένων προς τις υποχρεώσεις τους.

[7] Μέχρι την πλήρη ενεργοποίηση του NEOTAXIS, τα παλαιά συστήματα TAXIS και TAXISnet εξακολουθούν να λειτουργούν μεταβατικά, ώστε να διασφαλιστεί η συνέχεια των υπηρεσιών προς πολίτες και επιχειρήσεις. Η πλήρης μετάβαση στο NEOTAXIS αναμένεται να ολοκληρωθεί έως το τέλος του 2026, σύμφωνα με τον προγραμματισμό της ΑΑΔΕ (Απόφαση Α.Α.Δ.Ε. Δ.Σ.Σ. 1030469 ΕΞ 2025/2025, ΦΕΚ Β' 1312/2025, η οποία ορίζει ότι η λειτουργία του NEOTAXIS θα αναπτυχθεί σε διαδοχικές φάσεις έως την πλήρη επιχειρησιακή του ολοκλήρωση το 2026, οπότε και θα παύσει οριστικά η λειτουργία του TAXIS).

49. Το συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο της Φορολογικής Διοίκησης κατά την 31η.12.2024 ανήλθε σε ποσό 109,70 δις ευρώ, εκ του οποίου ποσό 26,35 δις ευρώ[8] χαρακτηρίζεται ως ανεπίδεκτο είσπραξης. Στα παραπάνω ποσά συμπεριλαμβάνονται υπόλοιπα εκτός Προϋπολογισμού[9], και υπόλοιπα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές[10]. Αφαιρουμένων των ποσών αυτών το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο ανέρχεται σε 107,20 δις ευρώ, τα ανεπίδεκτα είσπραξης σε 26,34 δις ευρώ και το εισπράξιμο ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο σε 80,86 δις ευρώ.

50. Το ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο της Φορολογικής Διοίκησης την 1η.1.2025 κατανέμεται ως εξής: 38,5% μη φορολογικά έσοδα (πρόστιμα ΚΒΣ, δάνεια κ.λπ.), 31,9% έμμεσοι φόροι (Φ.Π.Α., πρόστιμα έμμεσων φόρων κ.λπ.), 26,5% άμεσοι φόροι (φόροι εισοδήματος, φόροι περιουσίας κ.λπ.) και 3,1% λοιπά μη φορολογικά και τελωνειακά έσοδα. Εκ του συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου της Φορολογικής Διοίκησης μόνο το 3,4% (3,74 δις ευρώ) εντάχθηκε σε κάποιο σχήμα ρύθμισης.

Γράφημα 5
Κατανομή εισπράξιμου ληξιπρόθεσμου υπολοίπου της Φορολογικής Διοίκησης την 1η.1.2025

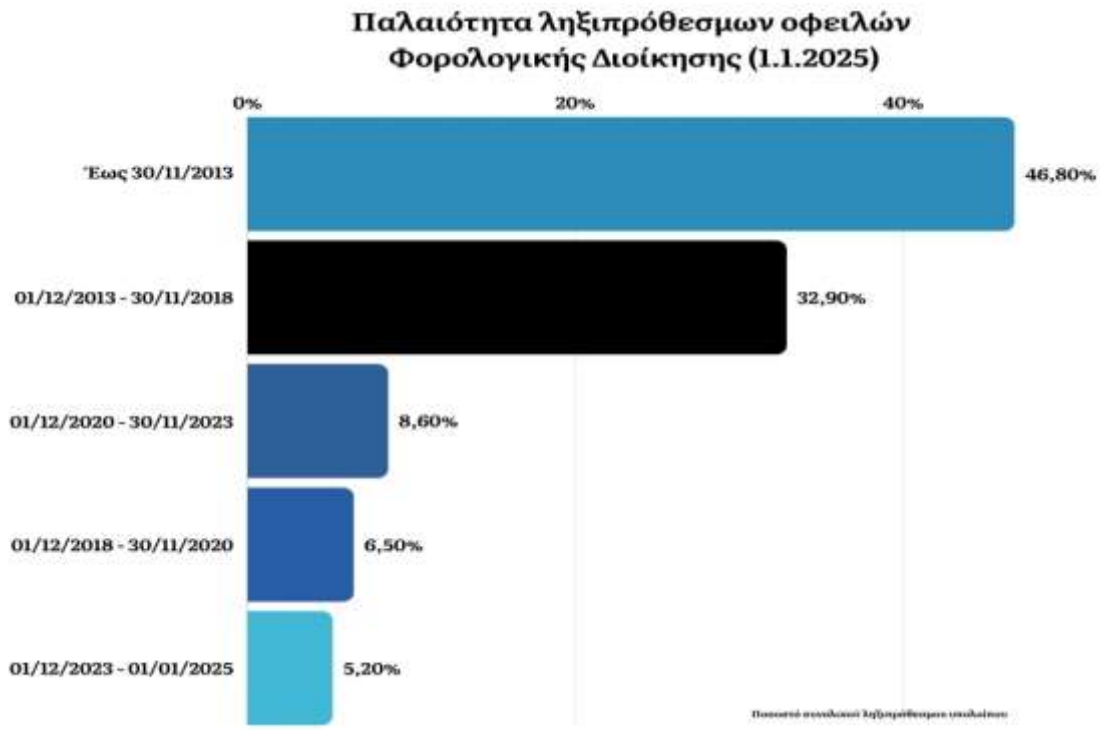
51. Το 20,3% του ληξιπρόθεσμου υπολοίπου της Φορολογικής Διοίκησης αφορά στην περίοδο από την 1η.12.2018 μέχρι και την 1η.1.2025. Το 79,7% αφορά οφειλές έως την 30η.11.2018, εκ του οποίου ποσοστό 46,80% αφορά περίοδο γέννησης οφειλής μέχρι και την 30η.11.2013, ήτοι σε απαιτήσεις πέραν της 11ετίας. Από το ληξιπρόθεσμο εισπρακτέο υπόλοιπο των Τελωνείων, ύψους 6,66 δις ευρώ, το οποίο είναι στο σύνολό του ληξιπρόθεσμο, το 21,15% (1,43 δις ευρώ) αφορά σε απαιτήσεις πέραν της 20ετίας, ήτοι παλαιότερες του έτους 2004, χωρίς να μπορεί με βεβαιότητα να διαπιστωθεί η αναστολή ή η διακοπή του χρόνου παραγραφής τους.

[8] Το ποσό διαφέρει από το ποσό ανεπίδεκτων είσπραξης απαιτήσεων που εμφανίζονται στις Σημειώσεις και το Παράρτημα των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Κράτους για το οικονομικό έτος 2024 (27,58 δις ευρώ, ή 27,59 δις ευρώ αναθεωρημένο), διότι τα δύο ποσά προκύπτουν από διαφορετικά πληροφοριακά συστήματα με διαφορετικό χρόνο ενημέρωσης, στο ποσό των 27,58 δις (ή 27,59 δις ευρώ) περιλαμβάνονται και απαιτήσεις οι οποίες έχουν καταχωριστεί στα βιβλία εισπρακτέων εσόδων προς την τελωνειακή διοίκηση, και, τέλος, στο ποσό των 26,35 δις ευρώ δεν περιλαμβάνονται απαιτήσεις που έχουν καταχωριστεί ως ανεπίδεκτες είσπραξης μέσω του νέου ΟΠΣ Eispraxis.

[9] Συνολικό ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο εκτός προϋπολογισμού 2,37 δις ευρώ, ανεπίδεκτα είσπραξής 9,81 εκατ. ευρώ, εισπράξιμο ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο 2,36 δις ευρώ.

[10] Συνολικό και εισπράξιμο ληξιπρόθεσμο υπόλοιπο από χρηματοοικονομικές συναλλαγές 133,03 εκατ. ευρώ.

Γράφημα 6
Παλαιότητα συνολικού ληξιπρόθεσμου υπολοίπου της Φορολογικής Διοίκησης την 1η.1.2025
(αφορά και σε υπόλοιπα εκτός Προϋπολογισμού, καθώς και σε υπόλοιπα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές του Κράτους).

Πηγή: Α.Α.Δ.Ε.: Έκθεση Απολογισμού 2024 και Προγραμματισμού Δραστηριοτήτων για το 2025, Μάρτιος 2025 , σελ. 35.

52. Η Φορολογική Διοίκηση εφαρμόζει αναγκαστικά μέτρα και δράσεις συμμόρφωσης για την είσπραξη των απαιτήσεων. Το 2024 εισπράχθηκαν 6,34 δις ευρώ από ληξιπρόθεσμες οφειλές, εκ των οποίων το 47,4% αφορούσε παλαιές οφειλές έως την 30η.11.2023, το 52,2% οφειλές από την 1η.12.2023 έως την 30η.11.2024 και το 0,4% οφειλές από την 1η.12.2024 έως την 31η.12.2024.

Η διατήρηση σημαντικού ύψους ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων, ιδίως με μεγάλη χρονική παλαιότητα, υποδεικνύει την ανάγκη ενίσχυσης της εκκαθάρισης μη εισπράξιμων ποσών, την αποτελεσματικότερη στοχοθέτηση των εισπρακτικών μέτρων και τη βελτίωση των ρυθμίσεων, με στόχο τη σταδιακή μείωση του πραγματικού υπολοίπου και την ενίσχυση της φορολογικής συμμόρφωσης.
Η αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτεί αυξημένη αποφασιστικότητα, συνέπεια και συνέχεια στην εφαρμογή των εισπρακτικών πολιτικών, καθώς και συστηματική παρακολούθηση των αποτελεσμάτων τους, προκειμένου να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.

Έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Το 2024, τα έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών ανήλθαν σε 1.452,36 δις ευρώ, κυρίως λόγω της επαναλαμβανόμενης χρήσης βραχυπρόθεσμου δανεισμού μέσω συμφωνιών επαναγοράς (repos).

53. Τα έσοδα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές αφορούν κυρίως ποσά που προκύπτουν από τις οικονομικές δραστηριότητες του Κράτους, που σχετίζονται με Χρηματοοικονομικά Περιουσιακά Στοιχεία και Χρηματοοικονομικές Υποχρεώσεις.

54. Τα εισπραχθέντα έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών ανήλθαν την 31η.12.2024, συνολικώς σε 1.452,36 δις ευρώ και υπερέβησαν τα προϋπολογισθέντα κατά 417,46 δις ευρώ ή ποσοστό 40,34%. Το ιδιαίτερα υψηλό ποσό των εν λόγω εσόδων οφείλεται στον επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα του βραχυπρόθεσμου δανεισμού μέσω τίτλων με σύμφωνο επαναγοράς (repos).

Πίνακας 5
Έσοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών
(Ποσά σε Ευρώ)

ΑΛΕ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΘΕΝΤΑ (1)	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ (2)	ΑΠΟΚΛΙΣΗ (3)=(2)-(1)	% ΑΠΟΚΛΙΣΗ (4)=(3)/(1)	ΕΙΣΠΡΑΧΘΕΝΤΑ (2) ως % ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΩΝ ΕΙΣΠΡΑΧΘ. ΠΙΣΤΩΤ. ΕΣΟΔΩΝ
R4	Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία	1.106.000.000	996.815.179	-109.184.821	-9,87%	0,1%
R5	Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	1.033.805.000.000	1.451.359.342.263	417.554.342.263	40,39%	89,33%
R51	Ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα (SDRs)	-	-	-	-	-
R52	Υποχρεώσεις από Νόμισμα και καταθέσεις	55.000.000	64.097.659	9.097.659	16,54%	-
R53	Χρεωστικοί τίτλοι (Υποχρεώσεις)	28.205.000.000	27.595.117.500	-609.882.500	-2,16%	1,70%
R531	Βραχυπρόθεσμοι χρεωστικοί τίτλοι	23.400.000.000	18.053.510.000	-5.346.490.000	-22,85%	1,11%
R532	Μακροπρόθεσμοι χρεωστικοί τίτλοι	4.805.000.000	9.541.607.500	4.736.607.500	98,58%	0,59%
R54	Δάνεια	1.004.195.000.000	1.421.042.965.817	416.847.965.817	41,51%	87,46%
R541	Βραχυπρόθεσμα δάνεια	1.000.000.000.000	1.418.715.770.660	418.715.770.660	41,87%	87,32%
R542	Μακροπρόθεσμα δάνεια	4.195.000.000	2.327.195.157	-1.867.804.843	-44,52%	0,14%
R57	Χρηματοοικονομικά παράγωγα	1.350.000.000	2.657.161.287	1.307.161.287	96,83%	0,16%
Σύνολο εσόδων χρηματοοικονομικών συναλλαγών		1.034.911.000.000	1.452.356.157.442	417.445.157.442	40,34%	100,00%

Τα έσοδα από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία το 2024 ανήλθαν σε 996,82 εκατ. ευρώ, μειωμένα έναντι των προβλέψεων. Προήλθαν κυρίως από πωλήσεις μετοχών και εισπράξεις από τίτλους παραστατικών δικαιωμάτων.

55. Τα έσοδα από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία εμφανίζονται μειωμένα έναντι των προϋπολογισθέντων κατά 109,18 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 9,87%.

56. Τα έσοδα από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία προήλθαν κυρίως από: (α) την πώληση μετοχών της εταιρείας «Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών», ποσού 760,90 εκατ. ευρώ, (β) την πώληση μετοχών ποσοστού 67% των του Οργανισμού Λιμένος Ηρακλείου, ποσού 39,46 εκατ. ευρώ και (γ)

την είσπραξη ποσού 85,39 εκατ. ευρώ στο πλαίσιο της άσκησης του προβλεπόμενου δικαιώματος προαίρεσης από την «Αεροπορία Αιγαίου Α.Ε.», για την απόκτηση των τίτλων παραστατικών δικαιωμάτων κτήσης κοινών μετοχών στην αγοραία αξία τους.

57. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε εσφαλμένη αποτίμηση της αγοραίας αξίας των Τίτλων Κτήσης Μετοχών της «Αεροπορία Αιγαίου Α.Ε.», με αποτέλεσμα την υποεκτίμησή της κατά 4,26 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα, το Ελληνικό Δημόσιο, υπό την ιδιότητά του ως κατόχου των Τίτλων Παραστατικών Δικαιωμάτων Κτήσης Κοινών Μετοχών της εταιρείας «Αεροπορία Αιγαίου Α.Ε.», προέβη στις 23 Οκτωβρίου 2023 σε δήλωση πρόθεσης άσκησης των εν λόγω δικαιωμάτων, απευθύνοντας προς την «Αεροπορία Αιγαίου Α.Ε.» την 155379 ΕΚ 2023/ 23.10.2023 επιστολή του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών που φέρει όλα τα ουσιώδη στοιχεία που απαιτούνται για να θεωρηθεί σαφής και ρητή δήλωση πρόθεσης άσκησης του δικαιώματος κτήσης, καθιστώντας την 23η Οκτωβρίου 2023 ως ημερομηνία δήλωσης, σύμφωνα με τους όρους έκδοσης των τίτλων και τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 30 του ν. 4772/2021. Συνεπώς, για τον υπολογισμό της αγοραίας αξίας των τίτλων, η οποία —κατά ρητή πρόβλεψη του νόμου και των όρων έκδοσης— ισούται με την τυχόν θετική διαφορά μεταξύ (α) της μέσης σταθμισμένης με τον όγκο συναλλαγών χρηματιστηριακής τιμής της μετοχής της εταιρείας κατά τις τελευταίες εξήντα (60) ημέρες διαπραγμάτευσης που προηγούνται της ημερομηνίας της δήλωσης πρόθεσης άσκησης και (β) της τιμής άσκησης, θα έπρεπε να ληφθεί υπόψη το χρονικό διάστημα από 28 Ιουλίου 2023 έως 22 Οκτωβρίου 2023. Ωστόσο, κατά τον υπολογισμό, λήφθηκε υπόψη η μεταγενέστερη επιστολή της 3ης Νοεμβρίου 2023, επιβεβαιωτική της προηγούμενης, και, τελικώς, για τον υπολογισμό της αγοραίας αξίας των τίτλων εφαρμόστηκε εσφαλμένα το διάστημα από 11 Αυγούστου 2023 έως 3 Νοεμβρίου 2023, το οποίο δεν ανταποκρίνεται στο οριζόμενο από το νόμο και τους όρους των τίτλων χρονικό πλαίσιο.

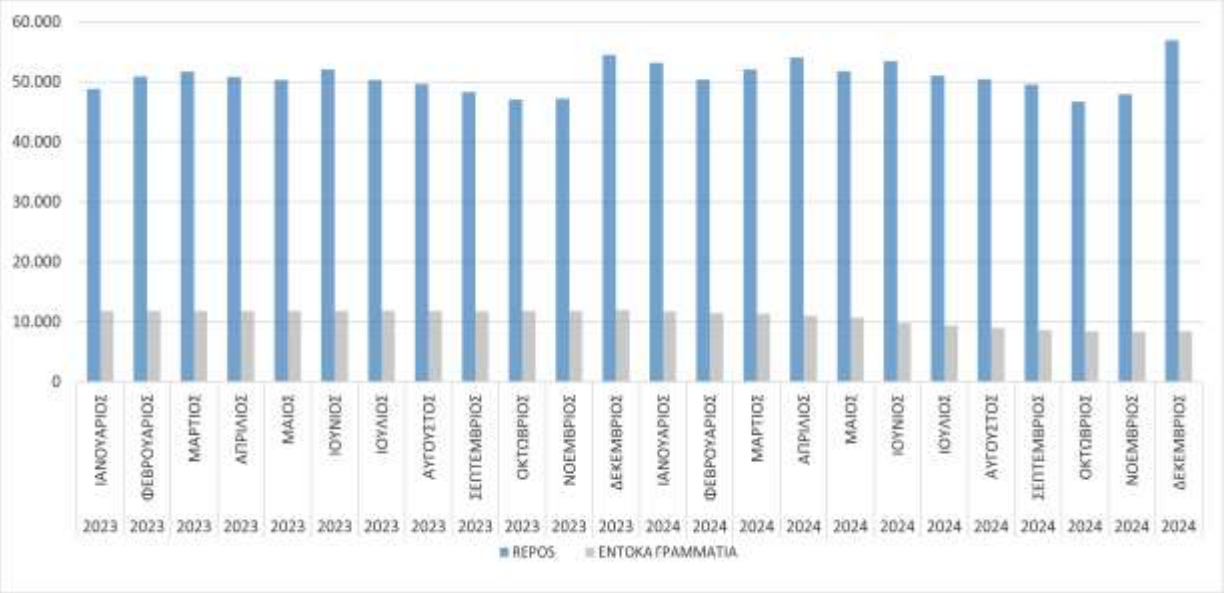
Το μεγαλύτερο μέρος των πιστωτικών εσόδων προήλθε από βραχυπρόθεσμο δανεισμό, κυρίως μέσω συμφωνιών επαναγοράς (repos), οι οποίες σημείωσαν σημαντική υπέρβαση έναντι των προβλέψεων.

58. Το μεγαλύτερο μέρος των πιστωτικών εσόδων προήλθε από δάνεια ύψους 1.421,04 δις ευρώ, αυξημένα έναντι των προϋπολογισθέντων κατά 416,85 εκατ. ευρώ (41,51%), κυρίως δε από συμφωνίες επαναγοράς (repos) ύψους 1.418,71 δις ευρώ, αυξημένα έναντι των προϋπολογισθέντων κατά 418,71 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 41,87%, σε συνδυασμό με τη μείωση κατά 1,87 δις ευρώ των εσόδων από μακροπρόθεσμα δάνεια. Παρατηρείται διαχρονικά σημαντική απόκλιση μεταξύ προβλέψεων και πραγματικών εισπράξεων από repos, με μέσο όρο 79,06% την τελευταία πενταετία, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για πιο ρεαλιστικές εκτιμήσεις κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού.

59. Ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός πραγματοποιήθηκε με κεφάλαια από το «Κοινό Κεφάλαιο» και την «Ταμειακή Διαχείριση» των φορέων της Γ.Κ., για την αξιοποίηση των διαθεσίμων τους που τηρούνται σε λογαριασμούς της ΤτΕ, καθώς και από επενδυτές. Την 31.12.2024, το «Κοινό Κεφάλαιο» ανερχόταν σε 20,54 δις ευρώ, έναντι 18,55 δις ευρώ την 31η.12.2023 και η «Ταμειακή Διαχείριση» σε 45,71 δις ευρώ, έναντι 39,35 δις ευρώ την 31η.12.2023. Συνολικώς το «Κοινό Κεφάλαιο» και η «Ταμειακή Διαχείριση» των φορέων της Γ.Κ. την 31η.12.2024 ανέρχονταν σε 66,25 δις ευρώ σε τρέχουσα αξία.

60. Στο Γράφημα που ακολουθεί, παρουσιάζεται το ύψος του βραχυπρόθεσμου δανεισμού του Κράτους από φορείς της Γ.Κ. την τελευταία ημέρα κάθε μήνα του έτους 2024 και αντιστοίχως του έτους 2023.

Γράφημα 7
Βραχυπρόθεσμος δανεισμός- Μηνιαία Υπόλοιπα
(Ποσά σε εκατ. ευρώ)

61. Τα έντοκα γραμμάτια του Ε.Δ. κυμάνθηκαν περί τα 9,86 δις ευρώ κατά μέσο όρο την τελευταία ημέρα κάθε μήνα του έτους 2024. Τα εν γένει μειωμένα έσοδα από εκδόσεις εντόκων γραμματίων του Ε.Δ. οφείλονται κυρίως στην αύξηση των εσόδων από τίτλους με σύμφωνο επαναγοράς (repos), το ύψος των οποίων (repos), ανήλθε κατά μέσο όρο σε 51,48 δις ευρώ την τελευταία ημέρα κάθε μήνα του έτους 2024, έναντι μέσου όρου 50,16 δις ευρώ κατά το οικονομικό έτος 2023.

62. Επιπροσθέτως του βραχυπρόθεσμου δανεισμού (έντοκα γραμμάτια και repos), το Ε.Δ. συνέχισε το έτος 2024 την εκδοτική του δραστηριότητα αντλώντας 9,54 δις ευρώ (ταμειακή εισροή)[11] μέσω νέων εκδόσεων και επανεκδόσεων ομολόγων. Στην πλειονότητα των επανεκδόσεων κατά το έτος 2024, η απόδοση αυτών ήταν χαμηλότερη από την αρχική έκδοση, ενώ ο δείκτης κάλυψης διατηρήθηκε σε υψηλά επίπεδα. Επιπλέον, το Ε.Δ. έλαβε μακροπρόθεσμα δάνεια μέσω του Τ.Α.Α. συνολικού ύψους 2,33 δις ευρώ με μεσοσταθμικό επιτόκιο 3,13%.

Το 2024 καταγράφηκαν εισπράξεις από τόκους συμφωνιών ανταλλαγής (swaps) ύψους 2,66 δις ευρώ, έναντι μηδενικών προβλέψεων στον Προϋπολογισμό.

63. Οι εισπράξεις από χρηματοοικονομικά παράγωγα και ειδικότερα οι εισπράξεις τόκων συμφωνιών ανταλλαγής ανήλθαν σε 2,66 δις ευρώ έναντι των μηδενικών ποσών που προέβλεπε σχετικώς ο Προϋπολογισμός.

64. Το εισπρακτέο υπόλοιπο από χρηματοοικονομικές συναλλαγές, που αντιπροσωπεύει τις απαιτήσεις του κράτους από δάνεια, τίτλους και άλλες χρηματοοικονομικές δραστηριότητες, ανήλθε το 2024 σε 133,03 εκατ. ευρώ, και είναι αυξημένο κατά 683,10 χιλ. ευρώ έναντι του 2023 (132,35 εκατ. ευρώ). Σε αυτό περιλαμβάνονται και εισπρακτέα υπόλοιπα συνολικού ποσού 121,66 εκατ. ευρώ, τα οποία παραμένουν αμετάβλητα από προηγούμενα οικονομικά έτη, προέρχονται από τη μετάπτωση στοιχείων στο πληροφοριακό σύστημα που έλαβε χώρα το οικονομικό έτος 2019 και η ύπαρξη και η ακρίβειά τους χρήζουν διερεύνησης από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

[11] Η ονομαστική αξία των εκδόσεων χρέους ανήλθε σε 9,59 δις ευρώ. Η διαφορά 48,39 εκατ. ευρώ αφορά σε συνολική διαφορά υπό το άρτιο και εγγράφεται στους σχετικούς λογαριασμούς της Γενικής Λογιστικής.

Συνολικά, τα έσοδα του 2024 από χρηματοοικονομικές συναλλαγές εμφανίζουν σημαντική υποεκτίμηση στις προβλέψεις, η οποία οφείλεται κυρίως στην υπέρβαση των εσόδων από βραχυπρόθεσμο δανεισμό μέσω repos και από χρηματοοικονομικά παράγωγα, ενώ μικρότερες υπερεκτιμήσεις σημειώνονται στα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και στα μακροπρόθεσμα δάνεια.

Ενδείκνυται η ενίσχυση της ακρίβειας των δημοσιονομικών προβλέψεων, ιδίως ως προς τις εισπράξεις από συμφωνίες επαναγοράς (repos), εκδόσεις ομολόγων και χρηματοοικονομικά παράγωγα, ώστε να αποτυπώνονται ρεαλιστικά οι ταμειακές ροές και να βελτιώνεται η αξιοπιστία του Προϋπολογισμού και της ταμειακής διαχείρισης.
Εντοπίστηκαν αδυναμίες στη διαδικασία αποτίμησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, που οδήγησαν σε ανακρίβεια της εύλογης αξίας και συνεπώς σε στρέβλωση των σχετικών οικονομικών μεγεθών. Το γεγονός αναδεικνύει ελλείψεις τόσο στη μεθοδολογική προσέγγιση όσο και στους μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου και τεκμηρίωσης.

Συνιστάται η ενίσχυση των διαδικασιών ελέγχου και αποτίμησης χρηματοοικονομικών στοιχείων.

Κεφάλαιο 2
Έξοδα

Έξοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού

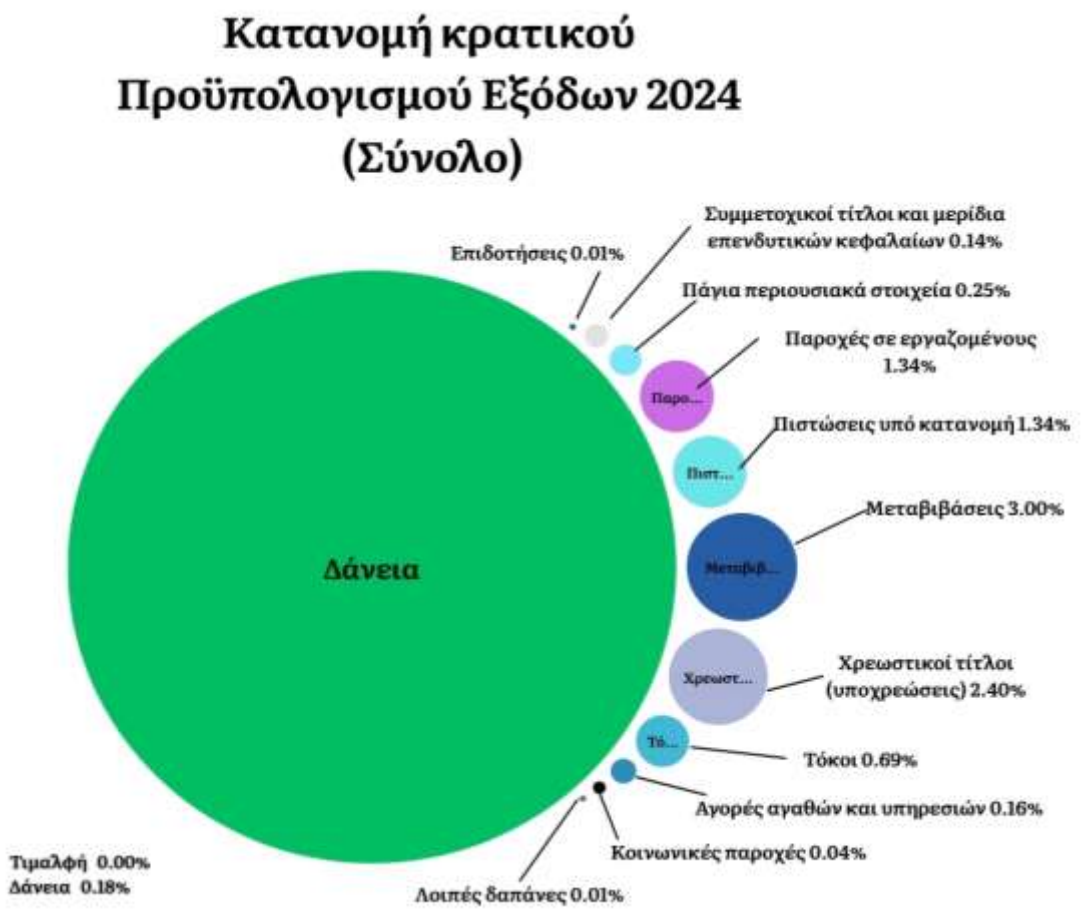
Ο Κ.Π. εξόδων καθορίζει τα ανώτατα όρια δαπανών για την αποτελεσματική κατανομή των δημόσιων πόρων και τη διασφάλιση της δημοσιονομικής ισορροπίας.

65. Στον Κ.Π. οικονομικού έτους 2024, που κυρώθηκε με τον ν. 5077/18.12.2023 (Α΄, 209), προβλέφθηκαν έξοδα συνολικού ποσού 1.108.188.270.000 ευρώ, από τα οποία 12.167.000.000 ευρώ αφορούν στον Προϋπολογισμό Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.).

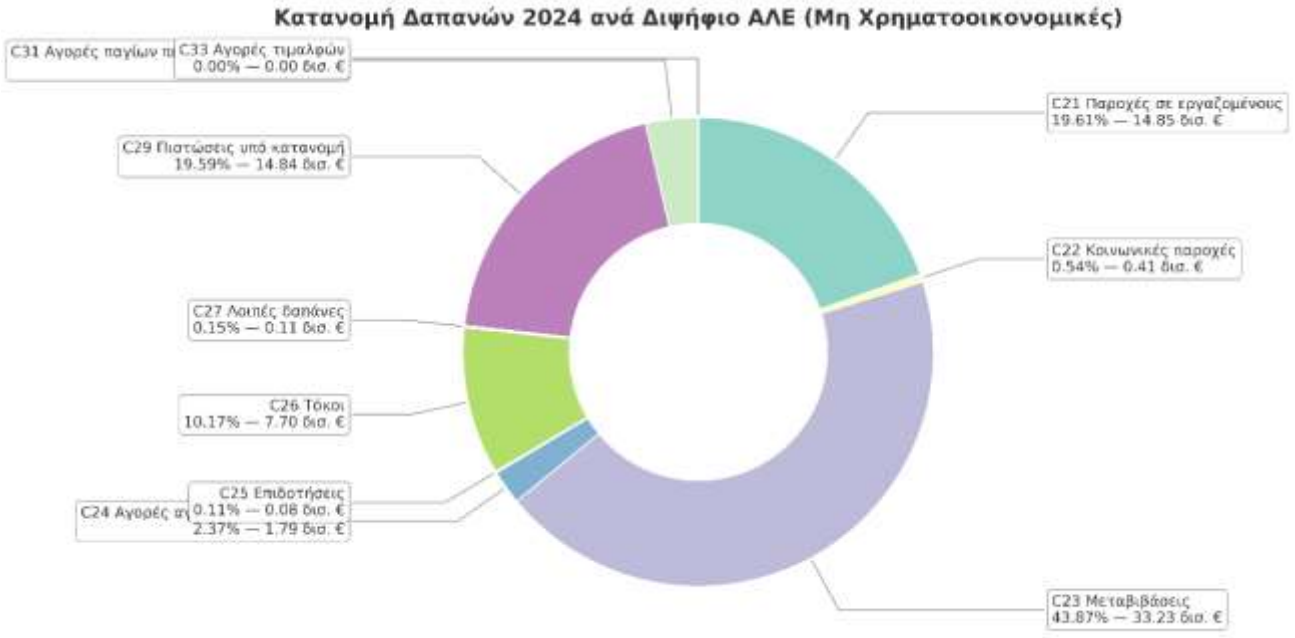
Πίνακας 6
Κρατικός Προϋπολογισμός Εξόδων
Οικονομικό έτος 2024 (Ποσά σε ευρώ)

ΑΛΕ	Ονομασία εξόδου	Προϋπολογισμός
C21	Παροχές σε εργαζομένους	14.849.625.000,00
C22	Κοινωνικές παροχές	410.540.000,00
C23	Μεταβιβάσεις	33.228.722.000,00
C24	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.792.020.000,00
C25	Επιδοτήσεις	80.600.000,00
C26	Τόκοι	7.701.105.000,00
C27	Λοιπές δαπάνες	111.364.000,00
C29	Πιστώσεις υπό κατανομή	14.835.189.000,00
C31	Πάγια περιουσιακά στοιχεία	2.727.126.000,00
C33	Τιμαλφή	81.000,00
C44	Δάνεια	2.031.000.000,00
C45	Συμμετοχικοί τίτλοι και μερίδια επενδυτικών κεφαλαίων	1.557.768.000,00
C53	Χρεωστικοί τίτλοι (υποχρεώσεις)	26.610.000.000,00
C54	Δάνεια	1.002.253.130.000,00
	ΣΥΝΟΛΟ	**1.108.188.270.000,00**

Γράφημα 8
Κατανομή Εξόδων Προϋπολογισμού (σύνολο)

Γράφημα 9
Κατανομή Εξόδων Προϋπολογισμού ((εξαιρουμένων των εξόδων Προϋπολογισμού χρηματοοικονομικών συναλλαγών)

66. Κατά τη διάρκεια του έτους, ψηφίστηκαν δύο Συμπληρωματικοί Προϋπολογισμοί, μετά από θετικές γνωμοδοτήσεις του Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβουλίου (ΕΔΣ), με σκοπό την ενίσχυση των πιστώσεων του Π.Δ.Ε. Με τον 1ο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό (ν. 5140/30.9.2024, Α΄ 154) αυξήθηκαν οι πιστώσεις του Π.Δ.Ε. κατά 900 εκατ. ευρώ (600 εκατ. στο εθνικό και 300 εκατ. στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος), προκειμένου να επιταχυνθούν οι πληρωμές έργων υποδομών και αποκατάστασης φυσικών καταστροφών, κυρίως στις Περιφέρειες Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, καθώς και η αποπληρωμή έργων της προγραμματικής περιόδου 2014–2020. Με τον 2ο Συμπληρωματικό Προϋπολογισμό (ν. 5162/5.12.2024, Α΄ 198) οι πιστώσεις αυξήθηκαν περαιτέρω κατά 400 εκατ. ευρώ (100 εκατ. στο εθνικό και 300 εκατ. στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος), για την κάλυψη δαπανών έργων του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) και την ολοκλήρωση έργων της περιόδου 2014–2020. Συνολικά, κατά το έτος 2024, οι πιστώσεις του Π.Δ.Ε. ενισχύθηκαν κατά 1,3 δισ. ευρώ, γεγονός που αντανακλά την αυξημένη επενδυτική δραστηριότητα και την επιτάχυνση υλοποίησης έργων εθνικής και συγχρηματοδοτούμενης χρηματοδότησης.

Η ψήφιση συμπληρωματικών προϋπολογισμών επιτρέπει την προσαρμογή των δημοσιονομικών πόρων σε έκτακτες ή απρόβλεπτες ανάγκες κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.

Έξοδα Απολογισμού

67. Έξοδα Απολογισμού είναι οι χρηματικές εκροές που καταβάλλονται κατά το οικονομικό έτος από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές, όπως παροχές σε εργαζόμενους, προμήθειες, μεταβιβάσεις και λοιπές υποχρεώσεις, καθώς και από χρηματοοικονομικές συναλλαγές, όπως τόκοι δανείων, αποπληρωμές χρεών και άλλες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις.

Έξοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Τα έξοδα του Προϋπολογισμού μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών αφορούν πληρωμές οι οποίες σχετίζονται με τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης, την παροχή υπηρεσιών και ενισχύσεων και την εκπλήρωση μεταβιβαστικών ή κοινωνικών υποχρεώσεων του Κράτους.

68. Οι πληρωμές του έτους 2024 ανήλθαν σε 73,75 δις ευρώ και υστέρησαν έναντι των προβλέψεων του αρχικού Προϋπολογισμού, ο οποίος προέβλεπε έξοδα ύψους 75,74 δις ευρώ, κατά 1,98 δις ευρώ ή ποσοστό 2,62%.

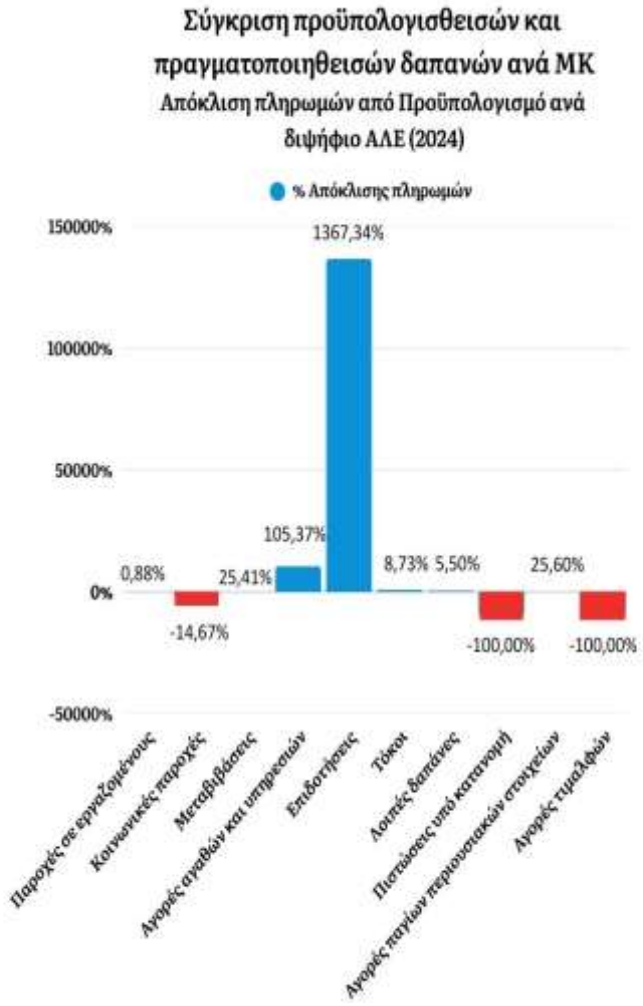
Πίνακας 7
Συνοπτική ανακεφαλαίωση εξόδων Προϋπολογισμού
(εξαιρουμένων των εξόδων Προϋπολογισμού χρηματοοικονομικών συναλλαγών)
Οικονομικό Έτος 2024 (Ποσά σε ευρώ)

ΑΛΕ	Ονομασία Εξόδου	Προϋπολογισμός	Διαμόρφωση	Πληρωμές	% Απόκλισης Πληρωμών - Π/Υ
C2	**Δαπάνες**	**73.009.165.000,00**	**74.691.205.963,47**	**70.327.179.203,96**	**-3,67%**
C21	Παροχές σε εργαζομένους	14.849.625.000,00	15.204.449.863,72	14.950.820.438,02	0,68%
C22	Κοινωνικές παροχές	410.540.000,00	493.813.447,28	349.936.734,06	-14,67%
C23	Μεταβιβάσεις	33.228.722.000,00	43.459.960.203,53	41.672.872.812,89	25,41%
C24	Αγορές αγαθών και υπηρεσιών	1.792.020.000,00	4.158.652.500,96	3.680.257.342,20	105,37%
C25	Επιδοτήσεις	80.600.000,00	1.214.396.709,51	1.182.675.063,04	1.367,34%
C26	Τόκοι	7.701.105.000,00	8.558.906.221,56	8.373.130.666,77	8,73%

ΑΛΕ	Ονομασία Εξόδου	Προϋπολογισμός	Διαμόρφωση	Πληρωμές	% Απόκλισης Πληρωμών - Π/Υ
C27	Λοιπές δαπάνες	111.364.000,00	157.851.858,73	117.486.146,98	5,50%
C29	Πιστώσεις υπό κατανομή	14.835.189.000,00	1.443.175.158,18	0,00	-100,00%
C3	**Ενσώματα πάγια, άυλα πάγια και αποθέματα**	**2.727.207.000,00**	**4.400.486.183,22**	**3.425.184.617,66**	**25,59%**
C31	Αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων	2.727.126.000,00	4.400.485.183,22	3.425.184.617,66	25,60%
C33	Αγορές τιμαλφών	81.000,00	1.000,00	0,00	-100,00%
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ		**75.736.372.000,00**	**79.091.692.146,69**	**73.752.363.821,62**	**-2,62%**

69. Οι πληρωμές του 2024 υπερέβησαν αυτές του 2023, καταγράφοντας αύξηση 2,98 δις ευρώ ή ποσοστό 4,21%. Οι μεγαλύτερες αυξήσεις καταγράφονται στις δαπάνες για αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων (κατά 819,46 εκατ. ευρώ), στις παροχές σε εργαζόμενους (κατά 807,93 εκατ. ευρώ), στους τόκους (κατά 667,13 εκατ. ευρώ), στις μεταβιβάσεις (κατά 466,15 ευρώ), καθώς και στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών (κατά 646,98 εκατ. ευρώ). Αντίθετα, μείωση παρουσίασαν οι δαπάνες για επιδοτήσεις (κατά 310,42 εκατ. ευρώ) και οι κοινωνικές παροχές (κατά 185,21 εκατ. ευρώ).

Γράφημα 10
Σύγκριση προϋπολογισθεισών και πραγματοποιηθεισών δαπανών ανά ΜΚ

70. Το μεγαλύτερο μέρος των πληρωμών αφορούσε σε μεταβιβάσεις (C23) ποσού 41,67 δις ευρώ (ποσοστό 56,50% επί των πληρωμών), που αντιπροσωπεύει ποσοστό 17,60% του Α.Ε.Π.

71. Στις μεταβιβάσεις (C23) περιλαμβάνονται: (α) Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις, ποσού 32,86 δις ευρώ (2023: 31,01 δις ευρώ), ιδίως μεταβιβάσεις σε οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης (Ο.Κ.Α.)[12], ποσού 19,45 δις, σε λοιπά νομικά πρόσωπα[13], ποσού 7,36 δις ευρώ, σε οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) α' και β' βαθμού, ποσού 3,28 δις ευρώ, σε νοσοκομεία, ποσού 2,02 δις ευρώ. (β) Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού, ποσού 5,44 δις ευρώ (2023: 6,73 δις ευρώ), κυρίως σε λοιπά νομικά πρόσωπα, ποσού 4,71 δις ευρώ για διάφορα περιουσιακά στοιχεία και σε Ο.Τ.Α., ποσού 698,46 εκατ. ευρώ. (γ) Τρέχουσες μεταβιβάσεις προς οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ε.Ε, ποσού 2,29 δις ευρώ (2023: 2,29 δις ευρώ). (δ) Λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις, ποσού 817,30 εκατ. ευρώ (2023: 990,21 εκατ. ευρώ), κυρίως μεταβίβαση στο "Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης", ποσού 212,79 εκατ. ευρώ (2023: 367,11 εκατ. ευρώ), καταπτώσεις εγγυήσεων, ποσού 432,68 εκατ. ευρώ, αποζημιώσεις λόγω δικαστικών αποφάσεων, ποσού 136,44 εκατ. ευρώ και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις διάφορες[14], ποσού 247,88 εκατ. ευρώ. (ε) Τρέχουσες μεταβιβάσεις σε φορείς του εξωτερικού, ποσού 260,94 εκατ. ευρώ (2023: 181,57 εκατ. ευρώ).

72. Οι παροχές σε εργαζόμενους (C21) ανήλθαν σε 14,95 δις ευρώ (ποσοστό 20,27% επί των πληρωμών) και αντιπροσωπεύουν ποσοστό 6,32% του Α.Ε.Π. Σε αυτές περιλαμβάνονται οι μικτές αποδοχές των εργαζομένων, ποσού 12,69 δις ευρώ (2023: 12,02 δις ευρώ) και οι εργοδοτικές εισφορές, ποσού 2,26 δις ευρώ (2023: 2,12 δις ευρώ).

73. Στους τόκους (C26) που ανήλθαν σε 8,37 δις ευρώ, περιλαμβάνονται οι τόκοι του Δ.Χ., ήτοι τόκοι μακροπρόθεσμων δανείων, ποσού 3,34 δις ευρώ τόκοι μακροπρόθεσμων τίτλων, ποσού 2,79 δις ευρώ, τόκοι βραχυπρόθεσμων δανείων, ποσού 1,90 δις ευρώ, τόκοι βραχυπρόθεσμων τίτλων, ποσού 291,51 εκατ. ευρώ, και λοιποί τόκοι, ποσού 50,65 εκατ. ευρώ.

74. Στις αγορές αγαθών και υπηρεσιών (C24), που ανήλθαν σε 3,68 δις ευρώ, περιλαμβάνονται, ιδίως, αμοιβές για υπηρεσίες, ποσού 2,48 δις ευρώ, αγορές αγαθών, ποσού 848,29 εκατ. ευρώ, μισθώματα, ποσού 320,61 εκατ. ευρώ, καθώς και προμήθειες, ποσού 34,73 εκατ. ευρώ.

75. Στις αγορές παγίων περιουσιακών στοιχείων (C31), που ανήλθαν σε 3,42 δις ευρώ, περιλαμβάνονται, ιδίως, αγορές οπλικών συστημάτων, ποσού 1,68 δις ευρώ (2023: 1,57 δις ευρώ), πληρωμές για κτήρια και συναφείς υποδομές, ποσού 1,19 δις ευρώ, καθώς και αγορές μηχανημάτων και εξοπλισμού, ποσού 332,15 εκατ. ευρώ.

76. Στις επιδοτήσεις (C25) περιλαμβάνονται επιδοτήσεις προϊόντων και υπηρεσιών, που ανήλθαν σε 963,43 εκατ. ευρώ και επιδοτήσεις στην παραγωγή, ποσού 219,24 εκατ. ευρώ.

77. Στις κοινωνικές παροχές (C22), που ανήλθαν σε 349,93 εκατ. ευρώ, περιλαμβάνονται κοινωνικές παροχές εργοδοτών σε χρήμα, ποσού 39,44 εκατ. ευρώ (συντάξεις λόγω ανικανότητας ή θανάτου που προήλθε εξαιτίας της υπηρεσίας, κ.α.) και σε είδος, ποσού 97,10 εκατ. ευρώ (παροχές υγείας εργοδοτών σε είδος, όπως φαρμακευτική περίθαλψη, διαγνωστικές εξετάσεις, έξοδα νοσηλείας κ.α.), καθώς και παροχές κοινωνικής πρόνοιας σε χρήμα, ποσού 203,80 εκατ. ευρώ

[12] Επιχορήγηση στον e-Ε.Φ.Κ.Α. για την κάλυψη παροχών κύριας σύνταξης ποσού 13,95 δις ευρώ, επιχορήγηση στη Δ.ΥΠ.Α. (πρώην Ο.Α.Ε.Δ.) για την κάλυψη παροχών σε ανέργους ποσού 938,10 εκατ. ευρώ, επιχορήγηση στον Ε.Ο.Π.Υ.Υ. για την κάλυψη παροχών υγείας ποσού 402,95 εκατ. ευρώ, επιχορηγήσεις στον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για παροχές προνοιακού χαρακτήρα ποσού 3,16 δις ευρώ (παροχές σε ανασφάλιστους υπερήλικες ποσού 206 εκατ. ευρώ, χορήγηση οικογενειακών επιδομάτων 757,20 εκατ. ευρώ, λοιπές παροχές προνοιακού χαρακτήρα 203,41 εκατ. ευρώ, χορήγηση του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης 525,67 εκατ. ευρώ και λοιπές επιχορηγήσεις στον Ο.Π.Ε.Κ.Α. συνολικού ποσού 1,47 δις ευρώ), επιχορηγήσεις σε Ο.Κ.Α. για λειτουργικές δαπάνες γενικά ποσού 20,70 εκατ. ευρώ, αντιπαροχή έναντι της ενσωματωμένης στη ΔΕΗ Α.Ε. περιουσίας των Τομέων Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ (άρθρο 34 ν.2773/99) ποσού 563,70 εκατ. ευρώ, επιχορηγήσεις σε Ο.Κ.Α. για παροχές έκτακτου χαρακτήρα ποσού 12,21 εκατ. ευρώ, επιχορηγήσεις σε Ο.Κ.Α. για λοιπούς σκοπούς ποσού 348,29 εκατ. ευρώ (στον Ε.Φ.Κ.Α. ποσού 10,12 εκατ. ευρώ, στη Δ.ΥΠ.Α. ποσού 338,09 εκατ. ευρώ, κ.ά.).

[13] Επιχορήγηση στο Α.Κ.Α.ΓΕ. ποσού 1,48 δις ευρώ, επιχορήγηση σε λοιπά νομικά πρόσωπα για λειτουργικές δαπάνες γενικά ποσού 1,62 δις ευρώ, επιχορήγηση σε λοιπά νομικά πρόσωπα για λοιπούς σκοπούς ποσού 2,93 δις ευρώ, επιχορήγηση στην Εθνική Κεντρική Αρχή Προμηθειών Υγείας ποσού 426,30 εκατ. ευρώ, κ.ά.

[14] Κάλυψη ελλείμματος του Ειδικού Λογαριασμού Εγγυήσεων Γεωργικών Προϊόντων (Ε.Λ.Ε.ΓΕ.Π.) ποσού 24,28 εκατ. ευρώ, κ.ά.

(επίδομα θέρμανσης, κ.ά.) και σε είδος ποσού 9,60 εκατ. ευρώ (λοιπά προνοιακά επιδόματα σε είδος).

78. Στις λοιπές δαπάνες (C27) περιλαμβάνονται πρόστιμα, ποσού 51,49 εκατ. ευρώ, επιστροφές εσόδων, ποσού 63,52 εκατ. ευρώ και ενοίκια φυσικών πόρων, ποσού 2,48 εκατ. ευρώ.

Μη αναγραφή Εξόδων και Αποκλίσεις Εξόδων

Κατά το έτος 2024 παρατηρήθηκαν περιπτώσεις μη πρόβλεψης δαπανών καθώς και υπερβάσεις και υστερήσεις πληρωμών έναντι του Προϋπολογισμού τόσο στις μείζονες κατηγορίες εξόδων όσο και σε επιμέρους υποκατηγορίες αυτών.

79. Η ορθή και πλήρης καταχώριση όλων των δαπανών στον Κ.Π. αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη διαφάνεια και την αξιοπιστία της δημοσιονομικής διαχείρισης. Η μη πρόβλεψη δαπανών στον Κ.Π. εγείρει ζήτημα συμμόρφωσης με την αρχή της καθολικότητας, δυσχεραίνει την αποτύπωση της πραγματικής δημοσιονομικής θέσης και μπορεί να συμβάλει σε αποκλίσεις μεταξύ προβλεφθεισών και πραγματοποιηθεισών πληρωμών. Οι υπερβάσεις ή υστερήσεις εξόδων, σε συνδυασμό με ελλείψεις στην εγγραφή πιστώσεων, αναδεικνύουν την ανάγκη ενίσχυσης του προϋπολογιστικού σχεδιασμού, της ακρίβειας των προβλέψεων και της παρακολούθησης της εκτέλεσης του Προϋπολογισμού σε πραγματικό χρόνο.

Μη αναγραφή εξόδων στον Κρατικό Προϋπολογισμό

Στον Κ.Π. του έτους 2024, κατά παράβαση της αρχής της καθολικότητας, δεν περιλήφθηκαν δαπάνες των Στρατιωτικών Νοσοκομείων και λοιπών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, καθώς και δαπάνες των Υπουργείων Υγείας, Προστασίας του Πολίτη, Εσωτερικών και Μετανάστευσης και Ασύλου.

80. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι, κατά παράβαση της αρχής της καθολικότητας, στον Κ.Π. δεν περιλαμβάνονται: (α) οι δαπάνες των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, που συνιστούν Υπηρεσίες (μονάδες) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, κατά το μέρος που σχετίζονται με την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών σε ασφαλισμένους του Ε.Ο.Π.Υ.Υ. και (β) δαπάνες, ποσού 32,72 εκατ. ευρώ, λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας με έσοδα από ίδια δραστηριότητα.

81. Ακόμη, δεν έχουν περιληφθεί στον Κ.Π. δαπάνες οικονομικού έτους 2024 που δεν περιλαμβάνονταν ούτε στο Μητρώο Δεσμεύσεων, (α) του Υπουργείου Υγείας από προμήθειες αντιιικών φαρμάκων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο αντιμετώπισης της νόσου COVID-19 και από λοιπές υποχρεώσεις, ποσού 19,35 εκατ. ευρώ, (β) των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη, ποσού 2,57 εκατ. ευρώ, (γ) του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου στο πλαίσιο του Π.Δ.Ε., ποσού 6,50 εκατ. ευρώ, καθώς και άλλες δαπάνες για τις οποίες εγγράφονται πιστώσεις εις ύψος εισπραττόμενων εσόδων τα οποία επίσης δεν συμπεριλαμβάνονται στον Προϋπολογισμό.

Προτείνεται η ενίσχυση της συμμόρφωσης με την αρχή της καθολικότητας μέσω της πλήρους και ορθής ενσωμάτωσης όλων των δημοσιονομικών ροών στον Κ.Π., ώστε να διασφαλίζεται η διαφάνεια και η δημοσιονομική αξιοπιστία.

Αποκλίσεις στα έξοδα

82. Η σύγκριση των προβλεφθεισών πιστώσεων με τις πραγματοποιηθείσες πληρωμές αποτελεί βασικό εργαλείο για την αποτίμηση της ακρίβειας και της αποτελεσματικότητας του προϋπολογιστικού σχεδιασμού. Υπερβάσεις ή μειώσεις στα έξοδα επισημαίνουν τόσο την αναγκαιότητα αναπροσαρμογής των προβλέψεων όσο και την ανάγκη βελτίωσης της διαχείρισης των πόρων, προκειμένου να επιτευχθούν οι δημοσιονομικοί στόχοι με συνέπεια και διαφάνεια.

83. Κατά το οικονομικό έτος 2024, σημειώθηκε συνολική υπέρβαση στις πληρωμές ύψους 14,4 δις ευρώ στις κατηγορίες, κυρίως, των επιχορηγήσεων επενδύσεων εσωτερικού, των τρεχουσών εγχώριων μεταβιβάσεων, των αμοιβών για υπηρεσίες, των επενδυτικών δαπανών σε κτήρια και υποδομές, καθώς και των επιδοτήσεων προϊόντων και υπηρεσιών. Οι υπερβάσεις αντιστάθμισαν εν μέρει τις υστερήσεις που καταγράφηκαν στις πιστώσεις υπό κατανομή, στις δαπάνες για οπλικά συστήματα και στις κεφαλαιακές μεταβιβάσεις. Μικρότερης κλίμακας υστερήσεις εμφανίζονται σε κοινωνικές παροχές, εργοδοτικές εισφορές και τόκους βραχυπρόθεσμων τίτλων, συμβάλλοντας συνολικά στο τελικό αποτέλεσμα υστέρησης των πληρωμών κατά 1,98 δις ευρώ.

84. Στον παρακάτω πίνακα αποτυπώνονται οι αποκλίσεις των πληρωμών έναντι του Προϋπολογισμού.

Πίνακας 8
Υπερβάσεις - Υστερήσεις Πληρωμών Έναντι Προϋπολογισμού
(εξαιρουμένων των εξόδων Προϋπολογισμού χρηματοοικονομικών συναλλαγών)
Οικονομικό Έτος 2024 (Ποσά σε ευρώ)

ΑΛΕ	Ονομασία εξόδου	Προϋπολογισμός	Πληρωμές	Υπέρβαση έναντι προϋπολογισμού	Υστέρηση έναντι προϋπολογισμού
C211	Μικτές αποδοχές αιρετών και οργάνων διοίκησης	32.996.935,00	32.509.457,58		-487.477,42
C212	Μικτές αποδοχές τακτικών υπαλλήλων	12.331.433.205,00	12.406.918.558,98	75.485.353,98	
C213	Μικτές αποδοχές υπαλλήλων ορισμένου χρόνου και κληρωτών	202.915.142,00	252.336.143,06	49.421.001,06	
C219	Εργοδοτικές εισφορές επί τακτικών και πρόσθετων αποδοχών	2.282.279.718,00	2.259.056.278,40		-23.223.439,60
C223	Κοινωνικές παροχές εργοδοτών σε χρήμα	84.482.000,00	39.438.040,87		-45.043.959,13
C224	Κοινωνικές παροχές εργοδοτών σε είδος	74.270.000,00	97.103.753,09	22.833.753,09	
C225	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας σε χρήμα	248.765.000,00	203.798.590,04		-44.966.409,96
C226	Παροχές κοινωνικής πρόνοιας σε είδος	3.023.000,00	9.596.350,06	6.573.350,06	
C231	Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις	29.437.555.700,00	32.861.886.241,34	3.424.330.541,34	
C232	Τρέχουσες μεταβιβάσεις προς οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ε.Ε.	2.102.827.000,00	2.289.510.585,24	186.683.585,24	
C233	Τρέχουσες μεταβιβάσεις σε φορείς του εξωτερικού	285.199.300,00	260.935.497,61		-24.263.802,39
C234	Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού	224.725.000,00	5.443.245.094,79	5.218.520.094,79	
C236	Επιχορηγήσεις επενδύσεων εξωτερικού	3.450.000,00	0,00		-3.450.000,00
C239	Λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	1.174.965.000,00	817.295.393,91		-357.669.606,09
C241	Αγορές αγαθών	584.862.986,00	848.290.107,65	263.427.121,65	
C242	Αμοιβές για υπηρεσίες	911.665.338,00	2.476.632.350,88	1.564.967.012,88	

ΑΛΕ	Ονομασία εξόδου	Προϋπολογισμός	Πληρωμές	Υπέρβαση έναντι προϋπολογισμού	Υστέρηση έναντι προϋπολογισμού
C243	Προμήθειες	40.032.000,00	34.727.218,58		-5.304.781,42
C244	Μισθώματα	255.459.676,00	320.607.665,09	65.147.989,09	
C251	Επιδοτήσεις προϊόντων και υπηρεσιών	18.600.000,00	963.431.323,35	944.831.323,35	
C252	Επιδοτήσεις στην παραγωγή	62.000.000,00	219.243.739,69	157.243.739,69	
C262	Τόκοι βραχυπρόθεσμων τίτλων	440.000.000,00	291.510.407,33		-148.489.592,67
C263	Τόκοι μακροπρόθεσμων τίτλων	2.658.000.000,00	2.791.753.781,41	133.753.781,41	
C264	Τόκοι βραχυπρόθεσμων δανείων	1.300.000.000,00	1.896.310.588,13	596.310.588,13	
C265	Τόκοι μακροπρόθεσμων δανείων	3.302.100.000,00	3.342.902.460,36	40.802.460,36	
C269	Λοιποί Τόκοι	1.005.000,00	50.653.429,54	49.648.429,54	
C273	Ενοίκια φυσικών πόρων	1.354.000,00	2.477.272,23	1.123.272,23	
C274	Πρόστιμα	0,00	51.492.700,05	51.492.700,05	
C279	Επιστροφές εσόδων	110.010.000,00	63.516.174,70		-46.493.825,30
C291	Πιστώσεις υπό κατανομή	14.835.189.000,00	0,00		-14.835.189.000,00
C311	Κτήρια και συναφείς υποδομές	70.752.500,00	1.189.742.777,35	1.118.990.277,35	
C312	Μηχανήματα και εξοπλισμός	64.564.357,00	332.154.059,62	267.589.702,62	
C313	Οπλικά συστήματα	2.570.640.000,00	1.682.064.883,63		-888.575.116,37
C314	Προϊόντα πνευματικής ιδιοκτησίας	8.198.143,00	52.534.940,80	44.336.797,80	
C315	Μη παραγόμενα περιουσιακά στοιχεία	0,00	95.968.768,87	95.968.768,87	
C317	Πάγια υπό κατασκευή	12.971.000,00	72.719.187,39	59.748.187,39	
C332	Αντίκες και λοιπά αντικείμενα τέχνης	81.000,00	0,00		-81.000,00
ΣΥΝΟΛΟ		**75.736.372.000,00**	**73.752.363.821,62**	**14.439.229.831,97**	**-16.423.238.010,35**

Υπερβάσεις πληρωμών

Κατά την εκτέλεση του Προϋπολογισμού, διαπιστώθηκαν σημαντικές υπερβάσεις πληρωμών έναντι των αρχικών προβλέψεων σε σειρά μειζόνων κατηγοριών εξόδων, κυρίως λόγω της υλοποίησης δαπανών του Π.Δ.Ε., οι οποίες προϋπολογίζονται σε ΑΛΕ πιστώσεων υπό κατανομή. Οι λοιπές υπερβάσεις, σε πολλές περιπτώσεις, καλύφθηκαν με μεταφορές πιστώσεων από το τακτικό και το ειδικό αποθεματικό ή κατ' εφαρμογή άλλων διατάξεων του θεσμικού πλαισίου (ν. 4270/2014), ενώ επισημαίνονται αποκλίσεις μεταξύ προβλέψεων και τελικής εκτέλεσης, ιδίως σε επαναλαμβανόμενα έξοδα.

85. Οι κατηγορίες εξόδων στις οποίες οι πληρωμές παρουσίασαν τις μεγαλύτερες υπερβάσεις σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις του Προϋπολογισμού ήταν εκείνες των μεταβιβάσεων, των

επιδοτήσεων, των αγορών αγαθών και υπηρεσιών, των αγορών παγίων περιουσιακών στοιχείων και των τόκων.

86. Οι υπερβάσεις αυτές οφείλονται κατά μεγάλο μέρος στο ότι επρόκειτο για δαπάνες καλυπτόμενες από πιστώσεις του Π.Δ.Ε. – συμπεριλαμβανομένων των πιστώσεων των συμπληρωματικών Προϋπολογισμών - οι οποίες από το οικονομικό έτος 2019 προϋπολογίζονται συγκεντρωτικά σε ΑΛΕ της μείζονος κατηγορίας δαπανών C29 «Πιστώσεις υπό κατανομή» και όχι εξ αρχής στους αντίστοιχους ΑΛΕ υλοποίησης των εξόδων. Ως εκ τούτου, οι υπερβάσεις στις ανωτέρω κατηγορίες εξόδων ήταν στην πραγματικότητα μικρότερες από τις εμφανιζόμενες.

87. Οι πιστώσεις του αρχικού Προϋπολογισμού ενισχύθηκαν με ποσό 2,06 δις ευρώ, εκ του οποίου ποσό 1,99 δις ευρώ αφορά στον τακτικό Προϋπολογισμό, και προέρχεται, κατά το ποσό 0,86 δις ευρώ, από την αύξηση των πιστώσεων της μείζονος κατηγορίας C26 «Τόκοι», βάσει των άρθρων 60 παρ. 4 και 74 του ν. 4270/2014, και κατά το υπόλοιπο ποσό κυρίως από εγγραφές σε ύψος, βάσει του άρθρου 74 του ν. 4270/2014 σε λοιπές μείζονες κατηγορίες μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών. Τελικά, παρέμεινε αδιάθετο υπόλοιπο ποσού 1,44 δις ευρώ στον ΑΛΕ C29 (πιστώσεις υπό κατανομή) και αντίστοιχο αδιάθετο υπόλοιπο ποσού 3,90 δις ευρώ στους ΑΛΕ υλοποίησης δαπανών.

88. Στη μείζονα κατηγορία των μεταβιβάσεων (C23), οι περιπτώσεις που οι πληρωμές υπερέβησαν τις αρχικές προβλέψεις του Προϋπολογισμού είναι οι ακόλουθες:
(α) Οι επιχορηγήσεις επενδύσεων σε λοιπά νομικά πρόσωπα (ΑΛΕ C23408) ανήλθαν σε 4,71 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 75 χιλ. ευρώ, δημιουργώντας σχεδόν ισόποση υπέρβαση στις δαπάνες Π.Δ.Ε.
(β) Η επιχορήγηση σε λοιπά νομικά πρόσωπα για λοιπούς σκοπούς (ΑΛΕ C2310889001) ανήλθε σε 2,93 δις ευρώ, ενώ είχε προϋπολογιστεί σε 69,04 εκατ. ευρώ, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 2,86 δις ευρώ, εκ των οποίων ποσό 2,82 δισ. ευρώ αφορά σε δαπάνες Π.Δ.Ε.
(γ) Η επιχορήγηση στο Α.Κ.Α.Γ.Ε. (ΑΛΕ C2310803002) ανήλθε σε 1,45 δις ευρώ, ενώ είχε προϋπολογιστεί σε 830 εκατ. ευρώ, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 617,41 εκατ. ευρώ. Η υπέρβαση καλύφθηκε με ισόποση μεταφορά πιστώσεων από τον ΑΛΕ C2910102003 «Ειδικό αποθεματικό Υπ. Οικονομικών από πιστώσεις που εξέλειψε ο λόγος που είχαν προβλεφθεί (παρ. 7 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014)», προκειμένου να καλυφθούν οφειλές παρελθόντων οικονομικών ετών του Ε.Δ. προς το Α.Κ.Α.Γ.Ε.
(δ) Οι επιχορηγήσεις επενδύσεων σε Ο.Τ.Α. (ΑΛΕ C23404) ανήλθαν σε 698,46 εκατ. ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 224,65 εκατ. ευρώ, με συνέπεια να υπερβούν τις αρχικές προβλέψεις κατά 473,81 εκατ. ευρώ, που αφορούν σε δαπάνες Π.Δ.Ε.
(ε) Η επιχορήγηση στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α. πρώην Ο.Α.Ε.Δ.) (ΑΛΕ C2310589002) ανήλθε σε 338,09 εκατ. ευρώ, ενώ δεν είχε προϋπολογιστεί αντίστοιχο ποσό, δημιουργώντας ισόποση υπέρβαση, εκ της οποίας ποσό 299,74 εκατ. ευρώ αφορά σε δαπάνες Π.Δ.Ε.
(στ) Οι μεταβιβάσεις στους Ο.Τ.Α. (ΑΛΕ C23104) ανήλθαν σε 3,28 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 2,97 δις ευρώ, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 307,13 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 148,50 εκατ. ευρώ αφορά σε δαπάνες Π.Δ.Ε.
(ζ) Η μεταβίβαση στο Ταμείο Ενεργειακής Μετάβασης για τη χορήγηση επιδότησης λογαριασμού ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου σε καταναλωτές (ΑΛΕ C2390904003) ανήλθε σε 212,79 εκατ. ευρώ, ενώ δεν είχε προϋπολογιστεί στον συγκεκριμένο ΑΛΕ αντίστοιχο ποσό, δημιουργώντας ισόποση υπέρβαση, η οποία καλύφθηκε κατά ποσό 6,06 εκατ. ευρώ με μεταφορά πιστώσεων από τον ΑΛΕ C2910102003 και κατά ποσό 206,37 εκατ. ευρώ με εγγραφή εις ύψος εισπραττόμενων εσόδων του ΑΛΕ R1310803001 («Έσοδα από πλειστηριασμούς αδιάθετων δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου»).
(η) Οι αποδόσεις στην Ε.Ε. (ΑΛΕ C23201) ανήλθαν σε 2,29 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 2,10 δις ευρώ, δημιουργώντας υπέρβαση κατά 186,68 εκατ. ευρώ, η οποία αφορά κυρίως υπέρβαση στον Ίδιο Πόρο επί των μη ανακυκλούμενων πλαστικών συσκευασιών (ΑΛΕ C2320108) κατά 114,86 εκατ. ευρώ.
(θ) Οι οικονομικές ενισχύσεις γεωργικού χαρακτήρα σε λοιπά νομικά πρόσωπα (ΑΛΕ C2310803004) ανήλθαν σε 199,68 εκατ. ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 16,30 εκατ. ευρώ, με συνέπεια να υπερβούν τις αρχικές προβλέψεις κατά 183,38 εκατ. ευρώ. Η υπέρβαση καλύφθηκε

κυρίως με μεταφορά πιστώσεων ποσού 110 εκατ. ευρώ από τον ΑΛΕ C2910601061, ποσού 39,80 εκατ. ευρώ από τον ΑΛΕ C2910102003, και ποσού 25,87 εκατ. ευρώ από το Τακτικό Αποθεματικό. (ι) Οι αποζημιώσεις λόγω δικαστικών αποφάσεων (ΑΛΕ C23905) ανήλθαν σε 136,44 εκατ. ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 1,66 εκατ. ευρώ, με συνέπεια να υπερβούν τις αρχικές προβλέψεις κατά 134,79 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων ποσό 5,68 εκατ. ευρώ αφορά σε δαπάνες Π.Δ.Ε.

89. Ως προς την υπέρβαση κατά 8.119% των αποζημιώσεων λόγω δικαστικών αποφάσεων έναντι των προϋπολογισθεισών, υπογραμμίζεται ότι, παρά το γεγονός ότι το ανωτέρω κονδύλι συνιστά πάγιο και επαναλαμβανόμενο έξοδο, εξίσου σημαντική απόκλιση είχε παρατηρηθεί και κατά τα προηγούμενα οικονομικά έτη 2019, 2020, 2021, 2022 και 2023, κατά τα οποία οι σχετικές αποζημιώσεις ανήλθαν σε 186,83 εκατ. ευρώ, 100,28 εκατ. ευρώ, 67,43 εκατ. ευρώ, 246,71 εκατ. ευρώ και 62,77 εκατ. ευρώ, έναντι αντίστοιχων προβλέψεων ποσού 0,114 εκατ. ευρώ, 2,96 εκατ. ευρώ, 3,27 εκατ. ευρώ, 2,07 εκατ. ευρώ και 2,10 εκατ. ευρώ.

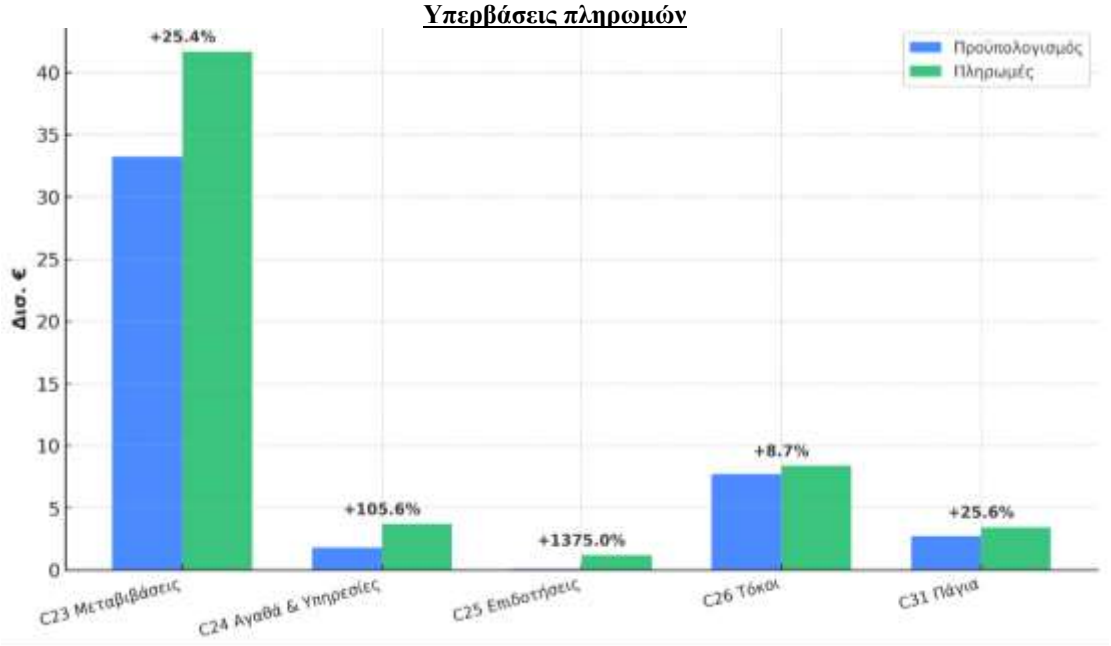
90. Στη μείζονα κατηγορία των αγορών αγαθών και υπηρεσιών (C24), οι αμοιβές για υπηρεσίες (ΑΛΕ C242) ανήλθαν σε 2,48 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 911,67 εκατ. ευρώ, με συνέπεια να υπερβούν τις αρχικές προβλέψεις κατά 1,56 δις ευρώ, εκ των οποίων ποσό 1,43 δις ευρώ αφορά σε δαπάνες Π.Δ.Ε.

91. Στη μείζονα κατηγορία των επιδοτήσεων (C25), οι λοιπές επιδοτήσεις προϊόντων και υπηρεσιών (ΑΛΕ C2510989899) ανήλθαν σε 950,43 εκατ. ευρώ, ενώ δεν είχε προϋπολογιστεί στον συγκεκριμένο ΑΛΕ αντίστοιχο ποσό, δημιουργώντας ισόποση υπέρβαση, η οποία αφορά σε δαπάνες Π.Δ.Ε.

92. Στη μείζονα κατηγορία των τόκων (C26), το υπερτίμημα από πώληση τίτλων με συμφωνία επαναγοράς (ΑΛΕ C2640102001) ανήλθε σε 1,90 δις ευρώ, ενώ είχε προϋπολογιστεί σε 1,30 δις ευρώ, με συνέπεια να υπερβεί τις αρχικές προβλέψεις κατά 596,31 εκατ. ευρώ. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην περαιτέρω αύξηση του βραχυπρόθεσμου δανεισμού. Επισημαίνεται ότι, το εν λόγω κόστος εξυπηρέτησης, στο μεγαλύτερο μέρος του, δεν επιβαρύνει το ετήσιο δημοσιονομικό αποτέλεσμα σε επίπεδο Γ.Κ.

93. Στη μείζονα κατηγορία των αγορών παγίων περιουσιακών στοιχείων (C31), οι πληρωμές για λοιπές υποδομές (ΑΛΕ C3110989001) ανήλθαν σε 1,08 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 52,17 εκατ. ευρώ, με συνέπεια να υπερβούν τις αρχικές προβλέψεις κατά 1,03 δις ευρώ, εκ των οποίων ποσό 1 δις ευρώ αφορά σε δαπάνες Π.Δ.Ε.

Γράφημα 11
Υπερβάσεις πληρωμών

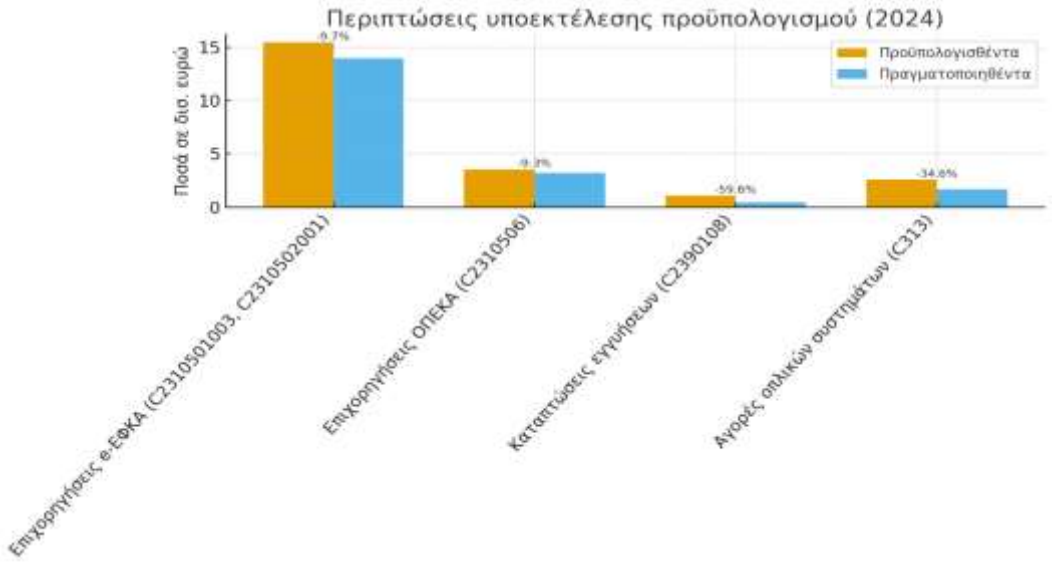

Υστερήσεις πληρωμών

Καταγράφονται σημαντικές μειώσεις στα έξοδα σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις, με εμφανείς αποκλίσεις σε επιχορηγήσεις κοινωνικής ασφάλισης, παροχές προνοιακού χαρακτήρα, καταπτώσεις εγγυήσεων και αγορές οπλικών συστημάτων.

94. Στη μείζονα κατηγορία των μεταβιβάσεων (C23), οι περιπτώσεις που οι πληρωμές υπολείπονται των ποσών που είχαν αρχικώς προϋπολογιστεί είναι οι ακόλουθες:
(α) Οι επιχορηγήσεις στον e-ΕΦΚΑ (ΑΛΕ C2310501003, C2310502001) ανήλθαν σε 13,95 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 15,45 δις ευρώ, με συνέπεια να υπολείπονται των αρχικών προβλέψεων κατά 1,50 δις ευρώ.
(β) Οι αγορές οπλικών συστημάτων (ΑΛΕ C313) ανήλθαν σε 1,68 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 2,57 δις ευρώ, με συνέπεια να υπολείπονται των αρχικών προβλέψεων κατά 888,58 εκατ. ευρώ.
(γ) Οι πληρωμές για καταπτώσεις εγγυήσεων για λοιπά νομικά και φυσικά πρόσωπα (ΑΛΕ C2390108) ανήλθαν σε 432,67 εκατ. ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 1,07 δις ευρώ, με συνέπεια να υπολείπονται των αρχικών προβλέψεων κατά 637,25 εκατ. ευρώ.
(δ) Οι επιχορηγήσεις σε Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης (Ο.Κ.Α.) για παροχές προνοιακού χαρακτήρα (ήτοι επιχορηγήσεις στον Ο.Π.Ε.Κ.Α. για οικογενειακά επιδόματα, Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης και λοιπές παροχές προνοιακού χαρακτήρα - ΑΛΕ C2310506) ανήλθαν σε 3,21 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 3,54 δις ευρώ, με συνέπεια να υπολείπονται των αρχικών προβλέψεων κατά 332,09 εκατ. ευρώ.

Γράφημα 12
Περιπτώσεις υποεκτέλεσης

Κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση του επιπέδου ακρίβειας και τεκμηρίωσης κατά τον προσδιορισμό των πιστώσεων του αρχικού Προϋπολογισμού, ιδιαίτερα για δαπάνες με διαχρονικά υψηλή απόκλιση.

Στην περίπτωση των υπολειπόμενων δαπανών κρίνεται αναγκαία η εντατικοποίηση της παρακολούθησης των πιστώσεων και της εκτέλεσης των σχετικών δαπανών, ώστε να βελτιωθεί η ακρίβεια των προβλέψεων και να διασφαλιστεί η ομαλή υλοποίηση των προγραμματισμένων δράσεων. Επιπλέον, συνιστάται η διερεύνηση των αιτίων των σημαντικών αποκλίσεων, προκειμένου να ληφθούν διορθωτικά μέτρα.

Πιστώσεις υπό κατανομή

Η Μείζονα Κατηγορία C29 «Πιστώσεις υπό κατανομή» συγκεντρώνει προβλέψεις για δαπάνες οι οποίες, κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, δεν είναι ακόμη δυνατό να κατανεμηθούν σε συγκεκριμένους ΑΛΕ.

95. Η Μείζων Κατηγορία C29 «Πιστώσεις υπό κατανομή» (C29) συγκεντρώνει προβλέψεις πιστώσεων που, κατά την εκτέλεση του Προϋπολογισμού, εξειδικεύονται και κατανέμονται στις λοιπές Μείζονες Κατηγορίες, ανάλογα με τη φύση της δαπάνης, την ωρίμανση των δράσεων, τις πραγματικές ανάγκες και την εισροή πόρων, κυρίως από συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα. Η κατηγορία αυτή συμβάλλει μεν στην ευελιξία και προσαρμοστικότητα του Προϋπολογισμού, διευκολύνοντας τη διαχείριση κονδυλίων για απρόβλεπτες ή σύνθετες ανάγκες, κατ' αποτέλεσμα, όμως, περιορίζει τον βαθμό πληροφόρησης της Βουλής κατά τη φάση ψήφισης του Προϋπολογισμού. Επισημαίνεται, άλλωστε, ότι, σε αντίθεση με τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA) και της Χρηματοοικονομικής Στατιστικής των Κυβερνήσεων (GFS), όπου προβλέπονται οκτώ Μείζονες Κατηγορίες εξόδων, η C29 αποτελεί ιδιαιτερότητα της εθνικής οικονομικής ταξινόμησης.

96. Κατά το έτος 2024, οι αρχικώς προϋπολογισθείσες πιστώσεις υπό κατανομή ανήλθαν στο ποσό των 14,84 δις ευρώ και προσαυξήθηκαν με 1,30 δις ευρώ από τους συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς, 1,85 δις ευρώ κυρίως από ανακατανομές βάσει του άρθρου 59 παρ. 7 του ν. 4270/2014 και εγγραφές σε ύψος ισόποσων εσόδων (άρθρο 74 του ίδιου νόμου), καθώς και με 63,87 εκατ. ευρώ από αύξηση ορίου λόγω εγγραφών στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του Π.Δ.Ε. Τελικώς, οι συνολικές πιστώσεις υπό κατανομή διαμορφώθηκαν σε 18,05 δις ευρώ.

97. Από το ποσό αυτό, 12,17 δις ευρώ αφορούσαν τον Π.Δ.Ε. (συμπεριλαμβανομένου του Τ.Α.Α.). Από το συνολικό ύψος των πιστώσεων αυτών παρέμεινε αδιάθετο ποσό 192,13 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί κυρίως σε 107,83 εκατ. ευρώ για μεταβιβάσεις σε εκτέλεση προγραμμάτων και 84,03 εκατ. ευρώ για δαπάνες εφαρμογής δράσεων προγραμμάτων.

98. Επιπλέον, ποσό 1,47 δις ευρώ από τις πιστώσεις της C29 προοριζόταν για μεταναστευτικές δαπάνες, πλήρωση θέσεων προσωπικού, λοιπές δαπάνες αποδοχών, κοινωνικής ασφάλισης, εκλογών, δράσεων για τη στήριξη πληγέντων από θεομηνίες και άλλες συναφείς ανάγκες. Οι εν λόγω πιστώσεις ενισχύθηκαν κατά 222,11 εκατ. ευρώ και από το συνολικό ποσό τους κατά την εκτέλεση του Προϋπολογισμού κατανεμήθηκαν σε λοιπούς ΑΛΕ πιστώσεις συνολικού ποσού 620,97 εκατ. ευρώ.

99. Συνολικά, επί συνόλου πιστώσεων υπό κατανομή ύψους 18,05 δις ευρώ, μεταφέρθηκαν σε ΑΛΕ υλοποίησης δαπανών πιστώσεις 16,61 δις ευρώ (ποσοστό 92%), ενώ παρέμειναν αδιάθετες στο τέλος του 2024 πιστώσεις ύψους 1,44 δις ευρώ (ποσοστό 8%).

100. Οι αδιάθετες αυτές πιστώσεις αφορούν κυρίως λοιπές πιστώσεις για μεταβιβάσεις σε εκτέλεση προγραμμάτων (107,83 εκατ. ευρώ), για δαπάνες εφαρμογής δράσεων προγραμμάτων (483,71 εκατ. ευρώ), για αποδοχές λόγω εφαρμογής νέου μισθολογίου (179,99 εκατ. ευρώ), για πλήρωση θέσεων προσωπικού (121,69 εκατ. ευρώ), για κοινωνική ασφάλιση και κοινωνική προστασία (357 εκατ. ευρώ) καθώς και για το αποθεματικό (181,82 εκατ. ευρώ).

Πίνακας 9

Μεταφερθείσες Πιστώσεις από τη C29 σε άλλες ΜΚ υλοποίησης δαπανών
οικονομικό Έτος 2024 (ποσά σε ευρώ)

Κατηγορία	Αρχικός Προϋπολογισμός C29 (1)	Ενίσχυση πιστώσεων από Συμπληρωματικούς Προϋπολογισμούς (2)	Λοιπές Ενισχύσεις Πιστώσεων (3)	Συνολικές πιστώσεις C 29 (1) + (2) + (3)	Διαμόρφωση (Μη μεταφερθείσες πιστώσεις σε ΑΛΕ υλοποίησης δαπανών)	Μεταφερθείσες πιστώσεις σε ΑΛΕ υλοποίησης δαπανών
Α. Τακτικός Προϋπολογισμός	2.668.189.000,00	0,00	1.850.002.107,13	**4.518.191.107,13**	1.251.045.689,29	3.267.145.417,84
Β.Π.Δ.Ε.	12.167.000.000,00	1.300.000.000,00	63.870.000,00	**13.530.870.000,00**	192.129.468,89	13.338.740.531,11
εκ του οποίου **Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας**	*3.617.000.000,00*					
ΣΥΝΟΛΟ	**14.835.189.000,00**	**1.300.000.000,00**	**1.913.872.107,13**	**18.049.061.107,13**	**1.443.175.158,18**	**16.605.885.948,95**

Δομικό στοιχείο ενός υγιούς δημοσιονομικού συστήματος είναι η ταξινόμηση του Προϋπολογισμού, καθώς αυτή καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο αυτός αποτυπώνεται και στον οποίο παρουσιάζονται οι δημοσιονομικές αναφορές (λογοδοσία), με προφανή άμεσο αντίκτυπο στη διαφάνεια και στη συνοχή του.

Η C29 «Πιστώσεις υπό κατανομή» συμβάλλει στην ευελιξία του Προϋπολογισμού, ωστόσο η μη εξ αρχής εξειδίκευση των πιστώσεων ενδέχεται να περιορίσει τη διαφάνεια της δημοσιονομικής διαδικασίας και το εύρος της κοινοβουλευτικής εποπτείας επί αυτής.

Η ύπαρξη σημαντικού αδιάθετου υπολοίπου στο τέλος του έτους αντανακλά είτε την καθυστέρηση στην υλοποίηση πολιτικών είτε αδυναμία ακριβούς πρόβλεψης των σχετικών αναγκών.

Συνιστάται η ενίσχυση των διαδικασιών κατανομής και παρακολούθησης των πιστώσεων, ώστε να διασφαλιστεί η ορθολογική τους χρήση, η μεγαλύτερη διαφάνεια και η συμβατότητα με τα πρότυπα του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ESA) και της Χρηματοοικονομικής Στατιστικής των Κυβερνήσεων (GFS).

Ενδείκνυται η χρήση της Μείζονος Κατηγορίας 29 να περιορίζεται στις περιπτώσεις όπου η φύση της δαπάνης καθιστά αναγκαία τη μεταγενέστερη εξειδίκευσή της.

Πιστώσεις Αποθεματικού

Η παρακολούθηση της χρήσης των πιστώσεων του αποθεματικού παρέχει χρήσιμα στοιχεία για την αξιολόγηση της ακρίβειας και πληρότητας των αρχικών προβλέψεων στους προϋπολογισμούς των φορέων.

101. Οι πιστώσεις του αποθεματικού αποτελούν δημοσιονομικό εργαλείο πρόβλεψης και κάλυψης απρόβλεπτων ή έκτακτων αναγκών που ενδέχεται να προκύψουν κατά την εκτέλεση του Κ.Π. Κατανέμονται κατά τη διάρκεια του έτους με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών προς αντιμετώπιση αναγκών που δεν είχαν προβλεφθεί επαρκώς στον αρχικό προϋπολογισμό των φορέων ή για την ενίσχυση επιμέρους κατηγοριών δαπανών.

102. Κατά το έτος 2024, στον Κ.Π. εγγράφηκαν πιστώσεις ύψους 800 εκατ. ευρώ ως Τακτικό Αποθεματικό (έναντι 700 εκατ. ευρώ κατά το έτος 2023), από τις οποίες διατέθηκε ποσό 799,93 εκατ. ευρώ σε φορείς της Κ.Δ..

103. Η μεταφορά των πιστώσεων από το Τακτικό Αποθεματικό προς τους φορείς έγινε προκειμένου να καλυφθούν κυρίως δαπάνες που απορρέουν από την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, δαπάνες προμηθειών, επιχορηγήσεις, έκτακτες ενισχύσεις, μισθολογικές δαπάνες και έξοδα προσωπικού, καθώς και λοιπές υποχρεώσεις.

Πίνακας 10
Διάθεση Πιστώσεων από το Τακτικό Αποθεματικό έτους 2024

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΠΟΣΟ (σε εκατ. ευρώ)	% ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ
Εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων	264,93	33,12%
Προμήθειες / Υπηρεσίες / Έργα	190,65	23,83%
Επιχορηγήσεις	151,79	18,97%
Έκτακτες ενισχύσεις	95,76	11,97%
Μισθολογικές δαπάνες	48,30	6,04%
Παροχές / Έξοδα προσωπικού	27,70	3,46%
Απόδοση εσόδων	8,90	1,11%
Λειτουργικές δαπάνες	5,24	0,66%
Εισφορές σε διεθνείς οργανισμούς	3,67	0,46%
Απόρρητες δαπάνες	3,00	0,38%
ΣΥΝΟΛΟ	**799,93**	**100,00%**

104. Συγκεκριμένα, το 33,12% (264,93 εκατ. ευρώ) των πιστώσεων του Τακτικού Αποθεματικού διατέθηκε το έτος 2024 στους φορείς της Κ.Δ. για την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων. Το ίδιο είχε παρατηρηθεί και κατά τα έτη 2019, 2020, 2021, 2022 και 2023, που είχαν χορηγηθεί στους φορείς για την αυτή αιτία τα ποσά των 220, 140,45 , 114,54 , 255,52 και 114,99 εκατ. ευρώ, που ανέρχονταν σε ποσοστό 22,14%, 20,08%, 17%, 26,14% και 16,43% αντίστοιχα, των συνολικών πιστώσεων του Τακτικού Αποθεματικού κάθε έτους. Επιπροσθέτως, μέρος των πιστώσεων που μεταφέρθηκαν από το Τακτικό Αποθεματικό αφορούσε σε τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις παρελθόντων ετών (Υπουργείο Δικαιοσύνης, Υγείας, Ανάπτυξης), οι οποίες, καίτοι ήταν γνωστές στον φορέα πληρωμής, δεν λήφθηκαν υπόψη κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού.

105. Η παγιωμένη πρακτική πληρωμής των δαπανών που προκύπτουν από την εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων κατά κύριο λόγο από πιστώσεις του Τακτικού Αποθεματικού, ύστερα από επανειλημμένη υποεκτίμηση των αντίστοιχων προϋπολογισθέντων εξόδων, παραβιάζει, εκτός από τους όρους σύννομης χρήσης του Τακτικού Αποθεματικού, την αρχή της ειλικρίνειας και της ακρίβειας του Προϋπολογισμού, καθώς πρόκειται για σύνηθες έξοδο των φορέων για το οποίο η Κ.Δ. πρέπει, μετά από συγκέντρωση της απαραίτητης πληροφόρησης (π.χ. για το ύψος στο οποίο κινήθηκαν οι σχετικές πληρωμές κατά τα προηγούμενα έτη, τις εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις και την πιθανή εκτιμώμενη έκβασή τους), να προβαίνει, στο μέτρο του εφικτού, σε ρεαλιστική πρόβλεψη της σχετικής πίστωσης στον Προϋπολογισμό. Επισημαίνεται, περαιτέρω, ότι η διαφαινόμενη αδυναμία παρακολούθησης και έγκαιρης μέριμνας για την πληρωμή των επιδικασθέντων ποσών, επιβαρύνει, έτι περαιτέρω, τον Κ.Π. με την καταβολή των αναλογούντων τόκων.

106. Ακόμη, μεταφέρθηκαν πιστώσεις για την κάλυψη δαπανών που συνιστούν θεσμοθετημένες υποχρεώσεις της Κ.Δ. Ειδικότερα, διατέθηκαν πιστώσεις ύψους: (α) 14,81 εκατ. ευρώ (17,75 εκατ. ευρώ το έτος 2023) στα Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη, Εθνικής Άμυνας και Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, για την κάλυψη αναδρομικών παροχών λόγω διοικητικής αποκατάστασης συνταξιοδοτηθέντων ενστόλων, και (β) 20 εκατ. ευρώ στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας για την κάλυψη του κόστους προμήθειας καυσίμων.

107. Το έτος 2024, ως Ειδικό αποθεματικό, εγγράφηκαν πιστώσεις ύψους 400 εκατ. ευρώ (έναντι 300 εκατ. ευρώ κατά το έτος 2023), από τα οποία διατέθηκε ποσό 399,68 εκατ. ευρώ σε φορείς της Κ.Δ.

108. Η διάθεση των πιστώσεων από το Ειδικό αποθεματικό προς τους φορείς έγινε για την κάλυψη δαπανών προμηθειών, επιχορηγήσεων, λειτουργικών δαπανών, την καταβολή προστίμων από την επιβολή ποινών από το δικαστήριο της Ε.Ε., εισφορών σε διεθνείς οργανισμούς, μισθολογικών παροχών και εξόδων προσωπικού, εκτάκτων ενισχύσεων και λοιπών δαπανών.

109. Ακόμη, από το Ειδικό Αποθεματικό μεταφέρθηκαν πιστώσεις για την κάλυψη απλήρωτων υποχρεώσεων και ανειλημμένων νομικών δεσμεύσεων των φορέων οι οποίες ανάγονταν σε προηγούμενα οικονομικά έτη, για την κάλυψη δαπανών που αφορούν στη συνήθη δραστηριότητα των φορέων, καθώς και δαπανών που ανάγονται σε διοικητικές πράξεις των οποίων οι δημοσιονομικές συνέπειες είναι εκ των προτέρων γνωστές ή δαπανών που συνιστούν θεσμοθετημένες υποχρεώσεις της Κ.Δ.

Πίνακας 11
Διάθεση Πιστώσεων από το Ειδικό Αποθεματικό έτους 2024

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΠΟΣΟ (σε εκατ. ευρώ)	% ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ
Προμήθειες / Έργα / Υπηρεσίες	169,72	42,46%
Επιχορηγήσεις	86,66	21,68%
Λειτουργικές δαπάνες	33,28	8,33%
Πρόστιμα	29,40	7,36%
Εισφορές σε διεθνείς οργανισμούς	18,79	4,70%
Μισθολογικές δαπάνες	18,44	4,61%
Παροχές / Έξοδα προσωπικού	14,58	3,65%
Έκτακτες ενισχύσεις	11,94	2,99%
Λοιπά	11,92	2,98%
Απόρρητες δαπάνες	3,89	0,97%
Απόδοση εσόδων	0,90	0,23%
Εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων	0,17	0,04%
ΣΥΝΟΛΟ	**399,68**	**100,00%**

110. Συγκεκριμένα, μεταφέρθηκαν πιστώσεις: (α) Στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, μεταφέρθηκε συνολικό ποσό 35,86 εκατ. ευρώ, για την κάλυψη της συμμετοχής της Ελλάδας στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης (CEB), την εισφορά στον Ο.Ο.Σ.Α., την τακτοποίηση αντιτίμων Δ.Ο.Υ. καθώς και για πρόσθετες αποδοχές και λοιπές λειτουργικές ανάγκες. (β) Στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας διατέθηκαν 30 εκατ. ευρώ για την κάλυψη του κόστους προμήθειας καυσίμων και λοιπών λειτουργικών αναγκών καθώς και επιπλέον 6,84 εκατ. ευρώ για την εξόφληση υποχρεώσεων που είχαν αναληφθεί κατά το έτος 2023. (γ) Στο Υπουργείο Υγείας μεταφέρθηκαν 24,56 εκατ. ευρώ για την εξόφληση προμηθειών αντιικών φαρμάκων και εμβολίων COVID-19 των ετών 2022 και 2023. (δ) Στο Υπουργείο Εσωτερικών μεταφέρθηκε ποσό 15 εκατ. ευρώ για τη χρηματοδότηση δήμων που ανέλαβαν αρμοδιότητες παροχής υπηρεσιών ναυαγοσωστικής κάλυψης, και 8,8 εκατ. ευρώ για την τακτική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. (ε) Στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής μεταφέρθηκαν 7,61 εκατ. ευρώ για την κάλυψη δαπανών οδοιπορικών εξόδων, κινήτρων στελεχών, δαπανών υγειονομικής περίθαλψης και ηλεκτροδότησης παρελθόντων ετών. (στ) Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης διατέθηκε ποσό 7,31 εκατ. ευρώ για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών. (ζ) Στο Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης μεταφέρθηκαν 6,77 εκατ. ευρώ για την εξόφληση εκκρεμών υποχρεώσεων του έτους 2023.

111. Κατά το έτος 2024 μεταφέρθηκαν πιστώσεις συνολικού ύψους 1.627,89 εκατ. ευρώ (έναντι 782,79 εκατ. ευρώ κατά το έτος 2023) στον ΑΛΕ C2910102003 «Ειδικό αποθεματικό Υπ. Οικονομικών από πιστώσεις που εξέλειψε ο λόγος που είχαν προβλεφθεί (παρ. 7 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014)». Από τον εν λόγω ΑΛΕ διατέθηκαν πιστώσεις σε φορείς της Κ.Δ. για την κάλυψη υποχρεώσεων της χώρας προς την Ε.Ε. και λοιπούς διεθνείς οργανισμούς, δαπανών προμηθειών, επιχορηγήσεων, καθώς και λειτουργικών δαπανών, εκτάκτων ενισχύσεων, εξόδων προσωπικού και λοιπών δαπανών.

Πίνακας 12
Διάθεση Πιστώσεων από το Αποθεματικό του άρθρου 59 παρ. 7 του ν. 4270/2014

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΜΕΤΑΦΕΡΟΜΕΝΟ ΠΟΣΟ (σε εκατ. ευρώ)	% ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ
Επιχορηγήσεις	771,19	53,32%
Εισφορές σε διεθνείς οργανισμούς	222,79	15,40%
Προμήθειες / Υπηρεσίες	196,86	13,61%
Λειτουργικές δαπάνες	62,52	4,32%
Έκτακτες ενισχύσεις	60,63	4,19%
Παροχές / Έξοδα προσωπικού	45,77	3,16%
Απόδοση εσόδων	28,38	1,96%
Πρόστιμα	15,39	1,06%
Μισθολογικές δαπάνες	15,23	1,05%
Δαπάνες τρίτων	11,00	0,76%
Λοιπά	9,76	0,67%
Απόρρητες δαπάνες	6,45	0,45%
Αποζημιώσεις	0,37	0,03%
Εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων	0,10	0,01%
ΣΥΝΟΛΟ	**1.446,46**	**100,00%**

112. Συγκεκριμένα, μεταφέρθηκαν πιστώσεις για την κάλυψη απλήρωτων υποχρεώσεων και ανειλημμένων νομικών δεσμεύσεων των φορέων, οι οποίες ανάγονταν σε προηγούμενα οικονομικά έτη, και, ειδικότερα, για (α) την απόδοση στο Α.Κ.Α.Γ.Ε. οφειλών παρελθόντων οικονομικών ετών του Ε.Δ., ύψους 617,14 εκατ. ευρώ, (β) την εξόφληση προμήθειας αντιικών φαρμάκων και εμβολίων COVID-19 ετών 2022 και 2023, ύψους 105,03 εκατ. ευρώ, του Υπουργείου Υγείας, (γ) την εξόφληση απλήρωτων υποχρεώσεων έτους 2023, ύψους 2,50 εκατ. ευρώ, του Υπουργείου Πολιτισμού.

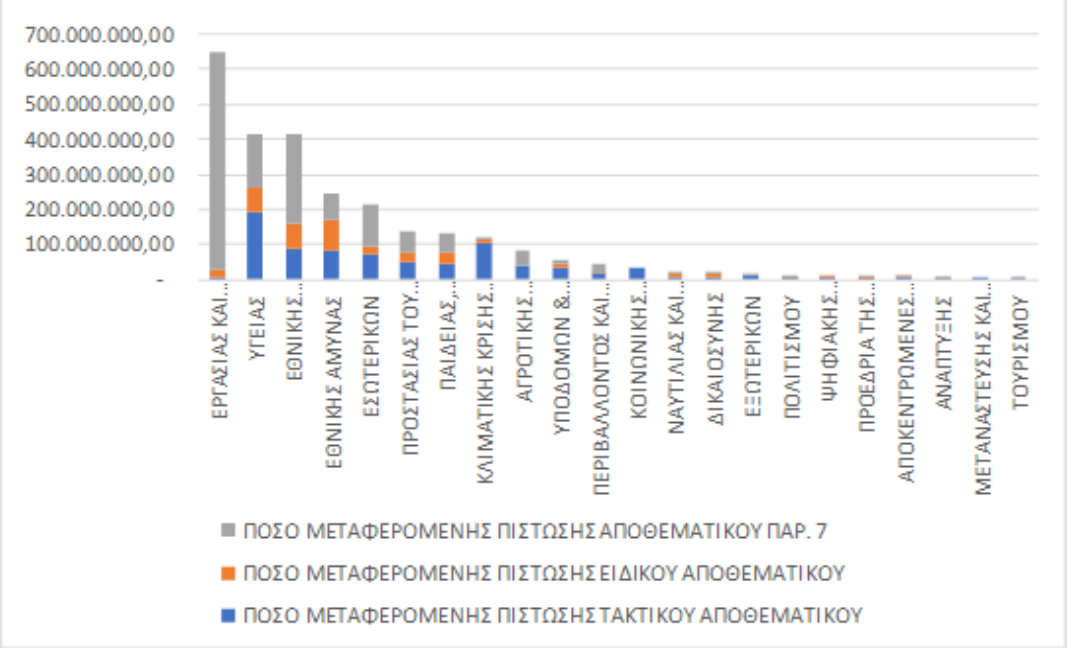
113. Περαιτέρω, μεταφέρθηκαν πιστώσεις για την κάλυψη δαπανών που αφορούν στη συνήθη δραστηριότητα των φορέων, καθώς και των δαπανών που ανάγονται σε διοικητικές πράξεις των οποίων οι δημοσιονομικές συνέπειες είναι εκ των προτέρων γνωστές ή δαπανών που συνιστούν θεσμοθετημένες υποχρεώσεις της Κ.Δ. Οι μεγαλύτερες μεταφορές πιστώσεων αφορούσαν το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, στο οποίο διατέθηκαν 50,39 εκατ. ευρώ από το Αποθεματικό του άρθρου 59 παρ. 7 του ν. 4270/2014, για την κάλυψη του κόστους προμήθειας καυσίμων, ηλεκτρικού ρεύματος, εξόδων ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, οδοιπορικών εξόδων και λοιπών λειτουργικών αναγκών. Ακολουθεί το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, στο οποίο μεταφέρθηκαν 27 εκατ. ευρώ για την κάλυψη υποχρεώσεων που απορρέουν από τη διανομή πανεπιστημιακών συγγραμμάτων. Στο Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών διατέθηκαν 7,24 εκατ. ευρώ για την κάλυψη της εισφοράς στην Τράπεζα Εμπορίου και Ανάπτυξης του Ευξείνου Πόντου (BSTDB), της συμμετοχής της Ελλάδας στο Πανευρωπαϊκό Ταμείο Εγγυήσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, καθώς και για λοιπές εισφορές σε διεθνείς οργανισμούς και την τακτοποίηση αντιτίμων Δ.Ο.Υ. Στο Υπουργείο Δικαιοσύνης μεταφέρθηκαν 3,60 εκατ. ευρώ για την κάλυψη λειτουργικών αναγκών. Στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής διατέθηκαν 2,10 εκατ. ευρώ για δαπάνες υγειονομικής περίθαλψης. Τέλος, στο Υπουργείο Ανάπτυξης μεταφέρθηκε ποσό 1,75 εκατ. ευρώ για την πληρωμή της όγδοης από τις δεκαπέντε δόσεις των οφειλόμενων συνδρομών της χώρας, ετών 2014 έως 2016, προς τον

Ευρωπαϊκό Οργανισμό Πυρηνικών Ερευνών (CERN – European Organisation for Nuclear Research).

Η ανάλωση πιστώσεων από το αποθεματικό για την αντιμετώπιση υποχρεώσεων που ανάγονται στη συνήθη δραστηριότητα των φορέων και οι οποίες είχαν γεννηθεί και ήταν γνωστές σε αυτούς σε προγενέστερο χρόνο, αντίκειται στους δημοσιονομικούς κανόνες που προβλέπουν τη χρήση των πιστώσεων αυτών, ως εξαιρετικής διαδικασίας ενίσχυσης του προϋπολογισμού των φορέων για την αντιμετώπιση αποκλειστικά σημαντικών, άμεσων, αναπόφευκτων και επειγουσών δαπανών που προκύπτουν κατά την εκτέλεση αυτού.
Η υποεκτίμηση των προϋπολογισθέντων εξόδων και η εξαιτίας αυτής ανάλωση των πιστώσεων του αποθεματικού, εκτός από τη μη σύννομη χρήση των τελευταίων, παραβιάζει την αρχή της ειλικρίνειας και την ακρίβειας του Προϋπολογισμού.

114. Η ανά Υπουργείο διάθεση των πιστώσεων συνολικά από το Τακτικό Αποθεματικό, το Ειδικό Αποθεματικό και το Αποθεματικό της παρ. 7 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014 απεικονίζεται στο κατωτέρω Γράφημα.

Γράφημα 13
Διάθεση Πιστώσεων Αποθεματικού έτους 2024

115. Η διάθεση των πιστώσεων συνολικά από το Τακτικό Αποθεματικό, το Ειδικό Αποθεματικό και το Αποθεματικό της παρ. 7 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014 ανά κατηγορία δαπανών απεικονίζεται στο κατωτέρω Γράφημα.

Γράφημα 14
Χρήση Αποθεματικού έτους 2024

116. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι από το ποσό των 7,65 εκατ. ευρώ που μεταφέρθηκε συνολικά από το Ειδικό Αποθεματικό και το Αποθεματικό της παρ. 7 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014 στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για δαπάνες ηλεκτρικού ρεύματος, ποσό ύψους 5,67 εκατ. ευρώ, μεταφέρθηκε σε άλλους ΑΛΕ για την κάλυψη λοιπών αναγκών. Τονίζεται, όμως, ότι η ανάλωση του χορηγούμενου από το αποθεματικό ποσού από Υπουργείο για την κάλυψη δαπάνης άλλης από εκείνην για την οποία χορηγήθηκε, συνιστά μη σύννομη χρήση του αποθεματικού.

Κατά τον έλεγχο της χρήσης των πιστώσεων του Τακτικού, Ειδικού και του Αποθεματικού της παρ. 7 του άρθρου 59 του ν. 4270/2014, διαπιστώθηκε επαναλαμβανόμενη χρήση των σχετικών πόρων για την κάλυψη δαπανών οι οποίες είτε αφορούν συνήθεις υποχρεώσεις των φορέων, γνωστές κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, είτε απορρέουν από τελεσίδικες δικαστικές αποφάσεις παρελθόντων ετών, χωρίς να έχουν προβλεφθεί εγκαίρως στους προϋπολογισμούς των αντίστοιχων Υπουργείων.

Η πρακτική αυτή υποδεικνύει συστηματική υποεκτίμηση των δαπανών κατά την κατάρτιση του Προϋπολογισμού, καθώς και ανορθολογική χρήση των αποθεματικών πιστώσεων, οι οποίες εκ του νόμου προορίζονται για την κάλυψη έκτακτων, απρόβλεπτων και επειγουσών αναγκών.

Συνιστάται η αυστηρή τήρηση των προβλεπόμενων όρων χρήσης των διαφόρων αποθεματικών, με παράλληλη ενίσχυση του προγραμματισμού των δαπανών των φορέων, ώστε να περιλαμβάνονται στους ετήσιους προϋπολογισμούς τους τακτικές και προβλέψιμες δαπάνες, να μη χρησιμοποιείται το αποθεματικό ως μηχανισμός ενίσχυσης των αρχικών πιστώσεων, και να ενισχύεται η δημοσιονομική ειλικρίνεια και διαφάνεια, όπως απαιτείται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

117. Στο τέλος του έτους 2024, παρέμειναν αδιάθετες μεταφερθείσες πιστώσεις από το Τακτικό Αποθεματικό ύψους τουλάχιστον 44,04 εκατ. ευρώ.

118. Από τις μεταφερθείσες πιστώσεις του Ειδικού αποθεματικού παρέμειναν αδιάθετες πιστώσεις συνολικού ύψους 75,39 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα, δεν αναλώθηκαν πιστώσεις που μεταφέρθηκαν, στο Υπουργείο Υγείας, ύψους 20,64 εκατ. ευρώ (27,65% της χορηγηθείσας πίστωσης), στο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης, ύψους 13,62 εκατ. ευρώ (54,32% της

χορηγηθείσας πίστωσης), και στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας, ύψους 11,27 εκατ. ευρώ (12,91% της χορηγηθείσας πίστωσης).

119. Από τις μεταφερθείσες πιστώσεις του Αποθεματικού του άρθρου 59 παρ. 7 του ν. 4270/2014 δεν αναλώθηκαν πιστώσεις συνολικού ύψους 96,29 εκατ. ευρώ. Συγκεκριμένα, δεν αναλώθηκαν πιστώσεις που μεταφέρθηκαν στο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, ύψους 32,18 εκατ. ευρώ (63,64% της χορηγηθείσας πίστωσης), στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, ύψους 24,74 εκατ. ευρώ (41,73% της χορηγηθείσας πίστωσης), στο Υπουργείο Υγείας, ύψους 21,46 εκατ. ευρώ (14,19% της χορηγηθείσας πίστωσης), και στο Υπουργείο Εθνικής Άμυνας ύψους 11,18 εκατ. ευρώ (15,38% της χορηγηθείσας πίστωσης).

120. Τονίζεται ότι η μη ανάλωση σημαντικών ως προς το ύψος τους ποσών (συνολικά 215,72 εκατ. ευρώ) που περιήλθαν στα Υπουργεία μέσω των αποθεματικών αναιρεί κατ' αποτέλεσμα την πραγματική ανάγκη χορήγησής τους, που συνίσταται στην κάλυψη σημαντικών, άμεσων, αναπόφευκτων και επειγουσών δαπανών των φορέων. Επιπλέον, επιβεβαιώνει τη μη ορθή πρακτική της χρησιμοποίησης σημαντικού μέρους των πιστώσεων τους ως μηχανισμού ενίσχυσης των αρχικών (ανεπαρκών) πιστώσεων των Υπουργείων.

Η έκταση των αδιάθετων πιστώσεων αναιρεί κατ' ουσίαν την τεκμηρίωση της επείγουσας ανάγκης για τη χορήγησή τους και οδηγεί στο συμπέρασμα ότι, σε αρκετές περιπτώσεις, η χρήση του Αποθεματικού δεν ανταποκρίνεται στην προβλεπόμενη σκοπιμότητα της κάλυψης έκτακτων, άμεσων και αναπόφευκτων αναγκών. Αντιθέτως, υποδηλώνεται η καταστρατήγηση του θεσμικού ρόλου των αποθεματικών και η ενδεχόμενη χρήση τους ως μηχανισμού ενίσχυσης ανεπαρκών αρχικών προϋπολογισμών, γεγονός που αντίκειται στις αρχές της δημοσιονομικής διαχείρισης και διαφάνειας.

Συνιστάται η ενίσχυση της τεκμηρίωσης των αιτημάτων διάθεσης αποθεματικών πιστώσεων από τους φορείς, με σαφή αιτιολόγηση της αναγκαιότητας και του κατεπείγοντος χαρακτήρα της δαπάνης, και η ενίσχυση του μηχανισμού αξιολόγησης των αιτημάτων διάθεσης.

Μεταβιβάσεις

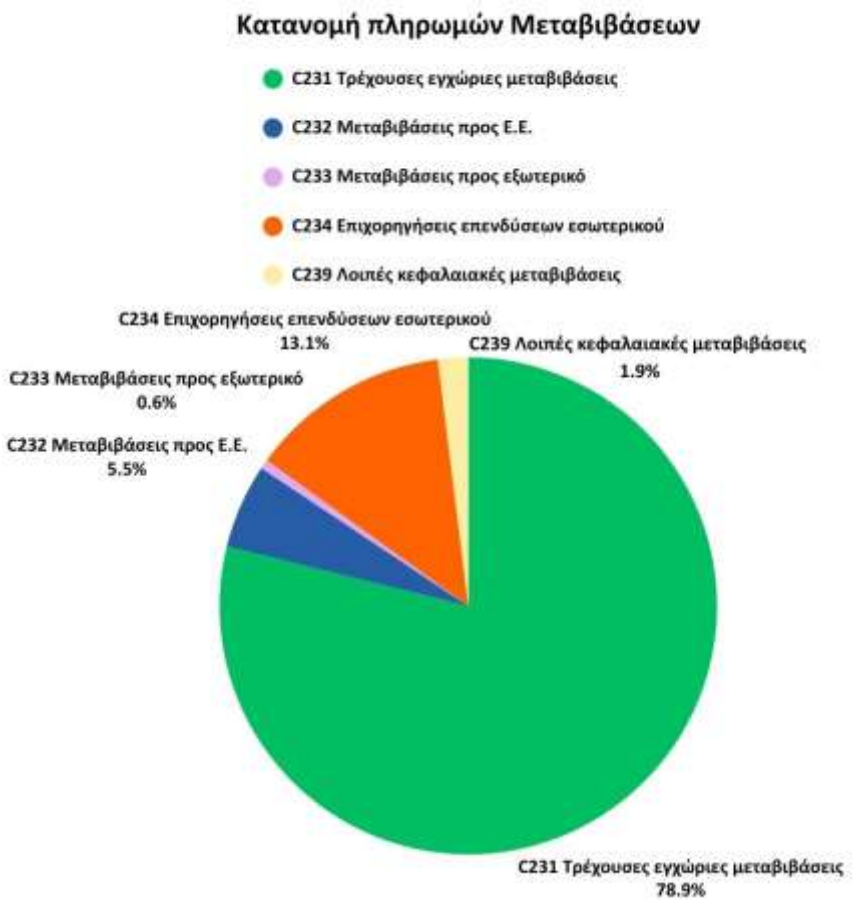
Οι μεταβιβαστικές πληρωμές καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα επιχορηγήσεων και αποδόσεων προς φορείς τόσο εντός όσο και εκτός της Γενικής Κυβέρνησης.
Η επισκόπησή τους είναι κρίσιμη καθώς αποτελούν σημαντικό μέρος των δημόσιων δαπανών, εμπλέκουν πλήθος φορέων και ενέχουν δημοσιονομικούς και διαχειριστικούς κινδύνους, ειδικά σε περιπτώσεις μη επαρκώς τεκμηριωμένων επιχορηγήσεων και παρακολούθησης της διάθεσης των σχετικών ποσών.
Η αξιολόγησή τους συμβάλλει στη διαμόρφωση πληρέστερης εικόνας για την ποιότητα της δημοσιονομικής διαχείρισης και τη συμμόρφωση με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

121. Οι μεταβιβαστικές πληρωμές αποτέλεσαν το 62,61% των πρωτογενών δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού και περιλαμβάνουν: μεταβιβάσεις σε νοσοκομεία, Υγειονομικές Περιφέρειες, Ο.Τ.Α., Ο.Κ.Α., λοιπά νομικά πρόσωπα και λοιπές μεταβιβάσεις (C231 Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις), αποδόσεις στην Ε.Ε., μεταβιβάσεις σε φορείς του εξωτερικού, σε διεθνείς οργανισμούς, σε λοιπούς φορείς του εξωτερικού (C232 Τρέχουσες μεταβιβάσεις προς οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ε.Ε.), επιχορηγήσεις επενδύσεων σε νοσοκομεία, σε Υγειονομικές Περιφέρειες, σε Ο.Τ.Α. και σε λοιπά νομικά πρόσωπα (C234 Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού), επιχορηγήσεις επενδύσεων σε διεθνείς οργανισμούς (C236 Επιχορηγήσεις επενδύσεων εξωτερικού), καταπτώσεις εγγυήσεων, κεφαλαιουχικές ενισχύσεις, αποζημιώσεις λόγω δικαστικών αποφάσεων και λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις (C239 Λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις).

Πίνακας 13
Μεταβιβάσεις οικ. έτους 2024
(ποσά σε ευρώ)

ΑΛΕ	ΟΝΟΜΑΣΙΑ	Προϋπολογισμός	Διαμόρφωση	Πληρωμές	Πιστώσεις μη Διατεθείσες
C231	Τρέχουσες εγχώριες μεταβιβάσεις	29.437.555.700,00	34.313.677.130,77	32.861.886.241,34	1.451.790.889,43
C232	Τρέχουσες μεταβιβάσεις προς οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ε.Ε.	2.102.827.000,00	2.327.623.816,32	2.289.510.585,24	38.113.231,08
C234	Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού	224.725.000,00	5.449.370.577,11	5.443.245.094,79	6.125.482,32
C236	Επιχορηγήσεις επενδύσεων εξωτερικού	3.450.000,00	3.450.000,00		3.450.000,00
C239	Λοιπές κεφαλαιακές μεταβιβάσεις	1.174.965.000,00	1.003.393.117,00	817.295.393,91	186.097.723,09
ΣΥΝΟΛΟ		33.228.722.000,00	43.459.960.203,53	41.672.872.812,89	1.787.087.390,64

Γράφημα 15
Κατανομή πληρωμών Μεταβιβάσεων

Επισκόπηση διαδικασίας μεταβιβάσεων των Υπουργείων

122. Στο πλαίσιο του ελέγχου δημοσιονομικών επιδόσεων των Υπουργείων, σε συνέχεια της επισκόπησης που πραγματοποιήθηκε για το έτος 2023, διενεργήθηκε επισκόπηση για το έτος 2024 των μεταβιβαστικών πληρωμών πέντε (5) Υπουργείων, συνολικού ποσού 21,90 δις ευρώ, που

αντιστοιχούν σε ποσοστό 52,55% των συνολικών μεταβιβαστικών πληρωμών οικονομικού έτους 2024, συνολικού ποσού 41,67 δις ευρώ, και αποτυπώνονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 14
Μεταβιβαστικές Πληρωμές ανά Υπουργείο

α/α	Υπουργεία	Επιχορηγούμενος φορέας -Ποσό επιχορήγησης (σε ευρώ)
1	**Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης**	**e-ΕΦΚΑ** **14.522.029.955,00** [**14.510.890.600,00** Τακτική επιχορήγηση για την καταβολή συντάξεων και **11.139.355,00** Έκτακτη επιχορήγηση για την καταβολή επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης ευάλωτων νοικοκυριών και κινήτρου ανταμοιβής σε υπηρεσίες του φορέα που ενεπλάκησαν στην υλοποίηση των στόχων του Ετήσιου Σχεδίου Δράσης έτους 2023].
		ΔΥΠΑ **945.717.768,02** [**937.149.236,98** Τακτική επιχορήγηση για ενίσχυση των ανέργων και **8.568.531,04** Έκτακτη επιχορήγηση για το ειδικό πρόγραμμα απασχόλησης της δράσης «Ειδικά μέτρα για ανέργους πρώην εργαζόμενους της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία "ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΝΑΥΠΗΓΕΙΑ Α.Ε."», για την κατάρτιση ειδικών προγραμμάτων απασχόλησης για άνεργους απολυθέντες από την εταιρεία «Γενική Μεταλλευτική και Μεταλλουργική ΑΕ ΛΑΡΚΟ» και για την καταβολή του κινήτρου ανταμοιβής σε υπηρεσίες του φορέα που ενεπλάκησαν στην υλοποίηση των στόχων του Ετήσιου Σχεδίου Δράσης έτους 2023].
2	**Υγείας**	**Νοσοκομεία ΕΣΥ, ΕΚΑΠΥ, ΕΟΠΥΥ, ΥΠΕ-ΠΕΔΥ, Μονάδες Ψυχικής Υγείας, ΕΚΑΒ, ΟΚΑΝΑ, ΕΟΔΥ, ΕΚΕΑ, ΚΕΘΕΑ, Ωνάσειο, ΕΕΣ, Λοιποί φορείς** **3.080.035.596,17** [**2.896.279.374,90** Τακτικές επιχορηγήσεις εκ των οποίων COVID: 22.196.131,47 και **187.756.221,27** Έκτακτες επιχορηγήσεις εκ των οποίων COVID: 95.191.581,70]
3	**Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας**	**ΟΠΕΚΑ** **3.168.806.357,26** [Τακτική επιχορήγηση για καταβολή επιδόματος σε άτομα με αναπηρία, επιδόματος παιδιού, κοινωνικού εισοδήματος αλληλεγγύης, επιδόματος στέγασης, παροχής σε ανασφάλιστους υπερήλικες, επιδόματος γέννησης παιδιού, σχολικών γευμάτων, λειτουργικών δαπανών και λοιπών ενισχύσεων].
4	**Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού**	**ΙΝΕΔΙΒΙΜ** **38.822.070,00** [32.899.900,00 Τακτική επιχορήγηση για κάλυψη δαπανών των φοιτητικών εστιών, των ΔΙΕΚ και των ΣΔΕ και 5.922.170,00 Έκτακτη επιχορήγηση για κάλυψη δαπανών στεγαστικού επιδόματος σπουδαστών ΔΙΕΚ, δαπανών σίτισης σπουδαστών ΑΣΠΑΙΤΕ και λειτουργικών δαπανών φοιτητικών εστιών].
		Αθλητικοί φορείς, Ο.Τ.Α. **70.592.736,10** [**65.302.046,18** Τακτικές επιχορηγήσεις και **5.290.689,94** Έκτακτες επιχορηγήσεις]
5	**Ανάπτυξης**	**ΙΤΕ, ΕΚΕΦΕ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ, ΕΛΚΕΘΕ, ΕΙΕ, ΕΚΕΤΑ, Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών, Ίδρυμα Ιατροβιολογικών Ερευνών Ακαδημίας Αθηνών, Λοιποί ερευνητικοί και τεχνολογικοί φορείς (17 φορείς)** **71.849.614,00**
	ΣΥΝΟΛΟ	**21.897.854.096,55**

123. Από την επισκόπηση της διαδικασίας μεταβιβάσεων διαπιστώθηκε, όπως και κατά το προηγούμενο έτος, η απουσία συστηματοποιημένης διαδικασίας επιλογής δικαιούχων με σαφή κριτήρια, ώστε να ενισχύεται η συνέπεια και η αντικειμενικότητα στις αποφάσεις των αρμόδιων οργάνων που πραγματοποιούν τους ελέγχους πληρότητας των κριτηρίων επιλογής δικαιούχων.

124. Παράλληλα, δεν υφίσταται κατάλληλο και επαρκές ηλεκτρονικό σύστημα διαχείρισης επιχορηγήσεων που να καλύπτει όλα τα στάδια (από την υποβολή και αξιολόγηση αιτήματος έως την εκταμίευση και πιστοποίηση υλοποίησης), με αποτέλεσμα την έλλειψη άμεσης και πλήρους πληροφόρησης και τη δυσχέρεια παρακολούθησης των επιχορηγήσεων και εξαγωγής χρήσιμων αναφορών. Επιπλέον, δεν προβλέπεται θεσμοθετημένη υποχρέωση των επιχορηγούμενων φορέων για σύνταξη και υποβολή αναλυτικής απολογιστικής έκθεσης πέραν του απλού οικονομικού απολογισμού. Οι αρμόδιες υπηρεσίες στερούνται μηχανισμών ελέγχου για την ανίχνευση πολλαπλών χρηματοδοτήσεων[15] και των ποσών που έχουν αναληφθεί από λοιπές πηγές χρηματοδότησης για κάθε πρόγραμμα, ενώ δεν ασκούν ουσιαστική εποπτεία και αξιολόγηση της οικονομικής διαχείρισης των φορέων[16]. Τέλος, δεν υφίσταται διαδικασία επιστροφής αδιάθετων υπολοίπων προηγούμενων επιχορηγήσεων[17], ενώ παρατηρήθηκαν και περιπτώσεις ελλιπούς τεκμηρίωσης ως προς την κατανομή των πόρων του αιτούμενου ποσού της επιχορήγησης[18].

[15] Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης.
[16] Υπουργείο Υγείας.
[17] Υπουργείο Ανάπτυξης και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας.
[18] Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού.

Η επισκόπηση ανέδειξε έλλειψη ενιαίων κριτηρίων επιλογής δικαιούχων, απουσία ολοκληρωμένου συστήματος διαχείρισης επιχορηγήσεων και ανεπαρκή εποπτεία των επιχορηγούμενων φορέων, χωρίς υποχρέωση υποβολής αναλυτικών απολογιστικών εκθέσεων ή επιστροφής αδιάθετων υπολοίπων.
Συνιστάται η ενίσχυση του προγραμματισμού, της τεκμηρίωσης και της παρακολούθησης των μεταβιβαστικών πληρωμών από τους αρμόδιους φορείς, μέσω της βελτίωσης των διαδικασιών επιλογής δικαιούχων, της σαφούς αιτιολόγησης των αιτημάτων επιχορήγησης, της συστηματικής αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των επιχορηγούμενων δράσεων και της ενίσχυσης των μηχανισμών ελέγχου των στοιχείων, τόσο κατά τη διάθεση όσο και κατά την εκτέλεση των σχετικών δαπανών.

Έξοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών

Τα έξοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών αφορούν δαπάνες που σχετίζονται με τη διαχείριση του δημόσιου χρέους και των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων του κράτους. Περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, πληρωμές τόκων για δάνεια και εκδόσεις τίτλων, προμήθειες και λοιπά έξοδα που συνδέονται με χρηματοδοτικές πράξεις και συμβάσεις, καθώς και τις δαπάνες για την αγορά ή ενίσχυση συμμετοχών και δανείων σε άλλους φορείς.

125. Τα έξοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών ανήλθαν σε 1.455,10 δις ευρώ και υπερέβησαν τον στόχο του Προϋπολογισμού κατά το ποσό των 422,65 δις ευρώ ή ποσοστό 40,94%, αφορούσαν δε κυρίως σε πληρωμές χρεολυσίων δανείων, που ανήλθαν σε 1.426,55 δις ευρώ ή ποσοστό 98,04% των εν λόγω δαπανών.
Το ποσό των δαπανών αυτών εμφανίζεται ιδιαίτερα υψηλό, οφείλεται, ωστόσο, στον επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα του βραχυπρόθεσμου δανεισμού μέσω τίτλων με σύμφωνο επαναγοράς (repos).

Πίνακας 15
Έξοδα χρηματοοικονομικών συναλλαγών
(Ποσά σε Ευρώ)

ΑΛΕ	Ονομασία Εξόδου	Προϋπολογισμός (1)	Απολογισμός Εξόδων (2)	Καθαρή Απόκλιση (3)=(2)-(1)	% επί προϋπ/σμού (4)=(3)/(1)	% Εξόδου/ Σύνολο Εξόδων
C4	**Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία**	**3.588.768.000**	**2.294.236.130**	**- 1.294.531.870**	**-36,07%**	**0,16%**
C5	**Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις**	**1.028.863.130.000**	**1.452.803.442.493**	**423.940.312.493**	**41,20%**	**99,84%**
C53	**Χρεωστικοί τίτλοι (υποχρεώσεις)**	**26.610.000.000**	**24.833.762.370**	**-1.776.237.630**	**-6,68%**	**1,71%**
C53101	Βραχυπρόθεσμοι τίτλοι εσωτερικού	23.400.000.000	21.625.195.000	-1.774.805.000	7,58%	**1,49%**
C53201	Μακροπρόθεσμοι τίτλοι εσωτερικού	3.210.000.000	3.208.567.370	-1.432.630	-0,04%	**0,22%**
C54	**Δάνεια**	**1.002.253.130.000**	**1.426.545.844.765**	**424.292.714.765**	**42,33%**	**98,04%**
C541	Βραχυπρόθεσμα δάνεια	1.000.000.000.000	1.416.310.478.960	416.310.478.960	41,63%	**97,33%**
C542	Μακροπρόθεσμα δάνεια	2.253.130.000	10.235.365.805	7.982.235.805	354,27%	**0,70%**
C57	**Χρηματοοικονομικά παράγωγα**	**0,00**	**1.423.835.358**	**1.423.835.358**	**-**	**0,10%**
Σύνολο εξόδων χρηματοοικονομικών συναλλαγών		**1.032.451.898.000**	**1.455.097.678.623**	**422.645.780.623**	**40,94%**	**100,00%**

126. Τα έξοδα από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία ανήλθαν σε 2,29 δις ευρώ και εμφανίζονται μειωμένα έναντι των προϋπολογισθέντων κατά 1,29 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 36,07%.

127. Τα εν λόγω έξοδα προέρχονται κυρίως από: (α) πληρωμές για χορηγήσεις μακροπρόθεσμων δανείων σε επιχειρήσεις από το Τ.Α.Α. ποσού 1,54 δις ευρώ, και (β) καταβολή αντισταθμίσματος

ποσού 607 εκατ. ευρώ για την επαναμεταβίβαση της Ε.ΥΔ.Α.Π. και της Ε.Υ.Α.Θ. από την Ε.Ε.ΣΥ.Π. στο Ε.Δ. σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 5131/2024.
128. Οι πληρωμές για έντοκα γραμμάτια του Ε.Δ. ανήλθαν σε 21,63 δις ευρώ.

129. Οι πληρωμές για τίτλους με σύμφωνο επαναγοράς (repos) ανήλθαν στο ποσό των 1.416,31 δις ευρώ, το οποίο αντιστοιχεί σε ποσοστό 97,33% των συνολικών χρηματοοικονομικών εξόδων. Υπερέβησαν δε την αρχική πρόβλεψη του Προϋπολογισμού κατά 416,31 δις ευρώ ή ποσοστό 41,63% με την υπέρβαση αυτή να οφείλεται στην έκδοση νέου βραχυχρόνιου χρέους για την κάλυψη των αναγκών ρευστότητας του Κ.Π.

130. Σημειώνεται ότι τα βραχυπρόθεσμα χρηματοοικονομικά εργαλεία δανεισμού υπόκεινται στη διαδικασία συνεχούς αναχρηματοδότησης (rollover) κατά τη διάρκεια του έτους, με συνέπεια τόσο τα πιστωτικά έσοδα όσο και τα χρεολύσια να εμφανίζονται αυξημένα, χωρίς όμως τούτο να αντικατοπτρίζει ουσιαστική μεταβολή στο χρέος. Πιο συγκεκριμένα, η αποτύπωση της πραγματικής εικόνας του νέου καθαρού βραχυπρόθεσμου δανεισμού προϋποθέτει τον συμψηφισμό των λογαριασμών ταξινόμησης εξόδων και εσόδων και όχι μόνο τη μεμονωμένη αποτύπωση των εξόδων ή αντίστοιχα των εσόδων, η οποία υπερέβη σε αμφότερες τις περιπτώσεις (έσοδα - έξοδα) το 1,6 τρις ευρώ. Η καθαρή μεταβολή του βραχυπρόθεσμου δανεισμού για το έτος 2024, μετά από τον συμψηφισμό των σχετικών κωδικών λογαριασμών εσόδων και εξόδων, αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 16
Καθαρή μεταβολή βραχυπρόθεσμου δανεισμού έτους 2024
(Ποσά σε Ευρώ)

ΑΑΕ	Ονομασία	Προϋπολογισμός	Απολογισμός
R531	Βραχυπρόθεσμοι χρεωστικοί τίτλοι	23.400.000.000	18.053.510.000
R541	Βραχυπρόθεσμα δάνεια	1.000.000.000.000	1.418.715.770.660
	ΣΥΝΟΛΟ	**1.023.400.000.000**	**1.436.769.280.660**
C531	Βραχυπρόθεσμοι χρεωστικοί τίτλοι	23.400.000.000	21.625.195.000
C541	Βραχυπρόθεσμα δάνεια	1.000.000.000.000	1.416.310.478.960
	ΣΥΝΟΛΟ	**1.023.400.000.000**	**1.437.935.673.960**
Καθαρός βραχυπρόθεσμος δανεισμός			**-1.166.393.300**

131. Οι πληρωμές για μακροπρόθεσμους χρεωστικούς τίτλους ανήλθαν στο ποσό των 3,21 δις ευρώ και αφορούσαν σε χρεολύσια λόγω λήξης ομολόγων του Ε.Δ.

132. Οι πληρωμές για μακροπρόθεσμα δάνεια εξωτερικού, στην οποία εντάσσονται και τα δάνεια του μηχανισμού στήριξης (EFSF, ESM, GLF), ανήλθαν στο ποσό των 10,24 δις ευρώ και υπερέβησαν την αρχική πρόβλεψη του Προϋπολογισμού (2,25 δις ευρώ) κατά 7,98 δις ευρώ ή ποσοστό 354,27% με την υπέρβαση αυτή να οφείλεται κυρίως στην καταβολή ποσού 7,94 δις ευρώ για την πρόωρη πληρωμή δόσεων για τα διμερή δάνεια του πρώτου προγράμματος (Greek Loan Facility - GLF) ετών 2026-2028, στοχεύοντας στη μείωση του χρέους και του κόστους εξυπηρέτησής του, αλλά και στη μείωση των χρηματοδοτικών αναγκών μεσοπρόθεσμα.

133. Οι πληρωμές που σχετίζονται με χρηματοοικονομικά παράγωγα, όπως οι συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίων (interest rate swaps), ανήλθαν σε 1,42 δισεκατομμύρια ευρώ, ποσό που δεν είχε αρχικά προϋπολογιστεί. Οι συμφωνίες αυτές καταγράφονται συμψηφιστικά, δηλαδή λαμβάνονται υπόψη μαζί με τα αντίστοιχα έσοδα που προκύπτουν από τις ίδιες συναλλαγές.

134. Η καθαρή θέση των συμφωνιών αυτών ανήλθε σε 1,23 δις ευρώ και η πραγματική απόκλιση των τόκων από ανταλλαγές επιτοκίων ήταν της τάξης του -8,64%.

135. Παράλληλα, ο Οργανισμός Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους (Ο.Δ.ΔΗ.Χ.) προχώρησε στο κλείσιμο παλαιών θέσεων, στη σύναψη νέων συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων για το μακροπρόθεσμο τμήμα της καμπύλης επιτοκίων, καθώς και σε πράξεις αντιστάθμισης κινδύνου πληθωρισμού σε τιμαριθμοποιημένα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου. Επιπλέον, εκτέλεσε αντίστροφες συμφωνίες (mirror swaps) σε υφιστάμενες θέσεις, ώστε να εισπράξει σταδιακά θετικές αξίες μέσα στα επόμενα δέκα χρόνια.

Λαμβάνοντας υπόψη τη συστηματική απόκλιση μεταξύ των προβλέψεων του Προϋπολογισμού και των τελικά πραγματοποιηθεισών πληρωμών που αφορούν τη βραχυπρόθεσμη χρηματοδότηση μέσω συμφωνιών πώλησης τίτλων με σύμφωνο επαναγοράς (repos), η οποία την τελευταία πενταετία κατά μέσο όρο ανήλθε σε 78,24%, συνιστάται η βελτίωση της μεθοδολογίας πρόβλεψης της σχετικής δαπάνης κατά την κατάρτιση του ετήσιου Κ.Π.

Προτείνεται η συστηματική αξιοποίηση των διαθέσιμων ιστορικών στοιχείων, ώστε να ενισχυθεί η αξιοπιστία του Προϋπολογισμού, να μειωθεί η ασάφεια στον ταμειακό σχεδιασμό και να επιτυγχάνεται αποτελεσματικότερη διαχείριση των χρηματοδοτικών αναγκών της Κ.Δ.

Κεφάλαιο 3
Αποτέλεσμα της εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού

136. Το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του Κ.Π. είναι η διαφορά μεταξύ των εσόδων και των δαπανών του κράτους, η οποία μπορεί να είναι πλεόνασμα, όταν τα έσοδα υπερβαίνουν τις δαπάνες, ή έλλειμμα, όταν οι δαπάνες υπερβαίνουν τα έσοδα. Αυτό το αποτέλεσμα, που μετράται και ως πρωτογενές αποτέλεσμα (πριν από τους τόκους) και ως συνολικό αποτέλεσμα (μετά τους τόκους), είναι κρίσιμο για την οικονομική υγεία μιας χώρας και καθορίζει την ικανότητά της να εξυπηρετεί το χρέος της.

Αποτέλεσμα της εκτέλεσης του Κρατικού Προϋπολογισμού

Το αποτέλεσμα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές αποτυπώνει το καθαρό δημοσιονομικό ισοζύγιο της Κ.Δ., χωρίς την επίδραση πράξεων χρηματοδότησης ή αποπληρωμής χρέους και συναλλαγών επί χρεωστικών και συμμετοχικών τίτλων.

Το αποτέλεσμα από χρηματοοικονομικές συναλλαγές περιλαμβάνει τις ροές που σχετίζονται με τη διαχείριση του δημοσίου χρέους και των χρεωστικών και συμμετοχικών τίτλων.

137. Το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του Κ.Π. από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές αποτελεί βασικό δείκτη της δημοσιονομικής επίδοσης, καθώς αποτυπώνει τη διαφορά μεταξύ των εσόδων και των δαπανών του Τακτικού Προϋπολογισμού και του Π.Δ.Ε., εξαιρουμένων των χρηματοοικονομικών συναλλαγών. Αποτελεί ουσιώδη ένδειξη της δυνατότητας ή μη του Κ.Π. να καλύπτει τις λειτουργικές και επενδυτικές του δαπάνες μέσω των εσόδων του, διασφαλίζοντας τη δημοσιονομική πειθαρχία και ενισχύοντας την αξιοπιστία του κράτους.

138. Το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του Κ.Π. από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές διαμορφώθηκε σε πλεόνασμα ποσού 410 εκατ. ευρώ (0,17% του Α.Ε.Π.), ενώ, σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό, αναμενόταν έλλειμμα ποσού 2,99 δις ευρώ. Η επίτευξη του πλεονάσματος, αντί του προϋπολογισθέντος ελλείματος, οφείλεται στην υπέρβαση των εισπραχθέντων εσόδων (μετά μείωση επιστροφών) κατά 1,42 δις ευρώ και στην υστέρηση των πληρωμών κατά 1,98 δις ευρώ έναντι των προϋπολογισθέντων.

139. Κατά το εξεταζόμενο οικονομικό έτος, τα εισπραχθέντα έσοδα, μετά τις μειώσεις από επιστροφές, υπερέβησαν κατά 7,29 δισεκατομμύρια ευρώ τα αντίστοιχα του προηγούμενου έτους, κυρίως λόγω αύξησης των φορολογικών εσόδων. Παράλληλα, οι πληρωμές αυξήθηκαν κατά 2,98 δισεκατομμύρια ευρώ. Οι μεταβολές αυτές είχαν ως αποτέλεσμα τη διαμόρφωση βελτιωμένου δημοσιονομικού αποτελέσματος σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Το θετικό αποτέλεσμα από τις μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές υποδηλώνει την καλύτερη από την αναμενόμενη εκτέλεση του Προϋπολογισμού, ως αποτέλεσμα αυξημένων δημοσιονομικών εισροών και συγκρατημένης εκτέλεσης δαπανών.
Η εξέλιξη αυτή συνιστά ένδειξη βελτίωσης της δημοσιονομικής επίδοσης και ενισχύει τη σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών κατά το ελεγχόμενο οικονομικό έτος.
Συνιστάται η συνέχιση της συστηματικής παρακολούθησης και βελτίωσης των διαδικασιών διαχείρισης δαπανών και η συμμόρφωση με το ισχύον νομικό πλαίσιο.

140. Το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του Κ.Π. από χρηματοοικονομικές συναλλαγές καταγράφει τις καθαρές χρηματοδοτικές ροές που προκύπτουν από δανεισμό, αποπληρωμές και άλλες συναλλαγές

σχετικές με το δημόσιο χρέος και τη διαχείρισή του, καθώς και χρεωστικούς και συμμετοχικούς τίτλους.

141. Το αποτέλεσμα της εκτέλεσης του Κ.Π. από χρηματοοικονομικές συναλλαγές διαμορφώθηκε σε έλλειμμα ποσού 2,74 δις ευρώ (1,16% του Α.Ε.Π.), ενώ, σύμφωνα με τον Προϋπολογισμό, αναμενόταν πλεόνασμα ποσού 2,46 δις ευρώ. Η απόκλιση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην μείωση του μακροπρόθεσμου δανεισμού του χρέους της Κ.Δ.

Παρά τη θετική μείωση του μακροπρόθεσμου δανεισμού, συνιστάται η ενίσχυση της ακρίβειας και της αξιοπιστίας στις προβλέψεις του Προϋπολογισμού για τις χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Αυτό θα συμβάλει στον καλύτερο σχεδιασμό της δημοσιονομικής διαχείρισης και στην αποφυγή σημαντικών αποκλίσεων, προάγοντας τη σταθερότητα και τη διαφάνεια στη διαχείριση των δημόσιων οικονομικών.

Πίνακας 17
Επισκόπηση εκτέλεσης Κ.Π. (βλ. και πίνακες 2, 5, 7 και 16)
(ποσά σε εκατ. ευρώ)

	Προϋπολογισμός 2024	Απολογισμός 2024	Απολογισμός 2023	Απόκλιση Απολογισμού - Προϋπολογισμού 2024	% Εκτέλεσης Προϋπολογισμού 2024	Απόκλιση Απολογισμού 2024 - Απολογισμού 2023
	[1]	[2]	[3]	[4]=[2]-[1]	[5]=[2]/[1]	[6]=[2]-[3]
Έσοδα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών οικ. έτους 2024	72.715	74.122	66.869	1.407	101,93%	7.253
Πάγια και τιμαλφή	23	40	6	17	173,91%	34
Σύνολο Εσόδων	72.738	74.162	66.875	1.424	101,96%	7.287
Έξοδα Προϋπολογισμού εξαιρουμένων των εξόδων χρηματοοικονομικών συναλλαγών	73.009	70.327	68.166	-2.682	96,33%	2.161
Πάγια και τιμαλφή	2.727	3.425	2.606	698	125,60%	819
Σύνολο Εξόδων	75.736	73.752	70.772	-1.984	97,38%	2.980
Αποτέλεσμα μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών	-2.998	410	-3.897	3.408	-13,68%	4.307
Έσοδα Προϋπολογισμού χρηματοοικονομικών συναλλαγών	1.034.911	1.452.356	1.624.737	417.445	140,34%	-172.381
Έξοδα Προϋπολογισμού χρηματοοικονομικών συναλλαγών	1.032.452	1.455.098	1.617.922	422.646	140,94%	-162.824
Αποτέλεσμα χρηματοοικονομικών συναλλαγών	2.459	-2.742	6.815	-5.201	-111,51%	-9.557

Η παρακολούθηση και συγκριτική ανάλυση των εσόδων και των πληρωμών ανά κατηγορία, σε σχέση με τα στοιχεία των προηγούμενων οικονομικών ετών, κρίνεται αναγκαία για τη διασφάλιση της αξιόπιστης αποτύπωσης της δημοσιονομικής εξέλιξης και των παραγόντων που την επηρεάζουν.

Απολογισμός του Κράτους και Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν

Η διαμόρφωση του δείκτη εξόδων του Κ.Π. χωρίς τόκους προς το Α.Ε.Π. σε επίπεδο χαμηλότερο της πρόβλεψης αντανακλά ευνοϊκή εξέλιξη. Η διαφορά αυτή αποδίδεται σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση του Α.Ε.Π., η οποία λειτουργεί εξισορροπητικά ως προς το μέγεθος των δαπανών, ενισχύοντας τη σχετική δημοσιονομική εικόνα. Παράλληλα, ο δείκτης τόκων προς Α.Ε.Π.

υπερέβη την προβλεπόμενη τιμή, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για συνεχή παρακολούθηση και διαχείριση του κόστους δανεισμού.

142. Η συσχέτιση των οικονομικών αποτελεσμάτων του κράτους με το μέγεθος και την πορεία του ΑΕΠ συμβάλλει στην κατανόηση των παραγόντων που διαμορφώνουν τα δημοσιονομικά μεγέθη, επιτρέπει μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα της οικονομικής κατάστασης και συντελεί στη σωστή αξιολόγηση των δημοσιονομικών αποτελεσμάτων κατά το εξεταζόμενο οικονομικό έτος.

143. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (Α.Ε.Π.) σε τρέχουσες τιμές για το έτος 2024 εκτιμάται σε 236,74 δις ευρώ, καταγράφοντας σημαντική αύξηση σε σχέση με την αναθεωρημένη εκτίμηση για το προηγούμενο έτος (2023: 224,69 δις ευρώ) κατά 12,05 δις ευρώ ή ποσοστό 5,36%. Σε αυτό το πλαίσιο, οι βασικοί δημοσιονομικοί δείκτες που αφορούν το μέγεθος των κρατικών δαπανών και των τόκων του δημόσιου χρέους ως ποσοστό του Α.Ε.Π. παρουσιάζουν αποκλίσεις σε σχέση με τις αρχικές προβλέψεις του Προϋπολογισμού.

144. Ο δείκτης εξόδων Κ.Π. - ο οποίος αποτυπώνει τα μη χρηματοοικονομικά έξοδα του Κ.Π., αφαιρουμένων των τόκων - προς Α.Ε.Π. (Έξοδα ΚΠ/Α.Ε.Π.), ως μερίδιο της οικονομίας, διαμορφώθηκε το έτος 2024 σε ποσοστό 27,62% έναντι πρόβλεψης στον Προϋπολογισμό ποσοστού 29,10%. Περαιτέρω, ο δείκτης Τόκοι Δημοσίου Χρέους[19]/Α.Ε.Π. διαμορφώθηκε για το έτος 2024 σε ποσοστό 3,54% έναντι πρόβλεψης ποσοστού 3,29%.

Γράφημα 16
Σχέση ΑΕΠ και δημοσιονομικών αποτελεσμάτων

Η συγκράτηση του δείκτη εξόδων Κ.Π. (χωρίς τόκους) ως ποσοστό του Α.Ε.Π. σε επίπεδο χαμηλότερο της πρόβλεψης συνιστά θετική εξέλιξη ως προς την επίτευξη δημοσιονομικών στόχων.

[19] Πρόκειται για τους τόκους που καταβλήθηκαν σε ταμειακή βάση και δεν περιλαμβάνονται οι τόκοι που αφορούν σε παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα.

Συνιστάται η διατήρηση αυτής της τάσης μέσω στοχευμένου ελέγχου δαπανών και η παράλληλη ενίσχυση της ακρίβειας στις προβλέψεις για το σκέλος των τόκων, ώστε να ενισχυθεί η διαφάνεια και η αποτελεσματικότητα του προϋπολογιστικού σχεδιασμού.

Εκτέλεση Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Ο Π.Δ.Ε. αποτελεί βασικό εργαλείο άσκησης αναπτυξιακής πολιτικής, και η ενσωμάτωσή του στον Κ.Π. διασφαλίζει την ενιαία δημοσιονομική παρακολούθηση όλων των δημόσιων πόρων.

145. Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων[20] (π.δ.ε.) αποτελεί αναπόσπαστο μέρος του Κ.Π. και χρηματοδοτείται μέσω του Π.Δ.Ε. Οι εισροές και εκροές του Π.Δ.Ε. επηρεάζουν άμεσα τη συνολική δημοσιονομική εικόνα και τα τελικά αποτελέσματα του Κ.Π. Τα έσοδα του Π.Δ.Ε. προέρχονται κυρίως από επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού, πόρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Τ.Α.Α.) από το 2021, ενώ τυχόν ελλείμματα καλύπτονται μέσω χρηματοοικονομικών συναλλαγών, ταμειακών διαθεσίμων ή άλλων εσόδων του Προϋπολογισμού.

146. Οι πιστώσεις του Π.Δ.Ε. ψηφίζονται συγκεντρωτικά στην κατηγορία «Πιστώσεις υπό κατανομή» και στη συνέχεια κατανέμονται στους αντίστοιχους λογαριασμούς για την εκτέλεση των δαπανών (μεταβιβάσεις, παροχές, επιδοτήσεις, αγορές παγίων κ.ά.). Το 2024 οι αρχικές πιστώσεις ενισχύθηκαν με 1,3 δις ευρώ από συμπληρωματικούς προϋπολογισμούς και επιπλέον 63,87 εκατ. ευρώ στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος, λόγω εγγραφών σε ύψος εισπραττόμενων εσόδων.

Πίνακας 18
Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (π.δ.ε.)
(Ποσά σε Ευρώ)

ΑΛΕ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (ΑΡΧΙΚΑ ΠΟΣΑ) 2024	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ (ΤΕΛΙΚΑ ΠΟΣΑ) 2024	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2024
	ΕΣΟΔΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	**12.167.000.000,00**	**12.167.000.000,00**	**13.314.541.562,15**
R134	Επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού	30.000.000,00	30.000.000,00	5.798.138,05
R135	Επιχορηγήσεις επενδύσεων από την Ε.Ε.	3.824.000.000,00	3.824.000.000,00	3.951.919.277,26
R15	Λοιπά τρέχοντα έσοδα	170.000.000,00	170.000.000,00	470.455.999,87
	ΜΕΡΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	*4.024.000.000,00*	*4.024.000.000,00*	*4.428.173.415,18*
R1350109001	Απολήψεις από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας*	3.727.000.000,00	3.727.000.000,00	1.157.338.377,00
	Έσοδα από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις, ταμειακά διαθέσιμα και έσοδα ΚΠ (πλην απολήψεων από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας)	4.416.000.000,00	4.416.000.000,00	7.729.029.769,97
ΕΙΔΟΣ Π/Υ	**ΕΞΟΔΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**	**12.167.000.000,00**	**13.530.870.000,00**	**13.314.541.562,15**
110	Πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους	5.667.000.000,00	6.081.960.900,00	5.865.677.887,73
111	Πληρωμές για έργα συγχρηματοδοτούμενα από ενωσιακούς πόρους	6.500.000.000,00	7.448.909.100,00	7.448.863.674,42
	ΔΙΑΦΟΡΑ ΕΣΟΔΩΝ - ΕΞΟΔΩΝ (ΠΛΕΟΝΑΣΜΑ/ΕΛΛΕΙΜΜΑ Π.Δ.Ε.)	**0,00**		**0,00**

[20] Το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων (π.δ.ε.) αποτελεί το αναπτυξιακό σχέδιο του κράτους, δηλαδή το σύνολο των έργων και δράσεων που χρηματοδοτούνται από δημόσιους πόρους για την οικονομική ανάπτυξη, την περιφερειακή συνοχή και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας. Σύμφωνα με το άρθρο 4 του ν. 5140/2024 (Α' 154/2024), το ΠΔΕ έχει πολυετή διάρκεια και περιλαμβάνει έργα που υλοποιούνται μέσω εγκεκριμένων προγραμμάτων με συγκεκριμένους στόχους και προτεραιότητες. Ο Προϋπολογισμός Δημοσίων Επενδύσεων, από την άλλη, είναι το χρηματοδοτικό εργαλείο του ΠΔΕ. Καθορίζει τις ετήσιες πιστώσεις που διατίθενται για την εκτέλεση των έργων του προγράμματος. Σύμφωνα με το άρθρο 57 του ν. 4270/2014 (Α' 143/2014), οι πιστώσεις αυτές εγγράφονται σε ειδικό πίνακα του Κρατικού Προϋπολογισμού και κατανέμονται σε Συλλογικές Αποφάσεις (ΣΑ) ανά φορέα.

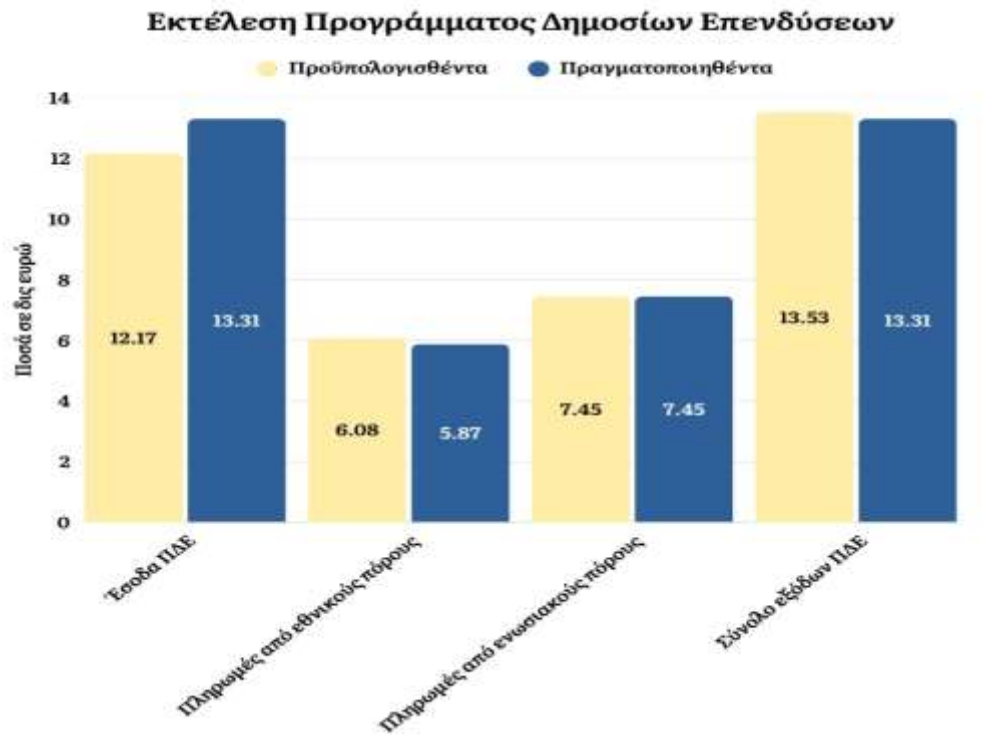
147. Οι επιχορηγήσεις επενδύσεων εσωτερικού και οι απολήψεις από το Τ.Α.Α. υστέρησαν έναντι του Προϋπολογισμού κατά 24,20 εκατ. ευρώ και 2,57 δις ευρώ, αντίστοιχα.

148. Αντιθέτως, οι εισπράξεις επιχορηγήσεων επενδύσεων από την Ε.Ε. (απολήψεις από το Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο κ.λπ.), και τα λοιπά τρέχοντα έσοδα εμφανίζονται αυξημένα έναντι των προβλέψεων του Προϋπολογισμού κατά 127,92 εκατ. ευρώ και 300,46 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα.

149. Τα έξοδα (πληρωμές) του Π.Δ.Ε. ανήλθαν σε 13,31 δις ευρώ, ενώ είχαν προϋπολογιστεί σε 12,17 δις ευρώ, με συνέπεια να υπερβαίνουν τις αρχικές προβλέψεις κατά 1,15 δις ευρώ. Η υπέρβαση αφορά τις πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από εθνικούς πόρους κατά 198,68 εκατ. ευρώ και τις πληρωμές για έργα χρηματοδοτούμενα από πόρους της Ε.Ε. κατά 948,86 εκατ. ευρώ.

150. Από τις πιστώσεις του Π.Δ.Ε., όπως διαμορφώθηκαν, παρέμειναν αδιάθετες στη λήξη του οικονομικού έτους, πιστώσεις ποσού 192,13 εκατ. ευρώ.

Γράφημα 17
Εκτέλεση Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων

Για την αποτελεσματική υλοποίηση του π.δ.ε. κρίνεται αναγκαία η ενίσχυση της διαχείρισης και παρακολούθησης των πόρων, με ιδιαίτερη έμφαση στη βελτιστοποίηση της απορρόφησης των πιστώσεων, ειδικά όσον αφορά τις απολήψεις από το Τ.Α.Α. που παρουσίασαν υστέρηση. Παράλληλα, συνιστάται να ενισχυθεί η ευθυγράμμιση μεταξύ εγγεγραμμένων πιστώσεων και πραγματικών αναγκών του π.δ.ε., με έμφαση στην έγκαιρη κατανομή και αξιοποίηση των πιστώσεων καθώς και στη μείωση των αδιάθετων υπολοίπων στο τέλος του έτους.

Ισοζύγιο οικονομικών σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση και με φορείς του εξωτερικού

Το πλεόνασμα των 2,94 δις ευρώ από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές με την Ευρωπαϊκή Ένωση αποτυπώνει τις σημαντικές εισροές και επιχορηγήσεις επενδύσεων από τα ταμεία της Ε.Ε., οι οποίες υπερβαίνουν τις υποχρεώσεις της χώρας προς την Ε.Ε. Σε αντίθεση, το έλλειμμα των 218,37 εκατ. ευρώ σε συναλλαγές με φορείς του εξωτερικού οφείλεται κυρίως σε πληρωμές προς διεθνείς οργανισμούς και συμμετοχές σε έργα κοινού ενδιαφέροντος.

151. Το αποτέλεσμα των μη χρηματοοικονομικών συναλλαγών με την Ευρωπαϊκή Ένωση και άλλους φορείς του εξωτερικού αντικατοπτρίζει τις καθαρές χρηματοδοτικές ροές που προκύπτουν από επιχορηγήσεις, μεταβιβάσεις και πληρωμές, ανεξαρτήτως χρέους και τόκων. Η ανάλυση αυτών των συναλλαγών είναι κρίσιμη για την αποτύπωση της δημοσιονομικής σχέσης της χώρας με το εξωτερικό και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

152. Το αποτέλεσμα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές, πλην τόκων, με την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) ανήλθε σε πλεόνασμα ποσού 2,94 δις ευρώ.

Πίνακας 19
Ισοζύγιο σχέσεων με την Ευρωπαϊκή Ένωση

	Εισροές από την Ευρωπαϊκή Ένωση	
ΑΛΕ	**Ονομασία**	**Εισπραχθέντα (μετά τη μείωση επιστροφών) 2024**
R132	**Τρέχουσες μεταβιβάσεις από οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ε.Ε**	**25.493.252,59**
R13201	Τρέχουσες μεταβιβάσεις από τα ταμεία της Ε.Ε.	22.833.252,59
R13202	Τρέχουσες μεταβιβάσεις από τα Κράτη - Μέλη της Ε.Ε.	2.660.000,00
R135	**Επιχορηγήσεις επενδύσεων από την Ε.Ε.**	**5.109.736.272,14**
R13501	Επιχορηγήσεις επενδύσεων από ταμεία της Ε.Ε.	5.109.736.272,14
R1590310	**Επιστροφές ιδίων πόρων Ε.Ε.**	**96.229.968,59**
R1590310001	Επιστροφές ιδίων πόρων Ε.Ε.	96.229.968,59
Σύνολο εισροών:		**5.231.459.493,32**
	Εκροές προς την Ευρωπαϊκή Ένωση	
ΑΛΕ	**Ονομασία**	**Πληρωμές 2024**
C232	**Τρέχουσες μεταβιβάσεις προς οργανισμούς και κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.)**	**2.289.510.585,24**
C23201	Αποδόσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.)	2.289.510.585,24
Σύνολο εκροών:		**2.289.510.585,24**
Αποτέλεσμα από μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές πλην τόκων με ΕΕ (πλεόνασμα):		**2.941.948.908,08**

153. Οι εισπράξεις (μετά μείωση επιστροφών) από την Ε.Ε. ανήλθαν σε 5,23 δις ευρώ. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται τρέχουσες μεταβιβάσεις από τα ταμεία της Ε.Ε. και από κράτη – μέλη της Ε.Ε., ποσού 25,49 εκατ. ευρώ, επιχορηγήσεις επενδύσεων από ταμεία της Ε.Ε. ποσού 5,11 δις ευρώ, και επιστροφές ιδίων πόρων Ε.Ε. ποσού 96,23 εκατ. ευρώ.

154. Αντίστοιχα, οι πληρωμές προς την Ε.Ε. ανήλθαν σε 2,29 δις ευρώ. Στο ποσό αυτό περιλαμβάνονται ιδίως: (α) αποδόσεις στην Ε.Ε. βάσει Α.Ε.Π. ποσού 1,28 δις ευρώ, (β) αποδόσεις στην Ε.Ε. ιδίων πόρων που προέρχονται από τον Φ.Π.Α. ποσού 302,34 εκατ. ευρώ, (γ) αποδόσεις δασμών που βεβαιώθηκαν με βάση το κοινό εξωτερικό δασμολόγιο ποσού 357,52 εκατ. ευρώ, και (δ) ίδιος πόρος επί των μη ανακυκλούμενων πλαστικών συσκευασιών ποσού 184,62 εκατ. ευρώ.

155. Το αποτέλεσμα από συναλλαγές πλην τόκων με φορείς του εξωτερικού ανήλθε σε έλλειμμα ποσού 218,37 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 20
Ισοζύγιο σχέσεων με φορείς του εξωτερικού

Εισροές από φορείς του εξωτερικού		
ΑΛΕ	**Ονομασία**	**Εισπραχθέντα (μετά τη μείωση επιστροφών) 2024**
R133	**Τρέχουσες μεταβιβάσεις από φορείς του εξωτερικού**	**8.681.249,9**
R13301	Τρέχουσες μεταβιβάσεις από Διεθνείς Οργανισμούς	1.355.363,00
R13309	Τρέχουσες μεταβιβάσεις από λοιπούς φορείς του εξωτερικού	7.325.886,90
R494	**Έξοδα τρίτων**	**33.880.485,64**
R49402	Δαπάνες που χρηματοδοτούνται από το ΝΑΤΟ	33.880.485,64
Σύνολο εισροών:		**42.561.735,54**
Εκροές προς φορείς του εξωτερικού		
ΑΛΕ	**Ονομασία**	**Πληρωμές 2024**
C233	**Τρέχουσες μεταβιβάσεις σε φορείς του εξωτερικού**	**260.935.497,61**
C23301	Τρέχουσες μεταβιβάσεις σε διεθνείς οργανισμούς	195.315.289,54
C23309	Τρέχουσες μεταβιβάσεις σε λοιπούς φορείς του εξωτερικού	65.620.208,07
Σύνολο εκροών:		**260.935.497,61**
Αποτέλεσμα από συναλλαγές πλην τόκων με φορείς του εξωτερικού (έλλειμμα):		**---218.373.762,07**

156. Οι εισπράξεις (μετά μείωση επιστροφών) από φορείς του εξωτερικού ανήλθαν στο ποσό των 42,56 εκατ. ευρώ, εκ του οποίου 33,88 εκατ. ευρώ αντιστοιχούν σε εισφορές Ν.Α.Τ.Ο. για την εκτέλεση έργων κοινού ενδιαφέροντος και για χρήση του Πεδίου Βολής Κρήτης.

157. Αντίστοιχα, οι πληρωμές προς φορείς του εξωτερικού ανήλθαν στο ποσό των 260,94 εκατ. ευρώ, στο οποίο περιλαμβάνονται κυρίως εισφορές σε διεθνείς οργανισμούς (πολιτικούς, οικονομικούς, επιστημονικούς, πολιτιστικούς, υγείας, κ.λπ.), ποσού 143,91 εκατ. ευρώ, καθώς και συμμετοχή της Ελλάδας στα έργα του Ν.Α.Τ.Ο. που εκτελούνται στην Ελλάδα ή σε χώρες – μέλη, συνολικού ποσού 51,40 εκατ. ευρώ.

Δεδομένου του πλεονάσματος από τις μη χρηματοοικονομικές συναλλαγές με την Ε.Ε. και της σημαντικής εισροής ενωσιακών πόρων, κρίνεται σκόπιμη η συνεχής παρακολούθηση και διασφάλιση της ορθής απορρόφησης και καταγραφής των επιχορηγήσεων.

Κεφάλαιο 4
Δημοσιονομικός Έλεγχος, Παρακολούθηση Υποχρεώσεων και Διαχείριση Δημοσίων Δαπανών

158. Η ορθή διαχείριση των δημόσιων οικονομικών και η αποτελεσματική παρακολούθηση των δημοσιονομικών υποχρεώσεων αποτελούν κρίσιμους παράγοντες για τη διασφάλιση της δημοσιονομικής σταθερότητας και της διαφάνειας στη δημόσια διοίκηση. Η εφαρμογή μηχανισμών όπως το Μητρώο Δεσμεύσεων, η διαχείριση των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, ο έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών, καθώς και η διαχείριση των δημόσιων συμβάσεων, συμβάλλουν στην εξασφάλιση της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης και στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς το κράτος.

Μητρώο Δεσμεύσεων

Η τήρηση του Μητρώου Δεσμεύσεων συμβάλλει καθοριστικά στη διασφάλιση της ορθής εκτέλεσης του Προϋπολογισμού, τον έλεγχο των δεσμεύσεων που αναλαμβάνονται και την αποφυγή δημιουργίας και σώρευσης ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, η ελαχιστοποίηση των οποίων παραμένει αντικείμενο παρακολούθησης και υπό το καθεστώς της μεταπρογραμματικής παρακολούθησης, καθώς συμβάλλει καθοριστικά στην εξυγίανση του Προϋπολογισμού της Κ.Δ.

159. Κάθε φορέας της Γ.Κ. υποχρεούται να καταγράφει το σύνολο των υποχρεώσεών του στο Μητρώο Δεσμεύσεων, η τήρηση του οποίου αποσκοπεί στην παρακολούθηση των δημοσιονομικών υποχρεώσεων του κράτους, ώστε να διασφαλίζεται η εντός των ορίων του Προϋπολογισμού ανάληψη δαπανών, στην πρόληψη δημιουργίας ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων, μέσω της έγκαιρης καταγραφής και παρακολούθησης των δεσμεύσεων και στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στη διαχείριση των δημόσιων πόρων.

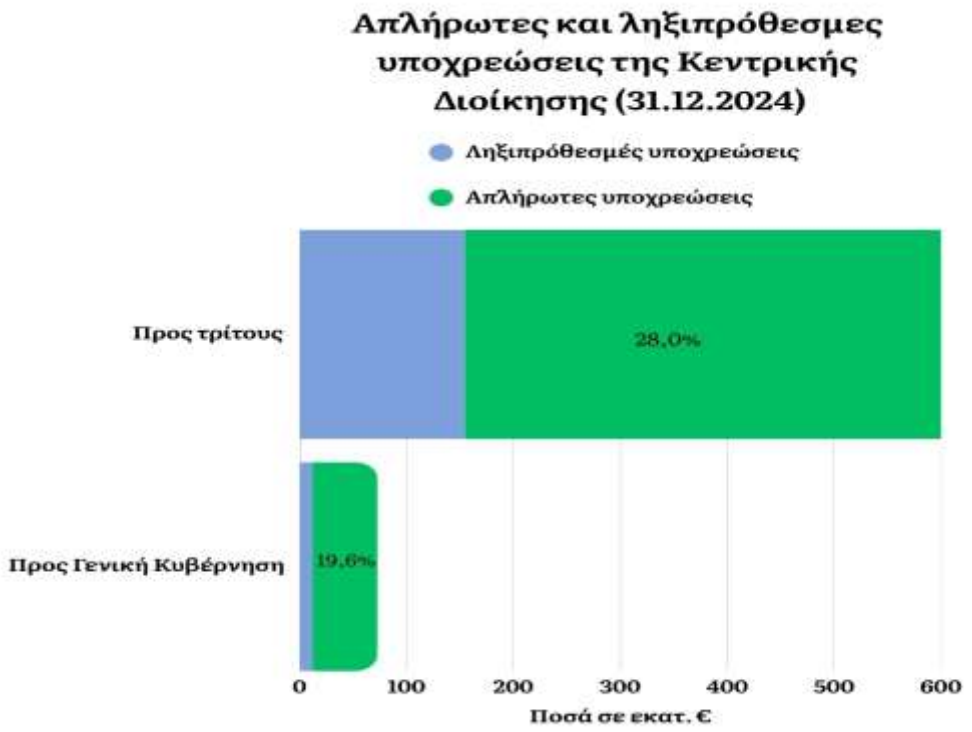
160. Το σύνολο των απλήρωτων υποχρεώσεων της Κ.Δ. προς τρίτους (εκτός Γ.Κ.) την 31η.12.2024 ανήλθε σε 551,15 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση 5,45% έναντι του έτους 2023, κατά το οποίο οι ίδιες υποχρεώσεις ανήλθαν σε 522,67 εκατ. ευρώ.

161. Αντίστοιχα, το σύνολο των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς τρίτους, κατά την ίδια ημερομηνία, ανήλθε σε 154,45 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση 76,00% σε σχέση με το έτος 2023, κατά το οποίο οι ίδιες υποχρεώσεις ανήλθαν σε 87,75 εκατ. ευρώ.

162. Το ύψος των απλήρωτων υποχρεώσεων προς Φορείς Γ.Κ. την 31η.12.2024 ανήλθε σε 60,95 εκατ. ευρώ, διαμορφώνοντας το συνολικό ύψος των απλήρωτων υποχρεώσεων σε 612,10 εκατ. ευρώ, έναντι 551,83 εκατ. ευρώ κατά το έτος 2023, παρουσιάζοντας αύξηση 10,92%.

163. Το ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων προς Φορείς Γ.Κ. την 31η.12.2024 ανήλθε σε 11,94 εκατ. ευρώ, διαμορφώνοντας το συνολικό ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων σε 166,38 εκατ. ευρώ.

Γράφημα 18
Κατανομή απλήρωτων - ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων (προς τρίτους, προς φορείς Γενικής Κυβέρνησης)

Γράφημα 19
Κατανομή απλήρωτων και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων σε τρίτους και σε φορείς Γενικής Κυβέρνησης)

164. Η μεγαλύτερη συσσώρευση απλήρωτων και ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων κατά το έτος 2024 εντοπίζεται στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής[21].

Εντοπίστηκαν αποκλίσεις ως προς την πληρότητα και την ακρίβεια των καταχωρίσεων στο Μητρώο Δεσμεύσεων.
Η διατήρηση αξιόπιστου Μητρώου Δεσμεύσεων προϋποθέτει την αυστηρή συμμόρφωση των φορέων με τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις καταχώρισης. Τυχόν καθυστερήσεις ή ελλιπή στοιχεία επηρεάζουν τη διαφάνεια και την αξιοπιστία της δημοσιονομικής πληροφόρησης.

165. Υπογραμμίζεται ότι το πραγματικό ύψος των απλήρωτων υποχρεώσεων της Κ.Δ. δεν αποτυπώνεται με ακρίβεια, καθώς υφίστανται υποχρεώσεις οι οποίες δεν έχουν καταχωριστεί στο Μητρώο Δεσμεύσεων των φορέων, με αποτέλεσμα την υποεκτίμηση των σχετικών μεγεθών. Τέτοιες περιπτώσεις συνιστούν:
(α) Απλήρωτες και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις των Στρατιωτικών Νοσοκομείων που σχετίζονται με δαπάνες για την παροχή υπηρεσιών υγείας σε ασφαλισμένους του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., τις οποίες το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας δεν καταχωρίζει στο Μητρώο Δεσμεύσεων ούτε περιλαμβάνει ενιαία στις σχετικές δημοσιονομικές αναφορές που παράγει και αποστέλλει στο Γ.Λ.Κ. Το ύψος των απλήρωτων υποχρεώσεων των Στρατιωτικών Νοσοκομείων την 31η.12.2024 ανήλθε σε 90,42 εκατ. ευρώ και το αντίστοιχο ύψος των ληξιπρόθεσμων υποχρεώσεων σε 74,23 εκατ. ευρώ. Η πρακτική αυτή, ενόψει και του μεγάλου ύψους στο οποίο ανέρχονται τα σχετικά ποσά, οδηγεί σε μη ορθή δημοσιονομική πληροφόρηση σχετικά με το πραγματικό ύψος των απλήρωτων υποχρεώσεων του Υπουργείου.
(β) Απλήρωτες υποχρεώσεις λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, οι οποίες έχουν έσοδα από ίδια δραστηριότητα, ύψους 10,87 εκατ. ευρώ.
(γ) Απλήρωτες υποχρεώσεις του Υπουργείου Υγείας από προμήθειες αντιικών φαρμάκων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο αντιμετώπισης της νόσου COVID-19 κατά τα έτη 2023 και 2024, οι οποίες δεν έχουν καταχωριστεί στο Μητρώο Δεσμεύσεων του Υπουργείου. Οι απλήρωτες υποχρεώσεις την 31η.12.2024 ανέρχονταν σε 19,48 εκατ. ευρώ.
(δ) Απλήρωτες υποχρεώσεις του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, ποσού 11,11 εκατ. ευρώ, οι οποίες αφορούν σε δαπάνες έργων του Π.Δ.Ε., για τις οποίες απαιτείται έκδοση εγκριτικής απόφασης αύξησης του Προϋπολογισμού ή ένταξη σε νέα έργα και, ως εκ τούτου, δεν αποτυπώνονται στο Μητρώο Δεσμεύσεων κατά την 31η.12.2024.
(ε) Λοιπές απλήρωτες υποχρεώσεις, ποσού 2,9 εκατ. ευρώ, των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη, Υγείας και Εσωτερικών, που αφορούν κυρίως σε λειτουργικές δαπάνες, για τις οποίες η προβλεφθείσα πίστωση δεν ήταν επαρκής.

Συνιστάται η πλήρης και έγκαιρη καταχώριση των δεσμεύσεων στο σχετικό μητρώο, ώστε να ενισχυθεί η διαφάνεια και να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με το ισχύον δημοσιονομικό πλαίσιο.

166. Από τον έλεγχο διαπιστώθηκε ότι η λειτουργία του Μητρώου Δεσμεύσεων παρουσιάζει αδυναμίες. Συγκεκριμένα, προκειμένου για εμπορικές συναλλαγές που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Οδηγίας 2011/7/ΕΕ, η πλειονότητα των φορέων της Κ.Δ. δεν έχει δημιουργήσει κατάλληλο μηχανισμό υπολογισμού και πρόβλεψης τόκων υπερημερίας και εξόδων είσπραξης υπέρ των δανειστών τους.

167. Ακόμη, η ενημέρωση του Μητρώου Δεσμεύσεων από τους φορείς της Κ.Δ. γίνεται χειροκίνητα, χωρίς διασύνδεση με τα λοιπά πληροφοριακά συστήματα δημοσιονομικής διαχείρισης (Ο.Π.Σ.Δ.Π. και e-pde), με αποτέλεσμα να δημιουργείται εξ αντικειμένου κίνδυνος αριθμητικού σφάλματος ή/και μη ακριβούς αποτύπωσης των υποχρεώσεων σε πραγματικό χρόνο. Σε πολλές δε περιπτώσεις παρατηρήθηκε πλημμελής τήρηση του Μητρώου Δεσμεύσεων (μη ορθή καταχώριση

[21] Πρόκειται για το έργο «Μέτρα για τη μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων, τη συγκράτηση και τη συνοχή του πληθυσμού στα νησιά» (Μέτρο του Μεταφορικού Ισοδύναμου), του οποίου οι ληξιπρόθεσμες οφειλές κατά την 31η.12.2024 ανέρχονταν σε 67,35 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων κατά το πρώτο εξάμηνο του 2025 αποπληρώθηκε ποσό 31,41 εκατ. ευρώ.

των ποσών πληρωμών, μη συμπλήρωση κρίσιμων πεδίων, μη ορθή καταχώριση των ημερομηνιών εκείνων που προσδιορίζουν τη δημιουργία της υποχρέωσης, με αποτέλεσμα να καθίσταται επισφαλής η αποτύπωση της πραγματικής εικόνας της δημοσιονομικής διαχείρισης των φορέων και δυσχερής η επιβεβαίωση της ορθότητας των παραγόμενων αναφορών (Υπουργεία Εσωτερικών, Δικαιοσύνης, Υγείας, Πολιτισμού). Επιπλέον, στα Υπουργεία Πολιτισμού και Μετανάστευσης και Ασύλου παρατηρήθηκαν ασυμφωνίες μεταξύ των στοιχείων που εξάγονται από τα επιμέρους πληροφοριακά συστήματα και αρχεία των φορέων.

168. Τέλος, στα Υπουργεία Εξωτερικών και Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων παρατηρήθηκαν περιπτώσεις σημαντικής καθυστέρησης στην καταχώριση των παραστατικών προς εξόφληση στο Μητρώο Δεσμεύσεων, με αποτέλεσμα τη μη ορθή αποτύπωση του ύψους και της ωρίμανσης των υφιστάμενων υποχρεώσεων σε πραγματικό χρόνο.

Η αξιοπιστία του Μητρώου Δεσμεύσεων επηρεάζεται από ελλείψεις στην καταγραφή κρίσιμων στοιχείων, καθυστερήσεις στην καταχώριση παραστατικών και απουσία αυτοματοποιημένων διασυνδέσεων με τα λοιπά πληροφοριακά συστήματα.

Συνιστάται η ενίσχυση της ακρίβειας και πληρότητας των καταχωρίσεων, καθώς και η προώθηση της διασύνδεσης του Μητρώου Δεσμεύσεων με τα λοιπά πληροφοριακά συστήματα, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία των στοιχείων σε πραγματικό χρόνο. Παράλληλα, απαιτείται η πρόβλεψη και συστηματική καταγραφή των τόκων υπερημερίας, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο.

Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου

Παρά τη θεσμική σύσταση των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου στους περισσότερους φορείς της Κ.Δ., η λειτουργία τους παραμένει ανεπαρκής λόγω υποστελέχωσης και έλλειψης βασικών εργαλείων, περιορίζοντας την ελεγκτική τους συνεισφορά.

169. Η εύρυθμη λειτουργία των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου (Μ.Ε.Ε.) αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της αξιοπιστίας και της διαφάνειας στους δημόσιους φορείς. Βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική λειτουργία των Μ.Ε.Ε. των φορέων της Κ.Δ. αποτελεί η ενσωμάτωση των μεθοδολογικών εργαλείων και των βέλτιστων πρακτικών που υπαγορεύουν οι διατάξεις του νομοθετικού πλαισίου[22] που διέπει τον εσωτερικό έλεγχο στον δημόσιο τομέα.

170. Αν και κατά το έτος αναφοράς η πλειονότητα των Υπουργείων είχε συστήσει Μ.Ε.Ε., η πρόοδος στην ουσιαστική εφαρμογή του σχετικού νομοθετικού πλαισίου παρέμεινε περιορισμένη.

171. Παρά την ύπαρξη ορισμένων εσωτερικών δικλίδων, παραμένουν σημαντικές αδυναμίες στους τομείς της διαχείρισης ανθρώπινου δυναμικού, της οικονομικής διαχείρισης και της καταπολέμησης της απάτης/διαφθοράς. Επιπλέον, δεν έχει σημειωθεί ουσιαστική πρόοδος όσον αφορά τις συστάσεις των προηγούμενων ελέγχων του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Οι υφιστάμενες δικλίδες δεν επαρκούν για την πρόληψη και αποτροπή παρατυπιών και σφαλμάτων στη λειτουργία των φορέων.

172. Από την επισκόπηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου των Φορέων προέκυψαν οι εξής ουσιώδεις αδυναμίες: (α) Υποστελέχωση των Μ.Ε.Ε. και καθυστερήσεις στην πιστοποίηση επάρκειας των εσωτερικών ελεγκτών, που επηρεάζουν την επιχειρησιακή τους ικανότητα. (β) Έλλειψη ενσωμάτωσης των αρμοδιοτήτων των Μ.Ε.Ε. στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας

22 Σχετ. οι ν. 4795/2021 «Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου του Δημόσιου Τομέα, Σύμβουλος Ακεραιότητας στη δημόσια διοίκηση και άλλες διατάξεις για τη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση» (Α΄ 62) και ν. 5013/2023 «Πολυεπίπεδη διακυβέρνηση, διαχείριση κινδύνων στον δημόσιο τομέα και άλλες διατάξεις» (Α΄ 12).

των φορέων. (γ) Μη εκπόνηση Εγχειριδίων Εσωτερικού Ελέγχου και Κανονισμών Λειτουργίας των Μ.Ε.Ε., παρά τη διαθεσιμότητα σχετικών εργαλείων από την Ε.Α.Δ. (δ) Αδυναμία συγκρότησης Επιτροπών Ελέγχου, λόγω απουσίας μητρώου μελών και χρονοβόρων διαδικασιών επιλογής. Το σύνολο των Φορέων Κ.Δ. δεν έχει συμμορφωθεί με την υποχρέωση συγκρότησης των Επιτροπών. Η απουσία τους εν μέρει δικαιολογείται, καθόσον οι αιτήσεις υποψήφιων μελών του ως άνω Μητρώου είναι περιορισμένες και οι διαδικασίες επιλογής είναι χρονοβόρες και στην πλειονότητά τους αποβαίνουν άγονες. (ε) Μη σύσταση Μονάδων Διαχείρισης Κινδύνων ή ορισμού Υπευθύνων Διαχείρισης Κινδύνων και περιορισμένη πρόοδος στην πιστοποίηση επαγγελματικής επάρκειας Διαχειριστή Κινδύνων. (στ) Ανεπαρκής χαρτογράφηση των διαδικασιών παραγωγής πράξεων με δημοσιονομικές συνέπειες, των δημοσιονομικών κινδύνων και των δικλίδων αντιμετώπισής τους, γεγονός που περιορίζει το εύρος και το πεδίο των ελεγκτικών δραστηριοτήτων των Μ.Ε.Ε. ενώ δεν παρέχει επαρκή διασφάλιση για την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των διενεργούμενων ελέγχων. (ζ) Ελλείψει των ανωτέρω, δεν υπάρχει συντονισμένος σχεδιασμός και ετήσιος προγραμματισμός των ελεγκτικών δραστηριοτήτων των Μ.Ε.Ε., με αποτέλεσμα την αδυναμία διεξαγωγής στοχευμένων ελέγχων και σύνταξης σχετικών εκθέσεων ελέγχου για τον εντοπισμό παρατυπιών – σφαλμάτων, καταγραφή παρατηρήσεων και συστάσεων βελτίωσης των επιμέρους λειτουργιών του φορέα.

173. Το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας δεν έχει συστήσει Μ.Ε.Ε., ούτε λειτουργεί σε αυτό οργανική μονάδα, οι αρμοδιότητες της οποίας να προσιδιάζουν σε αυτές των Μ.Ε.Ε., ενώ το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης, παρότι διαθέτει Μ.Ε.Ε., κατά το έτος 2024 δεν ανέπτυξε καμία δραστηριότητα λόγω έλλειψης επαρκούς στελέχωσης.

Το σύνολο των φορέων της Κ.Δ. καταβάλλει σημαντικές προσπάθειες για την ενσωμάτωση των διαθέσιμων μεθοδολογικών ελεγκτικών εργαλείων και την υιοθέτηση της κουλτούρας του εσωτερικού ελέγχου, ωστόσο δεν επιτεύχθηκε σημαντική πρόοδος ως προς τη συμμόρφωσή τους με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο, κατά το έτος 2024.

Συνιστάται η ενίσχυση της λειτουργικής και οργανωτικής επάρκειας των Μ.Ε.Ε. μέσω της πλήρους στελέχωσης και πιστοποίησης του προσωπικού, της ολοκλήρωσης του κανονιστικού πλαισίου (εγχειρίδια, κανονισμοί, χαρτογράφηση διαδικασιών), της άμεσης σύστασης Επιτροπών Ελέγχου και Μονάδων Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και της συστηματικής εφαρμογής ετήσιου ελεγκτικού προγραμματισμού με στοχευμένες παρεμβάσεις.

Έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας δαπανών - Διαδικασία αντιρρήσεων

Ο έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας των δαπανών διασφαλίζει τη σύννομη και ορθολογική διαχείριση των δημόσιων πόρων. Η διαδικασία αντιρρήσεων αποτελεί βασικό μηχανισμό για την άμεση διόρθωση τυχόν παρατυπιών και την προάσπιση της δημοσιονομικής διαφάνειας, ενισχύοντας τη διαφάνεια και τη λογοδοσία.

174. Ο έλεγχος νομιμότητας και κανονικότητας των δημοσίων δαπανών, σύμφωνα με τα άρθρα 26 και 91 του ν. 4270/2014, αποτελεί βασικό μηχανισμό διασφάλισης της ορθής και νόμιμης διαχείρισης των δημόσιων πόρων και της αποτροπής παρατυπιών ή μη σύννομων αναλήψεων υποχρεώσεων και διενέργειας μη νόμιμων δαπανών. Ταυτόχρονα, στο πλαίσιο της λειτουργίας των δημόσιων φορέων προβλέπεται η υποχρέωση υποβολής αντιρρήσεων από τον προϊστάμενο οικονομικών υπηρεσιών, αρνούμενου την εκτέλεση εντολής που έχει ως αποτέλεσμα την ανάληψη υποχρέωσης ή εκτέλεση δαπάνης που υπερβαίνει τα όρια του Προϋπολογισμού και των ποσοστών διάθεσης ή δεν είναι νόμιμη και κανονική, ενημερώνοντας εγγράφως την υπηρεσία. Η διαδικασία αυτή εντάσσεται στη γενικότερη αρχιτεκτονική του εσωτερικού ελέγχου και των δημοσιονομικών ελέγχων που προβλέπονται στον ν. 4270/2014 και υποστηρίζει την εύρυθμη και σύννομη εκτέλεση του Κ.Π.

Ο έλεγχος του Ελεγκτικού Συνεδρίου για το 2024 ανέδειξε παρατυπίες στη διαδικασία διενέργειας των δαπανών και αδυναμίες στην τήρηση της δικλίδας του άρθρου 26 του ν. 4270/2014.

175. Από τον δειγματοληπτικό έλεγχο νομιμότητας και κανονικότητας των εξοφληθέντων χρηματικών ενταλμάτων, αλλά και των χρηματικών ενταλμάτων που αφορούσαν σε δαπάνες για τις οποίες διατυπώθηκαν αντιρρήσεις του άρθρου 26 του ν. 4270/2014 του Γενικού Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών (Γ.Δ.Ο.Υ.) προς τον αρμόδιο Διατάκτη, κατά το έτος 2024, διαπιστώθηκαν περιπτώσεις μη ορθής τήρησης της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, όπως οι εξής:
(α) Επιλογή της διαδικασίας της απευθείας ανάθεσης στον ίδιο οικονομικό φορέα, μετά από κατάτμηση της συνολικής ποσότητας σε μικρότερες αντί της διεξαγωγής διαγωνισμού (Υπουργεία Προστασίας του Πολίτη και Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας).
(β) Απευθείας αναθέσεις των άρθρων 107[23] και 118[24] του ν. 4412/2016, αντί της διενέργειας ενός ενιαίου ανοιχτού διαγωνισμού, για όμοια και ομοειδή αγαθά (Υπουργεία Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Προστασίας του Πολίτη, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού).
(γ) Μη έγκαιρος προγραμματισμός προμηθειών – υπηρεσιών, με αποτέλεσμα να συναφθούν κατά το ίδιο χρονικό διάστημα περισσότερες ομοειδείς συμβάσεις με τον ίδιο οικονομικό φορέα, συνολικού ποσού άνω των ορίων της απευθείας ανάθεσης, χωρίς να διενεργηθεί διαγωνιστική διαδικασία (Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας).
(δ) Επιλογή της διαδικασίας της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση διακήρυξης, χωρίς να περιγράφονται οι ειδικότερες περιστάσεις, εκ των οριζόμενων στο άρθρο 32 του ν. 4412/2016, που δικαιολογούν τη χρήση αυτής της διαδικασίας ή να προκύπτει κατεπείγουσα ανάγκη οφειλόμενη σε γεγονότα απρόβλεπτα για την Αναθέτουσα Αρχή (Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών και Ψηφιακής Διακυβέρνησης).
(ε) Απευθείας ανάθεση παροχής υπηρεσιών αξίας 189.904,51 ευρώ μέσω προγραμματικής σύμβασης, χωρίς να πληρούνται τα ουσιώδη χαρακτηριστικά της προγραμματικής σύμβασης του άρθρου 100 του ν. 3852/2010 και χωρίς ο Φορέας Υλοποίησης να διαθέτει ίδια τεχνικά μέσα ή μόνιμο προσωπικό για την εκτέλεση αυτής, αλλά αναθέτει το έργο σε εξωτερικούς συνεργάτες, κατά παράβαση και του άρθρου 12 του ν. 4412/2016 (Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής).

176. Ακόμη, διαπιστώθηκαν περιπτώσεις μη τήρησης της νομοθεσίας περί προσυμβατικού ελέγχου νομιμότητας. Συγκεκριμένα, συνήφθησαν συμβάσεις συνολικής αξίας 2,46 εκατ. ευρώ χωρίς να υποβληθούν σε προσυμβατικό ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, παρόλο που η αξία τους υπερέβαινε το όριο άνω του οποίου διενεργείται υποχρεωτικά έλεγχος νομιμότητας πριν από τη σύναψή τους (Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου). Επιπλέον, εξοφλήθηκε δαπάνη για την παροχή υπηρεσιών υποστήριξης όλων των μορφών επικοινωνίας προς τον ευρωπαϊκό αριθμό έκτακτης ανάγκης “112” για τους μήνες Ιανουάριο, Φεβρουάριο, Μάρτιο και Οκτώβριο 2024, σε εκτέλεση σχετικής σύμβασης, η οποία είχε διέλθει του προσυμβατικού ελέγχου του Ελεγκτικού Συνεδρίου πριν από την υπογραφή της, χωρίς όμως να τηρηθούν όροι του διατακτικού της σχετικής Πράξης του Ζ΄ Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου (Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας).

177. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε περίπτωση δαπάνης μίσθωσης ακινήτου κατά παράβαση της αρχής της οικονομικότητας, με επιβάρυνση του Φορέα, ήδη από το 2019, ύστερα από διαδοχικές παρατάσεις του αρχικού συμφωνητικού μίσθωσης, καίτοι διαθέτει ιδιόκτητο ακίνητο, δεδομένου ότι δεν πραγματοποιήθηκαν οι εργασίες επισκευής του τελευταίου, ώστε να στεγάσει εκ νέου τις υπηρεσίες του (Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας).

178. Επιπροσθέτως, στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής διαπιστώθηκαν περιπτώσεις μη νόμιμων δαπανών μετακινήσεων, λόγω πλημμελειών στη διαδικασία εκκαθάρισης

[23] Ανάθεση συμβάσεων για κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες.
[24] Απευθείας ανάθεση λόγω ποσού.

των δαπανών, και συγκεκριμένα: (α) μετακινήσεις μετακλητών συνεργατών στο εσωτερικό και εξωτερικό, οι οποίες δεν προκύπτουν από θεσμική εξουσιοδότηση και για τις οποίες δεν προσδιορίζεται επαρκώς ο σκοπός και η συνάφειά τους με τις αρμοδιότητες των μετακλητών ούτε προκύπτει τεκμηριωμένα το υπόλοιπο των ημερών απουσίας που αυτοί δικαιούνται, (β) πλημμελής έκδοση των εντολών μετακίνησης, καθώς εκδίδεται μία εντολή για πολλές και διαφορετικές μετακινήσεις του ιδίου ατόμου, οι οποίες τροποποιούνται συνεχώς, και (γ) από τα επισυναπτόμενα δικαιολογητικά, δεν αποδεικνύεται πάντα ο σκοπός της μετακίνησης.

179. Στο Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη υπήρξαν ενδείξεις παρατυπιών κατά την εξόφληση δαπανών μέσω πάγιας προκαταβολής, και συγκεκριμένα, (α) πληρωμές σε επιχειρήσεις με αναστολή καταχώρισης στο ΓΕΜΗ, (β) πληρωμές που η πλειονότητα των παραστατικών για την κάλυψη αναγκών μακροχρόνιας διαμονής εκδόθηκαν από μικρό αριθμό δικαιούχων νεοσύστατων εταιρειών που δραστηριοποιούνται στην εκμίσθωση και διαχείριση ακινήτων αποκλειστικά προς το προσωπικό του Υπουργείου σε διαφορετικές περιοχές ανά την Ελλάδα, τα δε παραστατικά, ακόμη και για διαμονή 180 ημερών, εκδίδονταν κάτω του ορίου των 500 ευρώ για το οποίο απαιτείται ηλεκτρονική πληρωμή και εξοφλούνταν ανά 3-4 ημέρες. Για τις ανωτέρω δαπάνες δεν εκδόθηκαν ηλεκτρονικά τιμολόγια. Επισημαίνεται, άλλωστε, ότι η ΚΥΑ 2/7200/0022/2001 (Β΄ 1702), η οποία καθορίζει τα απαιτούμενα δικαιολογητικά πληρωμής των δαπανών διανυκτέρευσης στο μετακινούμενο προσωπικό της Ελληνικής Αστυνομίας, χρήζει επικαιροποίησης, με σκοπό την προσαρμογή στις ισχύουσες απαιτήσεις νομιμότητας και διαφάνειας που διέπουν τη λειτουργία των οικονομικών φορέων.

180. Διαπιστώθηκαν περιπτώσεις μη εμπρόθεσμης απόδοσης λογαριασμού ΧΕΠ. Συγκεκριμένα: (α) Σε τριάντα επτά (37) περιπτώσεις, ποσού 271.060,88 ευρώ, δεν υποβλήθηκαν έγκαιρα τα δικαιολογητικά απόδοσης λογαριασμού από την εκκαθαρίζουσα Υπηρεσία προς τη Διεύθυνση Οικονομικής Διαχείρισης της Γ.Δ.Ο.Υ., μολονότι σχεδόν όλοι οι υπόλογοι των ΧΕΠ είχαν αποστείλει τα εν λόγω δικαιολογητικά (Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού). (β) Σε δύο (2) περιπτώσεις, ποσού 53.000 ευρώ, δεν υποβλήθηκαν τα δικαιολογητικά απόδοσης λογαριασμού από τους υπολόγους των ΧΕΠ (Υπουργεία Υγείας και Μετανάστευσης και Ασύλου).

181. Διαπιστώθηκαν περιπτώσεις μη τήρησης των διατάξεων της παρ. 2 του άρθρου 100 του ν. 4270/2014 περί προϋποθέσεων έκδοσης ΧΕΠ, καθότι αφορούσαν δαπάνες για τις οποίες ήταν δυνατόν να ακολουθηθεί η διαδικασία της έκδοσης εντάλματος παγίας προκαταβολής ή τακτικού εντάλματος πληρωμής, αφού δεν προέκυπτε δυσχέρεια στην τήρηση των διατυπώσεων που προβλέπονται από τις ισχύουσες διατάξεις για τη δικαιολόγησή τους (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων).

182. Διαπιστώθηκαν περιπτώσεις αχρεώστητης καταβολής τακτικών και πρόσθετων αποδοχών: (α) Λόγω εσφαλμένης μισθολογικής κατάταξης υπαλλήλων στους οποίους είχαν ανατεθεί καθήκοντα Αναπληρωτή Προϊσταμένου Γενικής Διεύθυνσης [Υπουργεία Εξωτερικών, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Προστασίας του Πολίτη και Εσωτερικών (τομέας Μακεδονίας - Θράκης)]. (β) Λόγω υπέρβασης των νόμιμων ορίων υπερωριακής απασχόλησης μετακλητών υπαλλήλων (Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής). (γ) Λόγω παραμονής στην υπηρεσία υπαλλήλων Ι.Δ.Α.Χ. μετά από τη συνταξιοδότησή τους (Υπουργεία Τουρισμού, Εθνικής Άμυνας, Πολιτισμού, Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, και Υποδομών και Μεταφορών, Αποκεντρωμένη Διοίκηση Ηπείρου – Δυτικής Μακεδονίας και Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου).

183. Διαπιστώθηκαν περιπτώσεις συμψηφιστικών χρηματικών ενταλμάτων έτους 2024 που αφορούσαν τακτοποίηση πληρωμών προηγουμένων ετών του Υπουργείου Εξωτερικών, στις οποίες δεν τηρήθηκε η διαδικασία ανάκλησης της δεσμευθείσας πίστωσης και έκδοσης νέας απόφασης ανάληψης υποχρέωσης κατά το επόμενο οικονομικό έτος.

184. Στο Υπουργείο Εξωτερικών διαπιστώθηκε η εκπρόθεσμη υποβολή στο Ελεγκτικό Συνέδριο και τη Γενική Επιθεώρηση ΥΠΕΞ των ετήσιων Καταστάσεων Χρηματικής Διαχείρισης των Άμισθων Προξενικών Αρχών.

185. Στα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας, Προστασίας του Πολίτη, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, και Πολιτισμού διαπιστώθηκαν εσφαλμένες καταχωρίσεις στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. των στοιχείων των συμβάσεων (ως προς το συμβατικό τίμημα, στις περιγραφές των αντικειμένων των συμβάσεων, το είδος της σύμβασης καθώς και τη διαδικασία ανάθεσης), με συνέπεια την αλλοίωση της πραγματικής εικόνας, όσον αφορά στη νομιμότητα και κανονικότητα των δαπανών αλλά και την ακριβή και ορθή πληροφόρηση των τρίτων.

186. Επί συνόλου δεκατριών (13) αντιρρήσεων, που υποβλήθηκαν από την αρμόδια ΔΥΕΕ στο στάδιο ελέγχου και εκκαθάρισης δαπανών, διαπιστώθηκε σε έντεκα (11) περιπτώσεις έλλειψη αντίκρουσης εκ μέρους του Διατάκτη των αιτιάσεων των αντιρρήσεων, και μόνον έκδοση εντολής εκτέλεσης της δαπάνης (Υπουργείο Πολιτισμού).

187. Τέλος, σημειώνεται ότι χρηματικά εντάλματα πληρωμής της Γ.Δ.Ο.Υ. Εσωτερικών και Οργάνωσης του Υπουργείου Εσωτερικών, συνολικού ποσού 147,68 εκατ. ευρώ, παραλείφθηκαν από την κατάσταση ενταλμάτων που υποβλήθηκαν για κατασταλτικό έλεγχο στην αρμόδια Υ.Ε.

Οι παραπάνω περιπτώσεις αξιολογούνται από τις αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπων του Ελεγκτικού Συνεδρίου ή τις Διοικήσεις των Υπουργείων, κατά περίπτωση, προκειμένου να κριθεί αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις απόδοσης δημοσιονομικών ευθυνών και ανάκτησης μη νομίμως καταβληθεισών δαπανών.

Συνιστάται η ενίσχυση των διαδικασιών για την τήρηση της αρχής της νομιμότητας και η διενέργεια των δημοσίων δαπανών σε συμμόρφωση προς το ισχύον θεσμικό πλαίσιο.

Δημόσιες Συμβάσεις και Δημοσιονομική Διαχείριση

Κατά την επισκόπηση των στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις των Υπουργείων, εντοπίστηκαν ζητήματα αξιοπιστίας, πληρότητας και ορθότητας στην καταγραφή, καθώς και ενδείξεις μη συμμόρφωσης με το υφιστάμενο θεσμικό πλαίσιο περί διαδικασιών ανάθεσης. Επίσης, παρατηρήθηκε περιορισμένος ανταγωνισμός κατά τη σύναψη μεγάλου μέρους των συμβάσεων.

188. Στο πλαίσιο του ελέγχου δημοσιονομικών επιδόσεων των Υπουργείων πραγματοποιήθηκε επισκόπηση για το έτος 2024 των συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών που είτε συνάφθηκαν εντός του έτους είτε είχαν συναφθεί σε προηγούμενο οικονομικό έτος και παρέμεναν ενεργές. Η επισκόπηση αφορούσε στο είδος της σύμβασης, το συμβατικό ποσό, τη διαδικασία ανάθεσης και τον αριθμό των συμμετεχόντων στις διαγωνιστικές διαδικασίες.

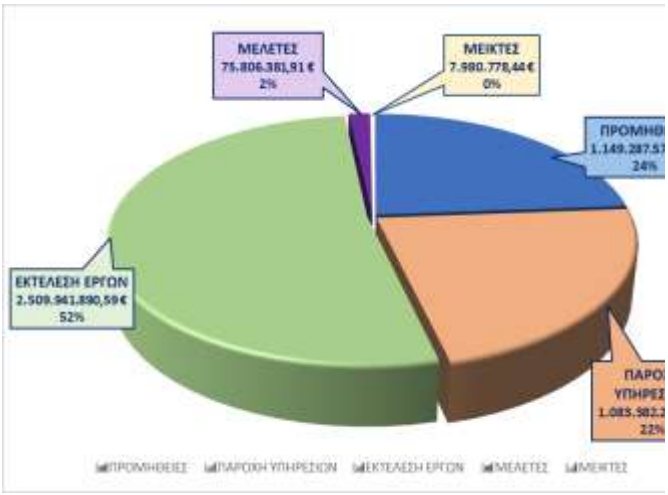
189. Η επισκόπηση πραγματοποιήθηκε κατόπιν επεξεργασίας των στοιχείων που παρασχέθηκαν από τους φορείς. Κατά τη διασταύρωση των στοιχείων με τα αντίστοιχα που τηρούνται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., σε αρκετές περιπτώσεις παρατηρήθηκε ασυμφωνία ως προς το πλήθος των καταχωρισμένων συμβάσεων (Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Δικαιοσύνης, Προστασίας του Πολίτη) καθώς και εσφαλμένες καταχωρίσεις σε αυτό (Υπουργεία Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, Πολιτισμού, Προστασίας του Πολίτη).

190. Η απουσία ενός κεντρικού μητρώου συμβάσεων, στο οποίο θα τηρούνται με ενιαίο τρόπο τα στοιχεία των συμβάσεων, ιδίως στους φορείς για τους οποίους η αρμοδιότητα σύναψης συμβάσεων είναι κατανεμημένη σε πλήθος αποκεντρωμένων υπηρεσιών (όπως π.χ. τα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας, Προστασίας του Πολίτη και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής), δυσχεραίνει τη λήψη αξιόπιστης πληροφόρησης, απαλλαγμένης από σφάλματα, ελλείψεις, διπλοκαταχωρίσεις κ.λπ. Λαμβάνοντας υπόψη τους ανωτέρω περιορισμούς, η παρουσίαση αποσκοπεί στην εξαγωγή

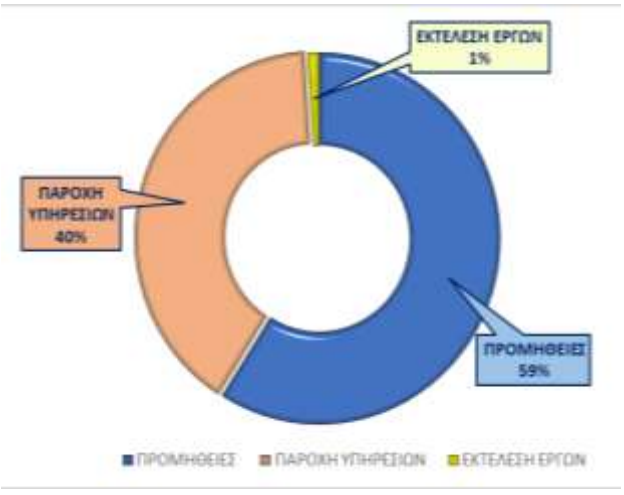
συμπερασμάτων βάσει δεικτών και κατανομών περί των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν για την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων από τους φορείς της Κ.Δ.

191. Με βάση τα ανωτέρω, συγκεντρώθηκαν στοιχεία για 18.078 συμβάσεις, συνολικής αξίας 4,8 δις ευρώ. Οι ανωτέρω συμβάσεις, ως προς το πλήθος, αφορούν κατά ποσοστό 59% συμβάσεις προμηθειών, ενώ με βάση την αξία, το μεγαλύτερο μέρος αφορά συμβάσεις έργων (52%). Στα γραφήματα που ακολουθούν παρουσιάζεται η κατανομή των επισκοπούμενων συμβάσεων ανά αντικείμενο.

Γράφημα 20
Αξία Συμβάσεων ανά αντικείμενο

Γράφημα 21
Πλήθος Συμβάσεων ανά αντικείμενο

192. Ως προς τις ακολουθούμενες διαδικασίες ανάθεσης, παρατίθενται στοιχεία για **15.777** συμβάσεις, συνολικής αξίας **4,6 δις ευρώ**. Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται οι διαδικασίες ανάθεσης των ανωτέρω συμβάσεων, κατά πλήθος και αξία.

Πίνακας 21
Διαδικασίες ανάθεσης συμβάσεων κατά πλήθος και αξία

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΝΑΘΕΣΗΣ	ΠΛΗΘΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	% ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ	ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ευρώ)	% ΕΠΙ ΣΥΝΟΛΟΥ
Απευθείας ανάθεση	12.856	81,49%	307.054.136,62	**6,67%**
Ανοικτή διαδικασία	2143	13,58%	3.135.575.171,70	**68,14%**
Διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση	649	4,11%	546.899.595,53	**11,88%**
Συνοπτικός Διαγωνισμός	78	0,49%	1.983.335,86	**0,04%**
Κλειστή διαδικασία	49	0,31%	163.545.573,61	**3,55%**
Ανταγωνιστικός διάλογος	2	0,01%	446.911.454,64	**9,71%**
ΣΥΝΟΛΟ	**15.777**	**100%**	**4.601.969.267,96**	**100%**

193. Σημειώνεται ότι, παρόλο που η διαδικασία του συνοπτικού διαγωνισμού έχει καταργηθεί ήδη από την 1η.9.2021[25], σύμφωνα με τα στοιχεία που παρασχέθηκαν, εξακολουθεί να περιλαμβάνεται μεταξύ των διαδικασιών ανάθεσης που ακολούθησαν οι φορείς και κατά το μεταγενέστερο χρονικό

[25] Άρθρο 141 του ν.4782/2021 (Α΄ 36).

διάστημα (Υπουργεία Εθνικής Άμυνας, Προστασίας του Πολίτη, Υποδομών και Μεταφορών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής).

Η ανεπαρκής ανάπτυξη ανταγωνισμού κατά τις διαγωνιστικές διαδικασίες για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων συνιστά παράγοντα που υπονομεύει τις θεμελιώδεις αρχές της διαφάνειας, της ισότητας συμμετοχής στη διαδικασία ανάθεσης και του ανόθευτου ανταγωνισμού και εν τέλει της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

194. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται στοιχεία σχετικά με τις αξίες των ανωτέρω συμβάσεων για τις οποίες ακολουθήθηκε η διαδικασία της απευθείας ανάθεσης. Όπως προκύπτει, εκ των 12.856 συμβάσεων, οι 12.677 αφορούσαν ποσά μέχρι το όριο που προβλέπει το άρθρο 118 του ν. 4412/2016, ήτοι 30.000 ευρώ προ Φ.Π.Α

Πίνακας 22
Αξία συμβάσεων με απευθείας ανάθεση

ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ (με Φ.Π.Α.)	ΠΛΗΘΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ευρώ)
0-10000	6.481	37.695.979,10
10000-20000	2.946	42.319.912,96
20000-30000	2.045	52.867.038,20
30000-37200	1.205	41.509.575,53
>37200	179	132.661.630,83
ΣΥΝΟΛΟ	**12.856**	**307.054.136,62**

195. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθενται στοιχεία σχετικά με τις αξίες των συμβάσεων για τις οποίες ακολουθήθηκε η διαδικασία της διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση.

Πίνακας 23
Αξία συμβάσεων με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση

ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΗΣ (με Φ.Π.Α.)	ΠΛΗΘΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ (ευρώ)
0-100000	466	9.298.005,65
100000-200000	131	20.565.127,92
200000-300000	12	2.841.272,43
300000-400000	4	1.347.696,09
>400000	36	512.847.493,44
ΣΥΝΟΛΟ	**649**	**546.899.595,53**

196. Αναφορικά με τον αριθμό των συμμετεχόντων στις διαδικασίες ανάθεσης, αξιοποιήθηκαν στοιχεία από 14.630 συμβάσεις, συνολικού ποσού 4,1 δις ευρώ. Στους πίνακες που ακολουθούν, παρουσιάζονται τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, ανά διαδικασία ανάθεσης.

Πίνακας 24
Πλήθος προσφορών ανά διαγωνιστική διαδικασία
(πλήθος συμβάσεων)

ΠΛΗΘΟΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ	ΠΛΗΘΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ				
	ΑΝΟΙΚΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΚΛΕΙΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1	734	29	52		815
2	328	5	7		340
3	199	4	12		215
4	129	4	4		137
5	96	-	-	2	98
>5	275	4	3		282
ΣΥΝΟΛΟ	**1.761**	**46**	**78**	**2**	**1.887**

Πίνακας 25
Πλήθος προσφορών ανά διαγωνιστική διαδικασία
(αξία συμβάσεων)

ΠΛΗΘΟΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ	ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ ΑΝΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ				
	ΑΝΟΙΚΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΚΛΕΙΣΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ	ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ
1	723.978.986,53	153.870.384,17	1.349.673		879.199.043,65
2	279.770.152,86	2.436.062,44	217.258		282.423.472,80
3	283.744.621,92	1.494.896,01	157.692		285.397.210,26
4	462.824.028,21	3.456.889,40	123.263		466.404.180,14
5	189.356.456,26			446.911.454,64	636.267.910,90
>5	869.558.562,10	1.074.503,91	135.450,55		870.768.516,56
ΣΥΝΟΛΟ	**2.809.232.807,88**	**162.332.735,93**	**1.983.335,86**	**446.911.454,64**	**3.420.460.334**

197. Στον πίνακα που ακολουθεί, παρατίθενται τα αντίστοιχα στοιχεία για τις εξαιρετικές διαδικασίες ανάθεσης.

Πίνακας 26
Πλήθος προσφορών ανά εξαιρετική διαδικασία ανάθεσης
(πλήθος και αξία συμβάσεων)

ΠΛΗΘΟΣ ΠΡΟΣΦΟΡΩΝ	ΑΠΕΥΘΕΙΑΣ ΑΝΑΘΕΣΗ		ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΗ ΧΩΡΙΣ ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ		ΣΥΝΟΛΟ	
	ΠΛΗΘΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΠΛΗΘΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΠΛΗΘΟΣ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ	ΑΞΙΑ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ
1	7.448	148.658.201,19	349	214.051.865,42	7.797	362.710.066,61
2	1.384	22.016.591,68	35	2.642.846,65	1.419	24.659.438,33
3	2.940	62.975.609,01	124	239.547.035,20	3.064	302.522.644,21
4	220	3.081.996,54	36	4.882.196,12	256	7.964.192,66
5	123	1.815.557,68	9	272.423,85	132	2.087.981,53
>5	74	1.071.175,45	1	1.824.046,21	75	2.895.221,66
ΣΥΝΟΛΟ	**12.189**	**239.619.131,56**	**554**	**463.220.413,45**	**12.743**	**702.839.545,01**

198. Τα αποτελέσματα της επισκόπησης ανέδειξαν ότι στις περιπτώσεις τόσο των διαγωνιστικών διαδικασιών όσο και των εξαιρετικών διαδικασιών, σε μεγάλο βαθμό δεν επιτυγχάνεται ικανός ανταγωνισμός, καθώς στο 43% των συμβάσεων που έχουν ανατεθεί κατόπιν προκήρυξης διαγωνισμού (αντιστοιχεί στο 25% της αξίας των εν λόγω συμβάσεων), και στο 61% των συμβάσεων που έχουν συναφθεί με απευθείας ανάθεση ή κατόπιν διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση (αντιστοιχεί στο 52% της αξίας των εν λόγω συμβάσεων), έχει ληφθεί μία (1) προσφορά.

Προτείνεται η ενίσχυση της διαχειριστικής εποπτείας και ο συντονισμός της καταγραφής των δημοσίων συμβάσεων μέσω ενιαίου, λειτουργικού και επικαιροποιημένου μητρώου, καθώς και η εντατικοποίηση των ελέγχων για την τήρηση των διαδικασιών ανάθεσης, με στόχο τη διαφάνεια, τον επαρκή ανταγωνισμό και την πληρέστερη αξιοποίηση των διαθέσιμων πόρων.

Κεφάλαιο 5
Δημοσιονομικές Παρεμβάσεις και Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις

199. Οι δημοσιονομικές παρεμβάσεις και οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις συμβάλλουν ουσιαστικά στη βελτίωση της οικονομικής διακυβέρνησης και στη μακροπρόθεσμη σταθερότητα των δημόσιων οικονομικών. Η υλοποίηση των δράσεων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και η προώθηση της λογιστικής μεταρρύθμισης συμβάλλουν στην ενίσχυση των μηχανισμών προγραμματισμού, παρακολούθησης και αποτύπωσης των δημοσιονομικών μεγεθών.
Παράλληλα, το Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων συμβάλλει στην αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας, στη μείωση του δημόσιου χρέους και στην προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων, ενισχύοντας την αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας.

Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

200. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας είναι το κύριο χρηματοδοτικό εργαλείο του ευρωπαϊκού προγράμματος NextGenerationEU, που θεσπίστηκε με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, για τη στήριξη της ανάκαμψης μετά από την κρίση της COVID-19, μέσω παροχής χρηματοδοτικής στήριξης στα κράτη μέλη για την υλοποίηση μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων συμβατών με τους γενικούς στόχους του μηχανισμού[26].

201. Στο πλαίσιο του μηχανισμού αυτού, κάθε κράτος-μέλος υποβάλλει στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδας (Σ.Α.Α.) εγκρίθηκε από το Συμβούλιο της Ε.Ε. στις 13 Ιουλίου 2021[27] και η τελευταία τροποποίησή του ήδη στις 17 Ιουλίου 2025[28] και περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, συνολικού εκτιμώμενου κόστους 36,37 δις ευρώ.

202. Το Τ.Α.Α. αποτελεί, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2021/241, το χρηματοδοτικό εργαλείο του μηχανισμού. Για την εκταμίευση των κονδυλίων του Τ.Α.Α., αποτελεί προϋπόθεση η επίτευξη των οροσήμων και στόχων του Σ.Α.Α. Αυτό συνδέει στενά τη δημοσιονομική διαχείριση με την αποτελεσματικότητα υλοποίησης των μεταρρυθμίσεων.

203. Η συνολική προβλεπόμενη χρηματοδοτική στήριξη της Ελλάδας από το Τ.Α.Α. ανέρχεται σε 35,95 δις ευρώ, η οποία αναλύεται σε χρηματοδοτική συνεισφορά ύψους 18,22 δις ευρώ (μη επιστρεπτέα στήριξη) και δανειακή στήριξη ύψους 17,73 δις ευρώ. Το χρονοδιάγραμμα των αιτημάτων πληρωμής της χρηματοδοτικής συνεισφοράς και της δανειακής στήριξης, ανά ημερολογιακό τρίμηνο, καθορίζεται, μεταξύ άλλων, στο Παράρτημα της Συμφωνίας Επιχειρησιακών Ρυθμίσεων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ελλάδας, όπως ισχύει[29].

204. Κατά τα έτη 2021-2024, έχουν ληφθεί από το Τ.Α.Α. συνολικά χρηματοδοτική συνεισφορά ύψους 8,59 δις ευρώ και δάνεια ύψους 9,62 δις ευρώ.

205. Η απορρόφηση πιστώσεων από το Τ.Α.Α. κατά το έτος 2024 ανήλθε περίπου σε ποσοστό 94% αλλά παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις ανά Υπουργείο, με ορισμένα να υστερούν σημαντικά.

206. Στον κατωτέρω πίνακα παρουσιάζεται η απορρόφηση των πιστώσεων του Τ.Α.Α. κατά την εκτέλεση του Π.Δ.Ε. ανά φορέα κατά το οικονομικό έτος 2024.

[26] Το πεδίο εφαρμογής του μηχανισμού διαρθρώνεται σε έξι πυλώνες και συγκεκριμένα: α) πράσινη μετάβαση, β) ψηφιακός μετασχηματισμός, γ) βιώσιμη ανάπτυξη, δ) κοινωνική και εδαφική συνοχή, ε) υγεία και στ) πολιτικές για την επόμενη γενιά.
[27] Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου της 13.7.2021, έγγραφα ST 10152/21 και ST 10152/21 ADD 1.
[28] Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου της 15.7.2025, έγγραφα ST 11101/25 και ST 11101/25 ADD 1.
[29] Βλ. ANNEX II Recovery and Resilience Facility -First modification to the Operational arrangements between the European Commission and Greece (12.6.2024), για τη χρηματοδοτική συνεισφορά, και Second modification to the Operational arrangements between the European Commission and Greece (13.6.2025), για τη δανειακή στήριξη.

Πίνακας 27
Π.Δ.Ε. Εθνικό σκέλος-Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

ΦΟΡΕΑΣ	ΕΙΔΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ	ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΠΡΟΫΠΟΛ/ΣΕΩΝ	ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΔΙΑΜΟΡΦ/ΣΕΩΝ	ΠΛΗΡΩΜΕΣ	ΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΜΗ ΔΙΑΤΕΘΕΙΣΕΣ	
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ	1007 - 702	101.000.000,00	129.300.000,00	129.279.880,56	20.119,44	0,02%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ	1009- 702	4.000.000,00	4.000.000,00	0,00	4.000.000,00	100,00%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ	1015- 702	256.000.000,00	401.408.000,00	401.407.568,84	431,16	0,00%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	1017 - 702	43.000.000,00	43.000.000,00	39.820.071,76	3.179.928,24	7,40%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	1020- 702	400.000.000,00	400.000.000,00	316.125.742,35	83.874.257,65	20,97%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ	1022- 702	106.000.000,00	141.820.000,00	141.817.470,44	2.529,56	0,00%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ	1024- 702	53.000.000,00	53.000.000,00	48.269.301,03	4.730.698,97	8,93%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ	1029- 702	127.000.000,00	127.000.000,00	102.841.647,40	24.158.352,60	19,02%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ & ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	1031- 702	798.000.000,00	908.452.068,88	908.451.772,19	296,69	0,00%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	1032- 702	374.000.000,00	104.690.000,00	93.762.372,30	10.927.627,70	10,44%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	1034- 702	140.000.000,00	140.000.000,00	116.873.355,14	23.126.644,86	16,52%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	1036- 702	204.000.000,00	140.980.000,00	140.479.625,56	500.374,44	0,35%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΠΟΔΟΜΩΝ & ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	1039- 702	393.000.000,00	393.000.000,00	391.498.146,61	1.501.853,39	0,38%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ & ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	1041- 702	5.000.000,00	5.000.000,00	4.075.240,55	924.759,45	18,50%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	1045- 702	79.000.000,00	45.780.000,00	40.855.298,59	4.924.701,41	10,76%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	1053- 702	418.000.000,00	450.120.000,00	450.116.915,11	3.084,89	0,00%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	1055- 702	9.000.000,00	22.450.000,00	22.446.868,53	3.131,47	0,01%
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ	1060- 702	107.000.000,00	107.000.000,00	52.878.720,84	54.121.279,16	50,58%
	ΣΥΝΟΛΟ	**3.617.000.000,00**	**3.617.000.068,88**	**3.400.999.997,80**	**216.000.071,08**	**5,97%**

207. Χαμηλή απορρόφηση πιστώσεων από το Τ.Α.Α. εμφανίζουν κυρίως τα Υπουργεία Παιδείας, Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων και Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, με αδιάθετες πιστώσεις ποσού 83,87 εκατ. ευρώ, 54,12 εκατ. ευρώ, 24,16 εκατ. ευρώ και 23,13 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα, ενώ στο Υπουργείο Εξωτερικών η απορρόφηση ήταν μηδενική.

Είναι αναγκαία η ενίσχυση της διαχείρισης και του συντονισμού στα Υπουργεία με χαμηλή απορρόφηση, προκειμένου να επιταχυνθεί η χρήση των διαθέσιμων πόρων και να αποφευχθεί η συσσώρευση αδιάθετων πιστώσεων.

Επισκόπηση πορείας υλοποίησης έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

208. Στο πλαίσιο του ελέγχου δημοσιονομικών επιδόσεων των Υπουργείων πραγματοποιήθηκε επισκόπηση για το έτος 2024 των δράσεων που υλοποιούν ή εποπτεύουν και χρηματοδοτούνται από το Τ.Α.Α., προκειμένου να εξαχθούν συμπεράσματα σχετικά με την πορεία υλοποίησης των σχετικών έργων. Παράλληλα, λήφθηκαν συγκεντρωτικά στοιχεία για τα ανωτέρω από την Ειδική

Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης (Ε.Υ.Σ.Τ.Α.) [30].

Τα έργα που εντάχθηκαν έως το 2024 ανέρχονται σε 840 με συνολικό προϋπολογισμό 25,28 δις ευρώ και εμπλέκουν το σύνολο σχεδόν των Υπουργείων. Παρά τις πληρωμές ύψους 8,64 δις ευρώ από την έναρξη του προγράμματος, η συνολική απορρόφηση ανέρχεται μόλις στο 34,17%, με σημαντικές διαφορές μεταξύ των Υπουργείων.

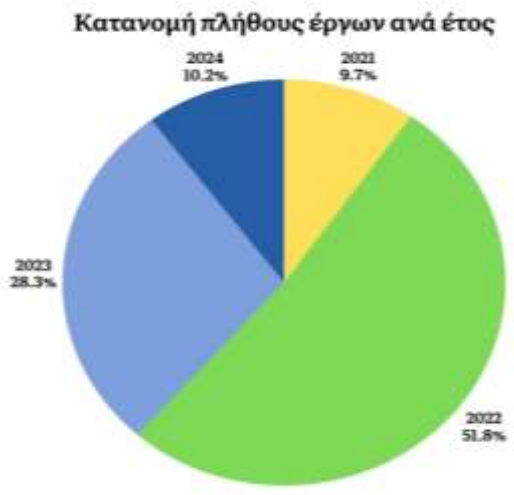
209. Από τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν, προκύπτει ότι το σύνολο των έργων που χρηματοδοτούνται από την Κ.Δ. με πόρους του Τ.Α.Α. και είτε υλοποιούνται είτε εποπτεύονται από αυτήν, για τα οποία οι αποφάσεις ένταξης εκδόθηκαν έως και το έτος 2024, ανέρχεται σε 840, εκ των οποίων 792 με οικονομικό αντικείμενο συνολικού προϋπολογισμού 25,28 δις ευρώ. Οι εμπλεκόμενοι φορείς περιλαμβάνουν το σύνολο των Υπουργείων, με εξαίρεση τα Υπουργεία Εθνικής Άμυνας και Προστασίας του Πολίτη. Το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής στα έργα του Τ.Α.Α. καταλαμβάνει το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (31,96% του συνολικού προϋπολογισμού των έργων).

210. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται η κατανομή των έργων (με οικονομικό αντικείμενο) ανά έτος ένταξης. Όπως παρατηρείται, το μεγαλύτερο μέρος των έργων σε πλήθος και αξία εντάχθηκαν κατά το έτος 2022 (47,71%).

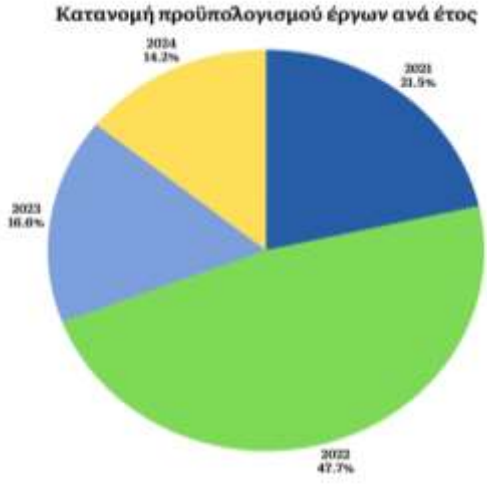
Πίνακας 28
Κατανομή έργων Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Φορέων Κ.Δ. ανά έτος ένταξης

Έτος ένταξης	Πλήθος έργων	% επί συνόλου (πλήθος)	Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων	% επί συνόλου (προϋπολογισμός έργων)
2021	77	9,72%	5.426.538.384,92	21,46%
2022	410	51,77%	12.063.656.395,10	47,71%
2023	224	28,28%	4.205.388.394,17	16,63%
2024	81	10,23%	3.589.348.349,61	14,20%
Σύνολο	**792**	**100%**	**25.284.931.523,80**	**100%**

Γράφημα 22
Κατανομή πλήθους έργων ανά έτος

Γράφημα 23
Κατανομή προϋπολογισμού έργων ανά έτος

[30] Στην επισκόπηση λήφθηκαν υπόψη τα διορθωμένα στοιχεία που εστάλησαν από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού Ταμείου Ανάκαμψης (μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου της 2.10.2025 της Προϊσταμένης Διεύθυνσης Αναφορών & Δημοσιότητας, Γενικής Διεύθυνσης Αναφορών και Θεσμικής Υποστήριξης της Ε.Υ.Σ.Τ.Α.).

211. Στον πίνακα που ακολουθεί παρατίθεται η κατανομή των έργων με οικονομικό αντικείμενο ανά Υπουργείο[31], σύμφωνα με τα στοιχεία που λήφθηκαν από την Ε.Υ.Σ.Τ.Α.

Πίνακας 29
Κατανομή έργων Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας

Φορέας	Πλήθος έργων	% επί συνόλου (πλήθος έργων)	Συνολικός Προϋπολογισμός Έργων	% επί συνόλου (προϋπολογισμός έργων)	Σύνολο πληρωμών από έναρξη	Ποσοστό υλοποίησης
Περιβάλλοντος και Ενέργειας	75	9,47%	8.081.627.952,60	31,96%	2.973.892.326,36	36,80%
Ψηφιακής Διακυβέρνησης	98	12,37%	3.216.715.444,81	12,72%	1.052.498.651,02	32,72%
Υποδομών και Μεταφορών	25	3,16%	3.203.346.433,25	12,67%	802.898.138,34	25,06%
Υγείας	46	5,81%	2.153.280.819,91	8,52%	690.780.904,88	32,08%
Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης	73	9,22%	1.977.567.603,37	7,82%	813.670.249,85	41,15%
Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού	24	3,03%	1.114.094.011,26	4,41%	678.141.152,58	60,87%
Ανάπτυξης	38	4,80%	1.096.809.929,10	4,34%	392.224.872,81	35,76%
Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	14	1,77%	805.114.662,90	3,18%	210.467.607,19	26,14%
Πολιτισμού	213	26,89%	672.499.488,57	2,66%	181.676.475,28	27,02%
Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας	25	3,16%	657.153.662,05	2,60%	57.835.867,70	8,80%
Εσωτερικών	14	1,77%	630.589.442,09	2,49%	369.714.183,68	58,63%
Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών (συμπ. ΑΑΔΕ)	48	6,06%	455.559.834,20	1,80%	153.170.449,48	33,62%
Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας	21	2,65%	391.966.567,14	1,55%	116.873.354,14	29,82%
Τουρισμού	15	1,89%	374.989.175,20	1,48%	41.430.701,39	11,05%
Δικαιοσύνης	26	3,28%	199.907.158,56	0,79%	50.140.443,78	25,08%
Μετανάστευσης και Ασύλου	16	2,02%	155.768.760,10	0,62%	49.927.742,58	32,05%
Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής	20	2,53%	88.193.806,69	0,35%	4.686.261,92	5,31%
Εξωτερικών	1	0,13%	9.746.772,00	0,04%	-	0,00%
	792	**100,00%**	**25.284.931.523,80**	**100%**	**8.640.029.382,98**	**34,17%**

212. Το ποσοστό υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου των έργων που χρηματοδοτούνται από το Τ.Α.Α. συνολικά ανέρχεται σε 34,17%, με το μεγαλύτερο ποσοστό να εντοπίζεται στο Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού (60,87%) και το χαμηλότερο στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (5,31%). Το ποσοστό υλοποίησης του Υπουργείου Εξωτερικών ήταν μηδενικό.

213. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, μόλις 48 έργα με οικονομικό αντικείμενο είχαν ημερομηνία ολοκλήρωσης μέχρι 31.12.2024, ενώ για τα υπόλοιπα 744 η ημερομηνία λήξης τους εκτείνεται στα έτη 2025 (459 έργα) και 2026 (285 έργα).

214. Σύμφωνα με τα στοιχεία προϋπολογισμού και πληρωμών[32] ανά έργο που λήφθηκαν από την Ε.Υ.Σ.Τ.Α., με βάση τη λήξη των έργων, κατά τη διετία 2025 – 2026 πρέπει να υλοποιηθούν έργα αξίας 16,6 δις ευρώ, εκ των οποίων τα 6,7 δις ευρώ εντός του 2025.

[31] Στις περιπτώσεις όπου έχει μεταβληθεί ο φορέας χρηματοδότησης, λόγω λ.χ. μεταφοράς αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων, για τις ανάγκες αποτύπωσης τα έργα έχουν συμπεριληφθεί ως προς το πλήθος και τον προϋπολογισμό τους στο Υπουργείο της πλέον πρόσφατης ταξινόμησης, ενώ οι πληρωμές εμφανίζονται απολογιστικά στους φορείς από όπου πραγματικά χρηματοδοτήθηκαν. Για τον λόγο αυτό, το ποσοστό υλοποίησης του οικονομικού αντικειμένου των έργων ανά Υπουργείο δεν αποτυπώνεται με απόλυτη ακρίβεια.

[32] Οι συνολικές πληρωμές σύμφωνα με τα διορθωμένα (βλ. υποσημείωση 31) στοιχεία της Ε.Υ.Σ.Τ.Α. (ΟΠΣ ΤΑΑ, όπως ενημερώνεται από το e-pde), υπερβαίνουν κατά 204.269,21 ευρώ τα μεγέθη που αποτυπώνονται στους Απολογισμούς των ετών 2021-2024. Η διαφορά εντοπίζεται σε πληρωμές έργων του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης ετών 2021-2023 και μέχρι τη σύνταξη της παρούσας δεν έχει αιτιολογηθεί.

215. Ως προς τα ορόσημα και τους στόχους του Σ.Α.Α., συνολικά, τα ενταχθέντα έργα συνδέονται με 281 ορόσημα, 57 στόχους και 133 ενδιάμεσους στόχους παρακολούθησης. Εξ αυτών, μέχρι την ημερομηνία άντλησης των στοιχείων, έχουν επιτευχθεί 148 ορόσημα και 25 στόχοι (ποσοστό επίτευξης 52,7% και 43,9% αντίστοιχα), τα οποία συνδέονται με την υποβολή του 6ου αιτήματος πληρωμής, το οποίο σύμφωνα με το ισχύον χρονοδιάγραμμα προβλεπόταν να υποβληθεί ήδη από το β΄ τρίμηνο 2025.

216. Για τις καθυστερήσεις στην επίτευξη οροσήμων που σχετίζονται με την υλοποίηση των έργων, προβάλλονται ως αιτίες:

- πολύπλοκη και χρονοβόρα διαδικασία που απαιτείται για την ψήφιση των απαιτούμενων νόμων (Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης),
- εμπλοκές στις αδειοδοτήσεις που απαιτούντο για την κατασκευή και επέκταση κτηρίων,
- καθυστερήσεις στην έναρξη αλλά και την ολοκλήρωση των διαγωνιστικών διαδικασιών, λόγω άσκησης ένδικων μέσων και προδικαστικών προσφυγών (Υπουργείο Ανάπτυξης),
- χρονοβόρες διαδικασίες αναφορικά με απαλλοτριώσεις, Οργανισμούς Κοινής Ωφελείας και Υπηρεσίες αρχαιολογίας,
- αιτήματα παράτασης από τους αναδόχους για την οριστικοποίηση των συμβάσεων, λόγω της πολυπλοκότητας και του μεγέθους των έργων (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων),
- ανάγκη συντονισμού πολλών φορέων και υπηρεσιών για τον σχεδιασμό των διαδικασιών και τη διαχείριση των τεχνικών απαιτήσεων, καθώς και
- περιορισμένο ενδιαφέρον από δικαιούχους (Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας).

217. Λόγω εμπλοκών που εμποδίζουν την έγκαιρη υλοποίηση των έργων εντός του χρονοδιαγράμματος που ορίζεται στο Σ.Α.Α., ζητήθηκε η απένταξη αυτών (Υπουργείο Εξωτερικών, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής)[33].

218. Τα ανωτέρω καταδεικνύουν αδυναμίες στον προγραμματισμό και τη στόχευση των έργων που έχουν ενταχθεί στο Τ.Α.Α., καθώς η ένταξη έργων χωρίς ώριμες τεχνικές, διοικητικές και νομικές προϋποθέσεις, αποτελεί καθοριστικό παράγοντα που εμποδίζει την αποτελεσματική υλοποίηση αυτών.

219. Τέλος, διαπιστώθηκε πλημμελής τήρηση των διαδικασιών που προβλέπονται στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) των δράσεων και έργων του Τ.Α.Α., αναφορικά με την έγκαιρη και ορθή υποβολή των εντύπων Δελτίων Προόδου Ενεργειών Ωρίμανσης και Δελτίων Παρακολούθησης Υλοποίησης Έργων, με αποτέλεσμα τη μη πλήρη και ακριβή αποτύπωση του σταδίου υλοποίησης των έργων / δράσεων του Τ.Α.Α. και των ενεργειών που υπολείπονται.

220. Οι συνολικές πληρωμές για τα έργα που έχουν ενταχθεί από την έναρξη του προγράμματος μέχρι 31.12.2024 ανήλθαν στο ποσό των 8,64 δις ευρώ εκ των οποίων πληρωμές ύψους 3,4 δις ευρώ πραγματοποιήθηκαν εντός του οικονομικού έτους 2024.

221. Οι συνολικές πληρωμές κατ' έτος απολογισμού για τις δαπάνες του Τ.Α.Α. κατά την περίοδο 2021 - 2024 απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα.

[33] Βλ. Εκτελεστική απόφαση του Συμβουλίου για την τροποποίηση της εκτελεστικής απόφασης της 13.7.2021 για την έγκριση και αξιολόγηση του σχεδίου ανάκαμψης και ανθεκτικότητας για την Ελλάδα (11101/25), στο σκεπτικό της οποίας αναφέρεται ότι ζητείται η τροποποίηση του Σ.Α.Α. καθώς η επίτευξή του εν μέρει δεν είναι πλέον εφικτή λόγω αντικειμενικών περιστάσεων (λόγω απρόβλεπτων καθυστερήσεων που σχετίζονται με τις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, νομικών ζητημάτων, τεχνικών προκλήσεων, διαταραχών στην αλυσίδα εφοδιασμού, λόγω χαμηλότερης της αναμενόμενης ζήτησης καθώς και προκειμένου να εφαρμοστούν καταλληλότερες εναλλακτικές επιλογές που επιτρέπουν τη μείωση του διοικητικού φόρτου).

Πίνακας 30
Πληρωμές Π.Δ.Ε. Εθνικό σκέλος-Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
2021 - 2024

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ	ΠΛΗΡΩΜΕΣ 2021	ΠΛΗΡΩΜΕΣ 2022	ΠΛΗΡΩΜΕΣ 2023	ΠΛΗΡΩΜΕΣ 2024	ΣΥΝΟΛΟ ΠΛΗΡΩΜΩΝ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ		134.662.551,11	100.000.000,00	120.000.000,00	354.662.551,11
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ (τομέας Ανθρώπινου Δυναμικού)		247.919,40	5.523.832,61	9.279.880,56	15.051.632,57
ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ					0,00
ΥΓΕΙΑΣ		207.701.159,69	81.672.176,35	401.407.568,84	690.780.904,88
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ		1.798.118,19	8.522.253,83	39.820.071,76	50.140.443,78
ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ	98.399.552,15	36.247.862,33	227.367.995,75	316.125.742,35	678.141.152,58
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ		4.112.193,31	35.746.811,53	141.817.470,44	181.676.475,28
ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ		435.293,93	88.998.181,63	43.280.503,44	132.713.979,00
Α.Α.Δ.Ε.		5.005.767,42	10.461.905,47	4.988.797,59	20.456.470,48
ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ		25.295.368,23	82.330.591,56	102.841.647,40	210.467.607,19
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	97.310.955,95	1.268.561.470,28	699.568.127,94	908.451.772,19	2.973.892.326,36
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ		418.454.723,18	301.453.154,37	93.762.372,30	813.670.249,85
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΧΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ				116.873.355,14	116.873.355,14
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ		84.768.806,69	166.976.440,56	140.479.625,56	392.224.872,81
ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ	103.547.494,00	226.707.216,63	81.145.281,10	391.498.146,61	802.898.138,34
ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΣΙΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ			611.021,37	4.075.240,55	4.686.261,92
ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ		36.270,00	539.132,80	40.855.298,59	41.430.701,39
ΨΗΦΙΑΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	148.800,00	415.788.714,02	186.444.222,89	450.116.915,11	1.052.498.652,02
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΣΥΛΟΥ	7.134.199,88	12.238.076,98	8.108.597,19	22.446.868,53	49.927.742,58
ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ		937.298,60	4.019.848,26	52.878.720,84	57.835.867,70
ΣΥΝΟΛΟ	**306.541.001,98**	**2.842.998.809,99**	**2.089.489.575,21**	**3.400.999.997,80**	**8.640.029.384,98**

222. Από την επισκόπηση διαπιστώθηκε ότι τα αιτήματα για την άντληση των κεφαλαίων τόσο της επιχορήγησης όσο και του δανεισμού υποβάλλονται με καθυστέρηση έως έξι μηνών σε σχέση με το προβλεπόμενο χρονοδιάγραμμα.

223. Ως αιτίες των υστερήσεων στις πληρωμές των έργων που έχουν ενταχθεί στο Τ.Α.Α. αναφέρονται: η αναμονή οριστικοποίησης ελέγχων δαπανών από ανεξάρτητο ελεγκτή, η καθυστέρηση της ολοκλήρωσης διαγωνισμών ή η κήρυξη αυτών ως άγονων (Υπουργείο Ανάπτυξης), η καθυστέρηση υπογραφής των εκτελεστικών συμβάσεων, με αποτέλεσμα τη

μετατόπιση του χρονοδιαγράμματος ολοκλήρωσης των έργων (Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού), αλλά και η μη έγκριση αιτημάτων πληρωμών (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων) και η καθυστέρηση στην αποστολή δικαιολογητικών για την εκκαθάριση των δαπανών (Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας).

224. Σημειώνεται ότι κατά τη λήξη του οικονομικού έτους δεν πραγματοποιήθηκαν πληρωμές, λόγω αναστολής του συστήματος e-pde την 26η.12.2024, με αποτέλεσμα αυτές να εκτελεστούν στο επόμενο οικονομικό έτος (2025). Κατά την 31η.12.2024, καταγράφονται απλήρωτες υποχρεώσεις δαπανών του Τ.Α.Α. ύψους 102,29 εκατ. ευρώ, κυρίως των Υπουργείων Τουρισμού, Μετανάστευσης και Ασύλου, Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών.

Λαμβάνοντας υπόψη τα χρονοδιαγράμματα που έχουν τεθεί για την υλοποίηση των έργων, την επίτευξη των οροσήμων και στόχων και την υποβολή των αιτημάτων πληρωμής για τη λήψη των πόρων του Τ.Α.Α., συνιστάται η επίσπευση των απαιτούμενων ενεργειών από όλα τα εμπλεκόμενα μέρη (Υπουργεία ευθύνης, φορείς υλοποίησης) προκειμένου να ολοκληρωθούν οι επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που προβλέπονται στο Σ.Α.Α. με τη μέγιστη αξιοποίηση των διατιθέμενων πόρων.

Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων

Το 2024 εισπράχθηκαν από το Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων 4,13 δις ευρώ.
Το συνολικό ποσό των εσόδων από αποκρατικοποιήσεις κατά την περίοδο 2011-2024 ανήλθε σε 11,96 δις ευρώ.

225. Το Πρόγραμμα Αποκρατικοποιήσεων αποτελεί διαρθρωτικό εργαλείο της δημοσιονομικής πολιτικής, με στόχο την αξιοποίηση και την αποδοτικότερη διαχείριση της δημόσιας περιουσίας. Μετά από την ενσωμάτωση του Ταμείου Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου (Τ.Α.Ι.Π.Ε.Δ.) στην Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας (Ε.Ε.ΣΥ.Π.), η υλοποίηση του προγράμματος τελεί υπό την εποπτεία της τελευταίας.

226. Οι αποκρατικοποιήσεις και λοιπές πράξεις αξιοποίησης περιουσιακών στοιχείων του Δημοσίου αποσκοπούν όχι μόνο στην προσέλκυση επενδύσεων και στη βελτίωση της αποδοτικότητας της οικονομίας, αλλά και στη δημιουργία δημοσιονομικού χώρου για τη μείωση και αποπληρωμή του δημόσιου χρέους, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3986/2011. Παράλληλα, το πρόγραμμα συμβάλλει στη διαμόρφωση σταθερού και διαφανούς επενδυτικού περιβάλλοντος, ενισχύοντας τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας, σε συνέργεια με τις μεταρρυθμίσεις που υποστηρίζονται από το Τ.Α.Α.

Ολοκληρωθείσες αποκρατικοποιήσεις
227. Κατά τη διάρκεια του έτους 2024, ολοκληρώθηκαν πέντε σημαντικές αποκρατικοποιήσεις. Συγκεκριμένα, η πώληση ποσοστού 30% του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, η 25ετής παραχώρηση της Αττικής Οδού, καθώς και η αξιοποίηση λιμενικών υποδομών μέσω της παραχώρησης του Οργανισμού Λιμένος Ηρακλείου και της υποπαραχώρησης τμήματος του εμπορικού λιμένα «Φίλιππος Β΄» στην Καβάλα. Ολοκληρώθηκε, επίσης, η πώληση ακινήτου στη θέση Σάνη Χαλκιδικής.

Αποκρατικοποιήσεις σε εξέλιξη
228. Κατά το έτος 2024, σε εξέλιξη βρέθηκαν η 35ετής παραχώρηση της Εγνατίας Οδού, η αξιοποίηση των ιαματικών πηγών Καμμένων Βούρλων, Λουτρόπολης και Κονιαβίτη, η πώληση ποσοστού 31,22% της Hellenic Energy (πρώην ΕΛΠΕ), η παραχώρηση λιμένων κρουαζιέρας (Καβάλα, Κατάκολο, Πάτρα), καθώς και η παραχώρηση μαρινών (Πύλου, Κέρκυρας, Αργοστολίου). Επίσης, βρίσκονταν σε εξέλιξη οι διαδικασίες αξιοποίησης των Οργανισμών

Λιμένος Λαυρίου και Πάτρας, καθώς και ακινήτου στη θέση Σάνη Βόρειο Τμήμα Αγροτικού Σωφρονιστικού Καταστήματος Κασσάνδρας και σειράς τουριστικών ακινήτων, όπως το κάμπινγκ Αγίας Τριάδας και η Ακτή Ποσειδίου Κασσάνδρας.

Αποκρατικοποιήσεις υπό προετοιμασία

229. Παράλληλα, σειρά έργων βρέθηκε σε φάση προετοιμασίας, με αντικείμενο κυρίως την αξιοποίηση τουριστικών και λιμενικών υποδομών, όπως οι μαρίνες Ιτέας, Σκιάθου, Ζακύνθου, Λευκίμης (Κέρκυρα), Ημερολιάς (Κέρκυρα), Καλαμαριάς (Αρετσού), Μυκόνου, Μανδρακίου (Ρόδος), Πάτρας, καθώς και το Ολυμπιακό Κέντρο Μαρκόπουλου. Στο ίδιο στάδιο βρέθηκαν η αξιοποίηση ακινήτου του πρώην ΕΟΜΜΕΧ στον Ταύρο, ακινήτου στη θέση Βερβερόντα στο Πόρτο Χέλι, η αξιοποίηση των ιαματικών πηγών Υπάτης, Θερμοπυλών και Πλατυστόμου, καθώς και σειράς παραθαλάσσιων ακινήτων στη θέση Καραθώνας, στο Ναύπλιο, στην Ασπροβάλτα, στην Κρυοπηγή και στη Σαμπάριζα.

Η εξέλιξη του προγράμματος καταδεικνύει τη συνέχιση των προσπαθειών για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση της δημόσιας περιουσίας και την ενίσχυση των δημοσιονομικών εσόδων, συμβάλλοντας παράλληλα στη δημιουργία σταθερού και διαφανούς επενδυτικού περιβάλλοντος.

Προτείνεται η διατήρηση συστηματικού μηχανισμού παρακολούθησης της εξέλιξης των έργων του προγράμματος αποκρατικοποιήσεων, ιδίως όσων βρίσκονται στα προκαταρκτικά στάδια, με στόχο τη διασφάλιση της ομαλής προώθησης των διαδικασιών και την έγκαιρη αντιμετώπιση ενδεχόμενων καθυστερήσεων ή διοικητικών δυσκολιών.

Λογιστική μεταρρύθμιση

Η Λογιστική Μεταρρύθμιση της Κ.Δ. συνιστά ένα πολύπλοκο και με ιδιαίτερες απαιτήσεις έργο, που θα αναβαθμίσει την ποιότητα της παρεχόμενης χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
Η εφαρμογή του νέου Λογιστικού Πλαισίου καθυστερεί, παρά τις εν εξελίξει ενέργειες. Η μετάβαση επικεντρώνεται κυρίως στην ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος, ενώ οι οργανωτικές προσαρμογές στην εσωτερική διάρθρωση των φορέων είναι περιορισμένες.

230. Η λογιστική μεταρρύθμιση της Κ.Δ. εντάσσεται στο ευρύτερο πλαίσιο εκσυγχρονισμού της δημοσιονομικής διαχείρισης και ενίσχυσης της διαφάνειας στη χρήση των δημόσιων πόρων. Αποσκοπεί στη μετάβαση σε ένα ενιαίο και ολοκληρωμένο λογιστικό πλαίσιο, εναρμονισμένο με τα διεθνή πρότυπα του δημόσιου τομέα, ώστε να αποτυπώνονται με μεγαλύτερη ακρίβεια η πραγματική οικονομική θέση και οι υποχρεώσεις του κράτους.

231. Η Λογιστική Μεταρρύθμιση της Γ.Κ. - τμήμα της οποίας αποτελεί η Κ.Δ. - θεσμοθετήθηκε το πρώτον το 2014[34] και το 2018[35] καθορίστηκε το περιεχόμενο του νέου Λογιστικού Πλαισίου της Γ.Κ. (ΛΠΓΚ), με βάση τα διεθνώς κρατούντα λογιστικά πρότυπα και χάριν της προαγωγής της ευχερούς κατανόησης των δημοσίων λογαριασμών από ένα ευρύτερο κοινό και της συγκρισιμότητάς τους με τα αντίστοιχα στοιχεία των υπόλοιπων ευρωπαϊκών χωρών.

232. Το νέο Λογιστικό Πλαίσιο προβλέφθηκε να εφαρμοστεί πρωτίστως στην Κ.Δ. και δη σταδιακά από την 1η.1.2019 με καταληκτική ημεροχρονολογία για την πλήρη εφαρμογή του αρχικά την 1η.1.2023 και ακολούθως την 1η.1.2025. Ήδη όμως έχει παρατηρηθεί σημαντική καθυστέρηση, καθώς τόσο η αρχικά (1η.1.2023) όσο και η μεταγενέστερα (1η.1.2025) ορισθείσα προθεσμία για την πλήρη εφαρμογή του νέου Λογιστικού Πλαισίου δεν έχουν τηρηθεί.

[34] Με το άρθρο 156 του ν. 4270/2014.
[35] Με το π.δ. 54/2018 (Α΄ 103).

233. Στο πλαίσιο αυτό, εκδόθηκε η 2/30886 /ΔΛΓΚ/23.7.2020 απόφαση του Υφυπουργού Οικονομικών (ΛΠΠΕ), με αντικείμενο την κατάρτιση και παρουσίαση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων κατά τη μεταβατική (ενδιάμεση) περίοδο. Όσον αφορά την Κ.Δ., η εφαρμογή κατά τη μεταβατική περίοδο της Λογιστικής Πολιτικής, δηλαδή του λογιστικού πλαισίου που αποτελεί τη «γέφυρα» από το π.δ. 15/2011 - το προϋφιστάμενο λογιστικό πλαίσιο για την Κ.Δ. που στηριζόταν στη διπλογραφική λογιστική τροποποιημένης ταμειακής βάσης - στο π.δ. 54/2018, δεν είναι πλήρης, καθώς σε σειρά ζητημάτων (π.χ. επιμετρήσεις κάποιων περιουσιακών στοιχείων ή/και υποχρεώσεων) εφαρμόζονται οι λογιστικές πολιτικές που ίσχυαν μέχρι την 31η.12.2018, αν και το π.δ. 15/2011, σύμφωνα με το άρθρο 15 παρ. 5 του π.δ/τος 54/2018, δεν αποτελεί πλέον (από 1η.1.2019) ισχύον δίκαιο.

234. Το κομβικό έργο της Λογιστικής Μεταρρύθμισης έχει ενταχθεί στο Τ.Α.Α. και υλοποιείται με 5 υποέργα. Στο πλαίσιο αυτό, το έτος 2022 συνήφθη (στις 6.5.2022) συμφωνία πλαίσιο για το έργο «Μεταρρύθμιση του Δημοσιονομικού Συστήματος στην Κ.Δ. και τη Λοιπή Γ.Κ. (gov ERP)». Το έτος 2023 συνήφθησαν η 1η (3η.4.2023) και η 2η (29η.12.2023) εκτελεστικές συμβάσεις της ανωτέρω συμφωνίας πλαίσιο. Σύμφωνα με τον τελικό σχεδιασμό, το νέο πληροφοριακό σύστημα (gov ERP) αναμένεται να τεθεί σε λειτουργία την 1η.1.2027.

235. Όσον αφορά την επιμόρφωση του στελεχιακού δυναμικού, από το 2022 έχουν επιμορφωθεί στην εφαρμογή του λογιστικού πλαισίου και των λογιστικών πολιτικών στον δημόσιο τομέα περισσότερα από 200 στελέχη των οικονομικών υπηρεσιών τόσο της Κ.Δ. όσο και των φορέων της Γ.Κ. Επιπλέον, από το 4ο τρίμηνο του 2024 στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) λειτουργεί σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με τίτλο «Λογιστική Μεταρρύθμιση: Βασικές Αρχές του π.δ. 54/2018 & Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις στον Δημόσιο Τομέα», το οποίο είναι επικεντρωμένο στο π.δ. 54/2018.

236. Σχετικά με τον σχεδιασμό αλλαγών στα Οργανογράμματα των Γ.Δ.Ο.Υ. και των Οικονομικών Υπηρεσιών των φορέων της Κ.Δ. για τη δημιουργία δομών που θα ασχολούνται με την εφαρμογή του Λ.Π.Γ.Κ., πλην της Α.Α.Δ.Ε., όπου έχει συσταθεί Διεύθυνση Λογιστικής και βρίσκεται σε στάδιο στελέχωσης, στις υπόλοιπες Γ.Δ.Ο.Υ. των Υπουργείων δεν έχουν πραγματοποιηθεί αλλαγές στη λειτουργία τους.

237. Προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή του Λ.Π.Γ.Κ. και των λογιστικών πολιτικών για την Κ.Δ., το 2024 εκδόθηκαν: α) η εγκύκλιος 2/37910/ΔΛΓΚ/15.3.2024, σχετικά με την «Αρχική Απογραφή Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων Κ.Δ. (αρχική αναγνώριση και επιμέτρηση)», η οποία αποσκοπεί στην παροχή οδηγιών για τον λογιστικό χειρισμό των ενσώματων και των άυλων περιουσιακών στοιχείων από όλους τους φορείς της Κ.Δ. κατά την πρώτη απογραφή για τη δημιουργία Μητρώου Παγίων και β) η εγκύκλιος 2/98317/ΔΛΓΚ/31.10.2024 σχετικά με την «Αρχική Απογραφή Αποθεμάτων Κ.Δ. (αρχική αναγνώριση και επιμέτρηση)», η οποία αποσκοπεί στην παροχή οδηγιών για τον λογιστικό χειρισμό των αποθεμάτων από όλους τους φορείς της Κ.Δ. κατά την πρώτη απογραφή και τη δημιουργία μητρώου αποθεμάτων.

Ενόψει και της καθυστέρησης που έχει ήδη διαπιστωθεί, πρέπει οι σχετικώς αναλαμβανόμενες δράσεις (χρηματοδότηση, ανθρώπινοι πόροι κ.λπ.) να είναι τέτοιας έντασης και έκτασης ώστε να επισπευσθεί η πλήρης εφαρμογή του νέου λογιστικού πλαισίου (π.δ. 54/2018).
Έμφαση πρέπει να δοθεί στη στελέχωση και προσαρμογή των σχετικών υπηρεσιών, καθώς και στη συνέχιση της επιμόρφωσης και της λειτουργικής προετοιμασίας, ώστε να υποστηριχθεί ρεαλιστικά η μετάβαση ενόψει του νέου χρονοδιαγράμματος.

Δεύτερο μέρος

Ισολογισμός της 31ης Δεκεμβρίου 2024 και λοιπές χρηματοοικονομικές καταστάσεις

Κεφάλαιο 6
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης του Κράτους (Ισολογισμός) της 31ης Δεκεμβρίου 2024

	31/12/2024	31/12/2023
(ποσά σε €)		
ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ		
Κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία		
Ταμιακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	20.111.553.731,64	23.001.602.563,72
Απαιτήσεις	10.996.755.279,55	10.318.621.684,73
Προκαταβολές	2.378.993.823,66	2.363.990.387,63
Σύνολο κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	**33.487.302.834,85**	**35.684.214.636,08**
Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία		
Επενδύσεις σε ελεγχ. οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες	23.149.639.082,79	22.619.142.044,76
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία	13.612.985.431,77	13.238.343.836,56
Υποδομές	0,00	0,00
Εξοπλισμός	0,00	0,00
Λοιπά στοιχεία	0,00	0,00
Σύνολο μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων	**36.762.624.514,56**	**35.857.485.881,32**
Σύνολο περιουσιακών στοιχείων	**70.249.927.349,41**	**71.541.700.517,40**
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ		
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις		
Πληρωτέες υποχρεώσεις	18.338.482.885,52	16.393.889.709,25
Βραχυπρόθεσμα δάνεια	65.360.352.100,00	66.526.745.400,43
Βραχυπρόθεσμο μέρος μακροπροθέσμων δανείων	5.535.264.009,98	5.459.744.513,10
Άλλες υποχρεώσεις	180.135.010,92	159.163.158,97
Παροχές σε εργαζομένους	3.425.482,28	2.514.637,77
Σύνολο βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων	**89.417.659.488,70**	**88.542.057.419,52**
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις		
Μακροπρόθεσμα δάνεια	334.639.613.070,89	336.352.853.705,11
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	0,00	0,00
Άλλες υποχρεώσεις	9.549.991.141,64	8.666.702.564,03
Σύνολο μακροπροθέσμων υποχρεώσεων	**344.189.604.212,53**	**345.019.556.269,14**
Σύνολο υποχρεώσεων	**433.607.263.701,23**	**433.561.613.688,66**
ΚΑΘΑΡΗ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑ/ΘΕΣΗ		
Διαφορές Απογραφής	(104.501.545,84)	1.815.287.757,29
Σωρευμένο πλεόνασμα/έλλειμμα	(362.019.913.171,26)	(354.346.667.984,24)
Έλλειμμα περιόδου	(1.232.921.634,72)	(9.488.532.944,31)
Σύνολο καθαρής περιουσίας/ θέσης	**(363.357.336.351,82)**	**(362.019.913.171,26)**

Ισολογισμός

238. Ο Ισολογισμός (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) παρέχει πληροφορίες για τη σύνθεση του ενεργητικού και του παθητικού, καθώς και για το ύψος και τη δομή της Καθαρής Θέσης. Οι πληροφορίες αυτές, εκτός από τις ανάγκες της λογοδοσίας, επιτρέπουν την εκτίμηση της ικανότητας της Κ.Δ. να αντιμετωπίσει τις υποχρεώσεις της, αλλά και την πρόβλεψη των μελλοντικών δανειακών αναγκών της και της ικανότητά της να αντλήσει τα απαραίτητα δανειακά κεφάλαια. Απεικονίζει, τα Κυκλοφορούντα (βραχυπρόθεσμα) και Μη Κυκλοφορούντα (μακροπρόθεσμα) Περιουσιακά Στοιχεία, τις Υποχρεώσεις (βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες) και την Καθαρή Θέση.

Γράφημα 24
Περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις της 31ης Δεκεμβρίου 2024

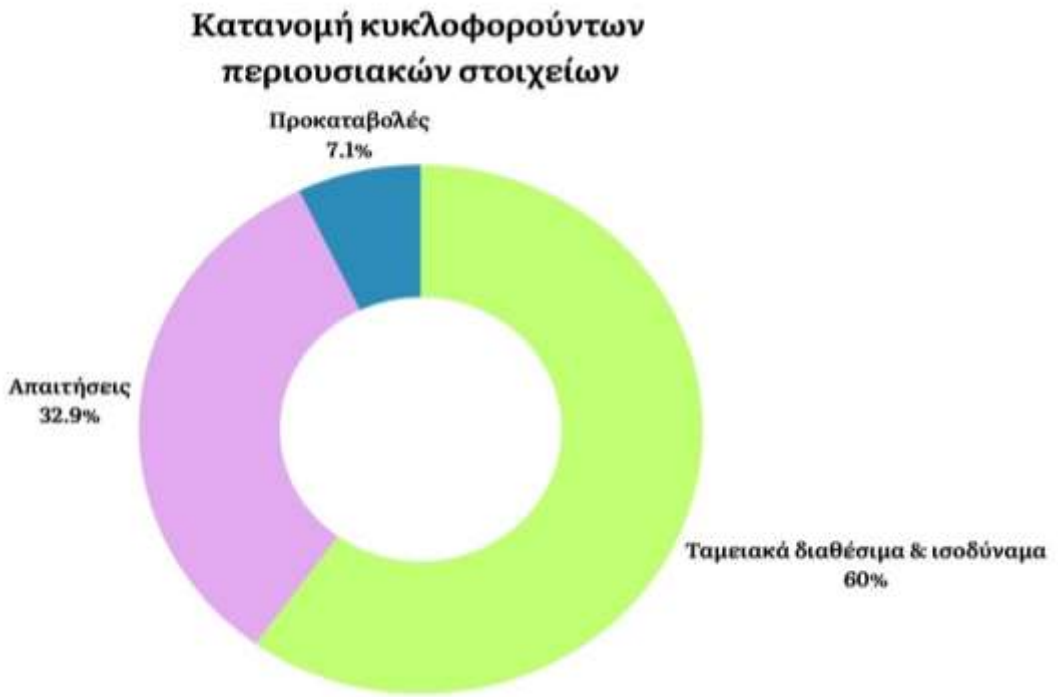

Περιουσιακά στοιχεία

Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία

239. Τα κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία της Κ.Δ. περιλαμβάνουν τα στοιχεία εκείνα που αναμένεται να ρευστοποιηθούν ή να αναλωθούν εντός του οικονομικού έτους. Αυτά περιλαμβάνουν ταμειακά διαθέσιμα, απαιτήσεις από τρίτους, προκαταβολές και λοιπά βραχυπρόθεσμα περιουσιακά στοιχεία.

Γράφημα 25
Κατανομή κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων

Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα

240. Τα Ταμειακά διαθέσιμα περιλαμβάνουν τα μετρητά στα δημόσια ταμεία και τα υπόλοιπα λογαριασμών της Κ.Δ. στην Τράπεζα της Ελλάδος ή σε άλλες τράπεζες. Τα Ισοδύναμα ταμειακών διαθεσίμων περιλαμβάνουν βραχυπρόθεσμες επενδύσεις υψηλής ρευστότητας που μπορούν να μετατραπούν άμεσα σε μετρητά με ασήμαντο κίνδυνο μεταβολής της αξίας τους.

241. Το ύψος των ταμειακών διαθεσίμων, σύμφωνα με την Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης της Κ.Δ., ανήλθε την 31η.12.2024 στο ποσό των 20,11 δις ευρώ, μειωμένο κατά 2,89 δις ευρώ ή ποσοστό 12,56% σε σχέση με το έτος 2023, γεγονός το οποίο οφείλεται, κυρίως, στη χρήση ταμειακών διαθεσίμων για την πρόωρη πληρωμή δόσεων για διμερή δάνεια του πρώτου προγράμματος Greek Loan Facility (G.L.F.).

242. Το υπόλοιπο της 31ης.12.2024 καθώς και η μεταβολή των ταμειακών διαθεσίμων της Κ.Δ. της περιόδου 2023 - 2024, αποτυπώνονται ανά κατηγορία διαχείρισης στον ακόλουθο πίνακα.

Πίνακας 31
Ταμειακά Διαθέσιμα και Ισοδύναμα

Κατηγορία	2024	2023	Μεταβολή 2024 - 2023	Μεταβολή % 2024 - 2023
Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ)	16.051.507.412,73	20.745.579.699,25	-4.694.072.286,52	**-22,63%**
Εμπορικές Τράπεζες	1.945.923.231,65	253.426.197,23	1.692.497.034,42	**667,85%**
Ταμείο Παρακαταθηκών & Δανείων	969.902.105,96	921.358.212,58	48.543.893,38	**5,27%**
Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (SDR)	1.032.351.733,60	977.007.755,64	55.343.977,96	**5,66%**
Ταμειακά διαθέσιμα Δ.Ο.Υ.	111.869.247,70	104.230.699,02	7.638.548,68	**7,33%**
Σύνολο	**20.111.553.731,64**	**23.001.602.563,72**	**-2.890.048.832,08**	**-12/56**

243. Από τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα, παρατηρείται σημαντική αύξηση στο ύψος των ταμειακών διαθεσίμων και ισοδύναμων που τηρούνται στις Εμπορικές Τράπεζες. Συγκεκριμένα, κατά την 31η.12.2024 το υπόλοιπο που τηρείται στις Εμπορικές Τράπεζες ανήλθε σε 1,95 δις ευρώ, έναντι 253,43 εκατ. ευρώ που ανερχόταν κατά την προηγούμενη οικονομική χρήση 2023,

σημειώνοντας άνοδο κατά 1,70 δις ευρώ ή ποσοστό 667,85%. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην τοποθέτηση ταμειακών διαθεσίμων του Ε.Δ. σε Εμπορικές Τράπεζες, με τη μορφή προθεσμιακών καταθέσεων συνολικής αξίας 1,67 δις ευρώ.

244. Στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα περιλαμβάνεται το υπόλοιπο ενεργών Ειδικών Λογαριασμών της Κ.Δ. το οποίο κατά την 31η.12.2024 ανερχόταν σε 7,95 δις ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρήση κατά 233,80 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 2,94%. Οι εν λόγω λογαριασμοί, παρά τις νομοθετικές ρυθμίσεις (από το 1995) περί κατάργησης ή εξορθολογισμού τους, τηρούνται στην ΤτΕ και λειτουργούν εκτός Προϋπολογισμού, ήτοι οι κινήσεις τους δεν παρακολουθούνται αναλυτικά.

245. Στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα εσφαλμένως περιλαμβάνονται ποσά συνολικού ύψους 886,98 εκατ. ευρώ, τα οποία έχουν διατεθεί σε φορείς της Κ.Δ., υπό την ευθύνη Υπολόγων Διαχειριστών, για την πληρωμή δαπανών κατόπιν έκδοσης χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής (Χ.Ε.Π). Τα ποσά αυτά έπρεπε να εμφανίζονται και να παρακολουθούνται στον λογαριασμό «Προκαταβολές» της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης, δοθέντος ότι δεν τεκμηριώνεται η συνδρομή των κριτηρίων της παρ. 14 της ΛΠΠΕ για την αναγνώρισή τους ως περιουσιακών στοιχείων υπό τον έλεγχο της Κ.Δ.

246. Στο πλαίσιο της άσκησης από την «Αεροπορία Αιγαίου Α.Ε.» του προβλεπόμενου δικαιώματος προαίρεσης για την απόκτηση των Τίτλων Κτήσης Μετοχών του Ε.Δ. έγινε εσφαλμένη αποτίμηση της αγοραίας αξίας τους, με αποτέλεσμα την είσπραξη ποσού μειωμένου κατά 4,26 εκατ. ευρώ, και την, συνεπεία αυτού, ισόποση υποεκτίμηση του υπολοίπου των ταμειακών διαθεσίμων της Κ.Δ. της χρήσης 2024.

247. Στο υπόλοιπο των λογαριασμών ταμειακών διαθεσίμων έτους 2024 δεν έχουν αναγνωριστεί ως ταμειακά διαθέσιμα ποσά συνολικού ύψους 338,2 εκατ. ευρώ που τηρούνται στην ΤτΕ, ως «Καταθέσεις Τρίτων», τα οποία, ωστόσο, δεν κατέστη δυνατό να επιβεβαιωθούν, λόγω ελλιπούς τεκμηρίωσης του περιεχομένου και της λειτουργίας τους από το Γ.Λ.Κ.

248. Κατά την επαλήθευση του υπολοίπου των λογαριασμών της κατηγορίας των ταμειακών διαθεσίμων που τηρούνται στην ΤτΕ, διαπιστώθηκε απόκλιση ποσού 65,54 εκατ. ευρώ μεταξύ του υπολοίπου έναρξης της 01ης.01.2024 στο Ισοζύγιο Λογιστικής του λογαριασμού «4.2.2.01.01*: ΤτΕ Συγκέντρωση εισπράξεων και πληρωμών*» και του αντίστοιχου υπολοίπου στο Ισοζύγιο της ΤτΕ του κεντρικού τραπεζικού λογαριασμού «No 200: *ΕΔ- Συγκέντρωση Εισπράξεων και Πληρωμών*». Η εν λόγω διαφορά εμφανίζεται διαχρονικά και μετακυλίεται στα επόμενα έτη, από το έτος 2022. Σύμφωνα με το Γ.Λ.Κ. οφείλεται στον ετεροχρονισμό καταχώρισης συναλλαγών καθώς και σε τεχνικά ζητήματα των πληροφοριακών εφαρμογών καταγραφής και παρακολούθησης των κινήσεων των Δ.Ο.Υ., που ακόμη και μετά από την παρέλευση τριών (3) οικονομικών χρήσεων δεν έχουν διευθετηθεί. Αναμένεται όπως το Γ.Λ.Κ. προβεί στις απαιτούμενες ενέργειες και ενόψει της επικείμενης υλοποίησης του νέου πληροφοριακού συστήματος GOV-ERP να διασφαλίσει την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα των πληροφοριακών εφαρμογών της ταμειακής διαχείρισης.

249. Διαπιστώθηκε ότι μονάδες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας τηρούν διαθέσιμα, με υπόλοιπο την 31η.12.2024 ποσού 51,83 εκατ. ευρώ[36], από την παροχή αγαθών και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση έργων ή σκοπών κοινής ωφελείας, εκτός του Σ.Λ.Θ., παραβιάζοντας τις διατάξεις του άρθρου 69Α του ν. 4270/2014 (Α΄ 143) και του άρθρου 14 της ΛΠΠΕ. Τα εν λόγω ποσά τελούν υπό τον έλεγχο της Κ.Δ. και έπρεπε να έχουν αναγνωριστεί ως ταμειακά διαθέσιμα.

Κατά τον έλεγχο των λογιστικών εγγραφών στον λογαριασμό των ταμειακών διαθεσίμων εντοπίστηκαν σφάλματα τα οποία σχετίζονται με την ορθότητα, την πληρότητα και την ορθή ταξινόμηση των στοιχείων του ενεργητικού. Τα σφάλματα αυτά είχαν ως συνέπεια, κατά περίπτωση, την υπερεκτίμηση ή την υποεκτίμηση του συνόλου των ταμειακών διαθεσίμων, με

[36] Σύμφωνα με επικαιροποιημένα στοιχεία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (ηλεκτρονική αλληλογραφία 06 - 07.10.2025)

τελικό αποτέλεσμα την υπερεκτίμηση κατά 830,89 εκατ. ευρώ, επηρεάζοντας την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων του φορέα.
Συνιστάται η επανεξέταση και, όπου απαιτείται, η διόρθωση των λογιστικών εγγραφών των ταμειακών διαθεσίμων, καθώς και η ενίσχυση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου και συμφωνίας, με σκοπό την εξασφάλιση της ακρίβειας, της πληρότητας και της ορθής απεικόνισης των σχετικών στοιχείων.

Απαιτήσεις

250. Απαιτήσεις είναι το δικαίωμα λήψεως ταμειακών διαθεσίμων ή άλλων περιουσιακών στοιχείων. Περιλαμβάνουν, κατ' ελάχιστον, απαιτήσεις από φόρους, από κοινωνικές εισφορές, από μεταβιβάσεις, από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, από τόκους, από λοιπά έσοδα, από πωλήσεις τιμαλφών, από πωλήσεις παγίων, από συναλλαγές επί χρηματοοικονομικών στοιχείων.

251. Οι συνολικές απαιτήσεις κατά την ημερομηνία αναφοράς ανήλθαν σε 11,00 δις ευρώ, έναντι ποσού 10,31 δις ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση, παρουσιάζοντας αύξηση κατά 678,13 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 6,57%. Η αύξηση των απαιτήσεων οφείλεται κυρίως στην αύξηση των απαιτήσεων από φόρους κατά 556,61 εκατ. ευρώ και στην αύξηση των απαιτήσεων από λοιπούς χρεώστες (Δ.Ε.Η. Α.Ε.) κατά 409,31 εκατ. ευρώ.

252. Οι συνολικές απαιτήσεις αναλύονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 32
Εισπράξιμο ποσό απαιτήσεων

	2024	2023	Μεταβολή
Απαιτήσεις από Φόρους	4.710.252.894,79	4.153.639.314,68	**13,40%**
Απαιτήσεις από Κοινωνικές Εισφορές	122.891,11	122.935,56	**-0,04%**
Απαιτήσεις από Μεταβιβάσεις	22.053.166,10	12.057.734,58	**82,90%**
Πωλήσεις Αγαθών	5.951.027,52	6.467.505,37	**-7,99%**
Τόκοι	188.879,97	175.342,46	**7,72%**
Λοιπά Έσοδα	342.529.509,03	344.453.442,43	**-0,56%**
Σύνολο Απαιτήσεων	**5.081.098.368,52**	**4.516.916.275,08**	**12,49%**
Ταμείο Εγγυοδοσίας	1.845.143.809,00	1.879.437.312,00	**-1,82%**
Ταμείο Αλληλεγγύης	49.509.529,02	37.557.277,35	**31,82%**
Λοιπές Απαιτήσεις από Τόκους	259.390,89	44.332,00	**485,11%**
Απαιτήσεις από Διάθεση Παγίων	3.608.906,00	3.596.784,79	**0,34%**
Απαιτήσεις από Συναλλαγές επί Χημ/κων	123.853.567,49	209.243.237,31	**-40,81%**
Τακτοποιητέες εισπράξεις μέσω τραπεζών	849.651.863,68	1.033.616.204,33	**-17,80%**
Ενδιάμεσος λογ/σμός Προξενείων	115.753.060,83	87.538.664,52	**32,23%**
Απαιτήσεις από ΜΤΣ	88.692.652,05	95.692.652,05	**-7,32%**
Λοιποί Χρεώστες	2.499.804.701,26	2.090.489.235,53	**19,58%**
Διάφορες Απαιτήσεις	2.323.289,43	2.694.578,26	**-13,78%**
Επιστροφές φόρων μέσω τραπεζών & πιστωτικών ιδρυμάτων	385.791.980,33	385.791.980,33	**0,00%**
Λοιποί ενδιάμεσοι λογ/σμοί Δ.Ο.Υ.	-48.735.838,95	-32.981.407,86	**47,77%**
Λοιπές απαιτήσεις από Μεταβιβάσεις	0,00	8.984.559,04	**-100,00%**
Σύνολο Λοιπών Απαιτήσεων	5.915.656.911,03	5.801.705.409,65	1,96%
Σύνολο	**10.996.755.279,55**	**10.318.621.684,73**	**6,57%**

253. Ως απαιτήσεις αναγνωρίστηκαν τα ποσά που βεβαιώθηκαν από τις αρμόδιες αρχές (Δ.Ο.Υ. κ.λπ.), τα οποία δεν έχουν εισπραχθεί και δεν έχουν διαγραφεί. Λογιστικά, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 19 της ΛΠΠΕ, οι απαιτήσεις επιμετρώνται στο χρηματοοικονομικά ανακτήσιμο ποσό κατά το τέλος του οικονομικού έτους, δηλαδή εκείνο που εύλογα αναμένεται να εισπραχθεί, με απομείωση βάσει κινητού μέσου όρου συντελεστών εισπραξιμότητας πενταετίας.

254. Ωστόσο, η αναγνώριση των απαιτήσεων της Κ.Δ. συνεχίζει να γίνεται με τη λογιστική πολιτική που ίσχυε κατά την 31η.12.2018 αναγνωρίζοντας μόνο τα εισπρακτέα ποσά της επόμενης χρήσης και χρησιμοποιώντας απλό μέσο όρο εισπραξιμότητας, χωρίς να εφαρμόζεται πλήρως τη μεθοδολογία της ΛΠΠΕ, γεγονός που περιορίζει τη ρεαλιστική αποτύπωση των απαιτήσεων, και χωρίς στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων να περιέχεται γνωστοποίηση της προόδου που επιτεύχθηκε κατά την περίοδο αναφοράς σε σχέση με την αμέσως προηγούμενη χρήση (2023) ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα, ούτε να γίνεται επίκληση συγκεκριμένης χρονολογίας, έστω κατ' εκτίμηση, κατά την οποία θα επιτευχθεί η προσαρμογή στις απαιτήσεις του Λογιστικού Πλαισίου Γ.Κ.

255. Ο υπολογισμός των απομειώσεων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση του Μέσου Όρου των συντελεστών εισπραξιμότητας για τις περιόδους 2020 - 2024.

Ο Συντελεστής Εισπραξιμότητας (Μέσος Όρος για τις περιόδους 2020-2024), ενδεικτικά, είναι 23,96% για τις απαιτήσεις από τακτικούς φόρους ακίνητης περιουσίας (υψηλότερος συντελεστής), 18,94% για τις απαιτήσεις από φόρο κεφαλαίου, 13,28% για τις απαιτήσεις από φόρο εισοδήματος και μόλις 0,26% για τις απαιτήσεις από πρόστιμα, ποινές και καταλογισμούς (χαμηλότερος συντελεστής).

256. Οι απαιτήσεις που αναγνωρίστηκαν κατά την 31η.12.2024 ανήλθαν σε 121,71 δις ευρώ (έναντι 117,81 δις ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση), συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών απαιτήσεων. Από αυτές ως εισπράξιμο εγγράφηκε το ποσό των 5,08 δις ευρώ (έναντι ποσού 4,52 δις ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση), μετά από την αφαίρεση του απομειωθέντος, το οποίο ανήλθε σε 116,63 δις ευρώ.

Το συνολικό ποσό των απομειώσεων που προέκυψε, ποσού 116,63 δις ευρώ, συμπεριλαμβανομένων των τελωνειακών απαιτήσεων, επιβαρύνει σωρευτικά την Καθαρή Θέση των Πολιτών.

257. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 73 του ν. 4978/2022, το ποσό των βεβαιωθεισών απαιτήσεων που έχουν χαρακτηριστεί ως ανεπίδεκτες είσπραξης έως την 31η.12.2024 ανέρχεται σε 27,59 δις ευρώ[37], εκ των οποίων 397,27 εκατ. ευρώ χαρακτηρίστηκαν ως ανεπίδεκτες είσπραξης εντός του 2024.

258. Οι απαιτήσεις εμφανίζονται υποεκτιμημένες, καθώς δεν έχει καταχωριστεί ως απαίτηση ποσό ύψους 784,80 εκατ. ευρώ, που, σύμφωνα με την παραδοχή του δεδουλευμένου, όπως ορίζεται στο π.δ. 54/2018 και τις διατάξεις της σύμβασης παραχώρησης της Αττικής Οδού, συνιστά ανείσπρακτο υπόλοιπο έως την 31η.12.2024 και αποτελεί μέρος του εφάπαξ τιμήματος των 3,27 δις ευρώ για την παραχώρησή της. Επίσης, δεν έχει καταχωριστεί ως απαίτηση, έστω και ως εκτίμηση, ποσό για την ετήσια αμοιβή από την παραχώρηση υπηρεσιών της Αττικής Οδού για το έτος 2024 σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σχετική σύμβαση παραχώρησης.

259. Οι απαιτήσεις εμφανίζονται υπερεκτιμημένες, καθόσον δεν έχουν αναγνωριστεί υποχρεώσεις της Κ.Δ. για την επιστροφή φόρων: (α) από Α.Φ.ΕΚ.[38] που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν εξοφληθεί

[37] Το ποσό των 27,59 δις ευρώ είναι αναθεωρημένο, σε σχέση με τις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, καθόσον σύμφωνα με τα στοιχεία του από 19.09.2025 εγγράφου της Δ/νσης Επιχειρησιακού Σχεδιασμού Εισπράξεων και Επιστροφών – Τμήμα Δ, το ορθό ύψος των βεβαιωθεισών απαιτήσεων που έχουν χαρακτηριστεί ως ανεπίδεκτες είσπραξης για οφειλές < 1,5 εκατ. ευρώ, ανέρχεται σε 1,31 δις ευρώ αντί 1,30 δις που είχε αρχικώς δηλωθεί. Η διαφορά ποσού 10,3 εκατ. ευρώ οφείλεται σε λειτουργική δυσλειτουργία, η οποία αποκαταστάθηκε εντός του επόμενου οικονομικού έτους. Η διαφορά ποσού 2,32 εκατ. ευρώ στο ποσό "Οφειλές χαρακτηρισμένες ως ανεπίδεκτες είσπραξης προ του 2024" (27.181.814.561,51) των Σημειώσεων επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων έτους 2024 σε σχέση το ποσό "Σύνολο ανεπίδεκτων είσπραξης έτους 2023" (27.179.490.213,07) των αντίστοιχων Σημειώσεων έτους 2023, οφείλεται σε υφιστάμενη συστημική λειτουργικότητα που επιτρέπει την τροποποίηση στοιχείων σε μεταγενέστερο χρόνο.

[38] Στο Δελτίο μηνιαίων στοιχείων Γ.Κ. Δεκεμβρίου 2024, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών-Γ.Λ.Κ. (σελ. 22 - Πίνακας Δ.1: Εκκρεμείς και ληξιπρόθεσμες υποχρεώσεις από επιστροφές φόρων και σελ.27) αναφέρεται ποσό 731 εκατ. ευρώ

μέχρι τη λήξη του οικονομικού έτους, και (β) από γραμμάτια τρίτων που παραμένουν εκκρεμή έως την 31η.12.2024 και εκδόθηκαν εξαιτίας τακτοποίησης Α.Φ.ΕΚ. Για την ακριβή απεικόνιση των επιστροφών στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις πρέπει να ληφθούν υπόψη τυχόν απομειώσεις που έχουν διενεργηθεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 19 της ΛΠΠΕ, επί των απαιτήσεων με τις οποίες σχετίζονται.

260. Για τα βεβαιωθέντα και ανείσπρακτα τελωνειακά έσοδα κατά τη λήξη του οικονομικού έτους, διαπιστώθηκαν διαφορές μεταξύ των στοιχείων που εμφανίζονται στο Ο.Π.Σ.Δ.Π.-SAP και των αντίστοιχων που αντλούνται από το πληροφοριακό σύστημα των τελωνείων.

Η αποτίμηση των απαιτήσεων συνεχίζει να γίνεται με βάση την πολιτική του 2018 και όχι σύμφωνα με την παρ. 19 της ΛΠΠΕ.
Κατά την 31.12.2024, οι απαιτήσεις της Κ.Δ. για τις οποίες εφαρμόζεται η μεθοδολογία απομείωσης της παρ. 19 της ΛΠΠΕ, ανήλθαν σε 121,71 δις ευρώ, εκ των οποίων μόνο 5,08 δις ευρώ επιμετρώνται ως χρηματοοικονομικά ανακτήσιμα. Οι συντελεστές εισπραξιμότητας παραμένουν χαμηλοί, ιδίως για πρόστιμα και ποινές.
Δεν έχει καταχωριστεί απαίτηση από τη σύμβαση παραχώρησης της Αττικής Οδού, ενώ σε άλλες περιπτώσεις διαπιστώθηκαν αποκλίσεις ή ενδεχόμενες υπερεκτιμήσεις.
Διαπιστώθηκε ότι κατά την επιμέτρηση των απαιτήσεων δεν έχουν αναγνωριστεί αντίστοιχες υποχρεώσεις για επιστροφές φόρων, για τον ακριβή προσδιορισμό των οποίων πρέπει να ληφθούν υπόψη τυχόν διενεργηθείσες απομειώσεις επί των απαιτήσεων με τις οποίες σχετίζονται.
Υπάρχουν ασυμφωνίες στοιχείων μεταξύ λογιστικών συστημάτων.
Συνιστάται η αναγνώριση των σχετικών απαιτήσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, η ενίσχυση της πληρότητας και ακρίβειας της απεικόνισής τους και η αναγνώριση των υφιστάμενων υποχρεώσεων, ώστε να απεικονίζεται η πραγματική καθαρή αξία των απαιτήσεων.

261. Στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης εγγράφηκαν λοιπές απαιτήσεις, συνολικού ποσού 5,92 δις ευρώ (έναντι 5,80 δις ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση). Αυτές περιλαμβάνουν, κυρίως, προκαταβολές προς τη Δ.Ε.Η. ΑΕ (κατηγορία «λοιποί χρεώστες»), απαιτήσεις από τη χρηματοδότηση της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας για τη λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19, καθώς και ενδιάμεσους λογαριασμούς που αφορούν τη λειτουργία των Δ.Ο.Υ. (τακτοποιητέες εισπράξεις μέσω τραπεζών, επιστροφές φόρων μέσω τραπεζών κ.λπ.).

262. Ειδικότερα, το υπόλοιπο των προκαταβολών που έχουν χορηγηθεί στη Δ.Ε.Η. Α.Ε. έναντι των συνολικών ετήσιων υποχρεώσεων για δαπάνη εξόφλησης λογαριασμών ηλεκτρικού ρεύματος Φορέων της Γ.Κ. για τα έτη 2020, 2021, 2022, 2023 και 2024, 2025 ανήλθε, κατά την 31η.12.2024, στο ποσό των 2,44 δις ευρώ (έναντι 2,04 δις ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση), εκ του οποίου ποσό 950,56 εκατ. ευρώ αφορά σε προκαταβολές των ετών 2020, 2021, 2022 και 2023.

263. Οι εν λόγω προκαταβολές, σύμφωνα με τις υπουργικές αποφάσεις[39] που εκδόθηκαν για τη χορήγησή τους, επιστρέφονται τμηματικά από το προϊόν της εξόφλησης των λογαριασμών ηλεκτρικής ενέργειας εκάστου έτους των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης μέχρι την 30η Απριλίου του επόμενου έτους, μετά δε από την προθεσμία αυτή τυχόν υπόλοιπο επιστρέφεται ολοσχερώς. Ο προμηθευτής ηλεκτρικής ενέργειας υποχρεούται σε μηνιαία βάση να αποστέλλει, μεταξύ άλλων, στη Γ.Δ.Ο.Υ. του Υπουργείου Οικονομικών ηλεκτρονικό αρχείο με αναλυτικά στοιχεία των Φορέων Γενικής Κυβέρνησης που δεν εξόφλησαν τους λογαριασμούς τους εντός δύο μηνών από τη λήξη της προθεσμίας πληρωμής τους, προκειμένου η εξόφληση να πραγματοποιηθεί από την ανωτέρω Γ.Δ.Ο.Υ., κατόπιν μεταφοράς πιστώσεων από τον προϋπολογισμό του εκάστοτε φορέα της Κ.Δ. που

που αφορά σε συνολικές επιστροφές φόρων προς φορείς εκτός Γενικής Κυβέρνησης, για τις οποίες έχουν εκδοθεί Α.Φ.ΕΚ., με εξαίρεση εκείνες που παραμένουν σε καθεστώς νομικής αντιδικίας. Δεν περιλαμβάνονται οι εκκρεμείς επιστροφές από τα Τελωνεία και ειδικά για τις κατηγορίες Ε.Φ.Κ. και Φ.Π.Α. σε βιομηχανίες, ξενοδοχεία, αλιευτικά σκάφη και πλοία, καθώς και όποιες επιστροφές πραγματοποιούνται από τα Τελωνεία και αφορούν ιδιώτες ή ελεύθερους επαγγελματίες.

[39] ΥΑ 2/112937/ΔΑΤΠ(Α), Β' 6656/09.12.2024, ΥΑ 2/109984/ΔΑΤΠ(Α), Β' 7030/13.12.2023, ΥΑ 2/186981/ΔΑΤΠ(Α), Β' 6354/14.12.2022, ΥΑ 2/120354/ΔΑΤΠ(Α), Β' 5826/14.12.2021, ΥΑ 2/82824/ΔΑΤΠ(Α), Β΄ 5721/24.12.2020, ΥΑ 2/10850/ΔΑΤΠ(Α), Β΄ 645/27.2.2020.

εποπτεύει τον Φορέα της Γενικής Κυβέρνησης που καθυστερεί την πληρωμή. Η ανωτέρω, ωστόσο, διαδικασία εφαρμόζεται πλημμελώς τόσο από τον πάροχο όσο και από το Υπουργείο Οικονομικών, με αποτέλεσμα τη συσσώρευση σημαντικού ύψους απαιτήσεων, η τακτοποίηση των οποίων εκκρεμεί επί μακρόν, ενισχύοντας την ταμειακή ρευστότητα του παρόχου ηλεκτρικής ενέργειας σε βάρος της αποτελεσματικής διαχείρισης των ταμειακών διαθεσίμων της Κ.Δ.

264. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τις επιστολές εκκαθάρισης των χρηματικών προκαταβολών, όπως αποστέλλονται από τη Δ.Ε.Η. Α.Ε.: (α) για το έτος 2020 δεν έχει επιστραφεί από τη Δ.Ε.Η. Α.Ε. το επιστρεπτέο υπόλοιπο της δοθείσας προκαταβολής, ποσού 27,04 εκατ. ευρώ, (β) υφίστανται ληξιπρόθεσμες οφειλές από λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας Φορέων Γ.Κ., ποσού 370,59 εκατ. ευρώ για τα έτη 2021 και 2022, καθόσον η αρμόδια Γ.Δ.Ο.Υ. δεν έχει προβεί στην εκτέλεση των προβλεπόμενων ενεργειών και (γ) για το υπόλοιπο προκαταβολών έτους 2023, ποσού 552,92 εκατ. ευρώ, υφίστανται ληξιπρόθεσμες οφειλές από λογαριασμούς ηλεκτρικής ενέργειας ποσού 207,68 εκατ. ευρώ από Φορείς Γ.Κ., καθόσον η αρμόδια Γ.Δ.Ο.Υ. δεν έχει προβεί στην υλοποίηση των προβλεπόμενων ενεργειών, ενώ το ποσό των 345,24 εκατ. ευρώ εν τέλει επεστράφη από τον προμηθευτή ηλεκτρικής ενέργειας στις 16.04.2025, με καθυστέρηση μεγαλύτερη του ενός έτους. Επιπλέον, για το έτος 2024, το υπόλοιπο προκαταβολών που έχει χορηγηθεί, ανήλθε την 31η.12.2024 σε 676,01 εκατ. ευρώ και εκκρεμεί η ολοκλήρωση της εκκαθάρισής του. Τέλος, για το έτος 2025, το υπόλοιπο προκαταβολών που έχει χορηγηθεί ανερχόταν την 31η.12.2024 σε 818,30 εκατ. ευρώ.

265. Οι απαιτήσεις από τη χρηματοδότηση της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας για τη λειτουργία του Ταμείου Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων COVID-19 κατά την 31η.12.2024 ανήλθαν στο ποσό των 1,85 δις ευρώ. Το ποσό, ωστόσο, αυτό είναι υποεκτιμημένο κατά 120,56 εκατ. ευρώ, λόγω του μη ορθού σωρευτικού υπολογισμού των απομειώσεων, με βάση τις εκτιμήσεις των ποσών για τυχόν αναμενόμενες ζημίες πιστώσεων του Εγγυοδοτικού Προγράμματος. Οι απομειώσεις που έπρεπε να αναγνωριστούν για το ανωτέρω Ταμείο ανέρχονται σε 34,29 εκατ. ευρώ αντί του ποσού των 154,86 εκατ. ευρώ.

266. Εσφαλμένα δεν αναγνωρίστηκε απαίτηση από χρηματοοικονομικές συναλλαγές ποσού 303,5 εκατ. ευρώ, το οποίο αφορά στο 50% του αντισταθμίσματος για την επαναμεταβίβαση της Ε.ΥΔ.Α.Π. και της Ε.Υ.Α.Θ. από την Ε.Ε.Σ.Υ.Π. στο Ε.Δ. και το οποίο με βάση το άρθρο 15 του ν. 5131/2024 προορίζεται για πληρωμή διεθνών υποχρεώσεων του Ε.Δ.

267. Στις λοιπές απαιτήσεις δεν περιλαμβάνονται οι απαιτήσεις των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, που συνιστούν Υπηρεσίες (μονάδες) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, κατά του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., από την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών σε ασφαλισμένους του. Οι σχετικές απαιτήσεις κατά την 31η.12.2024 ανερχόταν σε 165,72 εκατ. ευρώ.

268. Μεταξύ των λογαριασμών απαιτήσεων περιλαμβάνονται λογαριασμοί με σημαντικά μεταφερόμενα υπόλοιπα που παραμένουν αμετάβλητα από προηγούμενες χρήσεις και τα οποία προέρχονται από τη μετάπτωση στοιχείων στο πληροφοριακό σύστημα (Ο.Π.Σ.Δ.Π.) που έλαβε χώρα το έτος 2019 (π.χ. επιστροφές φόρων μέσω Τραπεζών, με υπόλοιπο 385,79 εκατ. ευρώ, απαιτήσεις από συναλλαγές επί χρηματοοικονομικών στοιχείων, με υπόλοιπο 123,86 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τουλάχιστον 121,66 εκατ. ευρώ προέρχονται από την ως άνω μετάπτωση). Οι αρμόδιες υπηρεσίες (Γ.Λ.Κ., Α.Α.Δ.Ε.) πρέπει να προβούν στις απαραίτητες ενέργειες προκειμένου να επαληθευτεί η ύπαρξη και το ύψος των ανωτέρω απαιτήσεων και σε αντίθετη περίπτωση να εξετάσουν το ενδεχόμενο διαγραφής/απομείωσης αυτών, προκειμένου οι απαιτήσεις να απεικονίζονται ορθά και με ακρίβεια στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Κ.Δ.

Διαπιστώθηκαν ελλείψεις στην καταγραφή των λοιπών απαιτήσεων που αφορούν σε μεταβιβάσεις σε ειδικούς φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, σε απαιτήσεις των Στρατιωτικών Νοσοκομείων κατά του Ε.Ο.Π.Π.Υ., καθώς στην επαναμεταβίβαση των μετοχών της Ε.ΥΔ.Α.Π. και της Ε.Υ.Α.Θ. από την Ε.Ε.Σ.Υ.Π. στο Ε.Δ., και αδυναμίες στην οικονομική τακτοποίηση ορισμένων εξ αυτών, με αποτέλεσμα οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις να μην απεικονίζουν

ορθά και με ακρίβεια τα σχετικά ποσά και οι λοιπές απαιτήσεις να είναι υποεκτιμημένες κατά 589,78 εκατ. ευρώ.
Υπάρχουν εκκρεμότητες στο λογιστικό σύστημα από το έτος 2019.
Συνιστάται η έγκαιρη εκκαθάριση και επιστροφή των προκαταβολών της Δ.Ε.Η. Α.Ε., η ορθή αποτίμηση των απαιτήσεων με βάση τις προβλεπόμενες απομειώσεις, και η πλήρης καταγραφή όλων των υφιστάμενων απαιτήσεων, ώστε να αποτυπώνεται με ακρίβεια η χρηματοοικονομική θέση της Κ.Δ.

Προκαταβολές

269. Προκαταβολές είναι τα Ταμειακά διαθέσιμα που έχουν καταβληθεί από την Κ.Δ. έναντι μελλοντικής παραλαβής αγαθών ή υπηρεσιών. Σε αυτές περιλαμβάνονται προκαταβολές παροχών σε εργαζομένους, που αφορούν τη μισθοδοσία του προσωπικού και τις καταβαλλόμενες από την Κ.Δ. συντάξεις, τα οποία σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία προκαταβάλλονται, και προκαταβολές προς δημόσιους διαχειριστές, οι οποίες αφορούν ποσά που έχουν τεθεί στη διάθεση δημοσίων υπηρεσιών, υπό την ευθύνη υπολόγων διαχειριστών (μέσω παγίων προκαταβολών ή χρηματικών ενταλμάτων προπληρωμής) και δεν αναγνωρίζονται ως ταμειακά διαθέσιμα.

270. Οι Προκαταβολές επιμετρώνται στο ανακτήσιμο ποσό τους. Κατά την ημερομηνία αναφοράς, το υπόλοιπο των προκαταβολών ανήλθε σε 2,38 δις ευρώ έναντι 2,36 δις ευρώ κατά την προηγούμενη περίοδο αναφοράς, σημειώνοντας αύξηση κατά 15 εκατ. ευρώ. Στον λογαριασμό αυτό περιλαμβάνονται «Προκαταβολές παροχών σε εργαζόμενους», ποσού 446,47 εκατ. ευρώ, «Προκαταβολές σε δημόσιους διαχειριστές», ποσού 1,88 δις ευρώ, και λοιπές προκαταβολές, ποσού 44,21 εκατ. ευρώ.

Πίνακας 33
Προκαταβολές

	2024	2023	Μεταβολή
Προκαταβολές παροχών σε εργαζόμενους	446.467.810,52	446.771.819,93	-304.009,41
Προκαταβολές σε δημόσιους διαχειριστές	1.888.314.047,29	1.862.856.172,18	25.457.875,11
Λοιπές προκαταβολές	44.211.965,85	54.362.395,52	-10.150.429,67
Σύνολο	**2.378.993.823,66**	**2.363.990.387,63**	**15.003.436,03**

271. Στο υπόλοιπο του λογαριασμού «Προκαταβολές» δεν περιλαμβάνεται ποσό 886,98 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο υπόλοιπο των τραπεζικών λογαριασμών που τηρούνται στην ΤτΕ την 31η.12.2024, στο πλαίσιο έκδοσης πάγιας προκαταβολής ή χρηματικού εντάλματος προπληρωμής. Το ποσό αυτό αποτελεί απαίτηση της Κ.Δ. έναντι των υπόλογων διαχειριστών, και εσφαλμένα έχει συμπεριληφθεί στα ταμειακά διαθέσιμα.

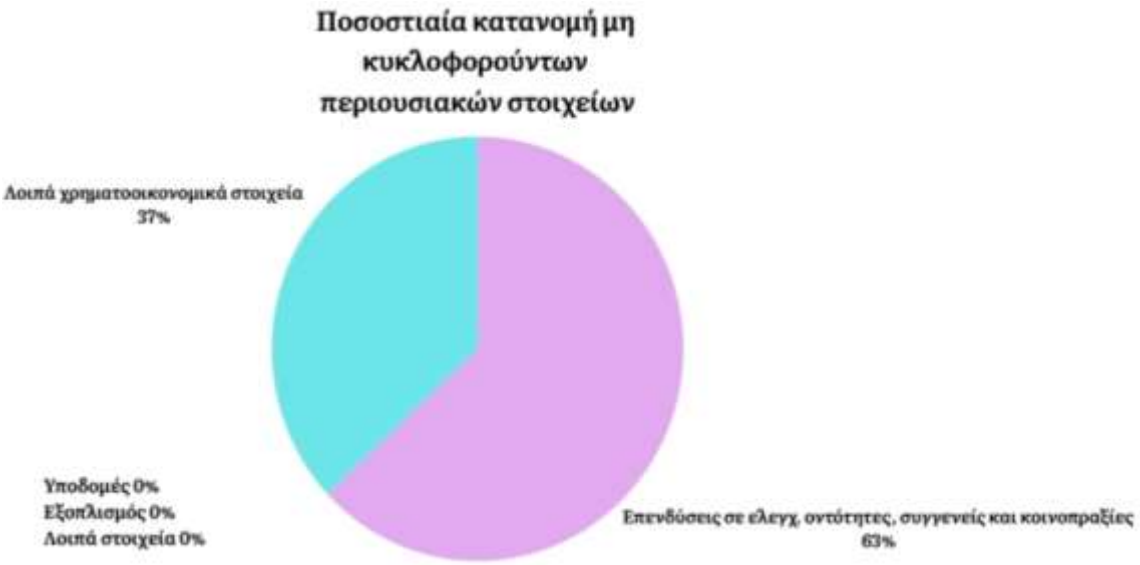
272. Στο υπόλοιπο του λογαριασμού «Προκαταβολές» περιλαμβάνονται ατακτοποίητα αντίτιμα, συνολικού ύψους 14,63 εκατ. ευρώ, τα οποία δεν συνδέονται με περιπτώσεις καταλογιστέου ελλείμματος. Η λογιστική αυτή εκκρεμότητα μπορεί να τακτοποιηθεί με την έκδοση της προβλεπόμενης από τις διατάξεις του άρθρου 92 παρ.4α του ν. 4270/2014 και την ΥΑ 2/55258/24.12.2011 εγκριτικής απόφασης.

Διαπιστώθηκε εσφαλμένη ταξινόμηση ποσού μεταξύ ταμειακών διαθεσίμων και προκαταβολών, με αποτέλεσμα την υποεκτίμηση των προκαταβολών κατά 886,98 εκατ. ευρώ.
Διαπιστώθηκαν ατακτοποίητα αντίτιμα που μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα την υποεκτίμηση ή εσφαλμένη απεικόνιση των προκαταβολών.
Συνιστάται η διενέργεια διορθωτικών εγγραφών για την ορθή λογιστική απεικόνιση και την κατάλληλη ταξινόμηση των σχετικών ποσών και την τακτοποίηση των αντιτίμων.

Μη Κυκλοφορούντα Περιουσιακά Στοιχεία

273. Μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία είναι τα στοιχεία του ενεργητικού που ανήκουν στην Κ.Δ. και προορίζονται για μακροχρόνια χρήση στην άσκηση των λειτουργιών της. Περιλαμβάνουν ενσώματα (κτήρια και εγκαταστάσεις, υποδομές, μηχανήματα, εξοπλισμός, οχήματα, γαίες και οικόπεδα, έργα υπό εκτέλεση κ.α.) και άυλα (λογισμικό, δικαιώματα χρήσης, άδειες, πληροφοριακά συστήματα κ.α.) πάγια στοιχεία, χρηματοοικονομικές συμμετοχές (επενδύσεις σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες), και λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία (οντότητες που δεν ταξινομούνται στις ελεγχόμενες, συγγενείς ή κοινοπραξίες, συμμετοχές σε Διεθνείς Οργανισμούς, μακροπρόθεσμοι τίτλοι και δάνεια, λοιποί συμμετοχικοί τίτλοι, παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα). Τα στοιχεία αυτά επιμετρώνται σύμφωνα με τις διατάξεις των ΛΠΠΕ, στο κόστος κτήσης τους μείον τις σωρευμένες αποσβέσεις και τυχόν απομειώσεις.

Γράφημα 26
Κατανομή μη κυκλοφορούντων περιουσιακών στοιχείων

Επενδύσεις σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες

274. Στον λογαριασμό «Επενδύσεις σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες» παρακολουθούνται: (α) οι οντότητες στις οποίες η Κ.Δ. ασκεί έλεγχο, υπό την έννοια της κατοχής (άμεσα ή έμμεσα) άνω του 50% των δικαιωμάτων ψήφου, (β) οι οντότητες στις οποίες η Κ.Δ. ασκεί ουσιώδη επιρροή (συγγενείς), υπό την έννοια της δυνατότητας συμμετοχής της στις αποφάσεις της οικονομικής και επιχειρησιακής πολιτικής της οντότητας και (γ) οι κοινοπραξίες, οι συμφωνίες δηλαδή όπου τα μέρη έχουν από κοινού τον έλεγχο, καθώς και τα δικαιώματα επί των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της οντότητας.

275. Η αξία των επενδύσεων σε ελεγχόμενες και συγγενείς οντότητες κατά την 31η.12.2024 ανήλθε σε 23,15 δις ευρώ έναντι 22,62 δις ευρώ της αντίστοιχης ημερομηνίας του προηγούμενου έτους.

276. Η αξία τους αναλύεται στον παρακάτω πίνακα ως εξής:

Πίνακας 34
Επενδύσεις σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες

Επενδύσεις σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες	Αξία της 31/12/2024	Αξία της 31/12/2023	Μεταβολή 2024-2023
Μετοχές ελεγχόμενων οντοτήτων εισηγμένων στο Χ.Α.	472.554.623,40	535.160.976,30	-62.606.352,90
Μετοχές συγγενών εισηγμένων στο Χ.Α.	720.483.021,72	724.402.198,40	-3.919.176,68
Σύνολο οντοτήτων εισηγμένων στο Χ.Α.	**1.193.037.645,12**	**1.259.563.174,70**	**-66.525.529,58**
Μη εισηγμένες μετοχές ελεγχόμενων οντοτήτων εσωτερικού	21.861.898.302,67	21.353.046.356,97	508.851.945,70
Μη εισηγμένες μετοχές συγγενών εσωτερικού	94.703.135,00	6.532.513,09	88.170.621,91
Σύνολο οντοτήτων μη εισηγμένων στο Χ.Α.	**21.956.601.437,67**	**21.359.578.870,06**	**597.022.567,61**
Γενικό Σύνολο	**23.149.639.082,79**	**22.619.142.044,76**	**530.497.038,03**

277. Η αξία των επενδύσεων σε οντότητες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο (ελεγχόμενες και συγγενείς) εμφανίζεται μειωμένη κατά 66,52 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με την προηγούμενη οικονομική χρήση. Η μεταβολή αυτή οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στην αρνητική μεταβολή ύψους 62,60 εκατ. ευρώ της αποτίμησης των εταιρειών Ε.Υ.Δ.Α.Π. και Ε.Υ.Α.Θ. κατά την 31η.12.2024, σε σχέση με την προηγούμενη οικονομική χρήση (535,16 εκ. ευρώ την 31η12.2023 – 472,55 εκ. ευρώ την 31η.12.2024).

278. Η αποτίμηση των εν λόγω εταιρειών κατά την 31η.12.2024 καθώς και την προηγούμενη οικονομική χρήση, πραγματοποιήθηκε στη χρηματιστηριακή αξία των μετοχών τους, η οποία θεωρήθηκε ως εύλογη, γεγονός που δεν είναι ορθό, δεδομένου ότι προκειμένου να υπολογιστεί το ποσό του αντισταθμίσματος που κατέβαλε το Ε.Δ. στην Ε.Ε.ΣΥ.Π. για την επανάκτηση των εν λόγω εταιρειών, ανέθεσε σε διεθνή χρηματοοικονομικό οίκο να εκτιμήσει την εύλογη αξία των μεταβιβασθέντων ποσοστών (50%+1 μετοχή) και των δύο εταιρειών.

279. Με βάση την εκτίμηση του χρηματοοικονομικού οίκου η δίκαιη και εύλογη αξία των μεταβιβασθέντων ποσοστών (50%+1 μετοχή) ορίστηκε στο ποσό των 607 εκατ. ευρώ, το οποίο αποτέλεσε και το τίμημα της μεταβίβασης. Συνεπώς, αυτή αποτελεί τελικώς την εύλογη αξία της αρχικής αναγνώρισης των μεταβιβασθέντων ποσοστών στο μετοχολόγιο του Ε.Δ., σύμφωνα και με την παρ. 15 της ΛΠΠΕ. Δεδομένου δε ότι ποσοστά ύψους 11,33% της Ε.Υ.Δ.Α.Π και 24,02% της Ε.Υ.Α.Θ., ήταν ήδη εγγεγραμμένα στο μετοχολόγιο του Ε.Δ. στην αναλογούσα αξία της Καθαρής Θέσης την 31η.12.2018, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 16 της ΛΠΠΕ, με την αξία των συμμετοχών και για τις δύο εταιρείες να ανέρχεται σε 149,16 εκατ. ευρώ, κατά την 31η.12.2024 η αξία των συμμετοχών του συνόλου των μετοχών που κατέχει το Ε.Δ. στις εν λόγω εταιρείες, ήτοι 61,33% στην Ε.ΥΔ.Α.Π και 74,02% στην Ε.Υ.Α.Θ., πρέπει να ανέρχεται την 31η.12.2024 σε 756,16 εκατ. ευρώ, αντί του ποσού των 472,55 εκατ. ευρώ, στο οποίο αποτιμήθηκε στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Η ορθή δηλαδή λογιστική αποτύπωση απαιτούσε αύξηση της συμμετοχής κατά 221 εκατ. ευρώ (756,16 εκατ. ευρώ την 31η.12.2024 - 535,16 εκ. ευρώ την 31η12.2023 =221 εκατ. ευρώ).

280. Επιπροσθέτως, κατ' εφαρμογή της παρ. 16 της ΛΠΠΕ, με την οποία ορίζεται ότι οι συμμετοχές σε ελεγχόμενες οντότητες, συγγενείς και κοινοπραξίες επιμετρώνται μεταγενέστερα στο κόστος κτήσης μείον ζημίες απομείωσης, εσφαλμένα πραγματοποιήθηκε αποτίμηση των εν λόγω συμμετοχών στην Ε.Υ.Δ.Α.Π και Ε.Υ.Α.Θ., λαμβάνοντας υπόψη τη χρηματιστηριακή αξία τους κατά την 31η.12.2024, επιβαρύνοντας την αποτίμησή τους κατά 62,60 εκατ. ευρώ από τη μεταβολή της χρηματιστηριακής αξίας των ετών 2023 και 2024. Λόγω των ανωτέρω εσφαλμένων χειρισμών, η συνολική αξία των εισηγμένων συμμετοχών του Ε.Δ. εμφανίζεται υποεκτιμημένη κατά 283,60 εκατ. ευρώ.

281. Όσον αφορά την αξία των επενδύσεων σε ελεγχόμενες οντότητες μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο, εμφανίζεται αυξημένη, κατά 508,85 εκατ. ευρώ. Η αύξηση αυτή οφείλεται, συνδυαστικά: (α) Στο θετικό αποτέλεσμα ύψους σε 494,36 εκατ. ευρώ, που προέκυψε από την

ενσωμάτωση του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας από την Ε.Ε.ΣΥ.Π., το οποίο όμως υπολογίστηκε εσφαλμένα, δεδομένου ότι ως βάση υπολογισμού χρησιμοποιήθηκε η καθαρή θέση του Τ.Χ.Σ. της 30ης.09.2024 αντί της 31ης.12.2024, με αποτέλεσμα η συμμετοχή στην Ε.Ε.Σ.Υ.Π. να εμφανίζεται αυξημένη κατά 257,72 εκατ. ευρώ. (β) Στην καταβολή ποσού 17,26 εκατ. ευρώ στην εταιρεία Ελληνικά Αμυντικά Συστήματα (ΕΑΣ) Α.Β.Ε.Ε. (γ) Στην καταβολή ποσού 40,00 εκατ. ευρώ στην εταιρεία Ελληνική Αεροπορική Βιομηχανία Α.Ε. (Ε.Α.Β.). (δ) Στην ενσωμάτωση της εταιρείας «Ελληνική Εταιρεία Εξαγωγικών Πιστώσεων Α.Ε» ύψους 184,58 εκατ. ευρώ, κατόπιν σχετικής παρατήρησης του ελέγχου της προηγούμενης οικονομικής χρήσης. (ε) Στην καταβολή ποσού 1 εκατ. ευρώ στην εταιρεία Ελληνικό Κέντρο Αμυντικής Καινοτομίας Α.Ε. (ΕΛΚΑΚ). (στ) Στην καταβολή ποσού 3 εκατ. ευρώ στο Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου, Οπτικοακουστικών Μέσων και Δημιουργίας Α.Ε.- Creative Greece S.A. (ζ) Στην καταβολή ποσού 21,68 εκατ. ευρώ στον Οργανισμό Σιδηροδρόμων Ελλάδος (ΟΣΕ) (προσθήκες / αυξήσεις). (η) Στην πώληση του 67% των μετοχών του Οργανισμού Λιμένος Ηρακλείου ΑΕ που κατείχε το Τ.Α.Ι.ΠΕ.Δ., (λογιστικής) αξίας 17,76 εκατ. ευρώ (διαγραφές / μειώσεις).

282. Η αξία των επενδύσεων σε μη εισηγμένες μετοχές συγγενών εσωτερικού, εμφανίζεται αυξημένη κατά 88,17 εκατ. ευρώ. Η αύξηση αυτή οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αναγνώριση για πρώτη φορά της συμμετοχής του Ε.Δ. με ποσοστό 45,90% επί της εταιρείας Διεθνής Αερολιμένας Ηρακλείου. Η αποτίμηση της συμμετοχής έγινε στην καθαρή θέση της εταιρείας κατά την 31η.12.2024 και ανήλθε σε 82,31 εκατ. ευρώ. Όμως, το Ε.Δ. συμμετείχε στην εν λόγω εταιρεία ήδη από το 2020. Συνεπώς, η συμμετοχή έπρεπε να έχει εγγραφεί με την αναλογία της καθαρής θέσης έτους 2020, η οποία ανέρχεται σε 33,29 εκατ. ευρώ. Συνεπώς, οι συμμετοχές σε μη εισηγμένες μετοχές συγγενών εσωτερικού είναι υπερεκτιμημένες κατά 49,01 εκατ. ευρώ.

Κατά τον έλεγχο των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, διαπιστώθηκε ότι σε ορισμένες περιπτώσεις η αποτίμηση επενδύσεων του Δημοσίου σε ελεγχόμενες και συγγενείς εταιρείες πραγματοποιήθηκε με χρήση μεθόδου που δεν συνάδει με τα προβλεπόμενα από το εφαρμοζόμενο λογιστικό πλαίσιο.
Συνεπεία αυτού, η αξία των επενδύσεων σε οντότητες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο (ελεγχόμενες και συγγενείς) εμφανίζεται υποεκτιμημένη κατά 283,60 εκατ. ευρώ και η αξία των επενδύσεων σε οντότητες μη εισηγμένες στο Χρηματιστήριο (ελεγχόμενες και συγγενείς) εμφανίζεται υπερεκτιμημένη, κατά 306,73 εκατ. ευρώ.

Η Κ.Δ. οφείλει να επανεξετάσει και να προσαρμόσει τη μεθοδολογία αποτίμησης των επενδύσεων σε ελεγχόμενες και συγγενείς εταιρείες, ώστε να διασφαλιστεί η συνέπεια, η διαφάνεια και η πλήρης συμμόρφωση με το εφαρμοζόμενο λογιστικό πλαίσιο στις επόμενες χρήσεις.

Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία

283. Ως Λοιπά Χρηματοοικονομικά Στοιχεία θεωρούνται οι επενδύσεις της Κ.Δ. σε: α) οντότητες που δεν ταξινομούνται στις ελεγχόμενες, συγγενείς ή κοινοπραξίες, β) συμμετοχές σε Διεθνείς Οργανισμούς, γ) μακροπρόθεσμους τίτλους και δάνεια, δ) λοιπούς συμμετοχικούς τίτλους (ΤτΕ) και ε) παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, σε περίπτωση αποτίμησής τους με θετική εύλογη αξία.

284. Η αξία των Λοιπών Χρηματοοικονομικών Στοιχείων αναλύεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 35
Λοιπά χρηματοοικονομικά στοιχεία

	2024	2023	Μεταβολή	%
Λοιπές επενδύσεις σε μη εισηγμένες	1.024.169,20	1.024.169,20	-	**-**
Λοιπές επενδύσεις σε εισηγμένες	143.105.950,02	121.122.908,70	21.983.041,32	**18,15%**
Συμμετοχή σε διεθνείς οργανισμούς	6.040.946.554,63	5.890.415.187,12	150.531.367,51	**2,56%**
Λοιποί μακροπρόθεσμοι τίτλοι	1.059.957.651,00	1.059.957.651,00	-	**-**
Λοιπά μακροπρόθεσμα δάνεια	1.467.351,43	4.648.569,33	-3.181.217,90	**-68,43%**
Μακροπρόθεσμα δάνεια προς επιχειρήσεις από διαχείριση πόρων Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας	2.540.188.768,23	1.051.599.027,24	1.488.589.740,99	**141,55%**
Λοιποί συμμετοχικοί τίτλοι (ΤτΕ)	25.901.684,80	26.167.798,00	-266.113,20	**-1,02%**
Παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα	3.790.611.952,49	5.083.408.525,97	-1.292.796.573,48	**-25,43%**
Τίτλοι επενδυτικών κεφαλαίων ΕΑΤΕ	9.781.349,97	0	9.781.349,97	**-**
Σύνολο	**13.612.985.431,77**	**13.238.343.836,56**	**374.641.595,21**	**2,83%**

285. Η αύξηση κατά 374,64 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 2,83% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, η οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση κατά 1,49 δις ευρώ των Μακροπρόθεσμων Δανείων προς επιχειρήσεις από πόρους του Τ.Α.Α. και στην αύξηση των συμμετοχών του Ε.Δ. σε Διεθνείς Οργανισμούς κατά 150,53 εκατ. ευρώ. Η αύξηση αυτή αντισταθμίστηκε εν μέρει από τη μείωση της εύλογης αξίας των Παράγωγων Χρηματοοικονομικών Μέσων κατά 1,29 δις ευρώ.

286. Το υπόλοιπο της 31ης.12.2024 των Μακροπρόθεσμων Δανείων για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων ιδιωτικών επιχειρήσεων μέσω αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων του Τ.Α.Α. ανήλθε σε 2,54 δις ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά 1,49 δις ευρώ ή ποσοστό 141,55% έναντι του προηγούμενου έτους. Αντιστοίχως, τα έσοδα από τόκους, που περιλήφθηκαν στα Λοιπά Τρέχοντα Έσοδα της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Επίδοσης, ανήλθαν σε 21,52 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 10,48 εκατ. ευρώ σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

287. Οι συμμετοχές του Ε.Δ. σε Διεθνείς Οργανισμούς την 31η.12.2024 ανήλθαν σε 6,04 δις ευρώ. Η αύξηση των συμμετοχών σε ποσοστό 2,56% έναντι του προηγούμενου έτους οφείλεται: (α) στην αναδρομική αναπροσαρμογή των συμμετοχών του Ε.Δ. στον Διεθνή Οργανισμό Χρηματοδότησης, με αύξηση του κεφαλαίου του κατά 43,95 εκατ. ευρώ και μηδενισμό της εισφοράς στο Ταμείο Αρωγής & Ανάσχεσης Καταστροφών, ποσού 9,32 εκατ. ευρώ, καθώς βάσει της ΛΠΠΕ δεν πληρούνται τα κριτήρια αναγνώρισης της εν λόγω δαπάνης ως συμμετοχής σε κεφάλαιο ξένου οργανισμού και (β) στην προσθήκη ποσών 2,69 εκατ. ευρώ στον Διεθνή Οργανισμό Ανάπτυξης και 18 εκατ. ευρώ στην Τράπεζα Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης.

288. Εντούτοις, δεν έχει αναγνωριστεί η συμμετοχή του Ε.Δ. στην αύξηση του εγγεγραμμένου μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης για μερίδια ποσού 18 εκατ. ευρώ, η καταβολή των οποίων, σύμφωνα με την Υ.Α. 116319/2024 (Β΄ 4822), θα πραγματοποιηθεί τα έτη 2025 και 2026. Ακόμη, δεν έχει αναγνωριστεί η συμμετοχή του Ε.Δ. στη Δέκατη Όγδοη Αναπλήρωση των Πόρων του Διεθνούς Οργανισμού Ανάπτυξης για μερίδια ποσού 2,88 εκατ. ευρώ, η καταβολή των οποίων, σύμφωνα με την Υ.Α. 45993/2017 (Β΄ 1445) θα πραγματοποιηθεί τα έτη 2025 και 2026. Τα ανωτέρω δεν έχουν αναγνωριστεί ούτε ως υποχρεώσεις.

289. Τα εγκεκριμένα να καταβληθούν αλλά μη εισέτι καταβληθέντα κεφάλαια σε Διεθνείς Οργανισμούς από το Ε.Δ., που γνωστοποιούνται στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, ανέρχονται σε ποσό 21,27 δις ευρώ. Εντούτοις, δεν έχουν γνωστοποιηθεί εγκεκριμένα αλλά μη ακόμη καταβληθέντα κεφάλαια ποσού 151,80 εκατ. ευρώ στην Τράπεζα Εμπορίου και Ανάπτυξης Ευξείνου Πόντου και ποσού 54,25 εκατ. ευρώ στην Τράπεζα Ανάπτυξης

του Συμβουλίου της Ευρώπης, προκειμένου να επιτευχθεί ορθότερη αξιολόγηση της χρηματοοικονομικής θέσης της Κ.Δ. (βλ. και παρ. 45 και 46 της ΛΠΠΕ).

290. Η εύλογη αξία των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων της 31ης.12.2024 ανήλθε σε 3,79 δις ευρώ και εμφανίζεται ως θετική αποτίμηση (απαίτηση), γεγονός που οφείλεται στα αυξημένα επίπεδα του κυμαινόμενου επιτοκίου δανεισμού, με συνέπεια οι υπάρχουσες πράξεις διαχείρισης να παρουσιάζουν θετική παρούσα αξία των υπολειπόμενων μελλοντικών ροών, ενώ η αρνητική διαφορά, σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο, ύψους 1,29 δις ευρώ, αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα χρήσης.

291. Διαπιστώθηκε, ωστόσο, ότι ο λογαριασμός Παράγωγων Χρηματοοικονομικών Μέσων, είναι υποεκτιμημένος κατά 12,80 εκατ. ευρώ, καθόσον δεν έχει αναγνωριστεί αποτίμηση παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων που σχετίζονται με τοποθετήσεις σε προθεσμιακές καταθέσεις. Αντίστοιχα, υπερεκτιμημένες είναι οι ζημίες εύλογης αξίας από παράγωγα και παροχές της χρήσης και υποεκτιμημένη η Καθαρή Θέση Πολιτών.

292. Στον πίνακα που ακολουθεί απεικονίζεται η συμφωνία του λογαριασμού «Παράγωγα Χρηματοοικονομικά Μέσα» και, ειδικότερα, η επιμέτρηση των παραγώγων κατά τον Ισολογισμό έναρξης (1η.1.2024) και λήξης (31η.12.2024), καθώς και οι σχετικές εισπράξεις και πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν εντός του έτους 2024.

Πίνακας 36
Λογαριασμός «Παράγωγα Χρηματοοικονομικά Μέσα»
(Ποσά σε ευρώ)

Λογαριασμός "Παράγωγα Χρηματοοικονομικά Μέσα"	
Εύλογη αξία παραγώγων Ισολογισμού Έναρξης (1η.1.2024)	5.083.408.525,97
Εισπράξεις ελεγχόμενου έτους	-2.657.161.287,29
Πληρωμές ελεγχόμενου έτους	1.423.835.357,63
Διαφορά εύλογης αξίας της 31ης.12.2024 (με ισόποση μείωση των αποτελεσμάτων)	-59.470.643,82
Εύλογη αξία παραγώγων της 31ης.12.2024	**3.790.611.952,49**

293. Εσφαλμένα η αναγνώριση των καταβολών χρεολυσίων για το δάνειο προς τη Δημοκρατία της Αλβανίας, σωρευτικού ποσού 1,35 εκατ. ευρώ πραγματοποιείται απ' ευθείας στην Καθαρή Θέση, με αποτέλεσμα οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις να εμφανίζονται υπερεκτιμημένες κατά 1,43 εκατ. ευρώ, ενώ ποσό ύψους 79,32 χιλ. ευρώ αποτελεί βραχυπρόθεσμη υποχρέωση. Επισημαίνεται ότι η καταβολή των χρεολυσίων έχει ήδη ξεκινήσει από το οικονομικό έτος 2008.

294. Η επιμέτρηση των λοιπών μακροπρόθεσμων τίτλων και των λοιπών μακροπρόθεσμων δανείων της Κ.Δ., ύψους 1,06 δις ευρώ και 1,47 εκατ. ευρώ, αντίστοιχα, πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική που ίσχυε κατά την 31η.12.2018 - δηλαδή στην ονομαστική τους αξία - και όχι με βάση τα οριζόμενα στην παρ. 18 της ΛΠΠΕ (επιμέτρηση στην εύλογη αξία ή στο αποσβέσιμο κόστος, κατά περίπτωση). Ωστόσο, στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων δεν περιέχεται γνωστοποίηση της προόδου που επιτεύχθηκε κατά την περίοδο αναφοράς σε σχέση με την αμέσως προηγούμενη χρήση (2023) ως προς το συγκεκριμένο ζήτημα, ούτε γίνεται αναφορά συγκεκριμένης χρονολογίας, έστω κατ' εκτίμηση, κατά την οποία θα επιτευχθεί η προσαρμογή στις απαιτήσεις του Λογιστικού Πλαισίου Γ.Κ. (βλ. και παρ. 45 και 46 της ΛΠΠΕ).

295. Ως προς τις υπόλοιπες κατηγορίες που περιλαμβάνονται στα «Λοιπά Χρηματοοικονομικά Στοιχεία» διαπιστώθηκε ότι:
(α) Οι λοιπές επενδύσεις σε εισηγμένες παρουσιάζουν αύξηση κατά 21,98 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 18,15%, λόγω διαφορών αποτίμησης.
(β) Τα λοιπά μακροπρόθεσμα δάνεια, που αφορούν σε δάνεια που έχουν χορηγηθεί προς τη Δημοκρατία της Αλβανίας, παρουσιάζουν μείωση κατά 3,18 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 68,43%, καθώς

κατά τη διάρκεια του 2024[40] ολοκληρώθηκε η εξόφληση δανείου προς τη Δημοκρατία της Αλβανίας ποσού 3,18 εκατ. ευρώ. Εσφαλμένα η αναγνώριση των εισπράξεων χρεολυσίων για ένα από τα δάνεια προς τη Δημοκρατία της Αλβανίας, σωρευτικού ποσού 1,35 εκατ. ευρώ, πραγματοποιείται απ' ευθείας στην Καθαρή Θέση, με αποτέλεσμα οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις να εμφανίζονται υπερεκτιμημένες κατά 1,43 εκατ. ευρώ, ενώ ποσό ύψους 79,32 χιλ. ευρώ αποτελεί βραχυπρόθεσμη απαίτηση. Επισημαίνεται ότι η καταβολή των χρεολυσίων έχει ήδη ξεκινήσει από το οικονομικό έτος 2008.

(γ) Οι λοιποί συμμετοχικοί τίτλοι, οι οποίοι αφορούν συμμετοχή της Κ.Δ. στην Τράπεζα της Ελλάδος, παρουσιάζουν μείωση κατά 266,13 χιλ. ευρώ ή ποσοστό -1,02%.

(δ) Η επένδυση κεφαλαίων από την Ελληνική Αναπτυξιακή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΑΤΕ), σε επιχειρήσεις και επενδυτικά έργα που προέρχονται από πόρους του Τ.Α.Α., πραγματοποιήθηκε το έτος 2024 και ανήλθε σε 9,78 εκατ. ευρώ.

(ε) Καμία μεταβολή δεν παρουσιάζεται στις λοιπές επενδύσεις σε μη εισηγμένες, στους λοιπούς μακροπρόθεσμους τίτλους.

Δεν έχει αναγνωριστεί η συμμετοχή του Ε.Δ στο εγγεγραμμένο μετοχικό κεφάλαιο του Διεθνούς Οργανισμού Ανάπτυξης για μερίδια ποσού 2,88 εκατ. ευρώ και της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης για μερίδια ποσού 18 εκατ. ευρώ, παρότι οι σχετικές υποχρεώσεις έχουν εγκριθεί με υπουργικές αποφάσεις και η καταβολή τους έχει προγραμματιστεί για τα έτη 2025 και 2026.
Συνιστάται η πληρέστερη αποτύπωση και γνωστοποίηση τέτοιων υποχρεώσεων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις, προς ενίσχυση της διαφάνειας και της πληροφόρησης για τη συνολική δημοσιονομική δέσμευση.

Δεν έχουν γνωστοποιηθεί στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων εγκεκριμένα αλλά μη ακόμη καταβληθέντα κεφάλαια ποσού 206,05 εκατ. ευρώ σε Διεθνείς Οργανισμούς, γεγονός που δυσχεραίνει την ορθή αξιολόγηση των ενδεχόμενων υποχρεώσεων και της συνολικής χρηματοοικονομικής θέσης της Κ.Δ.
Συνιστάται να γνωστοποιούνται όλες οι δεσμεύσεις και υποχρεώσεις σύμφωνα με τις παρ. 45-46 της ΛΠΠΕ.

Η επιμέτρηση των λοιπών μακροπρόθεσμων τίτλων και των λοιπών μακροπρόθεσμων δανείων της Κ.Δ., ύψους 1,06 δις ευρώ και 1,47 εκατ. ευρώ, αντιστοίχως, εξακολουθεί να πραγματοποιείται στην ονομαστική τους αξία, σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική που ίσχυε κατά την 31.12.2018.
Ενδείκνυται να προσαρμοστεί η επιμέτρηση σύμφωνα με την παρ. 18 της ΛΠΠΕ και να γνωστοποιηθεί η πρόοδος συμμόρφωσης.

Διαπιστώθηκε ότι δεν έχει αναγνωριστεί αποτίμηση παραγώγων προϊόντων που σχετίζονται με τοποθετήσεις σε προθεσμιακές καταθέσεις, με αποτέλεσμα ο λογαριασμός να εμφανίζεται υποεκτιμημένος κατά 12,80 εκατ. ευρώ, γεγονός που επηρεάζει την ορθότητα της παρουσίασης.
Η παράλειψη αυτή έχει ως συνέπεια την υπερεκτίμηση των ζημιών εύλογης αξίας που καταχωρίστηκαν στα αποτελέσματα χρήσης, καθώς και την υποεκτίμηση της καθαρής θέσης.
Η Κ.Δ. ενδείκνυται να αποτιμήσει όλα τα παράγωγα χρηματοοικονομικά μέσα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που σχετίζονται με προθεσμιακές καταθέσεις, στην εύλογη αξία τους κατά την ημερομηνία αναφοράς, ώστε να διασφαλιστεί η ορθή παρουσίαση των αποτελεσμάτων και της καθαρής θέσης.

Διαπιστώθηκε ότι οι καταβολές χρεολυσίων που σχετίζονται με το διακρατικό με ένα από τα δάνεια προς τη Δημοκρατία της Αλβανίας, σωρευτικού ποσού 1,35 εκατ. ευρώ, καταχωρίζονται απευθείας στην Καθαρή Θέση.

[40] Εσφαλμένα η αναγνώριση των καταβολών χρεολυσίων για το δάνειο προς την Αλβανική Δημοκρατία ποσού 3,00 εκατ. ευρώ πραγματοποιούνταν απ' ευθείας στην Καθαρή Θέση. Η λογιστική αποτύπωση των εισπράξεων χρεολυσίων με μείωση των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων πραγματοποιήθηκε στη χρήση 2024 με αποτέλεσμα στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις έτους 2023 οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις να εμφανίζονταν υπερεκτιμημένες κατά 3,00 εκατ. ευρώ, οι δε οι βραχυπρόθεσμες απαιτήσεις υποεκτιμημένες κατά 171,96 χιλ. ευρώ. Επισημαίνεται ότι η καταβολή τους έχει ήδη ξεκινήσει από το οικονομικό έτος 2006.

Η πρακτική αυτή έχει ως αποτέλεσμα την υπερεκτίμηση των μακροπρόθεσμων απαιτήσεων κατά 1,43 εκατ. ευρώ και την υποεκτίμηση των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων κατά 79,32 χιλ. ευρώ, καθώς δεν γίνεται η ορθή λογιστική απεικόνιση της εξόφλησης του δανείου.
Ενδείκνυται να καταχωρίζονται οι καταβολές χρεολυσίων του διακρατικού δανείου σε μείωση της μακροπρόθεσμης απαίτησης και η αναγνώριση της αντίστοιχης βραχυπρόθεσμης απαίτησης, ώστε να αποτυπώνονται ορθά τα σχετικά μεγέθη και η καθαρή θέση.

Ενσώματα και Άυλα Πάγια

296. Σύμφωνα με την παρ. 30 της ΛΠΠΕ, τα ενσώματα και άυλα πάγια που αποκτώνται κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, αλλά πριν να καταστεί εφικτή η τήρηση των απαραίτητων για την αναγνώριση και επιμέτρησή τους λογιστικών αρχείων και μητρώων, καταχωρίζονται μεν στους προβλεπόμενους λογαριασμούς, πλην όμως μεταφέρονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης της περιόδου αναφοράς που πραγματοποιήθηκαν ως έξοδα.

297. Επομένως, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, έως ότου τεθεί σε λειτουργία το πλήρες σύστημα λογιστικών μητρώων για την παρακολούθηση και επιμέτρησή τους, το κόστος των παγίων μεταφέρεται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης της περιόδου κατά την οποία πραγματοποιήθηκε η απόκτηση, ως έξοδα. Η πρακτική αυτή επιβαρύνει ωστόσο προσωρινά το λειτουργικό αποτέλεσμα.

298. Σε προηγούμενες Διαδηλώσεις του το Ελεγκτικό Συνέδριο έχει επανειλημμένα επισημάνει[41] την αναγκαιότητα δημιουργίας μηχανισμού συνολικής καταγραφής όλων των ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων της Κ.Δ. με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας, την πληρότητα της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης, την αναβάθμιση της ποιότητας της παρεχόμενης μέσω αυτής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και την προστασία και διαφύλαξη της δημόσιας περιουσίας.

299. Για το οικονομικό έτος 2024, εκδόθηκε την 15η.03.2024 η εγκύκλιος 2/37910/ΔΛΓΚ «Αρχική Απογραφή Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων Κ.Δ. (αρχική αναγνώριση και επιμέτρηση)», προκειμένου να δώσει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την επιμέτρηση κατά την αρχική αναγνώριση κάθε κατηγορίας περιουσιακού στοιχείου.
Παράλληλα, υπό τις οδηγίες του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γενική Γραμματεία Δημοσιονομικής Πολιτικής, Διεύθυνση Λογιστικής Γ.Κ.) συστάθηκαν στα Υπουργεία και στους Φορείς αυτών ομάδες έργου για τον συντονισμό της Υλοποίησης της Λογιστικής Μεταρρύθμισης, αρχής γενομένης από την αρχική αναγνώριση και επιμέτρηση των Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων.

300. Στο πλαίσιο αυτό, εκδόθηκε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους ένας οδικός χάρτης ο οποίος απεστάλη στις προαναφερθείσες ομάδες έργου, προκειμένου να παρακολουθείται η πρόοδος της αρχικής αναγνώρισης και επιμέτρησης των παγίων. Η διαδικασία αρχικής αναγνώρισης και επιμέτρησης των Παγίων Περιουσιακών Στοιχείων βρίσκεται σε εξέλιξη.

301. Κατά το έτος 2024, η αξία των ενσώματων και άυλων στοιχείων της Κ.Δ. (Υποδομές – Εξοπλισμός – Ακίνητα - Άυλα και Λοιπά στοιχεία) ανήλθε σε 3,29 δις ευρώ και μεταφέρθηκε στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης ως έξοδα («Αποσβέσεις») επιβαρύνοντας ισόποσα το αποτέλεσμα της οικονομικής χρήσης.

302. Τα ποσά που μεταφέρθηκαν στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

[41] Βλ. ενδεικτικά σελ. 59, 70, 90 και 124 των Εκθέσεων επί του Απολογισμού, του Ισολογισμού (Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης) και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της Κ.Δ. της 31ης Δεκεμβρίου 2020, 31ης Δεκεμβρίου 2021, 31ης Δεκεμβρίου 2022 και 31ης Δεκεμβρίου 2023 αντίστοιχα .

Πίνακας 37
Ενσώματα και Άυλα Στοιχεία

Κατηγορία	2024 (σε ευρώ)	2023 (σε ευρώ)	Μεταβολή
Υποδομές	1.053.801.692,46 €	983.244.337,13 €	70.557.355,33 €
Εξοπλισμός	330.174.924,28 €	130.389.459,74 €	199.785.464,54 €
Ακίνητα	99.258.673,80 €	62.472.885,08 €	36.785.788,72 €
Άυλα Στοιχεία	50.623.295,14 €	31.273.008,57 €	19.350.286,57 €
Λοιπά στοιχεία	1.751.578.112,79 €	2.697.580.092,26 €	- 946.001.979,47 €
ΣΥΝΟΛΟ	**3.285.436.698,47 €**	**3.904.959.782,78 €**	**- 619.523.084,31 €**

303. Η μεγαλύτερη μεταβολή μεταξύ των δύο χρήσεων μεταβολή παρατηρείται στην κατηγορία «Εξοπλισμός» και στην κατηγορία «Λοιπά στοιχεία».

304. Στην κατηγορία «Εξοπλισμός» οι αγορές το έτος 2024 ανήλθαν σε 330 εκατ. ευρώ έναντι 130 εκατ. ευρώ το 2023, αυξημένες κατά 153% και αυτό οφείλεται κυρίως στην αγορά εναέριων μέσων από το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, που από 16,89 εκατ. ευρώ το 2023 ανήλθε σε 143,89 εκατ. ευρώ το έτος 2024.

305. Στην κατηγορία «Λοιπά στοιχεία» οι αγορές ανήλθαν σε 1,75 δις ευρώ το 2024 έναντι 2,70 δις ευρώ το έτος 2023, μειωμένες κατά 35%. Οι αγορές οπλικών συστημάτων ανήλθαν σε 1,68 δις ευρώ το έτος 2024 έναντι 2,60 δις ευρώ το έτος 2023 μειωμένες επίσης κατά 35%.

Η μη συμπερίληψη της αξίας των ενσώματων και άυλων πάγιων στοιχείων στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης θέτει ζήτημα πληρότητας της Κατάστασης αυτής, ενώ επηρεάζει αρνητικά τη συνολική αξία των περιουσιακών στοιχείων της Κ.Δ. και, κατ' αποτέλεσμα, το ύψος στο οποίο διαμορφώνεται η Καθαρή Θέση των Πολιτών, η οποία αποτελεί υπολειμματικό μέγεθος εάν από τα περιουσιακά στοιχεία αφαιρεθούν οι υποχρεώσεις.

Υποχρεώσεις

306. Υποχρεώσεις είναι οι παρούσες δεσμεύσεις της Κ.Δ. που απορρέουν από παρελθόντα γεγονότα ή συναλλαγές, των οποίων η τακτοποίηση αναμένεται να οδηγήσει σε εκροή πόρων.
Διακρίνονται σε Βραχυπρόθεσμες και Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις.

Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

307. Είναι οι υποχρεώσεις που αναμένεται να διακανονιστούν εντός δώδεκα (12) μηνών από την ημερομηνία αναφοράς. Περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, υποχρεώσεις προς προμηθευτές και τρίτους, δεδουλευμένες αποδοχές, φόρους και εισφορές πληρωτέες, τόκους και χρεολύσια πληρωτέα εντός 12 μηνών, καθώς και λοιπές υποχρεώσεις από παρεχόμενα αγαθά ή υπηρεσίες.

308. Στις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της Κ.Δ., συνολικού ποσού 89,42 δις ευρώ, περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, οι κατηγορίες «Πληρωτέες υποχρεώσεις», «Άλλες υποχρεώσεις» και «Παροχές σε εργαζομένους».

Πληρωτέες υποχρεώσεις

309. Οι πληρωτέες υποχρεώσεις, που ανήλθαν κατά την περίοδο αναφοράς σε 18,34 δις ευρώ, σημειώνοντας αύξηση ύψους 1,94 δις ευρώ έναντι του προηγούμενου έτους, αναλύονται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 38
Πληρωτέες υποχρεώσεις

Κατηγορία	2024	2023	Μεταβολή
Υποχρεώσεις από κοινωνικές παροχές	81.223,91	127.091,70	-45.867,79
Υποχρεώσεις από μεταβιβάσεις	398.377.022,99	248.590.662,02	149.786.360,97
Υποχρεώσεις από αγορές αγαθών & υπηρεσιών	79.512.057,43	45.695.169,83	33.816.887,60
Υποχρεώσεις από επιδοτήσεις	0,00	450.000,00	-450.000,00
Υποχρεώσεις από τόκους	17.730.217.975,33	15.835.876.662,23	1.894.341.313,10
Υποχρεώσεις από λοιπές δαπάνες	5.636,07	21.082,90	-15.446,83
Υποχρεώσεις από απόκτηση παγίων περιουσιακών στοιχείων	130.288.969,79	263.129.040,57	-132.840.070,78
Σύνολο πληρωτέων υποχρεώσεων	**18.338.482.885,52**	**16.393.889.709,25**	**1.944.593.176,27**

310. Η αύξηση των πληρωτέων υποχρεώσεων σε σχέση με το έτος 2023 οφείλεται κατά κύριο λόγο στην αύξηση των πληρωτέων υποχρεώσεων από τόκους, που κατά την 31η.12.2024 ανήλθαν σε 17,73 δις ευρώ, σημειώνοντας αύξηση κατά 1,89 δις ευρώ ή ποσοστό 11,96% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η μεταβολή αυτή οφείλεται κυρίως στην αύξηση των δεδουλευμένων τόκων μακροπρόθεσμων δανείων εξωτερικού που την 31η12.2024 ανήλθαν σε 15,10 δις ευρώ, και εδράζεται στην αναβολή καταβολής τόκων για δάνεια που χορηγήθηκαν από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF), καθώς και στην αύξηση των επιτοκίων δανεισμού.

311. Στις υποχρεώσεις από τόκους συμπεριλαμβάνεται ποσό 14,34 δις ευρώ, που αντιστοιχεί σε μακροπρόθεσμες πληρωτέες υποχρεώσεις και επομένως πρέπει να αναταξινομηθεί για λόγους ορθής απεικόνισης, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΛΠΠΕ και του π.δ. 54/2018. Συγκεκριμένα, περιλαμβάνεται ποσό 13,86 δις ευρώ που αφορά σε αναβαλλόμενους τόκους των δανείων του E.F.S.F. των οικονομικών χρήσεων 2012-2024, των οποίων η καταβολή θα ξεκινήσει από το οικονομικό έτος 2032 και ποσό 478,31 εκατ. ευρώ που αφορά σε τόκους αναπροσαρμογής του κεφαλαίου τιμαριθμοποιημένων ομολόγων, των οποίων η λήξη είναι πέραν του έτους.

312. Για τις υποχρεώσεις από τόκους δεν εφαρμόστηκε η παρ. 25 της ΛΠΠΕ για τον υπολογισμό τους με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου, που προϋποθέτει την αρχική αναγνώριση στην εύλογη αξία μειωμένη με τα κόστη συναλλαγής και τη μεταγενέστερη επιμέτρηση στο αποσβέσιμο κόστος των δανείων, ομολόγων κ.λπ., για τα οποία οφείλονται οι τόκοι.

313. Οι πληρωτέες υποχρεώσεις περιλαμβάνουν τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της Κ.Δ., οι οποίες αναγνωρίστηκαν με βάση τα στοιχεία του Μητρώου Δεσμεύσεων. Αυτό σημαίνει ότι οι υποχρεώσεις από αγορές αγαθών και λήψη υπηρεσιών αναγνωρίζονται με τη λήψη τιμολογίου ή ισοδύναμου παραστατικού που αποδεικνύει την ύπαρξη της οφειλής. Σύμφωνα, όμως, με την παρ. 27 της ΛΠΠΕ, η οποία δεν εφαρμόστηκε εν προκειμένω, η υποχρέωση καθίσταται δεδουλευμένη όταν αποκτάται ο έλεγχος επί των αγαθών ή λαμβάνονται οι υπηρεσίες, δηλαδή με τη φυσική παραλαβή τους, ανεξάρτητα αν έχει παραληφθεί τιμολόγιο ή άλλο ισοδύναμο παραστατικό, καθίσταται δε πληρωτέα με τη λήψη του τελευταίου. Οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις στο τέλος της χρήσης εμφανίζονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις υποεκτιμημένες κατά 134,79 εκατ. ευρώ τουλάχιστον και αφορούν σε απλήρωτες υποχρεώσεις εκτός Μητρώου Δεσμεύσεων.

314. Δεν έχουν αναγνωριστεί υποχρεώσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 19 της ΛΠΠΕ, που αφορούν στα τέλη κυκλοφορίας οχημάτων 2025, τα οποία αναγνωρίστηκαν εσφαλμένα ως έσοδο του ελεγχόμενου οικονομικού έτους, το ύψος του οποίου δεν προσδιορίστηκε από τις φορολογικές αρχές.

315. Δεν έχουν αναγνωριστεί υποχρεώσεις ποσού 23,53 εκατ. ευρώ, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 19 της ΛΠΠΕ., που αφορά σε προμήθειες του προγράμματος «Ηρακλής» έτους 2025, το οποίο αναγνωρίστηκε εσφαλμένα ως έσοδο του ελεγχόμενου οικονομικού έτους.

316. Δεν έχει αναγνωριστεί υποχρέωση για τη συμμετοχή του Ε.Δ. στη Δέκατη Όγδοη Αναπλήρωση των Πόρων του Διεθνούς Οργανισμού Ανάπτυξης για μερίδια ποσού 1,44 εκατ. ευρώ, το οποίο, σύμφωνα με την αριθμ. Υ.Α. 45993/2017 (Β΄ 1445), θα καταβληθεί το έτος 2025.

317. Δεν έχει αναγνωριστεί υποχρέωση για τη συμμετοχή του Ε.Δ. στην αύξηση του εγγεγραμμένου μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης για μερίδια ποσού 9,00 εκατ. ευρώ, το οποίο, σύμφωνα με την αριθμ. Υ.Α. 116319/2024 (Β΄ 4822), θα καταβληθεί το έτος 2025.

Η επιμέτρηση των πληρωτέων υποχρεώσεων από αγορές αγαθών, λήψη υπηρεσιών και τόκους δεν πραγματοποιήθηκε με βάση τα οριζόμενα στις παρ. 27 και 25 της ΛΠΠΕ.
Δεν παρέχονται επαρκείς γνωστοποιήσεις για την πρόοδο προσαρμογής του συστήματος, ούτε σαφές χρονοδιάγραμμα συμμόρφωσης με τη νέα λογιστική πολιτική.
Διαπιστώθηκε εσφαλμένη ταξινόμηση τόκων ποσού 14,34 δις ευρώ που αφορούν σε μακροπρόθεσμες οφειλές που εμφανίζονται ως βραχυπρόθεσμες.
Διαπιστώθηκε υποεκτίμηση ποσού τουλάχιστον 168,76 εκατ. ευρώ λόγω μη αναγνώρισης συγκεκριμένων υποχρεώσεων που επηρεάζουν την ακρίβεια των καταστάσεων.

Συνιστάται να υιοθετηθούν πλήρως οι διατάξεις της ΛΠΠΕ ως προς την επιμέτρηση και την ταξινόμηση των πληρωτέων υποχρεώσεων, να αναγνωριστούν όλες οι υφιστάμενες οφειλές και να γίνει ορθή διάκριση μεταξύ βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων.

Άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις

318. Στην κατηγορία αυτή αναγνωρίζονται υποχρεώσεις από καταβολή μισθοδοσίας που προκύπτουν όταν μετά από την αρχική εκταμίευση των ποσών, λόγω προβλημάτων στους τραπεζικούς λογαριασμούς των δικαιούχων, τα ποσά επιστρέφουν σε λογαριασμό της Κ.Δ., ώστε να καταβληθούν εκ νέου κατόπιν αντιμετώπισης των σχετικών προβλημάτων. Επίσης περιλαμβάνονται υποχρεώσεις από εισφορές Κρατών Μελών του ΝΑΤΟ για την πραγματοποίηση δαπανών σε εγκαταστάσεις του στην Ελλάδα, καθώς και υποχρεώσεις από εισπράξεις ποσών για λογαριασμό τρίτων προς την Κ.Δ. οντοτήτων, που στη συνέχεια αποδίδονται σε αυτές.

319. Οι άλλες βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις κατά την 31η.12.2024 ανήλθαν σε 180,13 εκατ. ευρώ και είναι αυξημένες σε σχέση με την προηγούμενη χρήση κατά 20,97 εκατ. ευρώ, ήτοι κατά ποσοστό 13,18%.

Παροχές σε εργαζόμενους

320. Στην κατηγορία αυτή αναγνωρίζονται οι δεδουλευμένες υποχρεώσεις από μισθοδοσία εργαζομένων. Κατά την ημερομηνία αναφοράς το ποσό των υποχρεώσεων αυτών ανήλθε σε 3,43 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας αύξηση ύψους 910,84 χιλ. ευρώ, ήτοι ποσοστό 36%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

Χρέος Κεντρικής Διοίκησης

321. Το χρέος της Κ.Δ. συνιστά το μεγαλύτερο μέρος των συνολικών υποχρεώσεών της, οι οποίες, όπως εμφανίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης, ανέρχονται σε 433,61 δις ευρώ.

322. Η διάρθρωση του Δ.Χ. της Κ.Δ. παρουσιάζεται στον κάτωθι πίνακα:

Πίνακας 39
(Ποσά σε εκατ. ευρώ)

Δημόσιο Χρέος [42]	31/12/2024	31/12/2023	Μεταβολή	% Μεταβολή	% επί του συνόλου ΔΧ 2023
Είδος Υποχρέωσης	**[1]**	**[1]**	**[3]=[1]-[2]**	**[4]=[3]/[2]**	
Χρεωστικοί τίτλοι	**105.285,69**	**102.446,45**	**2.839,24**	**2,77%**	**26,07%**
Βραχυπρόθεσμοι τίτλοι - Έντοκα γραμμάτια	8.415,89	11.987,58	-3.571,69	-29,79%	2,08%
Μακροπρόθεσμοι τίτλοι	**96.869,80[43]**	**90.458,88[44]**	**6.410,92**	**7,09%**	**23,99%**
Δάνεια	**298.574,98**	**304.076,46**	**-5.501,47**	**-1,81%**	**73,93%**
Βραχυπρόθεσμα δάνεια (repos)	**56.944,46**	**54.539,17**	**2.405,29**	**4,41%**	**14,10%**
Μακροπρόθεσμα δάνεια	**241.630,52[45]**	**249.537,29[46]**	**-7.906,76**	**-3,17%**	**59,83%**
Έναντι εσωτερικού	139,29	155,40	-16,11	-10,37%	0,03%
Έναντι εξωτερικού (ΕΤΧΣ/ΕΜΣ/ΔΝΤ/Λοιπά)	241.491,23	249.381,88	-7.890,65	-3,16%	59,80%
Γενικό σύνολο	**403.860,68**	**406.522,91**	**-2.662,23**	**-0,65%**	**100,00%**

323. Την 31η.12.2024 το υπόλοιπο του χρέους της Κ.Δ. ανήλθε σε 403,86 δις ευρώ και είναι μειωμένο σε σχέση με εκείνο των 406,52 δις ευρώ του προηγούμενου οικονομικού έτους κατά 2,66 δις ευρώ ή ποσοστό 0,65%. Η μεταβολή οφείλεται στη μείωση του μακροπρόθεσμου δανεισμού κατά 7,89 δις ευρώ και των βραχυπρόθεσμων τίτλων σε έντοκα γραμμάτια κατά 3,57 δις ευρώ, καθώς και στην αύξηση των μακροπροθέσμων τίτλων κατά 6,41 δις ευρώ.

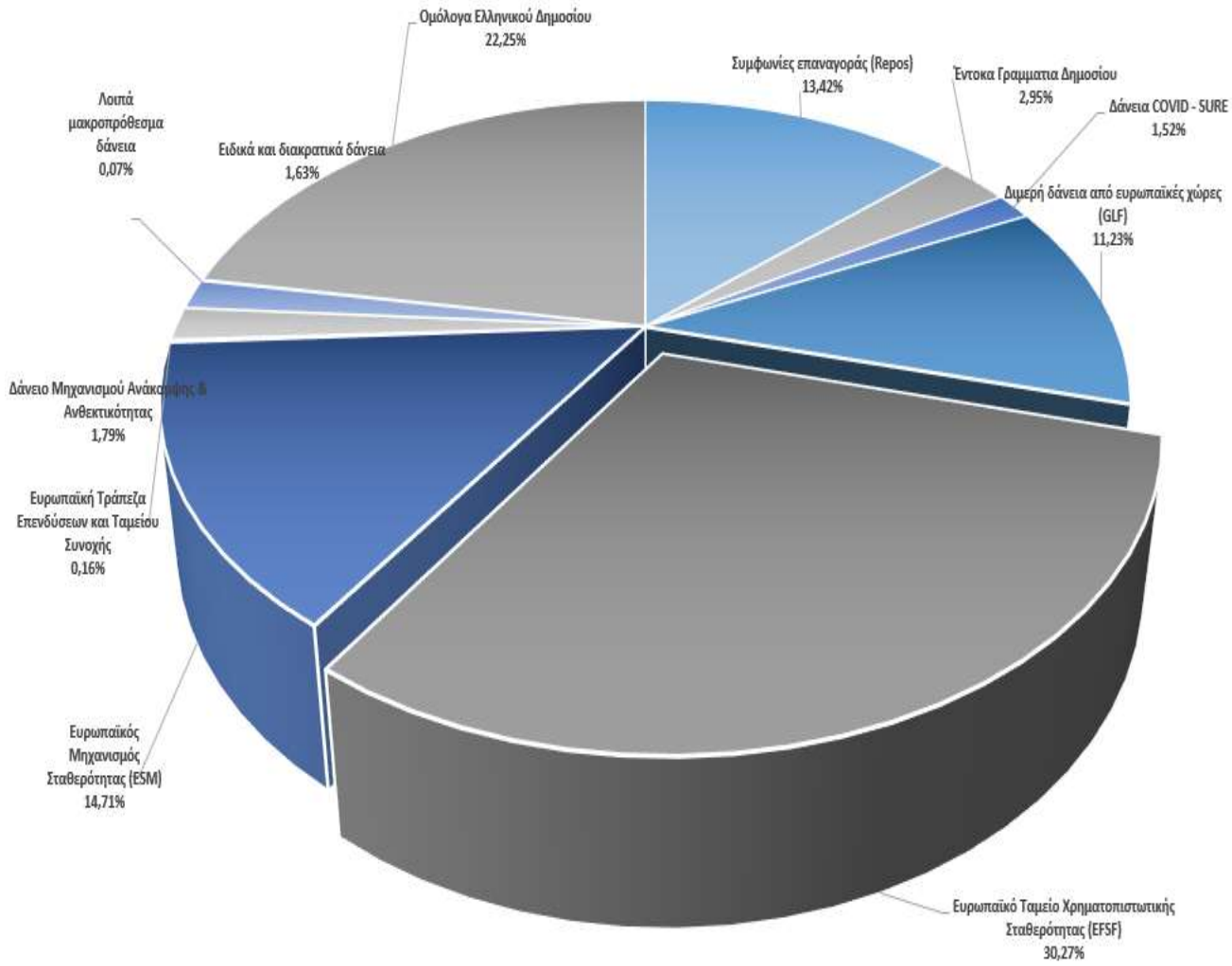
324. Στο χρέος της Κ.Δ. δεν συμπεριλαμβάνεται ποσό ύψους 13,86 δις ευρώ που αφορά σε αναβαλλόμενους τόκους των δανείων του E.F.S.F. των οικονομικών χρήσεων 2012 - 2024, των οποίων η καταβολή θα ξεκινήσει από το οικονομικό έτος 2032. Οι ανωτέρω τόκοι έχουν αναγνωριστεί ως δεδουλευμένοι και απεικονίζονται στις πληρωτέες υποχρεώσεις της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης και σύμφωνα με τις νέες μεθοδολογικές οδηγίες της Eurostat, συνυπολογίζονται στο χρέος της Γ.Κ. (Χρέος κατά Μάαστριχτ).

Την 31η.12.2024 το υπόλοιπο του χρέους της Κ.Δ. ανήλθε σε 403,86 δις ευρώ και είναι μειωμένο κατά 2,66 δις ευρώ ή ποσοστό 0,65% σε σχέση με εκείνο του προηγούμενου οικονομικού έτους.

Στο χρέος της Κ.Δ. δεν συμπεριλαμβάνεται ποσό ύψους 13,86 δις ευρώ, που αφορά σε αναβαλλόμενους τόκους των δανείων του E.F.S.F. των οικονομικών χρήσεων 2012 – 2024.

[42] Δεν περιλαμβάνονται πράξεις παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων.
[43] Περιλαμβάνεται 2,37 δις ευρώ που αφορά στο βραχυπρόθεσμο μέρος σε Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου που λήγει εντός του έτους 2025
[44] Περιλαμβάνεται ποσό 3,2 δις ευρώ που αφορά στο βραχυπρόθεσμο μέρος σε Ομόλογα Ελληνικού Δημοσίου που έληξε εντός του έτους 2024
[45] Περιλαμβάνεται ποσό 3,16 δις που αφορά στο βραχυπρόθεσμο μέρος των μακροπρόθεσμων δανείων που λήγει εντός του έτους 2025
[46] Περιλαμβάνεται ποσό 2,25 δις που αφορά στο βραχυπρόθεσμο μέρος των μακροπρόθεσμων δανείων που έληξε εντός του έτους 2024

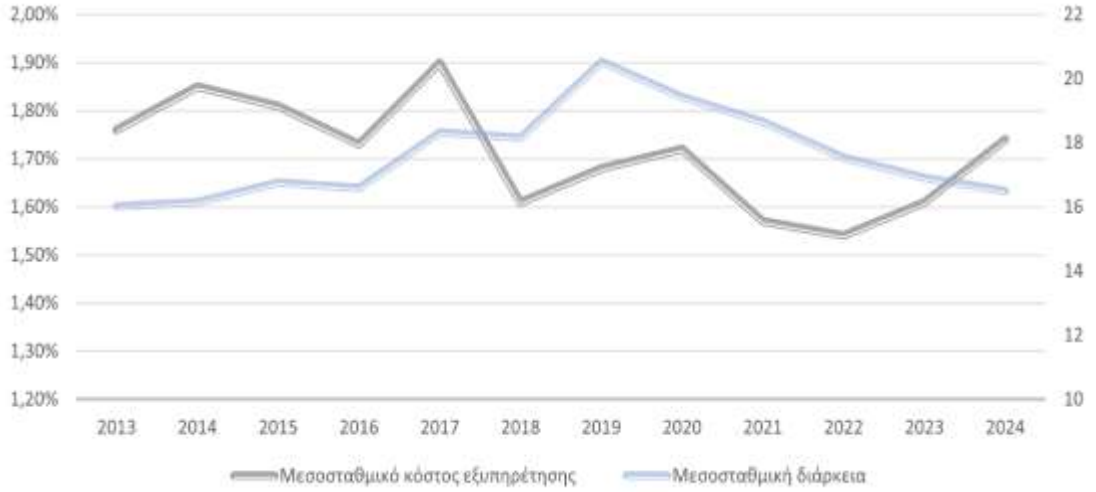
Γράφημα 27
Ανάλυση Δημοσίου Χρέους Κ.Λ. ανά Φορέα Δανεισμού

325. Η μεσοσταθμική διάρκεια του νέου δανεισμού για το έτος 2024 διαμορφώθηκε στα 16,54 έτη, έναντι διάρκειας 7,46 ετών για το έτος 2023, ενώ το μεσοσταθμικό κόστος του νέου δανεισμού - εκτός των τίτλων με συμφωνία επαναγοράς (repos) - ανήλθε σε 3,43%, έναντι κόστους 3,71% το έτος 2023.

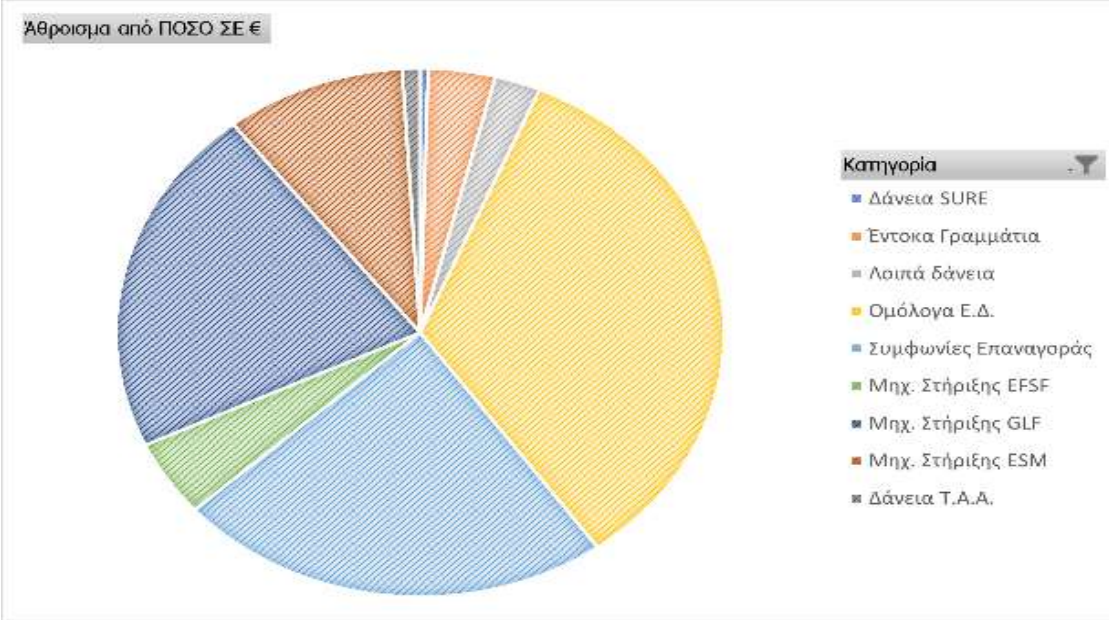
326. Το μεσοσταθμικό κόστος εξυπηρέτησης του χρέους το έτος 2024, σε ταμειακή βάση, ανήλθε σε 1,74% (2023:1,61%), η δε μεσοσταθμική διάρκειά του διαμορφώθηκε στα 16,49 έτη (2023:16,91 έτη).

Γράφημα 28
Δείκτες Δημοσίου Χρέους Κ.Δ. (σε ταμειακή βάση)

327. Οι τόκοι που καταβλήθηκαν, κατά την οικονομική χρήση 2024, σε ταμειακή βάση, για την εξυπηρέτηση του Δ.Χ., ανήλθαν σε 8,32 δις ευρώ. Η ανάλυση αυτών ανά είδος υποχρέωσης καθώς και η διαχρονική εξέλιξή τους στα έτη 2022-2024 αποτυπώνονται στα παρακάτω γραφήματα.

Γράφημα 29
Κατανομή καταβληθέντων τόκων έτους 2024 σε (Ποσά σε Ευρώ)

Γράφημα 30

Διαχρονική εξέλιξη καταβληθέντων τόκων ετών 2022-2024 (Ποσά σε Ευρώ)

328. Κατά τη διάρκεια του ελεγχόμενου οικονομικού έτους, ο Ο.Δ.ΔΗ.Χ. αναφορικά με την διαχείριση παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, προχώρησε στο κλείσιμο υφιστάμενων θέσεων, στη σύναψη νέων συμφωνιών ανταλλαγής επιτοκίων για το μακροπρόθεσμο μέρος της καμπύλης επιτοκίων και αντιστάθμισης κινδύνου πληθωρισμού σε υφιστάμενο τιμαριθμοποιημένο ομόλογο του Ε.Δ. καθώς και στην εκτέλεση αντίστροφων συμφωνιών (mirror swaps) σε υφιστάμενες θέσεις ανταλλαγής επιτοκίων με τμηματική είσπραξη θετικών αξιών με χρονικό ορίζοντα τη δεκαετία.

Λόγω της διευρυμένης χρήσης παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, ο επιτοκιακός κίνδυνος με τη συμμετοχή υποχρεώσεων κυμαινόμενου επιτοκίου στο σύνολο του χαρτοφυλακίου δημοσίου χρέους έχει εξαλειφθεί για το έτος 2024. Περαιτέρω, η σταδιακή μείωση του κυμαινόμενου επιτοκίου Euribor κατά τη διάρκεια του έτους 2024 είχε ως αποτέλεσμα μειωμένες θετικές αξίες στην αποτίμηση υφιστάμενων θέσεων επιτοκιακών παραγώγων.

329. Το ύψος των μακροπρόθεσμων τίτλων, ήτοι των ομολόγων του Ε.Δ., ανήλθε σε 96,87 δις ευρώ, αυξημένο κατά 6,4 δις ευρώ ή ποσοστό 7,09%, σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η αύξηση οφείλεται στο γεγονός ότι το Ε.Δ. συνέχισε το έτος 2024 την εκδοτική του δραστηριότητα αντλώντας 9,54 δις ευρώ (ταμειακή εισροή)[47] ενώ οι πληρωμές για χρεολύσια ανήλθαν σε 3,21 δις ευρώ. Περαιτέρω, από τις νέες εκδόσεις αναγνωρίστηκαν διαφορές υπέρ/υπό το άρτιο ύψους 48,39 εκατ. ευρώ, οι αποσβέσεις δε των ανωτέρω διαφορών για το ελεγχόμενο έτος ανήλθαν 94,49 εκατ. ευρώ.

[47] Η ονομαστική αξία των εκδόσεων χρέους ανήλθε σε 9,59 δις ευρώ. Η διαφορά 48,39 εκατ. ευρώ αφορά σε συνολική διαφορά υπό το άρτιο και εγγράφεται στους σχετικούς λογαριασμούς της Γενικής Λογιστικής.

Πίνακας 40
Εκδοτικής δραστηριότητας
(Ποσά σε Ευρώ)

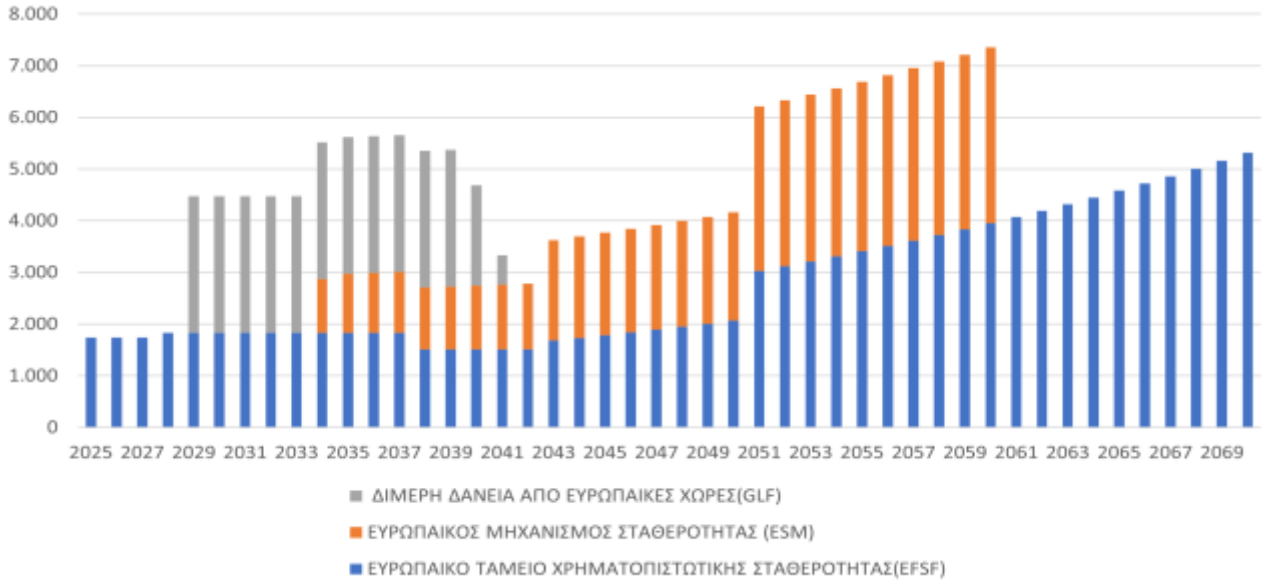
Ημ/νια δημοπρασίας	Ημ/νια λήξης	Ημ/νια έκδοσης	Ποσό έκδοσης	Αξία διακανονισμού (Ταμειακή εισροή)	Προσφερόμενο ποσό	Επιτόκιο	Απόδοση	Τιμή
								Κοινοπρακτική Έκδοση
06/02/2024	15/06/2034	06/02/2024	4.000.000.000	3.965.200.000		3,375%	3,478%	99,13%
02/05/2024	15/06/2054	02/05/2024	3.000.000.000	2.941.710.000		4,125%	4,241%	98,057%
								Επανεκδόσεις μέσω δημοπρασίας
24/01/2024	15/06/2028	05/04/2023	250.000.000	261.725.000	1.086.000.000	3,875%	2,720%	104,690%
21/02/2024	15/06/2028	05/04/2023	200.000.000	208.160.000	623.000.000	3,875%	2,854%	104,080%
21/02/2024	15/06/2033	24/01/2023	200.000.000	214.660.000	711.000.000	4,250%	3,320%	107,330%
27/03/2024	15/06/2028	05/04/2023	250.000.000	260.025.000	929.000.000	3,875%	2,850%	104,010%
24/04/2024	15/06/2035	04/02/2020	200.000.000	169.400.000	714.000.000	1,875%	3,613%	84,700%
29/05/2024	15/06/2034	06/02/2024	250.000.000	247.277.500	835.000.000	3,375%	3,506%	98,911%
26/06/2024	15/06/2034	06/02/2024	200.000.000	197.000.000	727.000.000	3,375%	3,556%	98,500%
24/07/2024	15/06/2029	05/04/2023	250.000.000	261.425.000	906.000.000	3,875%	2,807%	104,570%
29/05/2024	15/06/2034	06/02/2024	250.000.000	255.400.000	924.000.000	3,375%	3,110%	102,160%
23/10/2024	15/06/2029	05/04/2023	250.000.000	265.350.000	939.000.000	3,875%	2,381%	106,140%
27/11/2024	15/06/2034	06/02/2024	250.000.000	254.275.000	957.000.000	3,375%	3,160%	101,710%
								Ειδική Έκδοση ΕΤΕΑΝ
18/09/2024	18/09/2025		40.000.000	40.000.000		6M Euribor+0,63%		100,00%
Σύνολο εκδοτικής δραστηριότητας			9.590.000.000	9.541.607.500				

330. Το μερίδιο των μεσομακροπρόθεσμων υποχρεώσεων στο τέλος του έτους 2024 αποτελεί το 82,86% του συνολικού χαρτοφυλακίου, με τον επίσημο τομέα να κατέχει το 54,18% του χρέους της Κ.Δ. με μέσο σταθμικό επιτόκιο εξυπηρέτησης 1,36%[48] (2023:1,24%).

331. Το ανεξόφλητο υπόλοιπο των δανείων του Μηχανισμού Στήριξης ανήλθε σε 218,83 δις ευρώ. Ειδικότερα, από τα διμερή δάνεια από χώρες της Ε.Ε. (G.L.F.) του πρώτου προγράμματος το ανεξόφλητο υπόλοιπο ανέρχεται σε 31,61 δις ευρώ, του οποίου η αποπληρωμή θα ολοκληρωθεί το 2040. Από τα δανειακά κεφάλαια του E.F.S.F. το ανεξόφλητο υπόλοιπο ανέρχεται σε 127,43 δις ευρώ, η δε αποπληρωμή τους ξεκίνησε το 2024 και θα ολοκληρωθεί το 2070. Αναφορικά με τα δανειακά κεφάλαια του E.S.M., τα οποία συνήφθησαν κατά τη διάρκεια του 3ου προγράμματος, το ανεξόφλητο υπόλοιπο ανέρχεται σε 59,79 δις ευρώ. Τέλος, σημειώνεται ότι τα δάνεια του Δ.Ν.Τ. έχουν πλήρως εξοφληθεί από το οικονομικό έτος 2022.

[48] Συνυπολογιζόμενων των αναβαλλόμενων τόκων των δανείων του EFSF, των οποίων έχει αναβληθεί η καταβολή τους έως το 2032.

Γράφημα 31
Χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής δανείων Μηχανισμού Στήριξης *(ποσά σε εκατ. ευρώ)*

332. Το απόθεμα (stock) των εντόκων γραμματίων μειώθηκε σε σχέση με το προηγούμενο έτος (8,42 δις ευρώ), ενώ το απόθεμα των τίτλων με συμφωνία επαναγοράς (repos) αυξήθηκε κατά 2,41 δις ευρώ και στο τέλος του 2024 διαμορφώθηκε σε 56,94 δις ευρώ.

333. Οι Μικτές Χρηματοδοτικές Ανάγκες του Κ.Π. κατά το έτος 2024 (εξαιρουμένου του αποθέματος του βραχυπρόθεσμου χρέους εντόκων και repos) ανήλθαν στο ποσό των 15,04 δις ευρώ ήτοι σε ποσοστό 6,35% του Α.Ε.Π., λόγω των πρωτογενών πλεονασμάτων, των χαμηλών ετήσιων χρεολυσίων και των υψηλών ταμειακών διαθεσίμων, έχοντας ως αποτέλεσμα μειωμένο κίνδυνο ρευστότητας.

334. Η αρχική αναγνώριση και η μεταγενέστερη επιμέτρηση των υποχρεώσεων που σχετίζονται με το χρέος της Κ.Δ. πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τη λογιστική πολιτική που ίσχυε κατά την 31η.12.2018 και όχι με βάση τα οριζόμενα στην παρ. 25 της ΛΠΠΕ. Επιπλέον εκκρεμεί η αναδρομική εφαρμογή των αλλαγών της λογιστικής πολιτικής αναφορικά με την αναγνώριση των χρηματοοικονομικών μέσων – υποχρεώσεων σύμφωνα με τη μέθοδο του αποτελεσματικού επιτοκίου, όπως ορίζεται στην παρ. 11 της ΥΑ 2/87749/ΔΛΓΚ/14.07.2021 (Β΄ 3082) «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές λογιστικών εκτιμήσεων και λαθών» διότι, σύμφωνα με το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους και τον Ο.Δ.ΔΗ.Χ., απαιτούνται προσαρμογές στις λογιστικές πρακτικές και στα πληροφοριακά συστήματα. Ωστόσο, στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων δεν περιέχεται γνωστοποίηση της προόδου που επιτεύχθηκε κατά την περίοδο αναφοράς σε σχέση με την αμέσως προηγούμενη χρήση (2023) ως προς το ζήτημα αυτό, ούτε γίνεται αναφορά συγκεκριμένης χρονολογίας, έστω κατ' εκτίμηση, κατά την οποία θα επιτευχθεί η προσαρμογή στις απαιτήσεις της νέας Λογιστικής Πολιτικής (βλ. και παρ. 45 και 46 της ΛΠΠΕ).

335. Στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το Δημόσιο Χρέος, εντοπίστηκαν αδυναμίες. Συγκεκριμένα:
(α) Δεν έχουν αναληφθεί ενέργειες από τη Διεύθυνση Δανεισμού και Διαχείρισης του Ο.Δ.ΔΗ.Χ. για τη διευκόλυνση της λειτουργίας της δευτερογενούς αγοράς τίτλων του Ε.Δ. μέσω πράξεων αγορών, πωλήσεων ή δανεισμού τίτλων, εντός προκαθορισμένων ορίων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 65 παρ. 1^{α}. περ. ν. του ν. 4941/2022, για την περαιτέρω διασφάλιση της επάρκειας διαπραγμάτευσης των Ο.Ε.Δ.
(β) Δεν έχουν καθοριστεί από τον Ο.Δ.ΔΗ.Χ. σε ετήσια βάση ενοποιημένα όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 62 παρ. 1. περ. β. του ν. 4941/2022. Εντούτοις, έχουν προβλεφθεί και εφαρμόζονται κριτήρια επιλογής των βασικών διαπραγματευτών αγοράς σύμφωνα τον Κανονισμό Λειτουργίας τους.

(γ) Δεν διενεργούνται έλεγχοι από το Τμήμα Συμμόρφωσης του Ο.Δ.ΔΗ.Χ. αναφορικά με την εφαρμογή των εσωτερικών του πολιτικών, την τήρηση των ρυθμιστικών του υποχρεώσεων και τη συμμόρφωση της λειτουργίας του με τις βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, όπως προβλέπεται στις διατάξεις του άρθρου 65 παρ. 1γβ περ. ii. του ν. 4941/2022.
(δ) Το Αυτοτελές Τμήμα Εσωτερικού Ελέγχου του Ο.Δ.ΔΗ.Χ., η αποστολή και οι αρμοδιότητες του οποίου προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 65 παρ. 1 στ του ν. 4941/2022, λειτούργησε το πρώτον κατά τη διάρκεια του ελεγχόμενου έτους, εντούτοις παραμένει υποστελεχωμένο. Το εν λόγω Τμήμα βρίσκεται σε διαδικασία καταγραφής και επεξεργασίας εγχειριδίου εσωτερικού ελέγχου του φορέα και καταγραφής διαδικασιών σχετικών με το Δ.Χ. με δημοσιονομικές συνέπειες ή που να ενέχουν κινδύνους πιστωτικούς, ρευστότητας, αγοράς κ.λπ.

336. Ως βασική αιτία των ανωτέρω αδυναμιών προβάλλεται η υποστελέχωση του Οργανισμού, η οποία σε συνδυασμό με τον απαιτούμενο σημαντικό χρόνο εκπαίδευσης, λόγω του εξειδικευμένου χαρακτήρα του αντικειμένου ενασχόλησης, αναδεικνύεται σε βασικό παράγοντα λειτουργικού κινδύνου για τον Οργανισμό.

337. Περαιτέρω, αναφορικά με τα πληροφοριακά συστήματα που είναι σε παραγωγική λειτουργία στον Ο.Δ.ΔΗ.Χ., εντοπίζονται ελλείψεις σε δικλίδες ελέγχου υποχρεωτικών πεδίων και λογικών ελέγχων, στο ιστορικό καταγραφής ενεργειών καθώς και σε αυτοματοποιημένες διαδικασίες παραγωγής αναφορών. Εντούτοις, ο Οργανισμός βρίσκεται σε διαδικασία προμήθειας και εγκατάστασης νέου ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος (Treasury Management System) με σκοπό την επίλυση υφιστάμενων δυσχερειών και την απόκτηση εργαλείων και δυνατότητων για την αποτελεσματικότερη διαχείριση του Δημοσίου Χρέους.

338. Τέλος, διαπιστώθηκε ότι δεν έχει διενεργηθεί για το έτος 2024 ανάλυση της βιωσιμότητας του χρέους από το Δημοσιονομικό Συμβούλιο, όπως προβλέπεται από τις διατάξεις της περίπτωσης δ της παραγράφου 5 του άρθρου 2 του ν. 4270/2014.

Δεν έχει ολοκληρωθεί η προσαρμογή στο νέο λογιστικό πλαίσιο για τις υποχρεώσεις χρέους, ενώ απουσιάζουν επαρκείς γνωστοποιήσεις προόδου και σαφές χρονοδιάγραμμα συμμόρφωσης.

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει το Δημόσιο Χρέος εφαρμόζεται ελλιπώς: δεν υλοποιούνται πράξεις για την ενίσχυση της δευτερογενούς αγοράς τίτλων, δεν έχουν τεθεί ενιαία όρια κινδύνου αντισυμβαλλομένων, ενώ οι έλεγχοι συμμόρφωσης και εσωτερικού ελέγχου παραμένουν ανεπαρκείς λόγω υποστελέχωσης.

Τα υφιστάμενα πληροφοριακά συστήματα παρουσιάζουν ελλείψεις σε ελέγχους και αυτοματισμούς, περιορίζοντας την αποτελεσματική διαχείριση κινδύνων.

Δεν εκπονήθηκε για το έτος 2024 η προβλεπόμενη από το Δημοσιονομικό Συμβούλιο ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους.

Συνιστάται να ολοκληρωθεί άμεσα η μετάβαση στο νέο λογιστικό πλαίσιο και να βελτιωθούν οι γνωστοποιήσεις προόδου. Να ενισχυθεί ο Ο.Δ.ΔΗ.Χ. με το αναγκαίο προσωπικό με εξειδικευμένη τεχνογνωσία, προκειμένου να περιοριστεί ο λειτουργικός κίνδυνος. Να υλοποιηθούν οι θεσμικές προβλέψεις για πράξεις στη δευτερογενή αγορά, για όρια κινδύνου και για συστηματικούς ελέγχους συμμόρφωσης και εσωτερικού ελέγχου. Να τεθεί σε πλήρη παραγωγική λειτουργία το νέο πληροφοριακό σύστημα με ισχυρές δικλίδες ελέγχου και αυτοματοποιημένες διαδικασίες αναφορών. Να διασφαλιστεί η τακτική διενέργεια της ανάλυσης βιωσιμότητας του χρέους από το Δημοσιονομικό Συμβούλιο, όπως απαιτείται από το θεσμικό πλαίσιο.

Σχέση δημοσίου χρέους και Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος

339. Ο «Δείκτης Χρέους/Α.Ε.Π.» βελτιώθηκε σημαντικά κατά την περίοδο αναφοράς (2024), καθώς ανήλθε σε ποσοστό 170,60% (403,86/236,74) έναντι 180,93% (406,52/224,69) το έτος 2023 (βάσει της αναθεωρημένης εκτίμησης για το Α.Ε.Π.). Το αποτέλεσμα αυτό υπερβαίνει τη σχετική πρόβλεψη του Προϋπολογισμού, καθώς τα μεγέθη του δημοσίου χρέους και του Α.Ε.Π. που είχαν προβλεφθεί για το 2024 θα οδηγούσαν σε ΔΧ/Α.Ε.Π.=171,53%.

Γράφημα 32
Διαχρονική εξέλιξη χρέους Κ.Δ. σε σχέση με το ΑΕΠ

Ο δείκτης Δημοσίου Χρέους/Α.Ε.Π. της Κ.Δ. την 31η.12.2024 υπολογίστηκε σε ποσοστό 170,60%, μειωμένος κατά 10,33 ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το προηγούμενο έτος, με τον πραγματικό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης και τον πληθωρισμό να έχουν καθοριστική επίδραση στο ως άνω αποτέλεσμα.
Εντούτοις, ο Δείκτης Χρέους/Α.Ε.Π. εξακολουθεί να παραμένει σε υψηλά επίπεδα σε σχέση με τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, ενώ η σταδιακή αναχρηματοδότηση των δανειακών υποχρεώσεων της Κ.Δ. προς τον επίσημο τομέα με όρους αγοράς αυξάνει την έκθεση του Ε.Δ. στους κινδύνους επιτοκίου, αναχρηματοδότησης και αγοράς.

Άλλες μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

340. Η ανάλυση των άλλων μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 41
Άλλες Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις (Ποσά σε ευρώ)

	2024	2023	Μεταβολή
Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (SDRs)	3.902.928.312,13	3.786.929.316,55	115.998.995,58
Κέρματα σε κυκλοφορία	161.916.729,04	97.819.070,28	64.097.658,76
Υποχρεώσεις στην ΤτΕ για συμμετοχή στο κεφάλαιο του ΔΝΤ	5.485.146.100,47	4.781.954.177,20	703.191.923,27
- Δάνειο σε χρυσό	2.474.909.819,84	1.840.931.432,57	633.978.387,27
- Δάνεια σε ευρώ	3.010.236.280,63	2.941.022.741,63	69.213.539,00
Σύνολο	**9.549.991.141,64**	**8.666.702.564,03**	**883.288.577,61**

341. Στον λογαριασμό «Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα (SDRs)» εμφανίζεται η υποχρέωση της Κ.Δ. προς το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο από Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα. Οι μεταβολές σε σχέση με το προηγούμενο οικονομικό έτος οφείλονται σε συναλλαγματικές διαφορές.

342. Στις μακροχρόνιες υποχρεώσεις της Κ.Δ. δεν έχει αναγνωριστεί υποχρέωση για την συμμετοχή του Ε.Δ. στη Δέκατη Όγδοη Αναπλήρωση των Πόρων του Διεθνούς Οργανισμού Ανάπτυξης για μερίδια ποσού 1,44 εκατ. ευρώ, το οποίο, σύμφωνα με την Υ.Α. 45993/2017 (Β΄ 1445), θα καταβληθεί το έτος 2026.

343. Ακόμη δεν έχει αναγνωριστεί υποχρέωση για τη συμμετοχή του Ε.Δ. στην αύξηση του εγγεγραμμένου μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας Ανάπτυξης του Συμβουλίου της Ευρώπης για μερίδια ποσού 9,00 εκατ. ευρώ, το οποίο, σύμφωνα με την Υ.Α. 116319/2024 (Β΄ 4822), θα καταβληθεί το έτος 2026.

344. Δεν συμπεριλαμβάνεται ποσό 14,34 δις ευρώ, που αντιστοιχεί σε μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις τόκων, οι οποίες έχουν περιληφθεί στις (βραχυπρόθεσμες) πληρωτέες υποχρεώσεις και επομένως πρέπει να αναταξινομηθεί για λόγους ορθής απεικόνισης, σύμφωνα με τις διατάξεις της ΛΠΠΕ και του π.δ. 54/2018.

Διαπιστώθηκε εσφαλμένη ταξινόμηση τόκων ποσού 14,34 δις ευρώ που αφορούν σε μακροπρόθεσμες οφειλές που εμφανίζονται ως βραχυπρόθεσμες.

Δεν έχουν αναγνωριστεί μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις που αφορούν τη συμμετοχή του Ελληνικού Δημοσίου σε διεθνείς οργανισμούς, παρότι η καταβολή τους έχει ήδη προβλεφθεί με κανονιστικές πράξεις.
Η μη αναγνώριση αυτών των υποχρεώσεων οδηγεί σε υποεκτίμηση του ύψους των μακροχρόνιων οφειλών, κατά 10,44 εκατ. ευρώ, και σε ελλιπή απεικόνιση των δεσμεύσεων της Κ.Δ.
Συνιστάται η έγκαιρη καταχώριση των υποχρεώσεων στις μακροπρόθεσμες οφειλές, σύμφωνα με τις λογιστικές αρχές, ώστε να αποτυπώνεται με πληρότητα η οικονομική θέση και η θέσπιση διαδικασιών τακτικής παρακολούθησης και έγκαιρης αναγνώρισης συναφών υποχρεώσεων.

Προβλέψεις

345. Σύμφωνα με την Απόφαση Αριθμ. 2/308886/ΔΛΓΚ σχετικά με την εφαρμογή της Λ.Π.Π.Ε. (Λογιστική Πολιτική για την Πρώτη Εφαρμογή του Λογιστικού Πλαισίου της Γ.Κ.), η Κ.Δ. οφείλει: α) κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου να αναπτύξει το λογιστικό της σύστημα ώστε να καταρτίσει μητρώα παρακολούθησης ζημιών και υποχρεώσεων που απορρέουν από τους σημαντικότερους χρηματοοικονομικούς κινδύνους όπως εισπραξιμότητα απαιτήσεων, καταπτώσεις εγγυήσεων, δικαστικές διεκδικήσεις τρίτων, για τους οποίους πρέπει να αναγνωρίζονται οι αναλογούσες απομειώσεις και προβλέψεις (παρ. 11 της ΛΠΠΕ) και β) να γνωστοποιεί τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις και τα ενδεχόμενα περιουσιακά στοιχεία στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις και να διενεργεί προβλέψεις για υποχρεώσεις που αφορούν την περίοδο αναφοράς και βαρύνουν τα αποτελέσματα (παρ. 33 της ΛΠΠΕ).

346. Από τον έλεγχο δεν προέκυψε ότι έχει καταρτιστεί αντίστοιχο μητρώο. Συνεπεία αυτού δεν έχουν υπολογιστεί και αναγνωριστεί τυχόν προβλέψεις από καταπτώσεις εγγυήσεων ή δικαστικές διεκδικήσεις τρίτων προς το Ε.Δ. Επιπλέον δεν έχουν γνωστοποιηθεί στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων ενδεχόμενες υποχρεώσεις από δικαστικές αποφάσεις, εκτελεστικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και άλλων αρμοδίων οργάνων που να σχετίζονται με αποκλεισμό από χρηματοδοτήσεις, δημοσιονομικές διορθώσεις, αγροτικές ενισχύσεις, παράνομες κρατικές ενισχύσεις κ.λπ.

347. Ενδεικτικά:
(α) Το ανεξόφλητο υπόλοιπο των δανείων που έχουν χορηγηθεί με την εγγύηση του Ε.Δ. ανήλθε την 31η.12.2024 σε 26,16 δις ευρώ. Ειδικά οι εγγυήσεις που χορηγήθηκαν σε τιτλοποιήσεις

πιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ» ανήλθαν κατά την ίδια ημερομηνία σε 17,33 δις ευρώ. Σημειώνεται ότι οι συνολικές ανακτήσεις, ήτοι από καταβολές δόσεων δανείων, ρευστοποιήσεις εξασφαλίσεων, πωλήσεις χαρτοφυλακίων και τιτλοποιήσεις υπολείπονται σε ποσοστό 24,09% σε σχέση με τις προϋπολογισθείσες ανακτήσεις των διαχειριστών για τα έτη 2020 - 2024. Από το σύνολο των δεκαεννέα (19) τιτλοποιήσεων, οι επτά παρουσιάζουν αποκλίσεις άνω του 20%. Για τα ποσά αυτά δεν αναγνωρίστηκαν προβλέψεις για καταπτώσεις εγγυήσεων ούτε προβάλλεται σαφής ισχυρισμός της Κ.Δ. περί της ανυπαρξίας κινδύνου κατάπτωσης έστω μέρους των εγγυήσεων αυτών. Συναφώς σημειώνεται ότι κατά την τελευταία πενταετία οι καταπτώσεις από εγγυήσεις του Ε.Δ. ανέρχονται κατά μέσο όρο σε 390,92 εκατ. ευρώ.
(β) Η Εταιρεία Ακινήτων Δημοσίου (ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε.) είναι άμεση θυγατρική της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας (Υπερταμείο - GrowthFund), της οποίας μέτοχος σε ποσοστό 100% είναι το Ε.Δ.. Σύμφωνα με τις Σημειώσεις επί των τελευταίων δημοσιευμένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΕΤ.Α.Δ. (οικονομικού έτους 2023), εκκρεμούν σε βάρος της Διαιτητικές Αποφάσεις επί αγωγών της εταιρείας ΑΤΤΙΚΟΣ ΗΛΙΟΣ Α.Ε. (τις οποίες άσκησε μαζί με τις εταιρείες ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ Α.Ε. και ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΛΙΟΣ Α.Ε.) για επιδικασθέντα ποσά συνολικού ύψους 573 εκατ. ευρώ περίπου, χωρίς τους αναλογούντες τόκους[49]. Ενόψει της νομικής σχέσης του Ε.Δ. με την ΕΤ.Α.Δ. Α.Ε. και το Υπερταμείο, δεν προκύπτει ότι έχουν αξιολογηθεί από την Κ.Δ. τυχόν ενδεχόμενες υποχρεώσεις της λόγω των ως άνω δικαστικών διεκδικήσεων ούτε υπάρχει εκτίμηση ότι από την ανωτέρω αιτία δεν μπορεί να προκύψει οποιαδήποτε υποχρέωση για το Ε.Δ., καθώς στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων δεν περιέχεται κάποια σχετική γνωστοποίηση.
(γ) Στις Μηνιαίες Συνοπτικές Εκθέσεις Απλήρωτων και Ληξιπρόθεσμων Υποχρεώσεων των φορέων Κ.Δ. μηνός Δεκεμβρίου 2024 καταγράφονται ενδεχόμενες υποχρεώσεις ύψους συνολικά 24,47 εκατ. ευρώ. Αυτές αφορούν κατά το μεγαλύτερο μέρος τους δαπάνες Π.Δ.Ε. του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου (16,51 εκατ. ευρώ), για τις οποίες τα τιμολόγια παρουσιάζουν θέματα κανονικότητας καθώς και υποχρεώσεις από συμβάσεις που δεν υποβλήθηκαν ως όφειλαν σε προσυμβατικό έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Επίσης, ποσό 3,67 εκατ. ευρώ αφορά σε εκκρεμείς δεσμεύσεις για τη συμμετοχή της Ελλάδας στις δαπάνες συντήρησης και περιπολίας πάγων στον Βόρειο Ατλαντικό, ετών 2013 και 2015-2022, για τις οποίες δεν έχουν αποσταλεί πλήρη δικαιολογητικά από τον δικαιούχο, προκειμένου να οριστικοποιηθεί το ποσό της υποχρέωσης. Το υπόλοιπο ποσό (4,29 εκατ. ευρώ) αφορά λοιπές υποχρεώσεις υπό αμφισβήτηση, δικαστική διεκδίκηση κλπ. των Υπουργείων Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Εσωτερικών, Δικαιοσύνης και Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων.
(δ) Σύμφωνα με την εκτελεστική απόφαση 2025/1147 της 11ης.06.2025 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποκλείστηκαν από την ενωσιακή χρηματοδότηση δαπάνες ποσού 415,05 εκατ. ευρώ του Ο.Π.Ε.Κ.Ε.Π.Ε. ως διαπιστευμένου οργανισμού πληρωμών για τις αγροτικές ενισχύσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν έχει αξιολογηθεί από την Κ.Δ. εάν από την ανωτέρω αιτία μπορεί να προκύψει οποιαδήποτε υποχρέωση για το Ε.Δ., καθώς στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων δεν περιέχεται κάποια σχετική γνωστοποίηση.
(ε) Σύμφωνα με την 1/2024 Ειδική Έκθεση του Ελεγκτικού Συνεδρίου και παρά την απόδοση ποσού 617,41 εκατ. ευρώ προς το Α.Κ.Α.Γ.Ε. εντός του οικονομικού έτους 2024, εξακολουθούν να υφίστανται οφειλές του Ε.Δ. προηγούμενων ετών, οι οποίες δεν έχουν γνωστοποιηθεί στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.
(στ) Στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων δεν περιέχεται γνωστοποίηση για τις εκκρεμείς επιστροφές φόρων για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί Α.Φ.ΕΚ. κατά την 31η.12.2024[50].
(ζ) Σε σχέση με τα Μακροπρόθεσμα Δάνεια για τη χρηματοδότηση επενδυτικών σχεδίων ιδιωτικών επιχειρήσεων μέσω αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων του Τ.Α.Α. δεν έχει διερευνηθεί εάν υφίστανται εκτιμήσεις για τυχόν αναμενόμενες ζημίες πιστώσεων.

[49] Πρόκειται για τις Διαιτητικές Αποφάσεις 20/2019 (58 εκατ. ευρώ περίπου), 24/2019 (66 εκατ. ευρώ περίπου), 03/2020 (68 εκατ. ευρώ περίπου), 04/2020 (27,5 εκατ. ευρώ περίπου), 01/2020 (294 εκατ. ευρώ περίπου), 02/2020 (45 εκατ. ευρώ περίπου) και 28/2019 (15 εκατ. ευρώ περίπου). Βλ. σχετικά τις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ΕΤΑΔ οικονομικού έτους 2023.
[50] Το ποσό των συνολικών εκκρεμών επιστροφών φόρων για τις οποίες δεν έχει εκδοθεί Α.Φ.ΕΚ. κατά την 31η.12.2024, σύμφωνα με την Έκθεση Απολογισμού 2024 και Προγραμματισμού Δραστηριοτήτων για το 2025, Μάρτιος 2025, https://www.aade.gr/sites/default/files/2025-04/ekthesi_apologismou2024.pdf της Α.Α.Δ.Ε. ανέρχεται σε 312,19 εκατ. ευρώ.

Η Κ.Δ. δεν έχει καταρτίσει μητρώο παρακολούθησης ζημιών και υποχρεώσεων, όπως απαιτείται από τη ΛΠΠΕ, ούτε έχουν αναγνωριστεί προβλέψεις για κινδύνους από καταπτώσεις εγγυήσεων ή δικαστικές διεκδικήσεις.
Δεν έχουν γνωστοποιηθεί στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σημαντικές ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αφορούν:

- καταπτώσεις εγγυήσεων δανείων και τιτλοποιήσεων,
- διαιτητικές αποφάσεις σε βάρος θυγατρικών εταιρειών του Ε.Δ.,
- εκκρεμείς δεσμεύσεις από δαπάνες Π.Δ.Ε. και λοιπές συμβάσεις,
- αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για αποκλεισμό δαπανών από ενωσιακή χρηματοδότηση,
- υφιστάμενες οφειλές προς το Α.Κ.Α.Γ.Ε.,
- εκκρεμείς επιστροφές φόρων χωρίς Α.Φ.ΕΚ.

Η μη αναγνώριση και γνωστοποίηση αυτών των στοιχείων οδηγεί σε σημαντική υποεκτίμηση των κινδύνων που βαρύνουν την Κ.Δ.

Συνιστάται να καταρτιστεί άμεσα μητρώο παρακολούθησης ζημιών και υποχρεώσεων, όπως απαιτείται από τη ΛΠΠΕ. Να αναγνωριστούν οι αναγκαίες προβλέψεις για κινδύνους που πληρούν τα κριτήρια της παρ. 33 της ΛΠΠΕ και να γνωστοποιηθούν οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις που απορρέουν από εγγυήσεις, δικαστικές αποφάσεις, αποφάσεις της Ε.Ε. και λοιπές δεσμεύσεις. Να προβλεφθεί σύστημα τακτικής ενημέρωσης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων με όλες τις σχετικές εκκρεμότητες, ώστε να αποτυπώνεται η πραγματική έκθεση της Κ.Δ. σε κινδύνους και υποχρεώσεις.

Εγγυήσεις Ελληνικού Δημοσίου

348. Το ανεξόφλητο υπόλοιπο των δανείων που έχουν χορηγηθεί με την εγγύηση του Ε.Δ. ανήλθε την 31η.12.2024 στο ποσό των 26,16 δις ευρώ, μειωμένο κατά 603,94 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 2,31% έναντι του προηγούμενου έτους (2023), κατά το οποίο είχε διαμορφωθεί στο ποσό των 26,76 δις ευρώ.

349. Η μείωση κατά 2,31% του ανεξόφλητου υπολοίπου δανείων υπέρ των οποίων έχει εγγυηθεί το Ε.Δ. έως την 31η.12.2024, οφείλεται κατά κύριο λόγο στη μείωση των εγγυήσεων που έχουν παρασχεθεί αφενός σε ιδιωτικές επιχειρήσεις, ΔΕΚΟ και δημόσιους οργανισμούς των οποίων τα δάνεια δεν εξυπηρετούνται από τη Διεύθυνση Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων (Δ.Κ.Ε.Κ.Κ.) και αφετέρου για το πρόγραμμα ενίσχυσης επιχειρηματικότητας ΜΜΕ & MidCaps.

350. Παράλληλα, σημειώθηκε αύξηση σε ποσοστό 3,28% των εγγυήσεων στο πλαίσιο του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ» (από 16,78 δις ευρώ διαμορφώθηκαν σε 17,33 δις ευρώ). Οι εγγυήσεις αυτές αποτελούν το 66,24% του συνόλου του εγγυήσεων. Ωστόσο, οι τελευταίες αυτές εγγυήσεις, οι οποίες εφαρμόζονται στο πλαίσιο προγραμμάτων με σκοπό τη μείωση των μη εξυπηρετούμενων ανοιγμάτων των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και τελούν υπό την έγκριση και τη σύμφωνη γνώμη των αρμοδίων ευρωπαϊκών θεσμών και εποπτικών μηχανισμών, εμπεριέχουν σημαντικούς δημοσιονομικούς κινδύνους που πηγάζουν από το ενδεχόμενο κατάπτωσης της εγγύησης. Το Ε.Δ. έχει εισπράξει, κατά τη διάρκεια του ελεγχόμενου έτους, προμήθειες ασφαλείας ποσού ύψους 195,48 εκατ., για την παροχή εγγύησης στα πλαίσια του ανωτέρου προγράμματος.

351. Το ανεξόφλητο υπόλοιπο του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ» αφορά στο ανεξόφλητο υπόλοιπο μηνός Οκτωβρίου 2024 και όχι της ημερομηνίας αναφοράς των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Το ανεξόφλητο υπόλοιπο της 31ης.12.2024, σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, λαμβάνοντας υπόψη τις εισπράξεις έως την ημερομηνία αναφοράς, ανέρχεται σε 16,97 δις ευρώ ενώ το ποσό των εγγυήσεων του Ε.Δ. για δάνεια από τράπεζες του εσωτερικού και του εξωτερικού ανέρχεται σε 25,81 δις ευρώ.

Το ανεξόφλητο υπόλοιπο δανείων με εγγύηση Ε.Δ. μειώθηκε λόγω μείωσης εγγυήσεων προς ιδιωτικές επιχειρήσεις, ΔΕΚΟ και δημόσιους οργανισμούς και για το πρόγραμμα ενίσχυσης επιχειρηματικότητας ΜΜΕ & MidCaps, ενώ αυξήθηκαν οι εγγυήσεις στο πρόγραμμα «ΗΡΑΚΛΗΣ», που φέρουν δημοσιονομικούς κινδύνους.
Το ανεξόφλητο υπόλοιπο του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ» που εμφανίζεται στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις αναφέρεται στον Οκτώβριο 2024 και όχι στην ημερομηνία αναφοράς (31.12.2024).
Συνιστάται η ακριβέστερη απεικόνιση των δεδομένων στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

352. Τα ανεξόφλητα υπόλοιπα των εγγυήσεων του Ε.Δ της 31ης.12.2024, απεικονίζονται αναλυτικά, ανά κατηγορία δανειοληπτών, στον παρακάτω πίνακα.

Πίνακας 42
Υπόλοιπα των Εγγυήσεων που έχει αναλάβει το Ε.Δ.
ανά κατηγορία δανειοληπτών

ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ Ε.Δ. ΓΙΑ ΑΝΕΞΟΦΛΗΤΑ ΥΠΟΛΟΙΠΑ ΔΑΝΕΙΩΝ ΑΠΟ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΤΗΝ 31.12.2024					
Κατηγορία εγγυήσεων	**31.12.2024**	**31.12.20223**	**Μεταβολή**	**% Μεταβολή**	**% επί του συνόλου των εγγυήσεων**
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΗΡΑΚΛΗΣ"	17.326.999.120,43	16.783.824.239,96	543.174.880,47	3,13%	66,24%
ΔΕΚΟ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝ ΤΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΟΥΣ	3.850.860.254,79	4.334.734.047,00	-483.873.792,21	-12,57%	14,72%
ΙΔΙΩΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ, ΑΓΡΟΤΕΣ & ΛΟΙΠΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΦΥΣΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ	2.054.802.488,06	2.493.952.001,75	-439.149.513,69	-21,37%	7,86%
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΜΕ & MidCaps - ΔΑΝΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΤΕΠ ΜΕ ΤΗΝ ΕΓΓΥΗΣΗ ΤΟΥ Ε.Δ.	1.355.209.326,69	1.759.481.898,51	-404.272.571,82	-29,83%	5,18%
ΔΕΚΟ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΙ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΜΕ ΔΑΝΕΙΑ ΠΟΥ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΝΤΑΙ από τη Δ/νση Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων	915.172.466,90	648.100.164,00	267.072.302,90	29,18%	3,50%
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "SURE"	342.618.750,00	342.618.750,00	-	-	1,31%
ΠΑΝΕΥΡΩΠΑΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΕΓΓΥΗΣΕΩΝ	266.109.875,59	352.996.758,77	-86.886.883,18	-32,65%	1,02%
ΜΑΚΡΟΟΙΚΟΜΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ	45.269.735,00	45.269.735,00	-	-	0,17%
Γενικό Σύνολο	**26.157.042.017,46**	**26.760.977.594,99**	**-603.935.577,53**	**-2,31%**	**100,00%**

Χορήγηση νέων εγγυήσεων

353. Οι νέες εγγυήσεις που χορήγησε η Κ.Δ. για δάνεια για την οικονομική χρήση 2024 αναλύονται ως ακολούθως:
(α) Παροχή εγγύησης ύψους 300 εκατ. ευρώ προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για την κάλυψη ισόποσου δανείου του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, για τη χορήγηση από μέρους του, δανείων στους Ο.Τ.Α. α’ και β’ βαθμού, στους συνδέσμους Δήμων και στα νομικά πρόσωπα των Ο.Τ.Α., για την υλοποίηση έργων στο πλαίσιο του προγράμματος ανάπτυξης και αλληλεγγύης της τοπικής αυτοδιοίκησης «Αντώνης Τρίτσης».
(β) Παροχή εγγυήσεων ύψους 31,63 εκατ. ευρώ που χορηγήθηκαν προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για τη χρηματοδότηση πιστωτικών ιδρυμάτων στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Ενίσχυσης Επιχειρηματικότητας, Ενεργειακής Απόδοσης και Χρηματοδοτικής Μίσθωσης.

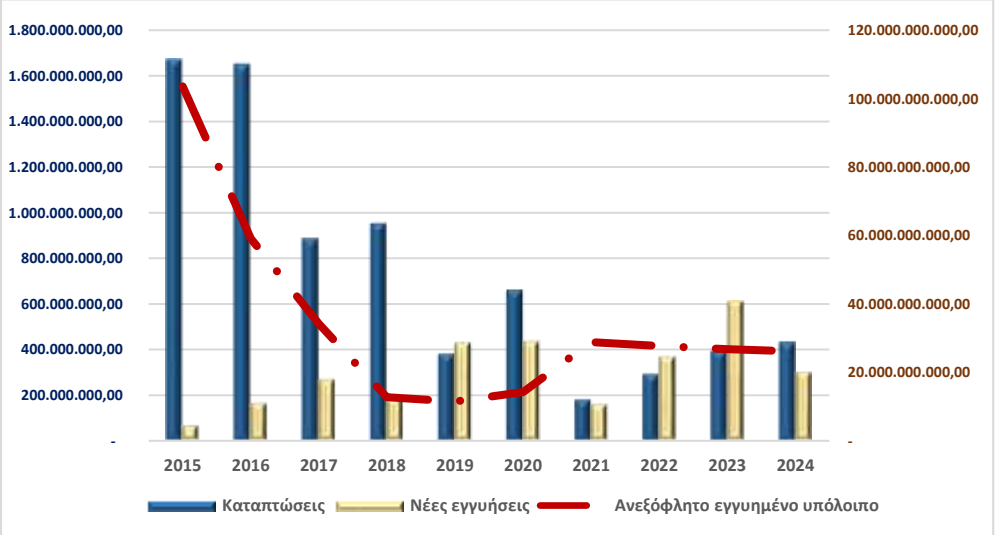
354. Περαιτέρω, κατά τη διάρκεια του έτους 2024 χορηγήθηκαν εγγυήσεις, στο πλαίσιο προγράμματος παροχής εγγύησης σε τιτλοποιήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων «Ηρακλής», ποσού 1,71 δις ευρώ.

Πίνακας 43
Χορήγηση νέων εγγυήσεων του Ε.Δ., στο πλαίσιο του προγράμματος «ΗΡΑΚΛΗΣ»

ΝΕΕΣ ΕΓΓΥΗΣΕΙΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΕΓΓΥΗΣΗΣ «ΗΡΑΚΛΗΣ» ΕΤΟΥΣ 2024		
Κατηγορία εγγυήσεων	**31.12.2024**	**Αρ. Απόφασης**
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ - SUNRISE III	142.592.398	2/815/0025/25.01.2024
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ -Frontier II	360.000.000	2/4076/0025/15.02.2024
ΑΤΤΙΚΗΣ - RHODIUM I	476.000.000	2/114981/0025/30.12.2024
ΑΤΤΙΚΗΣ - DOMUS 1	728.000.000	2/114982/0025/30.12.2024
Γενικό Σύνολο	**1.706.592.398**	

355. Η διαχρονική εξέλιξη του ύψους του ανεξόφλητου υπολοίπου των χορηγηθέντων δανείων με εγγύηση του Ε.Δ., της παροχής νέων εγγυήσεων και των δαπανών πληρωμής καταπτώσεων εγγυήσεων, κατά τη χρονική περίοδο 2015 – 2024, απεικονίζονται στο Γράφημα που ακολουθεί.

Γράφημα 33
Ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο, πληρωμές καταπτώσεων και νέες εγγυήσεις Ε.Δ. για τα έτη 2015-2024
(συμπεριλαμβάνονται δάνεια προς τράπεζες εσωτερικού και εξωτερικού)

356. Από το ανωτέρω Γράφημα, προκύπτει ότι το ύψος του ανεξόφλητου υπολοίπου των δανείων παρουσίασε μέχρι και το έτος 2019, κατά μέσο όρο μειωτική τάση, ίση με ποσοστό 40%, ενώ στη συνέχεια δεν σημειώθηκαν σημαντικές μεταβολές και κατά την περίοδο 2021-2024 παρέμεινε σχεδόν σταθερό, περίπου στα 27,35 δις ευρώ, κατά μέσο όρο. Η προαναφερόμενη εξελικτική πορεία των εν λόγω μεγεθών, κατά την περίοδο 2015 - 2019 οφείλεται στην ανάγκη παροχής έκτακτης ενίσχυσης της ρευστότητας (μηχανισμός ELA - Emergency Liquidity Assistance) των ελληνικών τραπεζών για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας της οικονομίας.

357. Σημαντικές διακυμάνσεις σημειώθηκαν στη διαχρονική εξέλιξη του ύψους παροχής νέων εγγυήσεων του Ε.Δ. για τη χορήγηση δανείων, η αξία των οποίων ανήλθε κατά μέσο όρο σε 298 εκατ. ευρώ και παρουσίασε σημαντική αύξηση κατά τα έτη 2020 (434,20 εκατ. ευρώ) και 2023

(611,45 εκατ. ευρώ). Η αξία παροχής νέων εγγυήσεων του Ε.Δ. για το έτος 2024 μειώθηκε κατά 50,94% έναντι του προηγούμενου έτους.

Καταπτώσεις εγγυήσεων

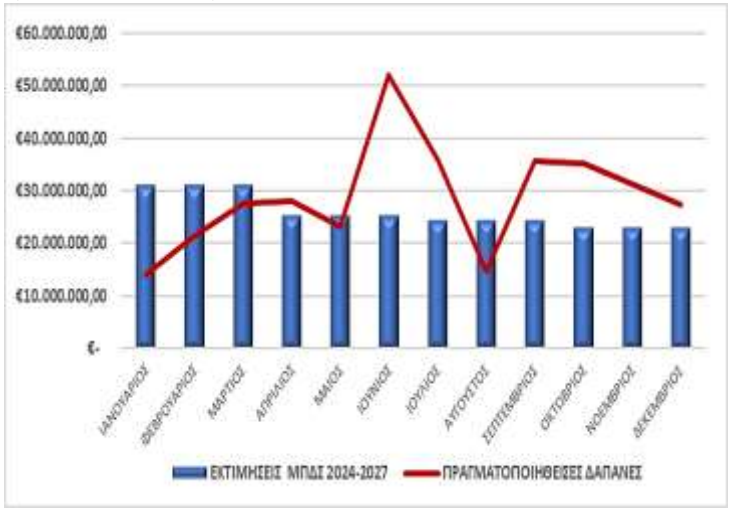
358. Οι πληρωμές για καταπτώσεις εγγυήσεων του Ε.Δ. για δάνεια τρίτων (ΑΛΕ C23901) ανήλθαν σε 432,68 εκατ. ευρώ και υπολείπονται της αρχικής πρόβλεψης του Προϋπολογισμού κατά 682,52 εκατ. ευρώ ή ποσοστό 61,20%. Ειδικότερα, οι πληρωμές για καταπτώσεις εγγυήσεων του Ε.Δ. για φυσικά πρόσωπα ανήλθαν σε 346,40 εκατ. ευρώ, για επιχειρήσεις και λοιπά νομικά πρόσωπα σε 86,27 εκατ. ευρώ και προς την Ευρωπαϊκή Ένωση σε 7 χιλ. ευρώ.

359. Η αξία των πληρωμών για καταπτώσεις εγγυήσεων για επιχειρήσεις και λοιπά νομικά πρόσωπα σημείωσε σημαντική αρνητική απόκλιση ποσοστού 83,45% έναντι του ύψους της αρχικά προβλεφθείσας πίστωσης του Προϋπολογισμού. Για τις πληρωμές καταπτώσεων εγγυήσεων για ιδιώτες, το αντίστοιχο ποσοστό ανήλθε σε 36,85%.

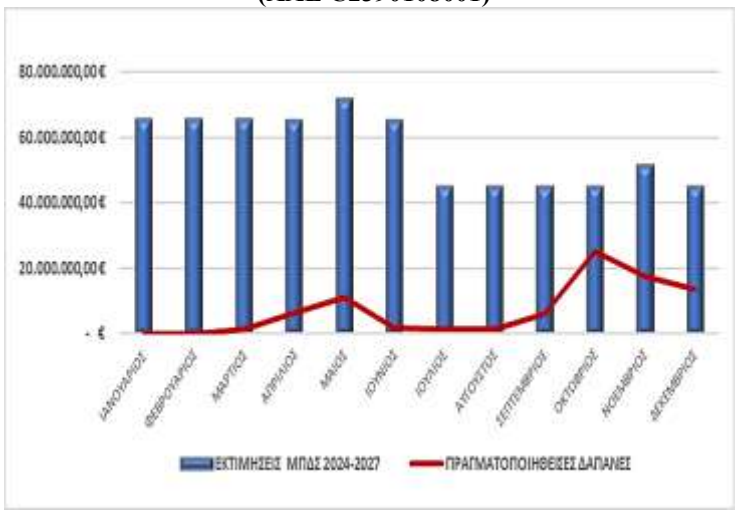
360. Επίσης, σημαντικές αποκλίσεις σημειώθηκαν μεταξύ του ύψους των πληρωμών για καταπτώσεις εγγυήσεων του Ε.Δ. για δάνεια τρίτων (ΑΛΕ C2390108001 και ΑΛΕ C2390108001) και των εκτιμήσεων / προβλέψεων για το έτος 2024 του Μ.Π.Δ.Σ. 2023 – 2027. Συγκεκριμένα, η αξία των πληρωμών καταπτώσεων εγγυήσεων για επιχειρήσεις και λοιπά νομικά πρόσωπα σημείωσε σημαντική αρνητική απόκλιση ποσοστού 87,26% έναντι του ύψους της σχετικής εκτίμησης του Μ.Π.Δ.Σ. για το έτος 2024, ενώ αντίστοιχα σημειώθηκε θετική απόκλιση ποσοστού 10,64% για πληρωμές καταπτώσεων εγγυήσεων για ιδιώτες.

361. Στα γραφήματα που ακολουθούν απεικονίζονται για κάθε επιμέρους ΑΛΕ, οι εντοπιζόμενες διαφορές για το έτος 2024, σε μηνιαία βάση.

Γράφημα 34
Εκτιμήσεις πληρωμών ΜΠΔΣ 2023-2027 / Πληρωμές καταπτώσεων εγγυήσεων για ιδιώτες έτους 2024 (ΑΛΕ C2390108001)

Γράφημα 35
Εκτιμήσεις πληρωμών ΜΠΔΣ 2023-2027 / Πληρωμές καταπτώσεων εγγυήσεων για επιχειρήσεις έτους 2024 (ΑΛΕ C2390108001)

362. Διαπιστώθηκε σημαντική καθυστέρηση στην εκκαθάριση και στις πληρωμές αιτημάτων καταπτώσεων, καθώς σύμφωνα με το επικαιροποιημένο πλάνο εκκαθάρισης έχουν πραγματοποιηθεί πληρωμές για το 63,58% των αιτημάτων καταπτώσεων για φυσικά πρόσωπα και μόλις για το 14,83% των αιτημάτων καταπτώσεων για νομικά πρόσωπα, για τα δε εκκρεμή υφίστανται ένδικες αξιώσεις, η έκβαση των οποίων δεν δύναται να προβλεφθεί με ασφάλεια.

363. Ο αριθμός εκκρεμών αιτημάτων καταπτώσεων την 31η.12.2024 για φυσικά πρόσωπα ανήλθε σε 229.258, ποσού 287,32 εκατ. ευρώ, παρουσιάζοντας μείωση 50,45% σε σχέση με το

προηγούμενο έτος, παραμένοντας όμως σε υψηλά επίπεδα. Περαιτέρω, το πλήθος των απορριφθέντων αιτημάτων που ενδέχεται να επανεξεταστούν είτε λόγω τροποποίησης του νομοθετικού πλαισίου είτε λόγω δικαστικών αποφάσεων την 31η.12.2024 για φυσικά πρόσωπα ανήλθε σε 65.348, συνολικού ποσού 278,09 εκατ. ευρώ.
364. Ο αριθμός εκκρεμών αιτημάτων καταπτώσεων την 31η.12.2024 για νομικά πρόσωπα ανήλθε σε 3.528, ποσού 85,63 εκατ. ευρώ. Το πλήθος των απορριφθέντων αιτημάτων που ενδέχεται να επανεξεταστούν είτε λόγω τροποποίησης του νομοθετικού πλαισίου είτε λόγω δικαστικών αποφάσεων την 31η.12.2024 για νομικά πρόσωπα ανήλθε σε 37.389, συνολικού ποσού 955,24 εκατ. ευρώ.

365. Κατά την επισκόπηση της διαδικασίας διαχείρισης τραπεζικών αιτημάτων καταπτώσεων εγγυήσεων δανείων του Ε.Δ.[51] που έχουν παρασχεθεί για τη χορήγηση δανείων σε νομικά πρόσωπα, διαπιστώθηκαν αδυναμίες και παραλείψεις που οφείλονται κυρίως στην απουσία εσωτερικών δικλίδων για τη διασφάλιση των συμφερόντων του Ε.Δ. και την αποφυγή του κινδύνου απώλειας δημοσιονομικών πόρων της Κ.Δ..

366. Ειδικότερα, δεν εφαρμόζονται επαρκείς εσωτερικές τυποποιημένες διαδικασίες σχετικά με τον τρόπο επικοινωνίας και συνεργασίας των εμπλεκομένων[52] μερών σε όλα τα επιμέρους στάδια διαχείρισης των αιτημάτων καταπτώσεων, με αποτέλεσμα:

- την έλλειψη πληρότητας και ομοιομορφίας των δικαιολογητικών, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της κάθε ελεγχόμενης υπόθεσης (λ.χ. είδος ασφαλειών και εξασφαλίσεων δανείου),
- τη μη έγκαιρη ολοκλήρωση του ελέγχου των δικαιολογητικών (απόρριψη, ακύρωση, έγκριση του αιτήματος) και κατά συνέπεια τη μη έγκαιρη αποδέσμευση του Ε.Δ. από την εγγυητική του ευθύνη ή αντίστοιχα την προσήκουσα πληρωμή του οφειλόμενου εγγυημένου ποσού,
- την ελλιπή ενημέρωση της Διεύθυνσης Εγγυήσεων, αναφορικά με την εξελικτική πορεία των υφιστάμενων αγωγών καθώς και των εκκρεμών υποθέσεων για παροχή γνώμης από το ΝΣΚ που σχετίζονται με τα αιτήματα καταπτώσεων και την εξέλιξη αυτών (λ.χ. τυχόν διενέργεια πλειστηριασμού κ.λπ.)
- τον κίνδυνο της αχρεώστητης πληρωμής οφειλόμενων ποσών λόγω καταπτώσεων εγγυήσεων, καθόσον δεν έχουν συσταθεί διαδικασίες άμεσης ενημέρωσης της Διεύθυνσης Εγγυήσεων για την τυχόν αποπληρωμή ή μη του δανείου από τον δανειολήπτη, σε στάδιο μεταγενέστερο της πληρωμής του ποσού της κατάπτωσης. Συγκεκριμένα, σε περίπτωση εξόφλησης του υπολοίπου της οφειλής του δανείου από τον δανειολήπτη, η είσπραξη και η επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών πραγματοποιείται εάν και εφόσον το εκάστοτε πιστωτικό ίδρυμα προβεί αυτοβούλως στις απαραίτητες ενέργειες για την ενημέρωση της Δ.Κ.Ε.Κ.Κ. και αντιστοίχως της Γ.Δ.Ο.Υ. του ΥΠ.ΟΙΚ., ειδάλλως δεν έχει σχετική εικόνα για την εξόφληση της οφειλής από τον οφειλέτη,
- τον κίνδυνο μη είσπραξης απαιτήσεων του Ε.Δ. που απορρέουν από την πλήρη υποκατάσταση του Ε.Δ. στις εμπράγματες, ενοχικές και λοιπές ασφάλειες επί της χορηγηθείσας εγγύησης *(λ.χ. μη είσπραξης εσόδων από συμμετοχή του Ε.Δ. στη διανομή του εκπλειστηριάσματος)* σε στάδιο μεταγενέστερο της πληρωμής του ποσού της κατάπτωσης. Η είσπραξη των ανωτέρω ποσών εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το εκάστοτε πιστωτικό ίδρυμα, το οποίο ενημερώνει εκ των υστέρων τη Δ.Κ.Ε.Κ.Κ.

367. Σε αντίθεση με τα προβλεπόμενα στις παρ. 11, 26 και 28 της ΛΠΠΕ: (α) δεν πραγματοποιήθηκε με τη μορφή προβλέψεων η αρχική αναγνώριση των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων που παρέχονται από την Κ.Δ. μετά από την έναρξη της μεταβατικής περιόδου στην εύλογη αξία και η μεταγενέστερη επιμέτρηση αυτών στην παρούσα αξία των καθαρών αναμενόμενων ζημίων, (β) δε γνωστοποιήθηκε στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων για το σύνολο των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων το ύψος των χρηματοοικονομικών κινδύνων που αυτές ενέχουν, (γ) δεν έχει καταρτιστεί μητρώο εγγυήσεων ομαδοποιημένων ως προς τους κινδύνους που ενέχουν, καθώς και μητρώο παρακολούθησης ζημιών και υποχρεώσεων που απορρέουν από τους σημαντικότερους χρηματοοικονομικούς κινδύνους, όπως είναι και οι καταπτώσεις εγγυήσεων και (δ) δεν παρακολουθούνται σε δεδουλευμένη βάση οι

[51] Αρμοδιότητα της Διεύθυνσης Κρατικών Εγγυήσεων και Κίνησης Κεφαλαίων του ΥΠΟΙΚ.
[52] Ήτοι η Δ.Κ.Ε.Κ.Κ., η ΓΔΟΥ, το ΥΠΟΙΚ, η Α.Α.Δ.Ε., το ΝΣΚ, τα Πιστωτικά Ιδρύματα.

σχετικοί λογαριασμοί γενικής λογιστικής που αφορούν σε καταπτώσεις εγγυήσεων, διότι, σύμφωνα με το Γ.Λ.Κ., απαιτούνται προσαρμογές στις λογιστικές πρακτικές και στα πληροφοριακά συστήματα. Στις Σημειώσεις επί των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων δεν περιέχεται γνωστοποίηση της προόδου που επιτεύχθηκε κατά την περίοδο αναφοράς σε σχέση με την αμέσως προηγούμενη χρήση (2023) ως προς τα ζητήματα αυτά, ούτε γίνεται αναφορά συγκεκριμένης χρονολογίας, έστω κατ' εκτίμηση, κατά την οποία θα επιτευχθεί η προσαρμογή στις απαιτήσεις του Λογιστικού Πλαισίου Γ.Κ. (βλ. και παρ. 45 και 46 της ΛΠΠΕ).

368. Δεν κατέστη δυνατή η παροχή στοιχείων αναφορικά με: (α) το συνολικό ποσό των ένδικων αξιώσεων και τον αριθμό των αγωγών, με τους αναλογούντες τόκους, που ασκούνται από τα πιστωτικά ιδρύματα και τις εταιρείες διαχείρισης απαιτήσεων από δάνεια και πιστώσεις, λόγω της εκ μέρους των ανωτέρω επίκλησης της κατάπτωσης των εγγυήσεων του Ε.Δ. για δάνεια σε επιχειρήσεις και (β) τις δικαστικές αποφάσεις που σχετίζονται με τις πληρωμές λόγω καταπτώσεων εγγυήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διάρκεια του ελεγχόμενου οικονομικού έτους, καθώς η αρμόδια Διεύθυνση δεν διαθέτει ηλεκτρονικό σύστημα καταχώρισης παρακολούθησης των ενδίκων μέσων.

Δεν αναγνωρίστηκαν με τη μορφή προβλέψεων οι χρηματοοικονομικές εγγυήσεις στην εύλογη αξία, ούτε μετρήθηκαν μεταγενέστερα στην παρούσα αξία των καθαρών αναμενόμενων ζημιών, όπως απαιτεί η ΛΠΠΕ.

Δεν καταρτίστηκε μητρώο εγγυήσεων και μητρώο παρακολούθησης ζημιών/υποχρεώσεων, ενώ δεν γνωστοποιήθηκαν στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις το ύψος και η φύση των χρηματοοικονομικών κινδύνων που συνεπάγονται.

Δεν παρακολουθούνται σε δεδουλευμένη βάση οι λογαριασμοί γενικής λογιστικής για καταπτώσεις εγγυήσεων, λόγω αδυναμιών στις λογιστικές πρακτικές και τα πληροφοριακά συστήματα.

Δεν υπάρχουν στοιχεία για το σύνολο των ενδίκων αξιώσεων και δικαστικών αποφάσεων που σχετίζονται με καταπτώσεις, καθώς δεν λειτουργεί ηλεκτρονικό σύστημα παρακολούθησης.

Υπάρχει σημαντική καθυστέρηση στην εκκαθάριση και πληρωμή αιτημάτων καταπτώσεων.

Εντοπίζονται ελλείψεις σε εσωτερικές δικλίδες ελέγχου.

Συνιστάται να εφαρμοστούν πλήρως οι προβλέψεις της ΛΠΠΕ με αναγνώριση, επιμέτρηση και γνωστοποίηση των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων. Να καταρτιστεί και να τηρείται μητρώο εγγυήσεων, με ομαδοποίηση κατά κατηγορία κινδύνου. Να αναβαθμιστούν τα πληροφοριακά συστήματα ώστε να παρακολουθούνται σε δεδουλευμένη βάση οι σχετικοί λογαριασμοί και να καταγράφονται οι δικαστικές αποφάσεις και ένδικες αξιώσεις. Να θεσπιστούν τυποποιημένες διαδικασίες για την επικοινωνία και συνεργασία όλων των εμπλεκομένων μερών, με στόχο τον έγκαιρο έλεγχο και εκκαθάριση αιτημάτων, την αποφυγή αχρεώστητων πληρωμών, και την πλήρη αξιοποίηση των εξασφαλίσεων υπέρ του Ε.Δ.

Εγγυήσεις Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας

369. Οι εγγυήσεις της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας (ΕΑΤ ΑΕ) υπέρ του πρώην Εθνικού Ταμείου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (ΕΤΕΑΝ ΑΕ) και συναφών ταμείων, όπως το Ταμείο Επιχειρηματικότητας και το Ταμείο Εγγυοδοσίας COVID-19, δεν παρακολουθούνται από το Υπουργείο Οικονομικών. Ωστόσο, αποτυπώνονται στα Δελτία Δημοσίου Χρέους που δημοσιεύει στον ιστότοπό του ο Ο.Δ.ΔΗ.Χ. και, σύμφωνα με τα σχετικά στοιχεία, το συνολικό ανεξόφλητο εγγυημένο υπόλοιπο την 31η.12.2024 ανερχόταν σε 1,97 δις ευρώ. Σημειώνεται ότι, σε ενδεχόμενο κατάπτωσης των εγγυήσεων της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, δεν υπάρχει επίπτωση στο δημόσιο χρέος παρά μόνο στο έλλειμμα, δηλαδή στο δημοσιονομικό αποτέλεσμα του Κράτους.

Κεφάλαιο 7
Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης του Κράτους της 31ης Δεκεμβρίου 2024

(σε ευρώ)	Από 1.1. έως 31.12.2024	Από 1.1. έως 31.12.2023
Έσοδα		
Φόροι	64.191.562.237,06	59.929.218.125,83
Κοινωνικές εισφορές	60.877.261,24	57.661.701,99
Μεταβιβάσεις	6.111.482.603,12	7.824.877.608,66
Πωλήσεις	3.492.378.088,52	889.424.390,77
Λοιπά τρέχοντα έσοδα	4.815.402.356,65	2.079.620.276,23
Σύνολο εσόδων	**78.671.702.546,59**	**70.780.802.103,48**
Έξοδα		
Παροχές σε εργαζόμενους	(11.754.494.087,82)	(11.142.482.451,03)
Κοινωνικές παροχές	(353.363.001,54)	(536.355.184,09)
Μεταβιβάσεις	(45.016.613.569,82)	(44.477.824.123,54)
Αναλώσεις αγαθών και υπηρεσιών	(3.588.013.293,95)	(3.069.062.940,22)
Επιδοτήσεις	(1.182.225.063,04)	(1.492.563.946,81)
Τόκοι	(10.202.469.249,78)	(9.099.131.474,72)
Λοιπές δαπάνες	(117.445.700,15)	(49.045.541,20)
Αποσβέσεις	(3.285.436.698,47)	(3.904.959.782,78)
Σύνολο Εξόδων	**(75.500.060.664,57)**	**(73.771.425.444,39)**
Λειτουργικό αποτέλεσμα	**3.171.641.882,02**	**(2.990.623.340,91)**
Λοιπά έσοδα και κέρδη	3.756.492.313,03	3.163.034.742,34
Λοιπά έξοδα και ζημίες	(8.161.055.829,77)	(9.660.944.345,74)
Αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη/έξοδα και ζημίες	**(4.404.563.516,74)**	**(6.497.909.603,40)**
Καθαρό πλεόνασμα ή έλλειμμα περιόδου	**(1.232.921.634,72)**	**(9.488.532.944,31)**

Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης

370. Η Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις πηγές εσόδων της Κ.Δ. καθώς και τον τρόπο διαχείρισης των δαπανών της κατά τη διάρκεια της χρήσης. Εκτός της κάλυψης σκοπών δημοσιονομικής διαφάνειας και λογοδοσίας, η κατάσταση αυτή συμβάλλει στην αξιολόγηση της ικανότητας της Κ.Δ. να δημιουργεί μελλοντικά χρηματικά διαθέσιμα. Απεικονίζει τα Έσοδα, τα οποία αυξάνουν την καθαρή θέση χωρίς τη δημιουργία αντίστοιχων υποχρεώσεων, τα Έξοδα, τα οποία μειώνουν την καθαρή θέση, καθώς και το προκύπτον δημοσιονομικό αποτέλεσμα (πλεόνασμα ή έλλειμμα) της περιόδου.

371. Κατά το οικονομικό έτος 2024, το αποτέλεσμα από λειτουργικές δραστηριότητες της Κ.Δ. εμφανίζει πλεόνασμα 3,17 δις ευρώ, έναντι ελλείμματος 2,99 δις ευρώ κατά το οικονομικό έτος 2023.

372. Για τη μεταβολή αυτή, ποσού 6,16 δις ευρώ, επέδρασε θετικά η αύξηση, (α) κατά 4,26 δις ευρώ (ποσοστό 7,11%) των εσόδων από φόρους και, κυρίως, η αύξηση κατά 3,22 δις ευρώ των εσόδων από φόρους εισοδήματος και κατά 1,22 δις ευρώ των φόρων επί αγαθών και υπηρεσιών, (β) κατά 2,60 δις ευρώ των εσόδων από πωλήσεις αγαθών και υπηρεσιών, η οποία οφείλεται σχεδόν εξ ολοκλήρου στην είσπραξη ποσού ύψους 2,46 δις ευρώ από την παραχώρηση της Αττικής Οδού για 25 έτη, και (γ) κατά 2,74 δις ευρώ που καταγράφεται στα λοιπά τρέχοντα έσοδα σε σχέση με την προηγούμενη χρήση, η οποία οφείλεται εν μέρει στο γεγονός ότι, στα έσοδα του 2023, δεν περιλαμβανόταν ποσό 2,37 δις ευρώ, το οποίο αφορούσε βεβαιωθείσες οφειλές από την Επιστρεπτέα Προκαταβολή που είχε χορηγηθεί σε επιχειρήσεις πληγείσες από την πανδημία Covid-19 κατά τα έτη 2020–2021. Εξαιρουμένης της επίδρασης αυτής, για λόγους ορθής σύγκρισης των οικονομικών στοιχείων, τα λοιπά τρέχοντα έσοδα —στα οποία περιλαμβάνονται έσοδα από τόκους, μερίσματα, πρόστιμα, ενοίκια φυσικών πόρων και λοιπές επιστροφές— παρουσίασαν πραγματική αύξηση ύψους 403,71 εκατ. ευρώ σε σχέση με την προηγούμενη χρήση. Αρνητικά επέδρασε η μείωση, κατά 1,71 δις ευρώ των εσόδων από μεταβιβάσεις, κυρίως λόγω της μείωσης κατά 2,25 δις ευρώ των απολήψεων από το Τ.Α.Α., η αύξηση κατά 1,10 δις ευρώ ή ποσοστό 12,13%, των πληρωτέων τόκων[53], η οποία οφείλεται, κυρίως, στην αύξηση κατά 307,83 εκατ. ευρώ του υπερτιμήματος από πώληση τίτλων με συμφωνία επαναγοράς, στην αύξηση κατά 146,14 εκατ. ευρώ των τόκων που αφορούν στην εξυπηρέτηση των δανείων από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης και στην αύξηση κατά 284,90 εκατ. ευρώ των τόκων που αφορούν στα ομόλογα του Ε.Δ. λόγω της σταδιακής αναχρηματοδότησης των δανειακών υποχρεώσεων της Κ.Δ. προς τον επίσημο τομέα με όρους αγοράς, και, τέλος, η αύξηση των παροχών σε εργαζομένους κατά 612,01 εκατ. ευρώ, η οποία οφείλεται κυρίως στην αύξηση του μισθολογικού κόστους στον Δημόσιο Τομέα.

373. Το αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη/έξοδα και ζημίες εμφανίζεται αρνητικό κατά 4,40 δις ευρώ, μειωμένο κατά 2,10 δις ευρώ σε σχέση με την προηγούμενη χρήση.

374. Για τη μεταβολή αυτή, θετικά επέδρασε, αφενός, η αύξηση των λοιπών εσόδων και κερδών από τη διάθεση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά 528,53 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα κατά την ελεγχόμενη χρήση αναγνωρίστηκαν κέρδη ύψους 556,73 εκ. ευρώ από την πώληση 90 εκ. μετοχών του Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών και 27,56 εκ. ευρώ από την πώληση του 67% του Μετοχικού Κεφαλαίου του Οργανισμού Λιμένος Ηρακλείου.
Αφετέρου, η μείωση των ζημιών από απομειώσεις απαιτήσεων κατά 1,49 δις ευρώ.

375. Αρνητικά επέδρασε, αφενός, η αύξηση κατά 587,91 εκατ. ευρώ των λοιπών εξόδων/ ζημίων από συναλλαγματικές διαφορές από χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις, κυρίως λόγω αύξησης των συναλλαγματικών διαφορών που προέρχονται από δανειακές συμβάσεις που αφορούν τη συμμετοχή της χώρας στο κεφάλαιο του Δ.Ν.Τ., αφετέρου, η μείωση κατά 826,34 εκατ. ευρώ των κερδών από την επιμέτρηση στην εύλογη αξία των παράγωγων χρηματοοικονομικών μέσων και τέλος, η αύξηση των λοιπών εξόδων και ζημιών από την αποτίμηση στην εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά 159,30 εκατ. ευρώ. Ειδικότερα κατά την ελεγχόμενη χρήση αναγνωρίστηκαν, αφενός, κέρδη ύψους 494,36 εκ. ευρώ, που προέκυψαν από την ενσωμάτωση του Τ.Χ.Σ. στην Ε.Ε.ΣΥ.Π. και, αφετέρου, ζημίες ύψους 669,61 εκ. ευρώ λόγω επιμέτρησης των ελεγχόμενων εταιρειών Ε.ΥΔ.Α.Π. & Ε.Υ.Α.Θ.

376. Οι συνολικές ζημίες της χρήσης 2024 ανήλθαν σε 1,23 δις ευρώ, μειωμένες κατά 8,23 δις ευρώ σε σχέση με την προηγούμενη χρήση.

[53] Οι τόκοι απεικονίζονται σε ακαθάριστη βάση, καθώς σύμφωνα με το π.δ. 54/2018 οι λογαριασμοί τόκων που αφορούν σε συμφωνίες ανταλλαγής επιτοκίων απεικονίζεται σε λογαριασμούς κερδών/ ζημιών.

Το αποτέλεσμα από λειτουργικές δραστηριότητες της Κ.Δ. κατά το έτος 2024 εμφανίζει πλεόνασμα ύψους 3,17 δις ευρώ.
Το αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη/έξοδα και ζημίες κατά το έτος 2024 εμφανίζεται αρνητικό κατά 4,40 δις ευρώ.
Το καθαρό έλλειμμα κατά το έτος 2024 ανήλθε σε 1,23 δις ευρώ, μειωμένο κατά 87,01% σε σχέση με το έλλειμμα των 9,49 δις ευρώ για το έτος 2023.

Παρατηρήσεις επί των εσόδων

377. Αναφορικά με την αναγνώριση και επιμέτρηση των εσόδων της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Επίδοσης διαπιστώθηκαν σφάλματα που είχαν ως συνέπεια την υπερεκτίμησή τους.

378. Ειδικότερα, στα έσοδα από φόρους, εσφαλμένα δεν έχει αναγνωριστεί ποσό επιστροφής Φ.Π.Α. ύψους 784,80 εκατ. ευρώ, για το οποίο εκδόθηκαν τα σχετικά Α.Φ.ΕΚ. τον μήνα Ιανουάριο της επόμενης χρήσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 33 της Σύμβασης Παραχώρησης για τη χρηματοδότηση, λειτουργία, συντήρηση και εκμετάλλευση της Αττικής Οδού. Το ανωτέρω γεγονός, το οποίο έλαβε χώρα μετά από την ημερομηνία αναφοράς και πριν από την έγκριση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, δεν αντιμετωπίστηκε ως διορθωτικό, σύμφωνα με τη Λογιστική Πολιτική «Γεγονότα μετά την Ημερομηνία Αναφοράς» (Β΄ 3082/14.7.2021, βλ. και παρ. 19 της ΛΠΠΕ). Συνεπώς τα έσοδα από φόρους είναι ισόποσα υπερεκτιμημένα.

379. Επίσης, εσφαλμένα αναγνωρίστηκαν ως έσοδο της ελεγχόμενης χρήσης τα τέλη κυκλοφορίας του έτους 2025. Επισημαίνεται ότι το ύψος των εν λόγω εσόδων δεν προσδιορίστηκε από τις φορολογικές αρχές.

380. Ακόμη, εσφαλμένα έχουν αναγνωριστεί έσοδα που αφορούν στα έσοδα Φ.Π.Α. περιόδου Δεκεμβρίου 2023 που βεβαιώθηκαν εντός της ελεγχόμενης χρήσης. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Α.Α.Δ.Ε. το ανωτέρω ποσό ανέρχεται σε 1,36 δις ευρώ. Σημειώνεται ωστόσο ότι, δεδομένης της έλλειψης διασύνδεσης ανάμεσα στα πληροφοριακά συστήματα ΝΕΟΤΑΧΙS[54] και ΟΠΣΔΠ SAP και της παραγωγής διαφορετικών αναφορών από αυτά, τα ανωτέρω στοιχεία δεν είναι συγκρίσιμα με τα μεγέθη των ελεγχόμενων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

381. Ακόμη, δεν έχουν αναγνωριστεί τυχόν επιστροφές φόρων από Α.Φ.ΕΚ. και γραμμάτια τρίτων που έχουν εκδοθεί αλλά δεν έχουν εξοφληθεί μέχρι τη λήξη του οικονομικού έτους.

382. Στα έσοδα από πωλήσεις αγαθών εσφαλμένα αναγνωρίστηκε ως έσοδο της ελεγχόμενης χρήσης ποσό ύψους 23,53 εκατ. ευρώ, που προέρχεται από προμήθειες του προγράμματος «Ηρακλής». Συγκεκριμένα αναγνωρίστηκε συνολικό ποσό 195,48 εκατ. ευρώ αντί του ορθού 171,95 εκατ. ευρώ. Η εν λόγω διαφορά, σύμφωνα με την παραδοχή του δεδουλευμένου και τις διατάξεις της ΛΠΠΕ, αφορά σε προείσπραξη προμήθειων έτους 2025.

383. Στα έσοδα που προέρχονται από διανεμόμενο εισόδημα εταιρειών, συνολικού ποσού, κατά την περίοδο αναφοράς, 679,84 εκατ. ευρώ, περιλαμβάνονται έσοδα από μερίσματα προηγούμενων χρήσεων, ποσού ύψους 546,86 εκατ. ευρώ, παραβιάζοντας την παραδοχή του δουλευμένου. Επίσης, εντοπίστηκαν εγγραφές που αφορούσαν στην είσπραξη μερισμάτων της ελεγχόμενης χρήσης, μετά την ημερομηνία αναφοράς και πριν την έγκριση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, ποσού

[54] Η Α.Α.Δ.Ε. υλοποιεί το έργο «Νέο TAXIS – Ανάπτυξη νέου ενοποιημένου Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Φορολογίας (TAXIS, TAXISnet, ELENXIS)». Το έργο εντάχθηκε στο Πρόγραμμα «Ελλάδα 2.0» με απόφαση που αναφέρει ως έναρξη 01.01.2023 και λήξη 30.06.2026 για το πρώτο στάδιο. Το έργο περιλαμβάνει τα πρώτα επιμέρους υποσυστήματα προβλέπεται να τεθούν σε λειτουργία «από το τέλος του 2026». Η αντικατάσταση των σημερινών τριών συστημάτων: TAXIS, TAXISnet, ELENXIS. Μέχρι να ολοκληρωθεί πλήρως το νέο σύστημα, τα υφιστάμενα συστήματα (TAXISnet κ.ά.) παραμένουν σε λειτουργία.

ύψους 138,10 εκατ. ευρώ, οι οποίες θα έπρεπε να αναγνωριστούν ως έσοδα από διανεμόμενο εισόδημα εταιρειών της ελεγχόμενης χρήσης.

384. Δεν έχουν αναγνωριστεί, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 19 της ΛΠΠΕ, ως έσοδα τρέχουσας χρήσης τα έσοδα από τον ΦΠΑ περιόδου Δεκεμβρίου 2024, τα οποία βεβαιώθηκαν σε μεταγενέστερη ημερομηνία της ημερομηνίας αναφοράς, αλλά πριν από τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Σύμφωνα με τα στοιχεία που δόθηκαν από τις αρμόδιες Υπηρεσίες της Α.Α.Δ.Ε. το ανωτέρω ποσό ανέρχεται σε 1,03 δις ευρώ. Σημειώνεται ωστόσο ότι, δεδομένης της έλλειψης διασύνδεσης ανάμεσα στα πληροφοριακά συστήματα ΝΕΟΤΑΧΙS και ΟΠΣΔΠ SAP και της παραγωγής διαφορετικών αναφορών από αυτά, τα ανωτέρω στοιχεία δεν είναι συγκρίσιμα με τα μεγέθη των ελεγχόμενων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

385. Επίσης, ποσό 784,80 εκ. ευρώ από το εφάπαξ τίμημα της σύμβασης παραχώρησης της Αττικής Οδού, το οποίο εισπράχθηκε τον Ιανουάριο του 2025, δεν αναγνωρίστηκε ως έσοδο από πωλήσεις της ελεγχόμενης περιόδου, σύμφωνα τις διατάξεις των άρθρων 2.1, και 2.4 του Παραρτήματος 5 του π.δ. 54/2018.

386. Εσφαλμένα δεν αναγνωρίστηκε ως έσοδο από διανεμόμενο εισόδημα της ελεγχόμενης χρήσης ποσό 303,5 εκ. ευρώ που αντιστοιχεί στο 50% του αντισταθμίσματος για την απόκτηση των μετοχών των εταιρειών Ε.ΥΔ.Α.Π. και Ε.Υ.Α.Θ. από την Ε.Ε.ΣΥ.Π.

387. Εσφαλμένα δεν έχει αναγνωριστεί ως έσοδο της κατηγορίας «Λοιπά έσοδα» το ποσό της ετήσιας αμοιβής για το έτος 2024 από την παραχώρηση της Αττικής Οδού, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη σχετική σύμβαση.

388. Δεν έχουν αναγνωριστεί, στα λοιπά έσοδα, (α) τα έσοδα των Στρατιωτικών Νοσοκομείων από την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών σε ασφαλισμένους του Ε.Ο.Π.Υ.Υ., (β) έσοδα από ίδια δραστηριότητα, ποσού 34,90 εκατ. ευρώ, λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (Στρατιωτικό Φαρμακείο Αθηνών, Υπηρεσία Φάρων, Κέντρο Εκπαίδευσης Ναυτικής Αποτροπής, Υδρογραφική Υπηρεσία κ.λπ., πλην στρατιωτικών εκμεταλλεύσεων), και (γ) έσοδα του ίδιου Υπουργείου από διάθεση αγαθών και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση έργων ή σκοπών κοινής ωφελείας κ.α., ποσού 6,62 εκατ. ευρώ.

389. Δεν καταχωρίστηκαν στο ΟΠΣΔΠ εγγραφές ποσού 4,72 εκατ. ευρώ που αφορούν σε εισπράξεις τόκων του προγράμματος «Διευκόλυνση για την μείωση της φτώχειας και την ανάπτυξη» του Δ.Ν.Τ. στο οποίο συμμετέχει η Ελλάδα.

390. Αδυναμία του συστήματος παρακολούθησης αποτελεί και η έλλειψη πληροφόρησης των υπολοίπων τραπεζικών λογαριασμών σε νόμισμα διαφορετικό του νομίσματος αναφοράς, με αποτέλεσμα να υφίσταται κίνδυνος μη εντοπισμού, σε μηνιαίες/ετήσιες συμφωνίες, λαθών, όπως η μη καταχώριση εγγραφών.

Κατά τον έλεγχο των εσόδων της χρήσης, εντοπίστηκαν περιπτώσεις υπερεκτίμησης, τουλάχιστον κατά 808,33 εκατ. ευρώ, λόγω πρόωρης αναγνώρισης ή αναγνώρισης εσόδων προηγούμενων χρήσεων, όπως προείσπραξη προμηθειών, τέλη κυκλοφορίας επόμενης χρήσης και μερίσματα προηγούμενων χρήσεων καθώς και μη αναγνώρισης επιστροφών φόρων.
Παράλληλα, διαπιστώθηκε υποεκτίμηση, τουλάχιστον κατά 1,13 δις ευρώ, καθώς δεν αναγνωρίστηκαν δεδουλευμένα έσοδα της χρήσης, όπως εισπράξεις παραχωρήσεων μετά από την ημερομηνία αναφοράς, έσοδο από το αντιστάθμισμα για την πληρωμή διεθνών υποχρεώσεων του Ε.Δ., ΦΠΑ τρέχουσας περιόδου, αμοιβές παραχώρησης, έσοδα από μερίσματα, λοιπά έσοδα από υπηρεσίες και τόκοι.

Συνιστάται η πλήρης συμμόρφωση με την αρχή του δεδουλευμένου και η καθιέρωση διαδικασιών διασταύρωσης και τεκμηρίωσης όλων των γεγονότων μετά από την ημερομηνία αναφοράς.

Παρατηρήσεις επί των εξόδων

391. Αναφορικά με την αναγνώριση και επιμέτρηση των εξόδων της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Επίδοσης διαπιστώθηκε ότι τα έξοδα της χρήσης 2024 είναι υποεκτιμημένα. Συγκεκριμένα, δεν έχουν περιληφθεί σε αυτά: (α) δαπάνες των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, που συνιστούν Υπηρεσίες (μονάδες) του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, (β) δαπάνες του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και ειδικότερα των οργανικών μονάδων με έσοδα από ίδια δραστηριότητα, ποσού 32,72 εκατ. ευρώ, (γ) δαπάνες του Υπουργείου Υγείας από προμήθειες αντιικών φαρμάκων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο αντιμετώπισης της νόσου COVID-19 και από λοιπές υποχρεώσεις, ποσού 19,35 εκατ. ευρώ, (δ) λειτουργικές δαπάνες των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη, ποσού 2,57 εκατ. ευρώ, και (ε) δαπάνες του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, στο πλαίσιο του Π.Δ.Ε., ποσού 6,50 εκατ. ευρώ.

Τα έξοδα της χρήσης 2024 είναι υποεκτιμημένα τουλάχιστον κατά 61,14 εκατ. ευρώ, λόγω μη αναγνώρισης δαπανών των Στρατιωτικών Νοσοκομείων, οργανικών μονάδων του Υπουργείου Άμυνας, του Υπουργείου Υγείας, των Υπουργείων Προστασίας του Πολίτη και Εσωτερικών, καθώς και του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου.

Συνιστάται η πλήρης καταγραφή όλων των δεδουλευμένων εξόδων με βελτίωση των διαδικασιών παρακολούθησης και διασταύρωσης στοιχείων πριν από την έγκριση των οικονομικών καταστάσεων.

Παρατηρήσεις επί των λοιπών εσόδων και κερδών/εξόδων και ζημιών

392. Αναφορικά με την αναγνώριση και επιμέτρηση των λοιπών εσόδων και κερδών/εξόδων και ζημιών της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Επίδοσης εντοπίστηκαν θέματα που επηρέασαν τη διαμόρφωση του αποτελέσματος από την εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων.

393. Κατά την προηγούμενη οικονομική χρήση μεταβιβάστηκε στο Ε.Δ. το σύνολο των μετοχών κυριότητας της Ε.Ε.ΣΥ.Π. των εταιρειών Ε.ΥΔ.ΑΠ. και Ε.Υ.Α.Θ., άνευ ανταλλάγματος, σύμφωνα τις διατάξεις του άρθρου 64 του ν. 5045/2023. Κατά την 31η.12.2023, η αποτίμηση των ανωτέρω συμμετοχών, σύμφωνα με τη χρηματιστηριακή τους αξία, ανήλθε σε 386,00 εκατ. ευρώ, αυξάνοντας ισόποσα την καθαρή θέση της προηγούμενης χρήσης.

394. Κατά την ελεγχόμενη χρήση, για την ανωτέρω επαναμεταβίβαση, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 15 του ν. 5131/2024 (Α΄ 128), ορίστηκε καταβολή αντισταθμίσματος από το Ε.Δ. ύψους 607 εκ. ευρώ στην Ε.Ε.ΣΥ.Π. (Υπερταμείο). Στο ποσό αυτό προσδιορίστηκε από τον ορισθέντα χρηματοοικονομικό οίκο η δίκαιη και εύλογη αξία των μεταβιβασθέντων ποσοστών (50%+1 μετοχή). Το ποσό των 607 εκ. ευρώ αποτυπώθηκε λογιστικά αυξάνοντας ισόποσα το ποσό της συμμετοχής του Ε.Δ. στις εν λόγω εταιρείες. Στη συνέχεια η αποτίμηση των συμμετοχών στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της ελεγχόμενης χρήσης έγινε λαμβάνοντας υπόψη τη χρηματιστηριακή αξία της 31ης.12.2024, η οποία ανήλθε σε 472,55 εκατ. ευρώ, με αποτέλεσμα να επιβαρυνθούν τα αποτελέσματα χρήσεως κατά 669,61 εκατ. ευρώ, ήτοι κατά 607 εκατ. ευρώ από το αντιστάθμισμα και κατά 62,60 εκατ. ευρώ από τη μεταβολή της χρηματιστηριακής αξίας των ετών 2023 και 2024 (535,16 εκ. ευρώ – 472,55 εκ. ευρώ).

395. Δεδομένου, ωστόσο, ότι ήδη από την προηγούμενη οικονομική χρήση είχε αναγνωριστεί θετική εύλογη αξία ποσού 386 εκατ. ευρώ, εσφαλμένα, κατά την τρέχουσα χρήση, αναγνωρίστηκε εξ ολοκλήρου το ποσό του τιμήματος ως αύξηση της αξίας της συμμετοχής. Η ορθή λογιστική αποτύπωση απαιτούσε αύξηση της συμμετοχής κατά 221 εκατ. ευρώ, δηλαδή τη διαφορά μεταξύ της αναγνωρισθείσας αξίας την 31η.12.2023 και του τελικά ορισθέντος εύλογου τιμήματος, καθώς και αντίστοιχη μείωση της καθαρής θέσης κατά 386 εκατ. ευρώ, που αντιστοιχεί στο κέρδος της προηγούμενης χρήσης. Επιπλέον, εσφαλμένα, η επιμέτρηση των συμμετοχών την 31η.12.2024 έγινε με βάση τη χρηματιστηριακή τους αξία, ενώ σύμφωνα με την παρ. 16 της ΛΠΠΕ οι

συμμετοχές σε ελεγχόμενες οντότητες επιμετρώνται στο κόστος κτήσης μείον τυχόν ζημίες απομείωσης. Τέλος, δεδομένου ότι σύμφωνα με το άρθρο 15 του ν. 5131/2024 το 50% του αντισταθμίσματος (303,5 εκατ. ευρώ) προορίζεται για την πληρωμή διεθνών υποχρεώσεων του Ε.Δ. μέσω επιστροφής από την Ε.Ε.Σ.Υ.Π. προς το Ε.Δ., εσφαλμένα δεν αναγνωρίστηκε αντίστοιχη απαίτηση από χρηματοοικονομικές συναλλαγές ούτε ισόποσο έσοδο από διανεμόμενο εισόδημα της χρήσης.

396. Κατόπιν των ανωτέρω λογιστικών χειρισμών, τα αποτελέσματα της ελεγχόμενης χρήσης είναι υποεκτιμημένα κατά 972,61 εκατ. ευρώ (669,61 εκατ. ευρώ + 303 εκατ. ευρώ).

397. Το αποτέλεσμα (κέρδος/ζημία) της ενσωμάτωσης, δυνάμει του άρθρου 15 του ν. 3151/2024 (Α΄128), του Τ.Χ.Σ. στην Ε.Ε.Σ.Υ.Π. προκύπτει από τη διαφορά (θετική/αρνητική) μεταξύ της καθαρής θέσης του Τ.Χ.Σ. κατά την 31η.12.2018, οπότε και έγινε η αρχική αναγνώριση στην κατηγορία των συμμετοχών της Κ.Δ. και της καθαρής θέσης κατά την ημερομηνία της ενσωμάτωσης, δηλαδή την 31η.12.2024. Όπως όμως διαπιστώθηκε, εσφαλμένα υπολογίστηκε η αξία της καθαρής θέσης κατά την 30η.09.2024 αντί της 31ης.12.2024. Δεδομένου δε ότι η καθαρή θέση της 31ης.12.2024 ήταν μικρότερη κατά 257,72 εκ. ευρώ από αυτήν της 30η.09.2024, τα κέρδη από την εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι ισόποσα αυξημένα.

Τα λοιπά έξοδα και ζημίες από την εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι υπερεκτιμημένα κατά 669,61 εκατ. ευρώ, καθόσον η αποτίμηση της αξίας συμμετοχών έγινε χωρίς να ληφθεί υπόψη η ορθή εύλογη αξία, και οι εν λόγω συμμετοχές επιμετρήθηκαν με βάση τη χρηματιστηριακή αξία αντί για το κόστος κτήσης μείον τυχόν ζημίες απομείωσης. Τα λοιπά έσοδα και κέρδη από την εύλογη αξία χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων είναι υπερεκτιμημένα κατά 257,72 εκατ. ευρώ γιατί υπολογίστηκε λανθασμένη αξία ενσωμάτωσης στις συμμετοχές.

Συνιστάται η αναθεώρηση των λογιστικών χειρισμών ώστε τα αποτελέσματα χρήσης και η αξία των συμμετοχών να απεικονίζονται με ακρίβεια.

398. Ως προς τη διαμόρφωση του αποτελέσματος από την εύλογη αξία χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων, διαπιστώθηκε ότι δεν έχει αναγνωριστεί θετική αποτίμηση παράγωγων χρηματοοικονομικών προϊόντων που σχετίζονται με τοποθετήσεις σε προθεσμιακές καταθέσεις, με αποτέλεσμα οι ζημίες εύλογης αξίας από παράγωγα της χρήσης να είναι υπερεκτιμημένες κατά 12,80 εκατ. ευρώ.

399. Ως προς τη διαμόρφωση του αποτελέσματος από συναλλαγματικές διαφορές από χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις διαπιστώθηκε ότι τα κέρδη είναι υπερεκτιμημένα κατά 4,72 εκατ. ευρώ, καθόσον στο λογαριασμό Γ.Λ. του τραπεζικού λογαριασμού «Ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα (SDR) HOLDINGS» δεν είχαν καταχωριστεί εγγραφές ισόποσης αξίας[55] με αποτέλεσμα κατά τον υπολογισμό των συναλλαγματικών διαφορών της 31ης.12.2024 να προκύπτει αντίστοιχη διαφορά.

400. Τέλος, ως προς τη διαμόρφωση του αποτελέσματος από απομειώσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, διαπιστώθηκε ότι εσφαλμένα αναγνωρίστηκαν ζημίες απομειώσεων των απαιτήσεων από μεταβιβάσεις στο Ταμείο Εγγυοδοσίας Επιχειρήσεων Covid -19. Για τον ορθό υπολογισμό των απομειώσεων έπρεπε να έχει πραγματοποιηθεί αντιστροφή απομειώσεων προηγούμενων χρήσεων, ποσού 86,27 εκατ. ευρώ, και το ύψος των απομειώσεων του ανωτέρου Ταμείου να προσδιοριστεί σε 34,29 εκατ. ευρώ. Ως εκ τούτου, τα αποτελέσματα χρήσης είναι υποεκτιμημένα κατά 120,56 εκατ. ευρώ.

[55] Εισπράξεις από έσοδα PRGT.

Εντοπίστηκαν υπερεκτιμήσεις στις ζημίες από παράγωγα και στα κέρδη από συναλλαγματικές διαφορές, καθώς και υπερεκτίμηση των ζημιών από απομειώσεις χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, λόγω εσφαλμένων καταχωρίσεων και μη αντιστροφής προηγούμενων απομειώσεων. Συνεπεία των ανωτέρω, τα λοιπά έξοδα και ζημίες είναι υπερεκτιμημένα κατά 128,65 εκατ. ευρώ.
Από τη συνολική αξιολόγηση των ανωτέρω λογιστικών αναγνωρίσεων προκύπτει ότι το καθαρό αποτέλεσμα (έλλειμμα) της χρήσης 2024 της Κ.Δ. δεν απεικονίζει με ακρίβεια τη δημοσιονομική πραγματικότητα.

Ειδικότερα:

Το λειτουργικό αποτέλεσμα εμφανίζεται υποεκτιμημένο κατά 265,06 εκατ. ευρώ, λόγω μη ορθής αναγνώρισης εσόδων και δαπανών της περιόδου.

Το (αρνητικό) αποτέλεσμα από λοιπά έσοδα και κέρδη/έξοδα και ζημίες εμφανίζεται υπερεκτιμημένο κατά 540,54 εκατ. ευρώ, κυρίως λόγω εσφαλμένων αποτιμήσεων χρηματοοικονομικών στοιχείων και μη ορθής καταχώρισης συναλλαγών.

Κατά συνέπεια, το καθαρό έλλειμμα της περιόδου 2024 εκτιμάται ότι είναι υπερεκτιμημένο κατά 796,80 εκατ. ευρώ μη συμπεριλαμβανομένου ποσού 8,80[56] εκατ. ευρώ που αφορά στο αποτέλεσμα από έσοδα και δαπάνες των λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας που έχουν έσοδα από ίδια δραστηριότητα και των υπηρεσιών και εκμεταλλεύσεων του ίδιου Υπουργείου από διάθεση αγαθών και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση έργων ή σκοπών κοινής ωφελείας.

Η ορθή λογιστική απεικόνιση των σχετικών συναλλαγών θα είχε ως αποτέλεσμα βελτίωση του καθαρού αποτελέσματος κατά το ανωτέρω ποσό και αντίστοιχη μείωση της επιβάρυνσης της Καθαρής Θέσης Πολιτών.

Εντοπίζονται περιπτώσεις λανθασμένης αναγνώρισης ή μη αναγνώρισης και επιμέτρησης των εσόδων και εξόδων της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Επίδοσης (τέλη κυκλοφορίας, Φ.Π.Α., εκκρεμείς επιστροφές φόρων, αμοιβές παραχώρησης, έσοδα από μερίσματα, έσοδα και δαπάνες Στρατιωτικών Νοσοκομείων), των οποίων η επίδραση τόσο στο λειτουργικό αποτέλεσμα όσο και στο καθαρό έλλειμμα περιόδου δεν δύναται να προσδιοριστεί.

Προτείνεται να επανεξεταστούν οι λογιστικές αναγνωρίσεις και οι αποτιμήσεις, σύμφωνα με τις αρχές της ΛΠΠΕ, ώστε τα έσοδα και έξοδα να απεικονίζονται στην ορθή χρήση και να αποτυπώνεται με ακρίβεια το δημοσιονομικό αποτέλεσμα.

[56] Η διαχείριση των εσόδων και δαπανών πραγματοποιείται μέσω: α) τραπεζικών λογ/σμων που τηρούνται στην ΤτΕ, οι οποίοι δεν παρακολουθούνται αναλυτικά και η μεταβολή τους περιλαμβάνεται στο κονδύλι «Διαφορές απογραφής» και β) τραπεζικών λογ/σμων που τηρούνται σε λοιπές εμπορικές τράπεζες, οι οποίοι δεν έχουν αναγνωριστεί στα ταμειακά διαθέσιμα της Κ.Δ.

Κεφάλαιο 8
Κατάσταση Ταμειακών Ροών της 31ης Δεκεμβρίου 2024

(σε ευρώ)	2024	2023
Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες		
Εισπράξεις		
Εισπράξεις από φόρους	60.907.013.761,93	54.765.225.002,65
Εισπράξεις από κοινωνικές εισφορές	60.877.261,24	57.674.856,83
Εισπράξεις από μεταβιβάσεις	5.738.114.223,12	7.498.510.271,67
Εισπράξεις από πωλήσεις	3.485.991.235,70	884.281.830,58
Εισπράξεις από λοιπά τρέχοντα έσοδα	3.929.976.492,46	3.664.754.523,82
Σύνολο Εισπράξεων	**74.121.972.974,46**	**66.870.446.485,55**
Πληρωμές		
Πληρωμές για παροχές σε εργαζόμενους	(11.753.584.389,86)	(11.143.846.623,50)
Πληρωμές για κοινωνικές παροχές	(349.936.734,06)	(535.144.989,29)
Πληρωμές για μεταβιβάσεις	(44.878.521.616,31)	(44.197.350.264,89)
Πληρωμές για αγορές αγαθών και υπηρεσιών	(3.680.257.342,19)	(3.033.276.765,66)
Πληρωμές για επιδοτήσεις	(1.182.675.063,04)	(1.493.098.733,70)
Πληρωμές για τόκους	(8.373.130.666,77)	(7.705.999.858,29)
Πληρωμές για λοιπά έξοδα	(117.486.146,98)	(49.024.478,62)
Σύνολο Πληρωμών	**(70.335.591.959,22)**	**(68.157.741.713,95)**
Λοιπά (Εισπράξεις & Πληρωμές) από Λειτουργικές Δραστηριότητες	**(145.049.760,90)**	**(1.108.348.431,68)**
Καθαρές ταμειακές ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες	**3.641.331.254,34**	**(2.395.643.660,08)**
Ταμειακές ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες		
Πληρωμές για απόκτηση παγίων	(3.425.184.617,66)	(2.605.764.286,94)
Εισπράξεις από πώληση παγίων	40.192.893,53	5.642.206,57
Πληρωμές για απόκτηση επενδύσεων	(2.260.714.839,70)	(945.431.805,14)
Εισπράξεις από πώληση επενδύσεων	899.337.400,09	376.435.201,83
Καθαρές ταμειακές ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες	**(4.746.369.163,74)**	**(3.169.118.683,68)**
Καθαρές ταμειακές ροές από Λειτουργικές & Επενδυτικές Δραστηριότητες	**(1.105.037.909,40)**	**(5.564.762.343,76)**
Ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες		
Εισπράξεις από δάνεια	1.451.362.023.115,40	1.624.322.263.787,51
Εξοφλήσεις δανείων	(1.452.803.442.492,84)	(1.616.943.947.730,71)
Λοιπά (Εισπράξεις & Πληρωμές)	64.097.658,76	6.406.597,80
Καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες	**(1.377.321.718,68)**	**7.384.722.654,60**
Καθαρή αύξηση/(μείωση) στα ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα	**(2.482.359.628,08)**	**1.819.960.310,84**
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στην αρχή της περιόδου	**23.001.602.563,72**	**20.068.492.982,36**
Συναλλαγματικές διαφορές	35.209.440,47	-28.051.952,70
Διαθέσιμα εξ απογραφής	(442.898.644,48)	1.141.201.223,23
Ταμειακά διαθέσιμα και ισοδύναμα στη λήξη της περιόδου	**20.111.553.731,63**	**23.001.602.563,72**

Κατάσταση Ταμειακών Ροών

401. Με την Κατάσταση Ταμειακών Ροών, παρέχονται πληροφορίες για τις ταμειακές εισροές, τον τρόπο με τον οποίο αντλήθηκαν χρηματικά διαθέσιμα που χρηματοδότησαν τις δραστηριότητες της Κ.Δ. καθώς και τον τρόπο με τον οποίο αυτά χρησιμοποιήθηκαν.

402. Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών διαρθρώνεται σε τρεις βασικές κατηγορίες: Ταμειακές Ροές από Λειτουργικές Δραστηριότητες, όπου περιλαμβάνονται εισπράξεις από φόρους, εισπράξεις από την ΕΕ, εισπράξεις από λοιπά μη φορολογικά έσοδα, πληρωμές για αμοιβές, συντάξεις κ.λπ. Ταμειακές Ροές από Επενδυτικές Δραστηριότητες, όπου περιλαμβάνονται εισπράξεις από πώληση παγίων και επενδύσεων, πληρωμές για αγορά παγίων και επενδύσεων. Ταμειακές Ροές από Χρηματοδοτικές Δραστηριότητες, όπου περιλαμβάνονται εισπράξεις από δάνεια και παρεμφερή εργαλεία, πληρωμές από δάνεια και παρεμφερή εργαλεία.

403. Οι καθαρές ταμειακές ροές από **λειτουργικές δραστηριότητες** της Κ.Δ. για το οικονομικό έτος 2024 παρουσιάζουν θετικό πρόσημο και ανέρχονται σε 3,64 δις ευρώ, βελτιωμένες κατά 6,04 δις ευρώ σε σχέση με την προηγούμενη χρήση (-2,40 δις ευρώ).

404. Οι καθαρές ταμειακές ροές από **επενδυτικές δραστηριότητες** παραμένουν αρνητικές (-4,75 δις ευρώ), εμφανίζοντας αύξηση δαπανών κατά 1,58 δις ευρώ σε σχέση με την προηγούμενη χρήση (-3,17 δις ευρώ).

405. Στις καθαρές ταμειακές ροές από **χρηματοδοτικές δραστηριότητες** παρουσιάζεται έλλειμμα, το οποίο ανέρχεται σε 1,38 δις ευρώ, έναντι αντίστοιχου πλεονάσματος 7,38 δις ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση.

406. Στο κονδύλι «Διαθέσιμα εξ απογραφής» της Κατάστασης Ταμειακών Ροών έτους 2024 αναγνωρίζεται μείωση ποσού 442,90 εκατ. ευρώ, το οποίο δεν κατέστη δυνατό να επιβεβαιωθεί, λόγω ελλιπούς τεκμηρίωσης της σχετικής εγγραφής από το Γ.Λ.Κ. Το ποσό αυτό αφορά σε αναγνώριση διαθεσίμων φορέων της Κ.Δ., τα οποία δεν παρακολουθούνται αναλυτικά (προέλευση, ιστορικό μεταβολών).

Οι καθαρές ταμειακές ροές από λειτουργικές και επενδυτικές δραστηριότητες της Κ.Δ. παρουσιάζουν συνολικό έλλειμμα ύψους 1,11 δις ευρώ, μειωμένο κατά 4,46 δις ευρώ σε σχέση με την προηγούμενη χρήση. Οι καθαρές ταμειακές ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες παρουσιάζουν έλλειμμα 1,38 δις ευρώ, έναντι πλεονάσματος 7,38 δις ευρώ κατά την προηγούμενη χρήση.

Κεφάλαιο 9
Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης της 31ης Δεκεμβρίου 2024

(σε ευρώ)	**Σωρευμένο πλεόνασμα /(έλλειμμα)**	**Σύνολο Καθαρής Θέσης**
Υπόλοιπο 1.1.2023	**(354.346.667.984,24)**	**(354.346.667.984,24)**
Πλεόνασμα/έλλειμμα περιόδου	(9.488.532.944,31)	(9.488.532.944,31)
Διαφορές απογραφής	1.815.287.757,29	1.815.287.757,29
Σύνολο καθαρής θέσης 31.12.2023	**(362.019.913.171,26)**	**(362.019.913.171,26)**
Σύνολο καθαρής θέσης 1.1.2024	**(362.019.913.171,26)**	**(362.019.913.171,26)**
Πλεόνασμα/έλλειμμα περιόδου	(1.232.921.634,72)	(1.232.921.634,72)
Διαφορές απογραφής	(104.501.545,84)	(104.501.545,84)
Σύνολο καθαρής θέσης 31.12.2024	**(363.357.336.351,82)**	**(363.357.336.351,82)**

Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης

407. Με την Κατάσταση Μεταβολών Καθαρής Θέσης Πολιτών παρέχονται πληροφορίες για τη συνολική μεταβολή της Καθαρής Θέσης Πολιτών, παρουσιάζοντας ξεχωριστά τη μεταβολή που προέρχεται από την Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Επίδοσης, από τις μεταβολές που αναγνωρίστηκαν απευθείας στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης. Η καθαρή θέση πολιτών είναι η θεωρητική διαφορά μεταξύ του ενεργητικού και του παθητικού, δηλαδή η καθαρή αξία που θα απομείνει αν το κράτος εκποιήσει όλα τα περιουσιακά του στοιχεία και εξοφλήσει όλα τα χρέη του.

408. Η Καθαρή Θέση Πολιτών διαμορφώνεται σε αρνητική κατά το ποσό των 363,36 δις ευρώ, επιβαρυμένη σε σχέση με την προηγούμενη οικονομική χρήση κατά 1,34 δις ευρώ.

409. Η επιβάρυνση αυτή αντανακλά κατά βάση το καθαρό έλλειμμα της περιόδου, το οποίο ανήλθε σε 1,23 δις ευρώ, λόγω κυρίως των αυξημένων τόκων και των σημαντικών απομειώσεων των απαιτήσεων. Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το έλλειμμα της χρήσης 2024 είναι υπερεκτιμημένο κατά 796,80 εκατ. ευρώ, μη συμπεριλαμβανομένου ποσού 8,80 εκατ. ευρώ που αφορά στο αποτέλεσμα από έσοδα και δαπάνες των λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας που έχουν έσοδα από ίδια δραστηριότητα και των υπηρεσιών και εκμεταλλεύσεων του ίδιου Υπουργείου από διάθεση αγαθών και υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση έργων ή σκοπών κοινής ωφελείας.

410. Επίσης, αναγνωρίστηκαν διαφορές απογραφής ύψους 104,5 εκατ. ευρώ, οι οποίες επηρεάζουν αρνητικά την Καθαρή Θέση, εκ των οποίων 460,29 εκατ. ευρώ (αρνητική μεταβολή) αφορούν σε αναγνώριση διαθεσίμων της Κ.Δ. στην ΤτΕ και στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τα οποία δεν παρακολουθούνται αναλυτικά, ενώ 335,79 εκατ. ευρώ (θετική μεταβολή) αφορούν σε τακτοποιητικές εγγραφές συμμετοχών καθώς και είσπραξη τιμημάτων από πώληση περιουσιακών στοιχείων, που δεν είχαν προηγουμένως αναγνωριστεί. Σημειώνεται ότι το ποσό των 460,29 εκ. ευρώ, δεν κατέστη δυνατό να επιβεβαιωθεί, λόγω ελλιπούς τεκμηρίωσης της σχετικής εγγραφής από το Γ.Λ.Κ. (προέλευση, ιστορικό μεταβολών).

411. Κατά την ελεγχόμενη οικονομική χρήση, αναγνωρίστηκε συμμετοχή του Ε.Δ. στον Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου με βάση την καθαρή θέση της εταιρείας κατά την 31η.12.2024. Εντούτοις, το Ε.Δ. συμμετείχε στην εν λόγω εταιρεία από το 2020. Συνεπώς, έπρεπε να εγγράφεται στις συμμετοχές με βάση την καθαρή θέση της εταιρείας το 2020. Το γεγονός αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση της συμμετοχής υπερεκτιμημένης κατά 49,01 εκατ. ευρώ με ισόποση υπερεκτίμηση των διαφορών απογραφής.
412. Εντοπίστηκαν περιπτώσεις λανθασμένης αναγνώρισης και επιμέτρησης εσόδων (τέλη κυκλοφορίας, φόρος προστιθέμενης αξίας, εκκρεμείς επιστροφές φόρων, αμοιβές παραχώρησης και διανεμόμενο εισόδημα) των οποίων η επίδραση στο καθαρό έλλειμμα περιόδου και συνακόλουθα στην Καθαρή Θέση δεν δύναται να προσδιοριστεί.

413. Η Καθαρή Θέση της 31ης.12.2023 εμφανίζεται υποεκτιμημένη κατά 4,26 εκατ. ευρώ, λόγω εσφαλμένης αποτίμησης της αγοραίας αξίας των δικαιωμάτων κτήσης μετοχών της Αεροπορία Αιγαίου Α.Ε., κατά 51,83 εκατ. ευρώ, λόγω μη αναγνώρισης ταμειακών διαθεσίμων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, καθώς και κατά 165,72 εκατ. ευρώ, λόγω μη αναγνώρισης απαιτήσεων των Στρατιωτικών Νοσοκομείων από την παροχή υγειονομικών υπηρεσιών σε ασφαλισμένους του Ε.Ο.Π.Υ.Υ.

414. Παράλληλα, η Καθαρή Θέση της 31ης.12.2024 εμφανίζεται υπερεκτιμημένη κατά 49,01 εκατ. ευρώ, λόγω εσφαλμένης αρχικής αναγνώρισης της συμμετοχής του Ελληνικού Δημοσίου στον Διεθνή Αερολιμένα Ηρακλείου, καθώς και κατά 106,36 εκατ. ευρώ, λόγω μη αναγνώρισης απλήρωτων υποχρεώσεων εκτός Μητρώου Δεσμεύσεων. Οι τελευταίες αφορούν κυρίως δαπάνες των Στρατιωτικών Νοσοκομείων (90,42 εκατ. ευρώ), λοιπών οργανικών μονάδων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας που διαθέτουν ίδια έσοδα (10,89 εκατ. ευρώ), καθώς και δαπάνες παλαιότερων ετών των Υπουργείων Υγείας, Μετανάστευσης και Ασύλου, και Προστασίας του Πολίτη.

415. Κατόπιν συμψηφισμού των ανωτέρω, η Καθαρή Θέση της 31ης.12.2024 εκτιμάται ότι είναι τελικώς υποεκτιμημένη κατά 863,23 εκατ. ευρώ.

Η Καθαρή Θέση της Κεντρικής Διοίκησης παραμένει αρνητική, επιβαρυμένη κυρίως από το καθαρό έλλειμμα της περιόδου, το οποίο προκύπτει από αυξημένες δαπάνες τόκων και απομειώσεις απαιτήσεων.
Το έλλειμμα της χρήσης 2024 εκτιμάται ότι είναι υπερεκτιμημένο κατά 796,80 εκατ. ευρώ, λόγω μη ορθής αναγνώρισης ορισμένων εσόδων και δαπανών.
Συνολικά, η Καθαρή Θέση εμφανίζεται υποεκτιμημένη κατά 863,23 εκατ. ευρώ, ως αποτέλεσμα της υπερεκτίμησης του ελλείμματος, της μη αναγνώρισης διαθεσίμων, απαιτήσεων και απλήρωτων υποχρεώσεων εκτός Μητρώου Δεσμεύσεων, καθώς και της εσφαλμένης αποτίμησης συμμετοχών.

Συνιστάται η ενίσχυση των διαδικασιών παρακολούθησης, απογραφής και αποτίμησης περιουσιακών στοιχείων και συμμετοχών, προκειμένου να διασφαλίζεται η ακρίβεια και η πληρότητα των λογιστικών καταχωρίσεων και η αξιοπιστία της Καθαρής Θέσης.

Τρίτο μέρος

Συμπεράσματα και συστάσεις

Κεφάλαιο 10 Συμπέρασμα και Συστάσεις

Συμπέρασμα

Το Ελεγκτικό Συνέδριο, αφού έλαβε υπόψη:

Ως προς τον Απολογισμό του οικονομικού έτους 2024, τις εκθέσεις δημοσιονομικών επιδόσεων και τα αποτελέσματα των ελέγχων των απολογιστικών στοιχείων και των συστημάτων δημοσιονομικής διαχείρισης που διενήργησαν οι αρμόδιες Υπηρεσίες Επιτρόπου στους φορείς Κ.Δ.
Ως προς τον Ισολογισμό (Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης) του Κράτους της 31ης.12.2024 και τις λοιπές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, τις διαπιστώσεις που προέκυψαν από την εξέταση των τηρούμενων από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους λογιστικών αρχείων.

Αποφαίνεται:

Υπέρ της ορθότητας και αξιοπιστίας του Απολογισμού του οικονομικού έτους 2024, καθώς και του Ισολογισμού (Κατάστασης Χρηματοοικονομικής Θέσης) και των λοιπών Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων του Κράτους της 31ης.12.2024, με την επιφύλαξη των παρατηρήσεων που διατυπώνονται στα επιμέρους Κεφάλαια της Έκθεσης αυτής.

Συστάσεις

Για την ενίσχυση της διαφάνειας, της ακρίβειας και της αξιοπιστίας κατά την κατάρτιση των δημοσιονομικών στοιχείων και της αποτελεσματικότητας της δημοσιονομικής διαχείρισης.

Συστήνει:

1. Ενίσχυση της ακρίβειας, πληρότητας και αξιοπιστίας του Κρατικού Προϋπολογισμού

Την ενίσχυση των διαδικασιών καταγραφής όλων των εσόδων και εξόδων στον Κρατικό Προϋπολογισμό, ώστε να περιορίζονται οι αποκλίσεις και να ενισχύεται η ακρίβεια και η αξιοπιστία των δημοσιονομικών μεγεθών μέσω ρεαλιστικότερων προβλέψεων.

2. Αναβάθμιση της τεκμηρίωσης και διαφάνειας στις επιστροφές εσόδων

Την ενίσχυση της ακρίβειας και πληρότητας των καταχωρίσεων που αφορούν στις επιστροφές φόρων, συμπεριλαμβανομένων των επιστροφών από τα Τελωνεία, μέσω της βελτίωσης των δικλίδων κατά τη βεβαίωση των εσόδων.

3. Βελτίωση της διαχείρισης ανείσπρακτων απαιτήσεων

Την ενίσχυση των εργαλείων ανάλυσης κινδύνου είσπραξης, την τακτική εκκαθάριση ανεπίδεκτων είσπραξης ποσών και τη συνεχή επικαιροποίηση των στοιχείων του εισπρακτέου υπολοίπου.

4. Διαφάνεια και λογοδοσία στις δημόσιες δαπάνες

Την αυστηρή τήρηση των όρων χρήσης των αποθεματικών, με πλήρη τεκμηρίωση και αιτιολόγηση των αιτημάτων διάθεσης.
Τη βελτίωση της διαχείρισης, της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των επιχορηγήσεων και λοιπών μεταβιβαστικών πληρωμών.

5. Ενίσχυση του ταμειακού σχεδιασμού και της χρηματοδοτικής διαχείρισης

Την αξιοποίηση των διαθέσιμων ιστορικών στοιχείων που αφορούν το ύψος της βραχυπρόθεσμης χρηματοδότησης μέσω συμφωνιών επαναγοράς (repos), ώστε να ενισχυθεί η αξιοπιστία του Προϋπολογισμού και να επιτευχθεί αποτελεσματικότερη διαχείριση των χρηματοδοτικών αναγκών της Κεντρικής Διοίκησης.

6. Βελτίωση του προγραμματισμού, των δεσμεύσεων και των επενδυτικών δαπανών

Την αντιστοίχιση των εγγεγραμμένων πιστώσεων με τις πραγματικές ανάγκες του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων και την έγκαιρη αξιοποίησή τους.
Την πλήρη και έγκαιρη καταχώριση των υποχρεώσεων στο Μητρώο Δεσμεύσεων, με ενίσχυση της ακρίβειας, της πληρότητας και της διασύνδεσης των πληροφοριακών συστημάτων.

7. Ενδυνάμωση του ελέγχου, της νομιμότητας και της οργανωτικής επάρκειας

Την ενίσχυση της λειτουργικής και οργανωτικής επάρκειας των Μονάδων Εσωτερικού Ελέγχου, μέσω στελέχωσης, πιστοποίησης του προσωπικού, σύστασης Επιτροπών Ελέγχου και Μονάδων Διαχείρισης Κινδύνων, καθώς και την εντατικοποίηση των ελέγχων νομιμότητας και την ενδυνάμωση της τήρησης της δικλίδας του άρθρου 26 του ν. 4270/2014.

8. Πλήρης εφαρμογή και συμμόρφωση με το νέο λογιστικό πλαίσιο (Π.Δ. 54/2018 – ΛΠΠΕ)

Την επίσπευση της εφαρμογής του νέου λογιστικού πλαισίου, με έμφαση στη στελέχωση, επιμόρφωση και προσαρμογή των υπηρεσιών.
Την ενίσχυση των εσωτερικών ελέγχων και διαδικασιών, με σκοπό την εξασφάλιση της ορθής αποτίμησης των απαιτήσεων, επενδύσεων και υποχρεώσεων και της ακρίβειας, πληρότητας και ορθής απεικόνισης των σχετικών στοιχείων, ώστε να αποτυπώνεται με ακρίβεια η χρηματοοικονομική θέση της Κ.Δ.

9. Διασφάλιση της ακρίβειας και πληρότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Την πλήρη και ορθή αποτύπωση όλων των περιουσιακών στοιχείων της Κ.Δ., συμπεριλαμβανομένων των ταμειακών διαθεσίμων, των παραγώγων χρηματοοικονομικών μέσων, των παγίων, των απαιτήσεων, των υποχρεώσεων προς Διεθνείς Οργανισμούς και των εγγυήσεων.
Τη δημιουργία μητρώου παρακολούθησης ζημιών και κινδύνων.
Την ενίσχυση των διοικητικών λειτουργιών που σχετίζονται με τη διαχείριση του δημοσίου χρέους, την πλήρη λειτουργία των πληροφοριακών συστημάτων με αυτοματοποιημένες διαδικασίες και τη συστηματική ανάλυση βιωσιμότητας του χρέους.

10. Ψηφιακή αναβάθμιση και διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων

Την προώθηση της διασύνδεσης και αυτοματοποίησης των πληροφοριακών συστημάτων δημοσιονομικής διαχείρισης (π.χ. Μητρώο Δεσμεύσεων, ΟΠΣΔΠ, SAP του ΓΛΚ), για την έγκαιρη και αξιόπιστη εξαγωγή δεδομένων κατά τον έλεγχο και την ενίσχυση της διαφάνειας.